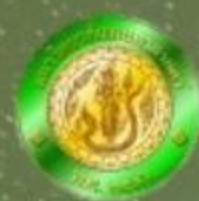

วารสารวจนะ VACANA

Journal of Language and Linguistics

ISSN: 2287-0903

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2565)

Volume 10 Number 1 (January-June 2022)

“นรก” : การศึกษาสภาวะการหลายความหมายแบบมีหลักการ¹

“Narók”: The Study in Principled Polysemy

ตรีณรภัทร ตรีประเคน²

นัทธ์ชนัน นาทประทาน³

คเชนทร์ ตัญศิริ⁴

Received 22 July 2021

Revised 3 September 2021

Published 8 November 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์และแจกแจงความหมายของคำว่า “นรก” ในภาษาไทย โดยศึกษาจากถ้อยคำที่ปรากฏในคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (TNC) และสื่อออนไลน์ Twitter รวมทั้งสิ้น 1,000 ประโยค ร่วมกับการใช้แนวคิดสภาวะการหลายความหมายแบบมีหลักการ (Principled Polysemy) ในการจำแนกความหมาย พบว่า นรก มีความหมาย ‘สถานที่ ดินแดน’ จัดเป็นความหมายต้นแบบ และมีความหมายขยายอื่น ๆ จำนวน 5 ความหมาย ได้แก่ ‘พญามัจจุราช’ ‘เลว ชั่ว’ ‘สภาวะที่ไม่พึงปรารถนา’ ‘การบอกระดับมาก’ ‘ช่วย ฉิบหาย’ ทั้งนี้พบว่า การขยายความหมายนั้นเป็นกระบวนการขยายความหมายด้วยกระบวนการนามนัย (Metonymy)

คำสำคัญ: นรก สภาวะการหลายความหมาย กระบวนการนามนัย

Abstract

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโท เรื่อง “นรก และ hell: การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์บริชาน” สาขาภาษาศาสตร์ประยุกต์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² นิสิตระดับปริญญาโท สาขาภาษาศาสตร์ประยุกต์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ treenorapat.t@ku.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ fhumncn@ku.ac.th

⁴ อาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ fhumkct@ku.ac.th

This article aims to analyze and clarify the meaning of the word *Narók* in Thai by collecting the 1,000 in total of data from any utterances appearing in Thailand National Corpus (TNC) and Social network platform named Twitter. Principled Polysemy is applied to the use of analysis to clarify each meaning; in other words, as criteria to distinguish the new meanings. The prototypical meaning of *Narók* is a place for various religions is believed as a spiritual realm of evil and suffering. Other meanings found are: 1) a god of death; 2) being bad or malevolent; 3) unfavorable state; 4) degree of extreme point; and 5) self-swearing for unfortunate event. It is also found that the word-meaning extension process is applied by metonymy.

Keywords: *Narók*, Principled Polysemy, Metonymy

บทนำ

ความตายและชีวิตหลังการตายเป็นความเชื่อที่อยู่ในระบบความคิดของคนไทยซึ่งจะเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรม ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธจะมีความเชื่อเกี่ยวกับการเวียนว่ายตายเกิด การทำความดีเพื่อให้หลุดพ้นจากการเกิดในโลกมนุษย์ไปเกิดยังสรวงสวรรค์ซึ่งเป็นดินแดนเบื้องบนสำหรับผู้ดำรงอยู่ในความดี แต่เมื่อสะสมการทำความชั่วก็จะต้องลงไปชาติใช้กรรมในนรกซึ่งเป็นดินแดนเบื้องล่างสำหรับผู้ทำความชั่ว

นรก ในภาษาไทยเป็นคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย สามารถปรากฏได้ในหลายบริบทและเกิดเป็นความหมายที่หลากหลายขึ้น ในด้านวากยสัมพันธ์ คำว่า *นรก* ในภาษาไทยปรากฏได้ในหลากหลายตำแหน่ง โดยมีแนวโน้มที่จะมีคุณสมบัติได้หลายชนิดของคำ โดยปกติแล้ว *นรก* อาจจะปรากฏเป็นคำนามที่อยู่หน้าคำกริยา เช่น ในประโยคที่ (1) ปรากฏหลังคำกริยาในประโยคที่ (2) และ (3) และปรากฏตามหน้าคำบุพบทได้ในประโยคที่ (4)

- (1) *นรก*ไม่ละเว้้นหรือกเว้ย จะทำช้ชีวิตน้ช้อย ตายก็ด้องโดนลงโทษทุกคนเธอ
- (2) ด้องเช้ือ เพราะแค้ไม่เช้ือ เธอด้องไป*นรก*แล้ว
- (3) ช่วงไม่ถ้ถึงอาทิตย้ก่อนสอบเป็นช่วงเวลาที่นี้ช้รู้สึกราวกับตก*นรก* วันๆจมอยู่กับกองหนังสือ⁵

⁵ การสะกดคำของประโยคตัวอย่างในบทความนี้เป็นการสะกดคำตามแหล่งข้อมูลต้นฉบับ

(4) นรกของคนหิวคือการสั่งอาหารมากเกินไปจนต้องกินให้หมด

นรก ยังตามหลังคำนามได้ เช่น ปรากฏหลังคำนาม *น้ำ* ในประโยคที่ (5) และปรากฏหลังคำนาม *เดือน* ในประโยคที่ (6)

(5) เพราะเป็นพิษสุราเร็วหรือไม่ก็เกิดโรคที่เป็นผลข้างเคียงจากการดื่มสุรามาก แต่คนอยู่ข้างหลังก็ไม่สะทกสะท้าน ยังคงเดินหน้าแสวงหาน้ำนรกมารินลงคอต่อไป

(6) เมื่อไรเดือนนรกนี้จะหมดสักที มีงานแทบทุกวัน แทบนับวันหยุดได้

นรก สามารถปรากฏข้างหลังคำกริยาคุณศัพท์ได้อีกด้วย เช่น ปรากฏหลังคำกริยาคุณศัพท์ *แพง* ในประโยคที่ (7) และปรากฏหลังคำกริยาคุณศัพท์ *ยาก* ในประโยคที่ (8)

(7) หอบในราคา 9,000 เลย แพงโคตร ค่าไฟอีก 3,000 แพงนรกเลย ไปหาหอบอื่นเถอะ

(8) เกมนี้นอกจากจะแพงแล้ว ยังไม่สนุกด้วย เล่นยากนรก

นอกจากนี้แล้วยังพบว่า นรก สามารถปรากฏเดี่ยวได้หรือปรากฏร่วมกับคำที่เพิ่ม ความเข้มข้นโดยใช้วิธีซ้ำคำ ได้แก่ *มาก ชัดๆ จริงๆ แท้ๆ* โดยวางไว้หน้าหรือท้ายประโยค เช่น ประโยคที่ (9) และประโยคที่ (10)

(9) อีกสองวันเปิดเทอมแล้วเว้ย นรก

(10) นรกมาก ที่โดนเข้าค่ายปรับพฤติกรรมไม่ใช่เพราะชอยผมนะ แต่มาสาย

เห็นได้ชัดเจนนว่า ในปัจจุบัน คำว่า *นรก* มีการปรากฏหลากหลายตำแหน่ง ซึ่งมีแนวโน้มที่ความหมายของนรกจะเปลี่ยนแปลงไปอีกเช่นกัน โดยอาจใช้เป็นความหมายต้นแบบ (Prototypical Meaning) ซึ่งหมายถึงแดนหรือภูมิที่เชื่อกันว่าผู้ที่ทำบาปจะต้องไปเกิดและ ถูกลงโทษ เต็มไปด้วยความทุกข์ ปราศจากความสุข (สมจินต์, 2533) และความหมายที่ขยายออกไป เช่น เมื่อเปรียบเทียบ *นรก* ในประโยคที่ (1) และในประโยคที่ (2) จะพบว่าเป็นคนละความหมายกัน โดยที่ *นรก* ในประโยคที่ (2) ปรากฏร่วมกับกริยาแสดงการเคลื่อนที่ *ไป* มีความหมายเป็นสถานที่ที่เป็นจุดมุ่งหมายของการเดินทาง ในขณะที่ *นรก* ในประโยคที่ (2) เป็นผู้แสดงการกระทำ *ไม่ละเว้น* และเมื่อพิจารณาประโยคอื่น ๆ แล้วนั้น จะพบความหมายอื่น ๆ อีก ที่ไม่ได้หมายถึง

'สถานที่ ดินแดน' ดังนั้นตำแหน่งการปรากฏและความหมายอื่น ๆ ที่ขยายออกมาจึงมีความสัมพันธ์กัน และอาจถูกนับเป็นความหมายใหม่อีกความหมายหนึ่งได้

ในบทความนี้จะวิเคราะห์ความหมายของ *นรก* ที่เกิดในตำแหน่งและบริบทต่าง ๆ แต่ไม่วิเคราะห์ *นรก* ที่อยู่ในวลีจำเพาะ (Phraseological Unit) ที่มีการตรึงแน่นสูง โดยใช้เกณฑ์ ในการจำแนกความหมายตามแนวคิดสภาวะหลายความหมายอย่างมีหลักการ (Principled Polysemy) เพื่อแยกความหมายหนึ่งออกจากความหมายหนึ่ง นอกจากนี้จะวิเคราะห์กระบวนการขยายความหมายของแต่ละความหมายใหม่ รวมถึงแสดงแผนภาพให้เห็นความสัมพันธ์ของความหมายต่าง ๆ ด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์และแจกแจงความหมายที่แสดงโดยคำว่า *นรก* ในภาษาไทย

วิธีการ

1. วิธีการเก็บข้อมูล

1.1 ประเภทของข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยได้มาจากคลังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และเครือข่ายสังคมออนไลน์

1.2 วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ TNC (Thailand National Corpus) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตใช้สำหรับการค้นหาคำหรือวลีในภาษาไทย จำนวน 280 ประโยค และเก็บข้อมูลจากเครือข่ายออนไลน์ทวิตเตอร์ (Twitter) ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้งานจริง อีกจำนวน 720 ประโยค รวมทั้งสิ้น 1,000 ประโยค

2. ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

2.1 การเก็บข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ

2.1.1 ในคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ระบุคำสำคัญ “นรก” จำนวนตัวอย่างที่ต้องการให้แสดงผลลงไปในช่วงค้นหา และเลือกประเภทของคลังข้อมูลทุกประเภท

2.1.2 ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ทวิตเตอร์ เมื่อเข้าถึงข้อมูลผู้ใช้ของตนเองแล้ว ให้ระบุคำสำคัญ “นรก” ในช่วงค้นหา แล้วเลือกให้แสดงผลแบบ “ล่าสุด” (Latest) ทวิตเตอร์จะแสดงผลประโยคที่ผู้ใช้พิมพ์คำดังกล่าวเรียงจากล่าสุดลงไป

2.2 คัดและเลือกตัวอย่างข้อมูล โดยเลือกที่ซ้ำกันและข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องในขอบเขตงานวิจัย
ออก

2.2.1 ในคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (TNC) เมื่อระบุคำสำคัญ “นรก” แล้ว พบว่า มีข้อความที่ปรากฏคำดังกล่าว จำนวน 984 ประโยค จึงได้ใช้ตารางของเครซีและมอร์รีในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรขนาดเล็ก พบว่า ควรเก็บตัวอย่าง 280 ประโยค และได้กระจายข้อมูลโดยการเก็บทุก ๆ ลำดับที่ 4 และลำดับที่ 6

2.2.2 ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ทวิตเตอร์ เมื่อระบุคำสำคัญ “นรก” ลงในช่องค้นหาแล้ว เก็บตัวอย่างเพิ่มอีก 730 ประโยค โดยเก็บทุก ๆ 3 วัน วันละ 100 ประโยค เพื่อกระจายข้อมูลและหลีกเลี่ยงประโยคที่อยู่กระแสหลักเดิม ๆ ที่เป็นความสนใจในช่วงนั้น เช่น ถ้าอยู่ในช่วงสอบเข้ามหาวิทยาลัย จะพบ *นรก* ในการสอบถึงข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย หรือระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งจะพบบริบทเดิม ๆ ทุกครั้ง

3. วิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

3.1 จัดกลุ่มตามตำแหน่งการปรากฏของคำว่า *นรก*

3.2 วิเคราะห์ชนิดของคำตามการปรากฏ

3.3 วิเคราะห์ความหมายจากบริบททางภาษาและตำแหน่งการปรากฏ โดยวิเคราะห์ความหมายที่แยกออกจากความหมายต้นแบบ โดยใช้เกณฑ์ในการจำแนกคำหลายความหมายตามแนวคิดสภาวะการหลายความหมายแบบมีหลักการ และเชื่อมโยงความสัมพันธ์แต่ละความหมายให้เห็นในรูปแบบแผนภาพ

4. สรุปผล

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาคำว่า *นรก* ทุกบริบทที่ใช้ในปัจจุบัน ยกเว้น *นรก* ที่ปรากฏในประโยคที่นิยามศัพท์ดังกล่าว และคำว่า *นรก* ที่ปรากฏเป็นวลีจำเพาะ (Phraseological Phrase) ที่มีความตรึงแน่นของการปรากฏร่วมกันสูง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. การศึกษาสภาวะหลายความหมายจากมุมมองสภาวะการหลายความหมายอย่างมีหลักการ

กระบวนการในการวิเคราะห์ความหมายที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับมากกระบวนการหนึ่งคือการวิเคราะห์ความหมายแบบแจกแจงละเอียด (Full Specification Approach) ที่เน้นการวิเคราะห์ที่ความสัมพันธ์ภายในประโยค แจกแจงและอธิบายความหมายที่แตกต่างกันโดยอาศัยความต่างของวัตถุเคลื่อนที่ (Trajector) และพื้นที่อ้างอิง (Landmark) ซึ่งหากมีความแตกต่างกันในการสัมผัสระหว่าง 2 ส่วน จะแยกเป็นความหมายใหม่ได้ การวิจัยที่มีชื่อเสียงและเป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดการวิเคราะห์ความหมายแบบแจกแจงละเอียด คืองานวิจัยของ เลคอฟและบรัคแมน (อ้างถึงใน Evans & Green, 2006) ที่ได้วิเคราะห์การใช้คำบุพบท *over* ในภาษาอังกฤษ และได้แจกแจงความหมาย *over* เกินกว่า 10 ความหมาย ผ่านการวิเคราะห์จากความต่างทางการสัมผัสระหว่างวัตถุพื้นที่ (Trajector) กับพื้นที่อ้างอิง (Landmark) ยกตัวอย่าง เช่น

(ก) The bird flew over the wall.

(ข) Sam climbed over the wall.

คำบุพบท *over* ในประโยค (ก) และ (ข) จัดเป็นคนละความหมายกัน เนื่องจาก เมื่อพิจารณาบริบทแล้ว *over* ในประโยค (ก) แสดงให้เห็นภาพว่า วัตถุ *the bird* ไม่ได้สัมผัสกับพื้นที่ *the wall* ในขณะที่ *over* ในประโยค (ข) ทำให้เห็นภาพว่า วัตถุ *Sam* ได้สัมผัสกับ *the wall* จากหลักเกณฑ์นี้ทำให้แยกความหมาย *over* ได้อย่างมากมาย

อย่างไรก็ตาม ไทเลอร์และเอเวนส์ (Tyler & Evans, 2003) เห็นว่าการอธิบายความหมายด้วยการวิเคราะห์แบบแจกแจงละเอียด (Full Specification Approach) มีความบกพร่องในการกำหนดเกณฑ์ในการแยกความหมายหนึ่งออกจากความหมายหนึ่ง เนื่องจากเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกความหมายไม่ชัดเจน ขาดหลักการในการพิจารณาที่แน่ชัด ซึ่งก่อให้เกิดความหมายที่มากเกินไป และขาดการตีความจากบริบทภายนอก จึงทำให้ไม่สามารถตัดสินได้ว่าคำบางคำควรเป็นความหมายใหม่หรือเป็นความหมายย่อยเพียงเท่านั้น ทั้งนี้ได้เสนอแนวคิดสภาวะหลายความหมายอย่างมีหลักการ (Principled Polysemy) ขึ้น โดยหาสิ่งที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการแยกความหมายต่าง ๆ ทำให้เครือข่ายความหมายที่ได้มาชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น เกณฑ์ที่จะนำมาใช้ต้องสอดคล้องกันกับ 2 แนวคิดนี้ 1) เกณฑ์ที่จะใช้ต้องสามารถตัดสินเพื่อหาความแตกต่างของความหมายที่ใกล้เคียงกันได้โดยการวิเคราะห์ทางบริบทและความแตกต่างของคำหลายความหมายจากความคลุมเครือได้ 2) เกณฑ์ที่จะสามารถวิเคราะห์เพื่อหาความหมายต้นแบบได้ ทั้งนี้ ไทเลอร์และเอเวนส์ (Tyler & Evans, 2003) ได้สรุปเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ในการจำแนกคำหลายความหมายไว้ 3 ข้อ ได้แก่

1) เกณฑ์ความหมาย (Meaning Criterion) ความหมายที่จะถูกตัดสินให้เป็นอีกหนึ่งความหมายได้ ต้องเป็นความหมายใหม่ที่เด่นชัดขึ้นมานอกเหนือจากความหมายเดิม

2) เกณฑ์การอธิบายมโนทัศน์ (Concept Elaboration Criterion) ความหมายใหม่ที่แยกออกจากความหมายเดิมต้องมีรูปแบบการขยายความที่แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งอาจจะพิจารณาจากข้อจำกัดในการปรากฏร่วมกับคำอื่น ๆ

3) เกณฑ์ไวยากรณ์ (Grammatical Criterion) คำที่แสดงความหมายที่แยกออกจากความหมายเดิม ต้องปรากฏในรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ที่แตกต่างออกไปจากความหมายเดิม ซึ่งอาจจะพิจารณาจากหน่วยสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่คำแสดงความหมายดังกล่าวปรากฏ

การที่ความหมายหนึ่งจะถูกแยกออกจากความหมายเดิมได้ต้องผ่านเกณฑ์อย่างน้อย 2 ข้อ โดยจะต้องผ่านเกณฑ์ข้อแรก 1 ข้อ และข้อที่ 2 หรือข้อที่ 3 อีก 1 ข้อ ซึ่งไทเลอร์และเอเวนส์ (Tyler & Evans, 2003) ได้นำเกณฑ์ดังกล่าวมาใช้ในการแยกความหมายคำว่า *time* ยกตัวอย่าง เช่น

(1) *Time* flies when you're having fun.

(2) The *time* has arrived to finally tackle environmental pollution.

ไทเลอร์และเอเวนส์ (Tyler & Evans, 2003) ได้แยกความหมายของ *time* ในประโยคที่ (1) และ (2) ออกจากกัน โดยการใช้เกณฑ์ข้างต้น ในประโยคที่ (1) *time* ให้ความหมายที่เกี่ยวข้องกับช่วงเวลา (Duration) เป็นการเคลื่อนที่ (Motion) ในขณะที่ *time* ในประโยคที่ (2) ไม่ได้ให้ความหมายช่วงเวลา แต่ให้ความหมายจุดเวลา (Moment) ซึ่งผ่านเกณฑ์ในการจำแนกคำหลายความหมายในข้อแรก จึงมีแนวโน้มที่ *time* ของประโยคที่ (1) และ (2) จะแตกต่างกันและสามารถแยกความหมายออกจากกันได้

เมื่อพิจารณาถึงเกณฑ์ข้อที่ 2 จะพบว่า *time* ในความหมายช่วงเวลาและความหมาย จุดเวลามีการเลือกคำที่ปรากฏร่วมกันเฉพาะและไม่สามารถใช้แทนกันได้ ซึ่ง *time* ในความหมายช่วงเวลาจะสามารถใช้กับกริยาที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหว ความเร็ว สภาวะที่ไม่ปรากฏให้เห็นได้ เช่น

(3) The *time* has vanished.

Time ในประโยคที่ (1) และ (3) ให้ความหมายช่วงเวลาเช่นเดียวกัน สืบเนื่องจากกริยาแสดงการเคลื่อนที่ *fly* และกริยาที่แสดงสภาวะที่ไม่ปรากฏให้เห็น *vanish* เวลาเป็นสิ่งที่ยืดหยุ่นได้ เคลื่อนไหวได้ จึงจัดเป็นมโนทัศน์เดียวกันได้

ในขณะเดียวกัน หากใช้กริยาแสดงการเคลื่อนไหวใน *time* ซึ่งให้ความหมายจุดเวลา (Moment) ก็จะทำให้ยากในการตีความและไม่เป็นธรรมชาติของภาษาที่ใช้กัน สืบเนื่องจากประโยคที่ (4) เป็นประโยคที่นำประโยคที่ 2 มาเปลี่ยนเป็นกริยาแสดงการเคลื่อนที่

(4) ?*The time has vanished to finally tackle environmental pollution.*

จึงสรุปได้ว่า *time* ในประโยคที่ (1) และ (2) ผ่านเกณฑ์ข้อที่ 2 เนื่องจากมีการเลือกคำปรากฏเฉพาะและไม่สามารถในแทนกันได้

เมื่อพิจารณาเกณฑ์ข้อที่ 3 จะพบว่า โครงสร้างของไวยากรณ์ในความหมายของช่วงเวลาและจุดเวลาแตกต่างกัน โดยความหมายจุดเวลาสามารถใช้เป็นคำนามนับได้ (A Countable Noun) และสามารถปรากฏร่วมกับคำนำหน้านามไม่ชี้เฉพาะได้ (Indefinite Article)

(5) ?*A time raced by.*

(6) *A time will come when we'll finally have to address global warming.*

ประโยคที่ (5) ไม่มีความเป็นธรรมชาติของการใช้ภาษา เพราะปรากฏร่วมกับกริยาที่แสดงการเคลื่อนไหว จึงไม่สามารถใช้ร่วมกับคำนำหน้านามไม่ชี้เฉพาะได้ ซึ่งเป็นลักษณะโครงสร้างไวยากรณ์ที่ปรากฏเฉพาะกับ *time* ในความหมายช่วงเวลา ซึ่งจัดเป็นคำนามที่นับไม่ได้ (Uncountable Noun/ Mass Noun) ในขณะที่ประโยคที่ (6) มีความเป็นธรรมชาติของการใช้ภาษา จัดเป็นความหมายจุดเวลาที่อาจนับเป็นจำนวนครั้งได้ จึงใช้คำนำหน้านามที่ ไม่ชี้เฉพาะได้ ความแตกต่างของโครงสร้างไวยากรณ์ที่ต่างกันนี้ทำให้ผ่านเกณฑ์ใน การจำแนกค่าหลายความหมายข้อที่ 3

จากการวิเคราะห์เกณฑ์ในการจำแนกค่าหลายความหมายทั้งสามข้อ ทำให้สามารถแยกความหมายของ *time* ช่วงเวลาและจุดเวลาออกจากกันได้ เพราะผ่านเกณฑ์ดังกล่าวครบทุกข้อ

2. กระบวนการนามนัย (Metonymy)

กระบวนการนามนัย (Metonymy) หรือ นามนัยเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metonymy) เป็นกระบวนการในการใช้ถ้อยคำหรือวลีที่มีความหมายแสดงลักษณะเด่นหรือมีความใกล้ชิดกับสิ่งที่ต้องการกล่าวถึงแทนสิ่งที่กล่าวถึงนั้น (นันทนา, 2561) เช่น

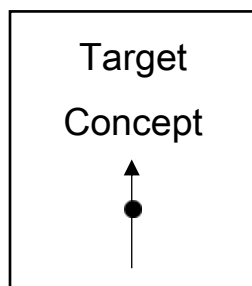
(ก) *กิเลนผยอง* ฉีบนเอาชนะ*ปราสาทสายฟ้า*ไปได้ในที่สุด

ในประโยคที่ (ก) *กิเลนผยอง* และ *ปราสาทสายฟ้า* เป็นการนามนัยที่อ้างถึงทีมฟุตบอล โดยใช้สัญลักษณ์ของแต่ละทีม แทนชื่อทีม ซึ่ง *กิเลนผยอง* หมายถึง ทีมฟุตบอล เอสซีจี เมืองทอง ยูไนเต็ด และ *ปราสาทสายฟ้า* หมายถึง ทีมฟุตบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด

โคแวกเซสและเรดเดน (Kövecses & Radden, 1998) อธิบายไว้ว่า กระบวนการนามนัยเป็นกระบวนการทางปริชานที่มโนทัศน์ของสิ่ง ๆ หนึ่ง (Entity) เชื่อมโยงกับมโนทัศน์ของอีกสิ่งหนึ่ง ภายในวงความหมายเดียวกัน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ใกล้ชิดติดกันของมโนทัศน์ในวงความหมายเดียวกัน การถ่ายทอดวงมโนทัศน์ของกระบวนการนามนัยเป็นการเข้าถึง (Access) มากกว่าการเชื่อมโยง (Mapping) หรือเป็นกระบวนการเชื่อมโยงลักษณะสำคัญที่เด่นชัดภายในวงความหมายเดียวกัน ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์แบบเปรียบเทียบ (Vehicle Domain) หมายถึง รูปภาษาที่ถูกนำเสนอออกมา และมโนทัศน์ปลายทาง (Target Domain) คือแนวคิดที่นำเสนอออกไป ทั้งนี้ อยู่ภายใต้วงความหมาย (Domain) เดียวกัน

ภาพที่ 1: แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของกระบวนการนามนัย

ดัดแปลงจากเอแวนส์และกรีน (Evans & Green, 2006)

กระบวนการนามนัยจะถูกนำเสนอออกมาในลักษณะโครงสร้าง B for A โดยที่ B จะทำหน้าที่เป็นมโนทัศน์แบบเปรียบเทียบ (Vehicle Concept) และ A จะทำหน้าที่เป็นมโนทัศน์ปลายทาง (Target Concept) เช่น PLACE FOR INSTITUTION (สถานที่อ้างถึงสถาบัน)

Buckingham Palace denied the rumors.

ประโยค “พระราชวังบัคกิงแฮมปฏิเสธร่าวลือ” โดยที่ พระราชวังบัคกิงแฮม (Buckingham Palace) ทำหน้าที่เป็นมโนทัศน์แบบเปรียบเทียบ (Vehicle Concept) จริง ๆ แล้วหมายถึง *ราชวงศ์อังกฤษ* ทำหน้าที่เป็นมโนทัศน์ปลายทาง (Target Concept) (Evans & Green, 2006) จะเห็นว่าถ้อยคำที่นามนัยไม่ได้มีความหมายตรงตามรูป ในที่นี้ ไม่ได้หมายถึงตัวพระราชวังที่เป็นสถานที่จริง ๆ แต่หมายถึงสิ่งอ้างอิงคือ *ราชวงศ์อังกฤษ* ด้วยเหตุที่ว่า *ราชวงศ์อังกฤษ* อาศัยอยู่ในพระราชวังบัคกิงแฮมเป็นหลัก การเป็นนามนัยจึงมีลักษณะที่ทำให้องค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งของมโนทัศน์ปลายทางให้มีลักษณะที่ชัดเจนขึ้นจนเกิดเป็นมโนทัศน์แบบเปรียบเทียบ แล้วใช้รูปภาพที่เป็นมโนทัศน์แบบเปรียบเทียบแทนที่รูปภาพของมโนทัศน์ปลายทาง

3. งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาคำหลายความหมายในภาษาไทย

ในอดีตที่ผ่านมา มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำหลายความหมายในภาษาไทยอยู่มาก อย่างไรก็ตาม การวิจัยดังกล่าว มักจะศึกษาคำหลายความหมายที่เกิดจากคำกริยาและมักจะอธิบายความหมายด้วยแนวคิดแบบแจกแจกละเอียด (Full Specific Approach) เช่น การศึกษามโนทัศน์ของคำว่า *เข้า* ของชัชวดี ศรลัมพ์ (ชัชวดี, 2538) ซึ่งเป็นการศึกษาตามแนวทางของ Lakoff และ Johnson ที่ใช้ภาพร่าง (Image Scheme) เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ภายใน (Interior) พื้นที่ภายนอก (Exterior) และสิ่งปิดล้อม (Boundary) ทั้งนี้ ชัชวดี ได้อธิบายว่า การเข้า คือการเคลื่อนที่จากพื้นที่ภายนอกสู่พื้นที่ภายในที่มีพื้นที่ปิดล้อม การแยกความหมายหนึ่งให้เป็นความหมายใหม่นั้น วิเคราะห์จากตำแหน่งตำแหน่งการปรากฏที่แตกต่างกันก็จะนับเป็นความหมายใหม่ การวิเคราะห์ในลักษณะดังกล่าว ปรากฏในงานวิจัยในการวิเคราะห์เครือข่ายความหมายของคำว่า *ออก* ในภาษาไทย (กาญจน์ทิติ, 2547) เช่นกัน อย่างไรก็ตาม ในการวิเคราะห์เครือข่ายความหมายของคำว่า *ออก* นี้ มีการนำกระบวนการอุปลักษณ์และกระบวนการนามนัยในการอธิบายกระบวนการขยายความหมายของคำว่า *ออก* เพื่อชี้ให้เห็นว่าแต่ละความหมายที่แยกออกมาเป็นอีกความหมายหนึ่งนั้นมีความสัมพันธ์กัน อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ความหมายของทั้งคำว่า *เข้า* และ *ออก* นั้น ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความหมายต้นแบบและความหมายที่ขยายออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม จิรัชย์ (จิรัชย์, 2550) ได้นำแนวคิดการศึกษาคำหลายความหมายแบบมีหลักการ มาใช้ในการศึกษาคำหลายความหมายของคำว่า *เอา* ในภาษาไทย และใช้แนวคิดความหมายแบบสี่ประเภทมาอธิบายกระบวนการในการขยายความหมาย ซึ่งได้วิเคราะห์โดยเริ่มจากวิเคราะห์หน้าที่และการปรากฏของคำว่า *เอา* พบทั้งหมด 3 ชนิดคำ ได้แก่ คำกริยา คำอนุภาค และดัชนีปริจฉา จากนั้นจึงวิเคราะห์ความหมายพื้นฐานและความหมายอื่น ๆ ที่ขยายออกไปอีก โดยวิเคราะห์ความหมายและคุณสมบัติทางโครงสร้างไปพร้อมกัน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจิรัชย์จะได้นำแนวคิดการศึกษาสภาวะหลายความหมายแบบมีหลักการมาใช้ในการแยก

ความหมายหนึ่งออกจากความหมายหนึ่ง แต่ก็ไม่ได้ชี้ให้เห็นถึงการใช้เกณฑ์ในการจำแนกความหมายตามแนวคิดนี้ให้เห็นแต่ละความหมายอย่างชัดเจน

วิธีการศึกษา

1. เก็บตัวอย่างประโยคจากแหล่งข้อมูลได้แก่ คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (TNC) และเครือข่ายสังคมออนไลน์ทวิตเตอร์ (Twitter) จำนวน 1,000 ประโยค
2. จำแนกและจัดกลุ่มตามตำแหน่งการปรากฏ
3. วิเคราะห์ความหมายต่าง ๆ จากตำแหน่งการปรากฏและบริบทในประโยคและแจกแจงความหมาย
4. สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา

นรก มีทั้งความหมายต้นแบบและความหมายที่ขยาย ส่วนใหญ่เป็นความหมาย ในด้านลบ การแสดงความหมายของ นรก ไม่เพียงแต่อาศัยการปรากฏตำแหน่งต่าง ๆ เท่านั้น แต่ต้องอาศัยฉากเหตุการณ์และบริบทของรูปประโยค หรือเจตนาของผู้พูดโดยอาศัยความรู้ทางโลกเข้ามาประกอบด้วย จึงจะทำให้เห็นความหมายชัดเจนมากขึ้น ความหมายของ นรก ได้แก่

1. ความหมาย 'สถานที่ ดินแดน'
2. ความหมาย 'พญามัจจุราช'
3. ความหมาย 'เลว ชั่ว'
4. ความหมาย 'สภาวะที่ไม่พึงปรารถนา'
5. ความหมาย 'การบอกระดับมาก'
6. ความหมาย 'ช่วย ฉิบหาย'

1. ความหมาย 'สถานที่ ดินแดน'

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) จัด *นรก* เป็นคำนาม สถานที่ และได้ให้ความหมายของ *นรก* ว่าเป็นดินแดนหรือภูมิที่เชื่อกันว่าผู้ทำบาปจะต้องไปเกิดและถูกลงโทษ โดยปริยายหมายถึงแดนที่มีความทุกข์ทรมาน ดังนั้น *นรก* จึงเกี่ยวข้องกับสถานที่⁶ ดินแดน หรือที่เรียกกันว่า ‘นรกภูมิ’ ที่เชื่อกันว่ามีอยู่จริง ๆ ซึ่งเป็นความหมายต้นแบบของคำว่า *นรก* การปรากฏตำแหน่งของ *นรก* ที่มีความหมายดังกล่าว พบในหลายการปรากฏ ได้แก่

คำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ไป ตก ลง + นรก

- (1) โทหกแบบนี้ ระวังจะตกนรกนะ ใ้ใหญ่
- (2) ถ้าเราทำดี ก็ไม่ต้องลงนรก
- (3) ไม่อยากทำบาปแล้ว แค้กลัวตกนรกจะ ในนั้นไม่มีเธอ เดียวคิดถึง
- (4) ไหน ๆ ก็จะได้ไปนรกแล้ว เอาให้เต็มที เลวให้เต็มที

คำบุพบท จาก ใน ที่ + นรก

- (5) มันไม่ใช่แดด มันคือไออุ่นจากนรก
- (6) ถ้าเลือกได้ขอไม่เกิดดีกว่า ทรมานในนรกอาจจะดีกว่าตายทั้งเป็น
- (7) ผู้ประพาศิตุจริตทางกาย วาจา ใจ เมื่อตายไปย่อมเกิดในนรก

นอกจากนี้แล้วยังพบว่า *นรก* ที่แสดงความหมาย ‘สถานที่ ดินแดน’ สามารถปรากฏในตำแหน่งประธานของประโยค นำหน้าคำกริยาจะเกิดในเฉพาะโครงสร้าง [*นรก* + (ไม่)มีที่ให้ V] เท่านั้น

[*นรก* + (ไม่)มีที่ให้ V]

- (8) คนเลวแบบแก *นรก*ไม่มีที่ให้ยื่นหอก
- (9) *นรก*ไม่มีที่ให้อยู่หอก พวกสัตว์มาเกิดในร่างคน

⁶ แม้ว่า *นรก* จะเป็นสถานที่ที่เป็นความเชื่อ ไม่มีขอบเขตของพื้นที่ชัดเจน แต่ในบทความนี้จะใช้ ‘สถานที่ ดินแดน’ ในการอ้างถึงนิยามในความหมายต้นแบบ เพราะเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

สังเกตว่า คำนาม *นรก* ในประโยคตัวอย่างที่ (1) ถึง (9) ให้ความหมายของ *นรก* เป็นสถานที่ที่เป็นจุดหมายปลายทางความตายของผู้กระทำบาปจริง ๆ โดยอาศัยจากการพิจารณาบริบทประกอบโดยมักจะกล่าวถึง การกระทำบาปที่เป็นผลให้ต้องเข้าไปอยู่ในนรก หรือสภาพความทุกข์ทรมานบางอย่างที่เกิดขึ้นในนรก ซึ่งความหมาย *นรก* ที่เป็น 'สถานที่ ดินแดน' โดยนัย คือ สถานที่ที่เรียกว่า 'นรกภูมิ' ซึ่งถูกจัดให้เป็นความหมายต้นแบบ เพราะเป็นความหมายแรกที่เข้าใจกันดีเมื่อกล่าวถึง *นรก* และเป็นความหมายที่เกิดขึ้นในลำดับแรก มีที่มาจากคำว่า *นิริยะ* ในภาษาบาลี ซึ่งแปลว่า สถานที่หรือดินแดนที่เต็มไปด้วยความไม่เจริญ (เบญจวรรณ, 2559) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ *นรก* ในความหมายดังกล่าวจึงจัดให้เป็นความหมายในพจนานุกรม

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์ตำแหน่งการปรากฏและความหมายของคำนาม *นรก* ที่ปรากฏกับคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ไปสู่ *นรก* ซึ่งเป็นสถานที่นั้น อาจทำให้เข้าใจถึง 'การตาย' อีกด้วย เพราะการเดินทางไปยังพื้นที่ดังกล่าวสำหรับมนุษย์ทั่วไปที่ไม่มีอิทธิฤทธิ์ใด ทำได้เพียงโอกาสเดียวคือ เมื่อตายแล้วเท่านั้น ดังเช่นในประโยคที่ (10) (11) และ (12)

(10) ไม่มีใครทำอะไรเราได้แล้ว พวกมันลงนรกกันไปหมดแล้ว

(11) ชื่นนายยังพูดอีก ฉันจะส่งแกลงนรก เดี่ยวนี้แหละ

(12) สำหรับผู้หญิงคนนี้ ถ้าฉันเป็นมัจจุราช ฉันจะพาเธอไปลงนรก ด้วยน้ำมือของฉัน

ความหมายที่สื่อถึงความตายมักจะปรากฏในโครงสร้าง [กริยาแสดงการเคลื่อนที่ ไป/(ลง) + *นรก*] กล่าวคือ ปรากฏหลังคำกริยาเคลื่อนที่เฉพาะคำว่า *ไป* หรือ *ลง* เท่านั้น หรือกริยาเคลื่อนที่ดังกล่าวเรียงกัน *ไปลง*

ทั้งนี้ ต้องอาศัยการตีความจากบริบทหรือจากเหตุการณ์ร่วมด้วย เช่น จากเหตุการณ์ ในตัวอย่างประโยคที่ (10) คือ ผู้พูดถูกทำร้ายโดยกลุ่มคนบางกลุ่มที่มีพฤติกรรมไม่ดี และ *นรก* เป็นจุดหมายปลายทางของคนกลุ่มนั้นที่ต้องไปชดใช้กรรมที่ทำลงไป ลงนรก ใน บริบทนี้ จึงหมายถึง ตายไปแล้ว นอกจากนี้ แล้วในประโยคที่ (11) และ (12) ยังปรากฏกริยา *ส่ง* และ *พา* ที่แสดงการกระทำให้สิ่งหนึ่งสิ่งหนึ่งหรือคนใดคนหนึ่งเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังจุดเป้าหมาย ในที่นี้คือ เป็นการเคลื่อนที่จากสภาพที่มีชีวิตอยู่ไปสู่สภาพการสิ้นชีวิต การ *ส่ง* หรือ *พา* ใครบางคนไปสู่ *นรก* คือการฆ่าจนก่อให้เกิดความตาย

อย่างไรก็ตาม *นรก* ที่แสดงความหมาย 'การตาย' ไม่จัดเป็นความหมายใหม่ โดยเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ในการจำแนกคำหลายความหมายตามแนวคิดสภาวะหลายความหมายแบบมีหลักการพบว่า แม้จะเป็นอีกความหมายที่ไม่ใช่ความหมายต้นแบบ แต่ความหมายที่ได้ไม่ได้เป็นความหมายของคำว่า *นรก* คำเดียว แต่

เป็นความหมายของการประกอบร่วมกับกริยาแสดงการเคลื่อนที่ นั่นคือ “พวกมันลงนรกกันไปหมดแล้ว” มีความหมายเท่ากับ “พวกมันตายกันไปหมดแล้ว” ทั้งนี้ นรก เพียงคำเดียวไม่ได้ให้ความหมายว่า ตาย แต่ ไปนรก ลงนรก และ ไปลงนรก อาจให้ความหมาย ตาย หรือไม่ก็ได้ ซึ่งยังต้องอาศัยความรู้ทางโลกทั่วไปหรือบริบทในการตีความเพิ่มเติม เช่น

(13) พระพุทธเจ้าเสด็จไปนรก

ถึงแม้ นรก ในประโยคที่ (13) จะปรากฏหลังคำกริยา ไป แต่เป็นที่เข้าใจพระพุทธเจ้าไม่ได้บริณีพพานแล้วลงไปอยู่ในนรก แต่เป็นการเดินทางไปยังนรก ดังนั้นในด้านการอธิบายมโนทัศน์ ก็ต้องอาศัยความรู้ประสบการณ์ บริบทหรือจากเหตุการณ์ที่การตายสามารถเกิดขึ้นได้ และในด้านไวยากรณ์ นรก ก็ยังปรากฏเป็นคำนามเหมือนกับความหมายต้นแบบ จึงทำให้ไม่ผ่านเกณฑ์จนแยกเป็นความหมายใหม่ได้

2. ความหมาย ‘พญามัจจุราช’

นรก ในความหมาย ‘พญามัจจุราช’ มักจะปรากฏเป็นคำนามที่นำหน้าคำกริยา แสดงการกระทำ เนื่องจากว่า พญามัจจุราช มีอำนาจหน้าที่ ในการตัดสินใจ เป็นผู้สั่งการในนรกภูมิ เช่น

นรก + คำกริยาแสดงการกระทำ

(14) นรกทำนไม่ละเว้นหรือยกเว้น จะทำชีวิตชั่วว่อนน้อย ตายก็ต้องโดนทุกคน

(15) บาปกรรมรออยู่เบื้องหน้า ผู้ใดก่อกรรมไว้ นรกจะลงโทษเอง

(16) เลวขนาดนรกยังไม่อยากรับ ลูกทอพี

(17) ตายไปก็รู้เลยคะว่าอยู่ชุมกลางสุด นรกถามหาอยู่ทุกตอน

นรก เป็นคำนามที่ทำหน้าที่เป็นประธานในประโยคตามด้วยคำกริยาที่แสดงการกระทำได้ เช่น กริยา ละเว้น ลงโทษ อยาก ถาม ในประโยคที่ (14) ถึง (17)

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ในการจำแนกคำหลายความหมายทั้ง 3 ข้อแล้ว สามารถแยก นรก ในความหมาย ‘พญามัจจุราช’ ออกจากความหมาย ‘สถานที่ ดินแดน’ ได้ ซึ่งพบว่า

1) ในด้านเกณฑ์ความหมาย ความหมาย ‘พญามัจจุราช’ เป็นความหมายใหม่

2) ในด้านเกณฑ์การอธิบายมโนทัศน์ *นรก* ในความหมาย 'พญามัจจุราช' จะปรากฏในตำแหน่งหน้ากริยาที่แสดงการกระทำ เป็นผู้แสดงการกระทำดังกล่าว เป็นประธานของประโยค เนื่องจากพญามัจจุราชเป็นผู้ที่สามารถแสดงการกระทำได้ โดยสังเกตว่าสามารถปรากฏร่วมใช้คำสรรพนามเงา (Shadow Pronoun) *ท่าน* ซึ่งคำเรียกขานเป็นการใช้อ้างถึง ตัวบุคคลที่ได้รับความเคารพสูงกว่าอีกด้วย

3) ในด้านเกณฑ์ไวยากรณ์ ยังคงเป็นคำนามที่เป็นประธานในประโยคแสดงการกระทำเท่านั้น

นรก ในความหมาย พญามัจจุราช เป็นความหมายที่แยกออกจากความหมายต้นแบบโดยตรง เพราะใช้หลักการขยายความหมายแบบนามนัย (Metonymy) ลักษณะแบบ PLACE FOR PERSON IN THAT PLACE คือการใช้สถานที่อ้างถึงตัวบุคคลในสถานที่ จากตัวอย่าง (14) ถึง (17) โดยการนำรูปภาษา *นรก* ซึ่งเป็นสถานที่มาแทน 'พญามัจจุราช' เพื่อสื่อความหมายว่าเป็นผู้มีอำนาจผู้เดียวที่สามารถสั่งการให้รับบุคคลมาลงโทษ ให้ละเว้นการลงโทษหรือให้ลงโทษ

3. ความหมาย 'เลว ชั่ว'

นรก ในความหมาย 'เลว ชั่ว' จัดเป็นคำนาม ที่ปรากฏหลังคำ *ไอ้ อี* หรือคำบอกปริมาณ *พวก* เช่น

(18) พ่อมึงตายค่ะ *อินรก*

(19) *พวกนรก* คุณมีสิทธิ์อะไรมาสั่งสอนเด็กในทางที่ผิด

เมื่อ *นรก* ประกอบกับคำประกอบ *ไอ้ อี* และคำบอกปริมาณ *พวก* แล้ว ในทางวากยสัมพันธ์เรียกว่า คำอนุภาค เพราะมีลักษณะความเป็นชายขอบ (Marginality) ซึ่งจะปรากฏในตำแหน่งต้นหรือท้ายประโยค โดยไม่มีความสัมพันธ์ในทางไวยากรณ์ใด ๆ กับประโยค ในขณะที่ในทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ จะเรียกว่า ดัชนีบ่งชี้วัจนปฏิบัติ (Pragmatic Markers) ซึ่งมีลักษณะสามารถเกิดตำแหน่งใดก็ได้ในประโยค และใช้เป็นภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน และยังเป็นการสะท้อนให้ทัศนคติและอารมณ์ของผู้พูด ซึ่งทำหน้าที่แสดงการด่า (Swearing) โดยมักจะมีบริบทเกี่ยวกับการแสดงความไม่พอใจต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง การพิจารณาจัดให้ *นรก* เป็นคำด่าได้นั้น โดยใช้การพิจารณาเกณฑ์ 4 ข้อ ที่ดัดแปลงมาจากแนวคิดการด่าของเจ็ง (Ljung, 2011) และอรรถ (2557) ดังต่อไปนี้

1. ใช้ถ้อยคำที่เป็นคำต้องห้าม (Taboo Word) และให้ความหมายโดยนัย (Non-literal Meaning)
2. มีลักษณะเป็นวลีจำเพาะ (Phraseological Unit)

3. เป็นภาษาที่แสดงอารมณ์ที่สะท้อนให้เห็นความรู้สึกและทัศนคติของผู้พูด
4. มีเจตนาให้ผู้อื่นรู้สึกเจ็บปวด

จะเห็นได้ว่า *นรก* ประโยคข้างต้นผ่านเกณฑ์การเป็นคำด่า เพราะ *นรก* จัดเป็นคำต้องห้าม (Taboo Word) ที่อยู่ในหมวดคำต้องห้ามประเภทเกี่ยวกับความเชื่อและศาสนา ซึ่งไม่ได้ให้ความหมายโดยตรง ในที่นี้ไม่ได้ให้ความหมาย ‘สถานที่ ดินแดน’ ในด้านความเป็นวลีจำเพาะนั้น *นรก* ในความหมายนี้ไม่ได้ถูกตรึงแน่นอย่างสูงจนต้องเกิดร่วมกัน เช่น การตรึงแน่นของวลี *นรกกีนกบาล* ซึ่งผูกติดตรึงแน่นกันสูงมาก ในขณะที่ *นรก* ในความหมายนี้ปรากฏร่วมกับคำอื่นได้อย่างอิสระกว่า แต่จำกัดเพียงว่า ต้องเป็นคำประกอบ หรือคำบอกปริมาณ การใช้ *นรก* ในความหมายนี้สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกไม่พอใจของผู้พูด มีเจตนาให้ผู้ฟังรู้สึกเจ็บปวด โดย ประโยคที่ (18) และ (19) *นรก* ปรากฏท้ายประโยค ตามหลังคำว่า *อี* และ ตามหลังคำว่า *พวก* แสดงความรู้สึกไม่พอใจแต่โดยมีเจตนาทำให้อีกฝ่ายรู้สึกเจ็บปวดจาก การกระทำบางอย่างที่ผู้กล่าวได้กระทำลงไป

เมื่อพิจารณาเกณฑ์ในการจำแนกคำหลายความหมายทั้ง 3 ข้อแล้ว สามารถแยก *นรก* ในความหมาย ‘เลว ชั่ว’ ออกจากความหมาย ‘สถานที่ ดินแดน’ ได้ ดังต่อไปนี้

- 1) ในด้านเกณฑ์ความหมาย ความหมาย ‘ชั่ว เลว’ ให้ความหมายใหม่
- 2) ในด้านเกณฑ์การอธิบายมโนทัศน์ *นรก* ในความหมาย ‘เลว ชั่ว’ จะสามารถตามหลังคำประกอบ *ไอ้ อี* และคำบอกปริมาณ *พวก* ซึ่งไม่สามารถปรากฏในตำแหน่งดังกล่าวในความหมายต้นแบบได้
- 3) ในด้านเกณฑ์ไวยากรณ์ *นรก* ในความหมายนี้ เมื่อประกอบกับคำประกอบ *ไอ้ อี* และคำบอกปริมาณ *พวก* แล้ว จะมีลักษณะเป็นคำอนุภาคซึ่งจะปรากฏในตำแหน่งต้นหรือท้ายประโยคเท่านั้น ไม่มีความผูกพันใดในเชิงการปรากฏร่วมกับคำที่อยู่ในประโยค และมีลักษณะความเป็นชายขอบของประโยค ในทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ เรียกว่าเป็นดัชนีบ่งชี้วัจน-ปฏิบัติจะทำหน้าที่แสดงการด่า ซึ่งเป็นการแสดงความไม่พอใจ

ดังนั้น *นรก* ในความหมาย ‘เลว ชั่ว’ จึงผ่านคุณสมบัติข้อที่ 1 ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 ทำให้สามารถแยกความหมายได้

นรก ในความหมาย ‘เลว ชั่ว’ เป็นความหมายที่แยกออกมาจากความหมายต้นแบบโดยตรง ด้วยกระบวนการขยายความหมายแบบนามนัย (Metonymy) ใน 2 ลักษณะตามลำดับได้แก่ PLACE FOR PERSON IN THAT PLACE และ PERSON FOR PROPERTIES OF PERSON โดยเริ่มจากลักษณะ PLACE

FOR PERSON IN THAT PLACE สถานที่อ้างถึงบุคคลที่อ้างถึง ซึ่งเป็นการใช้คำว่า *นรก* แทนบุคคลที่ต้องชดใช้กรรม ได้รับการลงโทษในนรก ซึ่งเป็นที่เข้าใจว่า หมายถึงคนที่กระทำความชั่วเมื่อครั้งมีชีวิตอยู่บนโลกมนุษย์ จากนั้น ลักษณะถัดมาคือ PERSON FOR PROPERTIES OF PERSON บุคคลอ้างถึงคุณสมบัติของคน ที่อ้างถึง โดยเลือกเอาคุณสมบัติพฤติกรรมการกระทำความชั่วมาใช้อ้างถึงคน ดังนั้น *นรก* ไม่ได้อ้างถึง ‘ความชั่ว เลว’ โดยตรง แต่ผ่านอ้างถึงบุคคลที่ต้องชดใช้กรรมในนรกก่อนแล้วจึงอ้างบุคคลถึงพฤติกรรมที่บุคคลนั้นกระทำไว้ ซึ่งเป็นความชั่ว และนำมาใช้เป็นคำด่าต่อคนหรือกลุ่มคนที่ผู้พูดรู้สึกไม่พอใจต่อการกระทำบางอย่าง

4. ความหมาย ‘สภาวะที่ไม่พึงปรารถนา’

นรก ในความหมาย ‘สภาวะที่ไม่พึงปรารถนา’ ใช้พูดถึงสภาวะความทุกข์ทรมานของ ผู้พูดต่อเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง มีคุณสมบัติเป็นคำนามและคำกริยา พบได้หลายการปรากฏ เมื่อเป็นคำนามจะปรากฏในตำแหน่งหลังกริยา หลังคำบุพบท และหน้าคำนาม ดังนี้

คำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ + *นรก*

คำกริยา กลายเป็น เป็น คือ + *นรก*

คำกริยา เหมือน + คำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ตก + *นรก*

(20) จะสอบแล้ว ขอผ่าน*นรก*พุงนี้ก่อน panic จนนอนไม่หลับแล้ว

(21) บ้านเริ่มกลายเป็น*นรก*อันเกิดจากเรื่องบาดใจขึ้นมาทันที

(22) พอลูกอยู่กับเขานาน ๆ เข้า ชีวิตก็เหมือนตก*นรก*ทุกที

คำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ที่นำหน้าคำว่า *นรก* ในประโยคที่ (20) ต้องอาศัยบริบทในการตีความรูปประโยคให้เห็นว่า ไม่ใช่การเดินทางเข้าไปสู่ *นรก* ที่เป็นสถานที่ แต่ให้ความหมายของการประสบพบเจอ มีประสบการณ์มาก่อน เมื่อพิจารณา ผ่าน*นรก* ร่วมกับบริบทแล้ว หมายถึงการผ่านพ้นการสอบ เป็นช่วงเวลาที่ยากลำบาก ซึ่งผู้พูดเห็นว่าเป็นสภาวะที่ไม่พึงปรารถนา เช่นเดียวกับ *นรก* ตามหลังคำกริยา กลายเป็น เป็น จากประโยคที่ (21) “บ้านเริ่มมีสภาพเป็น*นรก*” แสดงถึงสภาวะในนรก ซึ่งให้ความหมาย ‘สภาวะที่ไม่พึงปรารถนา’ ซึ่งไม่ได้หมายถึงกลายเป็นสภาพเป็นสถานที่ *นรก* จริง ๆ แต่เพราะเรื่องบาดหมางใจในครอบครัวเมื่ออยู่ร่วมกัน ทำให้เกิดสภาวะไม่พึงประสงค์ที่เป็นความทุกข์ทรมานใจ สำหรับคำกริยา เหมือน แสดงการเปรียบเทียบในระดับเท่ากัน ซึ่งตัวอย่างประโยคที่ (22) หมายถึง การมีชีวิตเช่นเดียวกับกับสภาวะตก*นรก* ซึ่ง

การตกนรกไม่ได้เน้นไปที่สิ้นสภาพการมีชีวิตหรือการเดินทางไปสู่ นรก แต่เป็นความทุกข์ทรมานที่เกิดจากการใช้ชีวิตร่วมกับคนคนหนึ่งมาเป็นระยะเวลาานาน

คำบุพบท *ดั่ง อย่างกับ + นรก*

(23) ไทศัพท์ก็คือร้อนดั่งนรก ชาร์ตไปด้วย คอลไปด้วย

(24) แต่ชอบแดด ชอบแดดทุกที่ยกเว้น ไทยกับดูไบ ไม่ไหว อย่างกับนรก ร้อนเกิน

ประโยคที่ (23) และ (24) *นรก* ตามหลังคำบุพบท *ดั่ง* และ *อย่างกับ* ตามลำดับ ลักษณะของการเปรียบเทียบในระดับที่เท่ากันเหมือนกับการใช้คำกริยา *เหมือน* ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงเอาสถานะความร้อน ซึ่งเป็นที่ไม่พึงปรารถนาใน *นรก* มาใช้ให้เป็นความหมายเด่นกว่าไม่ใช่การเปรียบเทียบในเชิงสถานที่

นรก + คำบุพบท

(25) *นรก*ของคนหิวคือการสั่งอาหารมากเกินไปจนจำเป็นแล้วต้องกินให้หมดนี้แหละ

(26) อะไรทำได้ก็ต้องทำ มากสุดคือล้มละลาย ตัด*นรก*ทางการเงินไป 5 ปี ก็ต้องยอม

บริบทที่ตามหลังคำบุพบทในโครงสร้างนี้จะแสดงถึงสิ่งที่ทำให้ผู้พูดเกิดสถานะที่ไม่พึงปรารถนา เช่น ตัวอย่างประโยคที่ (25) “*นรก*ของคนหิว” หมายถึง จะเกิดสถานะที่ย่ำแย่ เป็นความทุกข์ที่เกิดจากการสั่งอาหารมากเกินไปตอนที่รู้สึกหิว เพราะต้องกินให้หมด ไม่เช่นนั้นจะมีอาหารมากมายที่เหลือไว้

คำนาม + นรก

(27) 4 สัปดาห์*นรก*ผ่านไปเร็วซิบหาย เหลือสามัญอีกแค่อาทิตย์เดียว

(28) ติดกราบดินจริง ๆ สำหรับถนนเส้นนี้ ถนนลาดพร้าว ถนนเส้น*นรก*ในตำนาน

(29) นั่นเป็นโรงงาน*นรก*หรรอ ต้องทำงานตั้งแต่เช้าถึงค่ำ ไม่ได้หยุด

นรก เป็นคำคุณศัพท์ ทำหน้าที่ขยายสิ่งที่ผู้พูดเห็นว่าอยู่ในสถานะที่ไม่พึงปรารถนา ย่ำแย่ รู้สึกทรมานที่ต้องเผชิญกับสิ่งนั้น เช่น ประโยคที่ (27) “4 สัปดาห์*นรก*” ผู้พูดเห็นว่า 4 สัปดาห์ที่ผ่านมาเป็นสัปดาห์ที่ผู้พูดอยู่ในสถานะย่ำแย่ที่ต้องเผชิญ เมื่อพิจารณาบริบท คำว่า *สามัญ* หมายถึงการสอบ 9 วิชาสามัญ เป็นการเพื่อนำผลคะแนนไปยื่นศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งก่อนหน้าการสอบ 9 วิชาสามัญต้องสอบปลายภาคเรียน

GAT PAT และ ONET ซึ่งเป็นการสอบติดกันทุกสัปดาห์ เหตุการณ์นี้ทำให้ผู้พูดต้องอยู่สภาวะทุกข์ทรมานไม่เพียงปรารถนา

คำนาม + (ก็/ จะ) + นรก

(30) GAT นี้ไม่แน่ใจอะ ทำได้แต่ถูกมัยอีกเรื่อง แต่ PAT1 นี้^๑นรกมากกกก

(31) ตอนนี^๒ฟี้ก็^๓นรกไม่ต่างกัน งานเยอะมาก นอนดึกทุกวัน กอดคอร้องไห้

(32) อากาศในนี้^๔ก็^๕แทบหายใจไม่ได้แล้วนะ อากาศข้างนอกจะ^๖นรกมากแค่ไหน

(33) ผู้^๗นะ^๘จะ^๙ ทางนี้^{๑๐}ก็^{๑๑}นรก^{๑๒}จะ^{๑๓} ปรับหลักสูตรใหม่^{๑๔}หนู^{๑๕}ต้อง^{๑๖}เขียน^{๑๗}หลักสูตร^{๑๘}เอง^{๑๙}อะ

นรก เป็นคำกริยาของประธานตัวใด แสดงว่าประธานตัวนั้นมีสภาวะอันไม่พึงปรารถนาต่อผู้พูด เช่น ประโยคที่ (30) “PAT 1 นรก” ข้อสอบ PAT1 เป็นข้อสอบที่มีความยากมาก จนผู้พูดรู้สึกทรมานในขณะที่กำลังทำข้อสอบอยู่ ประโยคที่ (31) “ฟี้ก็^๓นรก” แสดงความรู้สึกของผู้พูดที่ตกอยู่ในสภาวะอันไม่พึงปรารถนา ความเหนื่อยล้า มีงานเยอะและต้องนอนดึกหลายวันติดต่อกัน

เมื่อพิจารณาเกณฑ์ในการจำแนกคำหลายความหมายแล้ว สามารถแยก นรก ในความหมาย ‘สภาวะอันไม่พึงประสงค์’ ออกจากความหมายต้นแบบได้ ดังนี้

- 1) ในด้านเกณฑ์ความหมาย นรก ในความหมาย ‘สภาวะอันไม่พึงปรารถนา’ เป็นความหมายใหม่
- 2) ในด้านการอธิบายโมโนทัศน์ ความหมาย ‘สภาวะอันไม่พึงปรารถนา’ ปรากฏได้ในหลายตำแหน่ง ได้แก่ ตำแหน่งหลังคำกริยา ตำแหน่งหลังคำบุพบท ตำแหน่งหน้าคำนาม ตำแหน่งหลังคำนาม ซึ่งมีตำแหน่งที่เกิดเช่นเดียวกับ นรก ในความหมายต้นแบบ ได้แก่ ตำแหน่งหน้าคำกริยาและตำแหน่งหลังคำบุพบท อย่างไรก็ตาม นรก ในความหมาย ‘สภาวะอันไม่พึงปรารถนา’ เลือกริยาที่แสดงการเคลื่อนไหวที่ ผ่าน เท่านั้น และสามารถปรากฏตามหลังกริยาแสดงสภาพ กลายเป็น เป็น คือ รวมไปถึงกริยาที่แสดงความคล้ายคลึง เหมือน ที่มีลักษณะเปรียบเทียบ โดยต้องอาศัยการตีความที่ไม่ใช่การเดินทางไปนรก แต่เป็นความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในขณะที่ความแบบต้นแบบนั้นเน้นการเดินทางไปสู่สถานที่นรกที่เป็นจุดหมายปลายทาง ทั้งนี้ สภาวะอันไม่พึงปรารถนา รวมไปถึง ความร้อน ความขี้แย ความเหนื่อยล้า และความทุกข์ทรมานอื่น ๆ ก็จัดให้เป็นความหมายเดียวกัน
- 3) ในด้านเกณฑ์ไวยากรณ์ นรก ไม่เป็นเพียงแค่คำนาม แต่สามารถเป็นทั้งคำนาม คำคุณศัพท์ คำกริยาได้อีกด้วย และเลือกการปรากฏในตำแหน่งต่าง ๆ ต่างจาก นรก ในความหมายต้นแบบ

ดังนั้น *นรก* ในความหมาย ‘สภาวะอันไม่พึงปรารถนา’ จึงผ่านเกณฑ์ข้อที่ 1 ซึ่งเป็นเกณฑ์หลัก ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 จึงสามารถแยกความหมายออกมาได้

นรก ที่แสดงถึงสภาวะอันไม่พึงปรารถนา เป็นความหมายที่แยกออกจากความหมายต้นแบบโดยตรง ด้วยกระบวนการขยายความหมายแบบนามนัย (Metonymy) ลักษณะ PLACE FOR PROPERTIES OF THAT PLACE สถานที่อ้างถึงคุณสมบัติของสถานที่ที่อ้างถึง เป็นการใช้คำว่า *นรก* แทนคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นสภาวะอันไม่พึงประสงค์ในนรก อาทิ สภาพความทุกข์ทรมาน ความย่ำแย่ สภาพอากาศร้อน ความอึดอัดของผู้ที่ต้องได้รับโทษมาใช้คำว่า *นรก* และเมื่อใดที่ผู้พูดรู้สึกดังกล่าวจึงใช้ *นรก* ในคุณสมบัติทางความหมายนี้ แทนความรู้สึกของตนเอง อย่างไรก็ตาม มีการตั้งข้อสังเกตว่า การใช้คำกริยา *เหมือน* และ *คำบุพบท* *ดั่ง* และ *อย่างกับ* มีรูปภาพแบบอุปลักษณ์ เพราะเป็นการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การเปรียบเทียบนี้เป็นเพียงรูปภาพไม่ใช่กระบวนการ ไม่ได้เปรียบเทียบโดยตรง เช่น “อากาศร้อนอย่างกับนรก” ไม่ได้เปรียบเทียบสภาพอากาศร้อน กับ *นรก* ในความหมายสถานที่ แต่ *นรก* ได้ผ่านกระบวนการนามนัยในลักษณะที่รูปภาพ *นรก* ในความหมาย ‘สถานที่’ อ้างถึงคุณสมบัติของสภาวะไม่พึงปรารถนาอยู่ก่อนแล้ว เมื่อได้ความหมายนี้แล้วจึงนำมาใช้กับ สภาพอากาศร้อน เพื่อให้ความรู้สึกความร้อนที่ว่าเป็นสภาวะที่ไม่พึงปรารถนาที่อยู่ใน *นรก* อนุมานเข้าใจได้ว่าอยู่ในระดับรุนแรง *นรก* ในความหมายดังกล่าวจึงเป็นการขยายความหมายแบบนามนัย

5. ความหมาย ‘การบอกระดับมาก’

นรก ที่แสดงถึงความหมาย ‘การบอกระดับมาก’ จะปรากฏตามหลังคำกริยาคุณศัพท์หรือกริยาที่แสดงสภาพ ในบางครั้งอาจมีคำว่า *มาก* ปรากฏต่อท้ายได้อีก

คำกริยา + *นรก* + (มาก)

(34) รถติด*นรก* กว่าที่จะถึงที่ทำงาน เกือบสิบโมง

(35) เมื่อกวนเหมือนตายเป็นหนึ่งนัย*นรก*

(36) ยำขนมจีนเล่นกูกี้แล้ว เผ็ด*นรก*

นรก ที่ตามหลังคำกริยาในตัวอย่างประโยคที่ (34) ถึง (36) เป็น ‘การบอกระดับมาก’ เช่น ในประโยคที่ (34) ก็แสดงสภาวะรถติดในระดับมาก ประโยคที่ (35) แสดงอาการเหนียวในระดับมากของผู้พูด และประโยคที่ (36) แสดงสภาวะความเผ็ดของอาหารขนมจีนในระดับมาก ซึ่งระดับมากของคำว่า *นรก* จะสามารถอนุมานได้ว่าเป็นระดับมากขั้นรุนแรงที่รับรู้ได้ถึงความทรมานจนทนไม่ไหวต่อสภาพนั้น ๆ อีกด้วย

เมื่อพิจารณาเกณฑ์ในการจำแนกคำหลายความหมายแล้ว สามารถแยก *นรก* ในความหมาย ‘การบอกระดับมาก’ ออกจากความหมายต้นแบบ ดังนี้

1) ในด้านเกณฑ์ความหมาย *นรก* ในความหมาย ‘การบอกระดับมาก’ เป็นความใหม่ ไม่ได้สื่อความถึง *นรก* ที่เป็น ‘สถานที่’

2) ในด้านเกณฑ์การอธิบายมโนทัศน์ ในความหมายนี้ *นรก* จะปรากฏตามหลังคำกริยาที่แสดงสภาพเท่านั้น เช่น สภาพรตติดี สภาพอาการเหนื่อย สภาพความร้อน และสามารถมีคำว่า *มาก* ขยายตามหลังคำว่า *นรก* ได้อีก การปรากฏนี้ไม่พบในความหมายอื่น

3) ในด้านเกณฑ์ไวยากรณ์ *นรก* ที่อยู่ในตำแหน่งดังกล่าว เป็นคำวิเศษณ์

ดังนั้น *นรก* ในความหมาย ‘การบอกระดับมาก’ จึงสามารถจัดเป็นอีกหนึ่งความหมาย เพราะผ่านเกณฑ์หลักข้อที่ 1 ข้อที่ 2 และ 3 ซึ่งไม่พบในความหมายอื่นอีกด้วย

นรก ที่บอกระดับมากนั้น เป็นความหมายที่แยกออกมาจากความหมาย ‘สภาวะอันไม่พึงปรารถนา’ การแยกความหมายนี้เกิดจากระบวนการขยายความหมายแบบนามนัย ลักษณะ PROPERTIES OF THAT PLACE FOR DEGREE คุณสมบัติของสถานที่อ้างอิงระดับ และเลือกคุณสมบัติการบอกระดับมาก (Degree) การขยายความหมายของคำว่า *นรก* ในความหมาย ‘การบอกระดับมาก’ เกิดจากการอนุมานเมื่อ *นรก* ถูกใช้ในความหมาย ‘สภาวะไม่พึงปรารถนา’ เนื่องจากสภาวะที่ไม่พึงปรารถนา ความทุกข์ ทรมาน ความยากลำบาก ความร้อน เป็นสภาวะที่สามารถบอกระดับได้ เริ่มตั้งแต่ไม่เกิดสภาวะจนไปถึงเกิดสภาวะในระดับมาก โดยสามารถกล่าวได้ว่า ทรมานมาก ไม่ทรมาน และทรมานนิดหน่อย การใช้ *นรก* เพื่อกล่าวถึงสภาวะไม่พึงปรารถนา มักจะถูกอนุมานว่าอยู่ในระดับมาก เป็นสภาวะที่เกิดในขั้นรุนแรง หรือขั้นสูงสุด (Extreme Point of Degree) เช่น เมื่อพูดว่า “อากาศ*นรก*มาก” ก็จะอนุมานให้เข้าใจถึงระดับมากโดยทันที ในการขยายความหมายนี้ ความเข้าใจ *นรก* ในระดับมาก ถูกทำให้เด่นชัด มีความแข็งแกร่งมากขึ้น ในขณะที่ความหมายสภาวะที่ไม่พึงปรารถนาถูกเจือจางลง

6. คำสบล ‘ช่วย ฉิบหาย’

คำสบล *นรก* ในความหมาย ‘ช่วย ฉิบหาย’ ปรากฏอยู่ตำแหน่งใดของประโยคก็ได้ ไม่ผูกพันกับคำใดในประโยค โดยสามารถปรากฏเดี่ยว ๆ อาจมีคำว่า *ชัด ๆ* *จริง ๆ* *มาก ๆ* ขยายตามหลังได้ เช่น

นรก + (*ชัด ๆ* / *จริง ๆ* / *มาก ๆ*)

(37) เวลาแห่งความสุขมักหมดไวเสมอ เดียวจะเปิดเทอมอีกแล้ว นรกดัด ๆ

(38) อีกสองวันเปิดเทอมไว้อยย นรกด

(39) นรกดมาก เล่นอื่แกกินน้ำแล้วแพ้ กินน้ำไปเป็นลิตร ปวดท้องว้อยยย

(40) นรกดจริง ๆ ต้องมาเจอคนแบบนายเนี่ย จะไปไหนก็ไป ไป

ในทางวากยสัมพันธ์ นรกด ในความหมายนี้ในทางวากยสัมพันธ์มีคุณสมบัติเป็น คำอนุภาค เพราะมีลักษณะความเป็นชายขอบ (Marginality) สามารถปรากฏในตำแหน่งหน้าหรือหลังประโยคได้ โดยไม่มีความผูกพันในทางไวยากรณ์ใด ๆ กับประโยค และซึ่งทำหน้าที่วัจนปฏิบัติศาสตร์แสดงการสบถ โดยจัดให้ นรกด เป็นดัชนีบ่งชี้วัจนปฏิบัติ (Pragmatic Marker) เนื่องจากเกิดในภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน มีความไม่เป็นทางการสูง สามารถปรากฏในตำแหน่งใดก็ได้ในประโยค และสะท้อนความรู้สึกของผู้พูด

นรกด ที่ทำหน้าที่ในการสบถนี้ คล้ายกับ นรกด ในการแสดงหน้าที่การด่า เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่ดัดแปลงมาจากการเกณฑ์พิจารณาการเป็นคำด่า 4 ข้อของเจ็ง (Ljung, 2011) และ อรรถัย (2557) แล้วจะพบว่า นรกด ที่แสดงการสบถ ผ่านเกณฑ์ข้อ 1 2 และ 3 โดยที่เป็นคำต้องห้ามที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและให้ความหมายโดยนัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับความหมายใน 'สถานที่ ดินแดน' มีลักษณะเป็นวลีจำเพาะในการปรากฏเดี่ยว แต่ไม่ผ่านเกณฑ์ข้อสุดท้าย เนื่องจาก การสบถไม่ได้มีเจตนาทำให้ผู้อื่นเจ็บปวด เป็นการแสดงความรู้สึกต่อตนเองที่ต้องประสบกับเหตุการณ์หรือสภาวะที่ต้องการให้เกิดขึ้น

จากตัวอย่างประโยคที่ (37) ถึง (40) คำว่า นรกด ปรากฏในตำแหน่งหลังประโยคและหน้าประโยค เพื่อแสดงการสบถต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ผู้พูดประสบและไม่ต้องการให้สิ่งนั้นเกิดขึ้น ซึ่งได้กล่าว นรกด ต่อตนเองที่ต้องพบเจอกับเหตุการณ์เช่นนั้น เช่น เหตุการณ์ที่โรงเรียนใกล้จะเปิดภาคเรียน การเสียพนัน การพบผู้ชายที่มีลักษณะนิสัยที่ไม่ชอบ เป็นต้น เหล่านี้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจนทำให้ต้องสบถ นรกด เป็นเหตุการณ์ที่อยู่ในสภาวะอันไม่พึงปรารถนานั่นเอง

นรกด มีความหมาย 'ช่วย ฉิบหาย' แสดงการสบถ เพราะเป็นความเคราะห์ร้าย ความทรมานที่ต้องเจอเมื่อวิเคราะห์ตามเกณฑ์ในการจำแนกคำหลายความหมายแล้ว จะพบว่า

1) ในด้านเกณฑ์ความหมาย นรกด ให้ความหมายใหม่คือความหมาย 'ช่วย ฉิบหาย'

2) ในด้านเกณฑ์การอธิบายมโนทัศน์ การสบถ *นรก* จะมีลักษณะความเป็นชายขอบ ที่เกิดในตำแหน่งใดก็ได้ ไม่มีความผูกพันใด ๆ กับประโยค กล่าวคือไม่ทำหน้าที่ใด ไม่จำเป็นต้องเป็นประธานหรือเป็นส่วนเติมเต็มในประโยค

3) ในด้านเกณฑ์ไวยากรณ์ การอธิบายทางวากยสัมพันธ์จะจัดให้ *นรก* มีคุณสมบัติ คำอนุภาค และในทางวจนปฏิบัติศาสตร์ จะมีคุณสมบัติเป็นดัชนีบ่งชี้วจนปฏิบัติ (Pragmatic Marker) ที่แสดงการสบถ

จากการพิจารณาเกณฑ์ทั้งสามข้อแล้ว *นรก* ผ่านเกณฑ์ข้อที่ 1 ซึ่งเป็นเกณฑ์หลัก เกณฑ์ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 ทำให้สามารถแยกความหมายออกมาเป็นความหมายใหม่ได้ ซึ่งเป็นการแยกความหมายจากความหมายต้นแบบ 'สถานที่ ดินแดน' ด้วยกระบวนการขยายความหมายแบบนามนัย (Metonymy) 2 ลักษณะตามลำดับ ได้แก่ 1) PLACE FOR PERSON IN THAT PLACE สถานที่อ้างถึงบุคคลในสถานที่ และ 2) PERSON FOR FEELING OF THAT PERSON บุคคลในสถานที่อ้างถึงความรู้สึกของบุคคลนั้น ในลำดับแรก ใช้สถานที่ *นรก* แทนบุคคลในสถานที่ ซึ่งบุคคลในสถานที่ที่อ้างถึงนี้ หมายถึง กลุ่มคนที่ต้องไปชดใช้กรรมในนรก โดยนัยคือเป็นผู้ที่กระทำความผิดครั้งมีชีวิตอยู่บนโลก แล้วกลุ่มบุคคลดังกล่าวอ้างถึงความรู้สึกของกลุ่มคนนั้น หมายความว่า ความรู้สึกที่จะต้องได้รับการลงโทษ เป็นเหตุการณ์หรือสภาวะที่ไม่ต้องการหรือเป็นสภาวะที่ไม่พึงปรารถนาของผู้พูด เมื่อต้องได้รับการลงโทษจึงเป็นความรู้สึกที่โกรธหรือไม่พึงพอใจต่อตนเองที่ต้องได้รับการลงโทษ จึงเป็นการแสดงสารถออกมา โดยที่ไม่มีเจตนาให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

แนวคิดสภาวะการหลายความหมายแบบมีหลักการ (Principled Polysemy) สามารถแยกความหมายของ *นรก* โดยการใช้เกณฑ์ในการจำแนกคำหลายความหมาย 3 ข้อ อันได้แก่ 1) เกณฑ์ด้านความหมาย 2) เกณฑ์การอธิบายมโนทัศน์ และ 3) เกณฑ์ไวยากรณ์ (Tyler & Evans, 2003)

1) เกณฑ์ความหมาย จะต้องได้ความหมายอื่นที่ไม่ใช่ความเดิม พิเศษไปกว่าเดิม ซึ่งเมื่อวิเคราะห์จากความหมายที่ย้ายออกไปจาก *นรก* ที่เป็นสถานที่ ดินแดนแล้ว ก่อเป็นความหมายพิเศษที่เกิดขึ้นทั้งสิ้น

2) เกณฑ์การอธิบายมโนทัศน์ ช่วยในการพิจารณาตำแหน่งในการปรากฏของ *นรก* แต่ละความหมาย ซึ่งจะเลือกตำแหน่งการปรากฏไม่เหมือนกัน หากเกิดในตำแหน่งเดียวกันก็จะเลือกคำหรือบริบทในการตีความที่แตกต่างกันออกไป

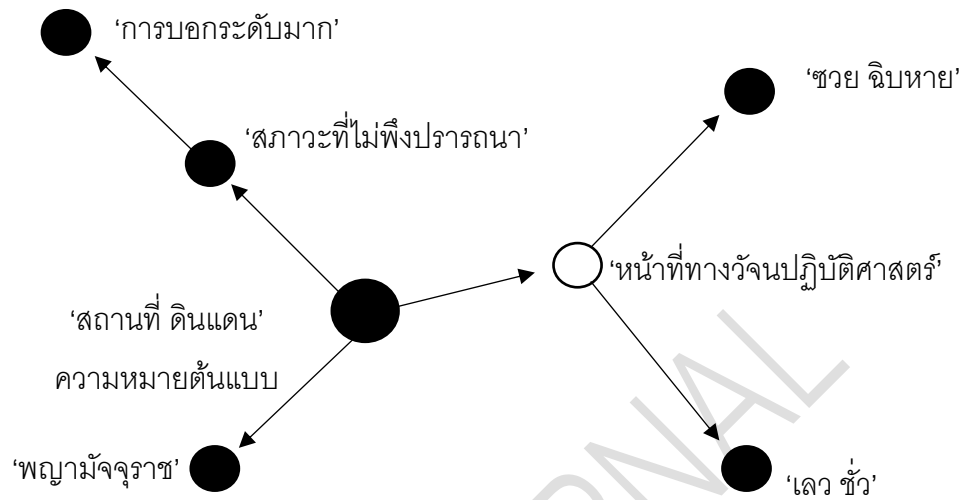

3) เกณฑ์ไวยากรณ์ เกี่ยวข้องชนิดของคำกับการปรากฏตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบการปรากฏที่เฉพาะจะทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงไป

ทั้งนี้การจัดกลุ่มความหมายต้องพิจารณาโดยใช้เกณฑ์ตัดสินร่วมกันทั้งสามข้อ เพื่อหาจุดร่วมและจุดต่างในการแยกความหมายให้ขาดออกจากกัน ทำให้แจ่มแจ้ง *นรก* มีทั้งหมด 6 ความหมาย ได้แก่ 1) ความหมาย 'สถานที่ ดินแดน' ซึ่งเป็นความหมายต้นแบบ 2) ความหมาย 'พญามัจจุราช' 3) ความหมาย 'เลว ชั่ว' 4) ความหมาย 'สภาวะที่ไม่พึงปรารถนา' 5) ความหมาย 'การบอกระดับมาก' และ 6) ความหมาย 'ช่วย ฉิบหาย' ซึ่งในกระบวนการขยายความหมายแบบนามนัย (Metonymy) คือ ความหมายต้นแบบ *นรก* ใน 'สถานที่ ดินแดน' ซึ่งเป็นลักษณะขอบเขต สถานที่ ถูกเจือจางลง แต่องค์ประกอบอื่น ๆ ที่อยู่ใน *นรก* ถูกทำให้เกิดการแข็งแกร่งทางความหมาย หรือมีความชัดเจนมากขึ้นแทนที่ความหมายต้นแบบ เช่น ความหมาย 'พญามัจจุราช' ที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งในนรก เป็นผู้มีอำนาจ หน้าที่ในการตัดสินลงโทษบุคคลในนรก ถูกทำให้แข็งแกร่งขึ้นทางความหมายแทนที่ความหมาย 'สถานที่ ดินแดน' โดยที่ยังคงรูปภาษา *นรก* ไว้อยู่ แต่สามารถปรากฏเป็นประธานในประโยคนำหน้ากริยาแสดงการกระทำได้ เป็นต้น ความหมายต่าง ๆ ของ *นรก* สามารถจัดให้เป็นแผนภูมิภาพแสดงเครือข่ายของความหมาย โดยแสดงสัญลักษณ์ต่อไปนี้

- 1) วงกลมสีดำใหญ่ที่สุดตรงกลาง หมายถึง ความหมายต้นแบบ
- 2) วงกลมสีดำเล็กอื่น ๆ หมายถึง แต่ละความหมายที่ขยายออกไป
- 3) ลูกศรหัวเดียว หมายถึง เส้นทางการขยายความหมาย โดยที่ปลายหัวลูกศร เป็นความหมายใหม่ที่ขยายออกมา อีกด้านของลูกศรคือ ความหมายที่ก่อนที่จะถูกขยายออกมา
- 4) วงกลมเล็กสีขาว หมายถึง โหนดที่รวมความหมายแ่งมุมเดียวกันไว้ด้วยกันถูกจัดกลุ่มว่ามีการขยายความหมายในทิศทางเดียวกัน จากในภาพที่ 2 จะเห็นว่า ความหมาย 'ช่วย ฉิบหาย' และความหมาย 'เลว ชั่ว' ถูกจัดอยู่ในโหนดสีขาวเดียวกัน เพราะทำหน้าที่ ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ คือ การสบถและการด่า

ภาพที่ 2: ภาพแสดงเครือข่ายความหมายของคำว่า นรก ในภาษาไทย

นอกจากนี้ จากการศึกษายังพบว่า มีความถี่ในการใช้ นรก ในความหมายที่ขยายออกมาใหม่มากกว่า ความหมายต้นแบบ เนื่องจากสามารถปรากฏในบริบท สภาพแวดล้อมที่ต้องประสบในชีวิตประจำวันได้ หลากหลายกว่า ทั้งในเรื่องของ อากาศ อารมณ์ คนทั่วไป เหตุการณ์บางอย่าง เป็นต้น จึงอาจจะเป็นไปได้ว่า นรก อาจเปลี่ยนแปลงความหมายได้มากกว่าเดิมอีกในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

1. เอกสารอ้างอิงฉบับภาษาไทย

- กาจบัณฑิต วงษ์ศรี. (2547). *เครือข่ายความหมายของคำว่า 'ออก' ในภาษาไทย: การศึกษาแนววรรณศาสตร์* ปริชาณ. ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรัชย์ หิรัญรัตน์. (2550). *การศึกษาความหมายของคำว่า 'เอา' ในภาษาไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชัชวดี ศรีลัมพ์. (2538). *การศึกษามโนทัศน์ของคำว่า 'เข้า'*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นันทนา วงษ์ไทย. (2561). *ภาษาและความหมาย*. โรงพิมพ์ เค.ซี. อินเทอร์เน็ต.
- เบญจวรรณ ชยางกูร ณ อยุธยา. (2559). *แนวทางการอธิบายเรื่องนรกและสวรรค์ในพระพุทธศาสนาสำหรับ* คนรุ่นใหม่. *วารสารพุทธมคัศ*, 1(1), 43-53.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. ราชบัณฑิตยสถาน.
- สมจินต์ สมมาปัญญา. (2533). *นรกและสวรรค์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, อยุธยา.
- อรทัย ชินอัครพงศ์. (2557). *การศึกษาคำดำตามแนววรรณศาสตร์ชาติพันธุ์และวัจนปฏิบัติศาสตร์*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

2. เอกสารอ้างอิงฉบับภาษาอังกฤษ

- Evan, V, & M. Green. (2006). *Cognitive linguistics: An introduction*. Edinburgh University Press.
- Kövecses, Z., & Radden, G. (1998). Metonymy: Developing a cognitive linguistic view. *Cognitive Linguistics*, 9(1), 291-325.
- Ljung, M. (2011). *Swearing: A cross-cultural linguistic study*. Palgrave Macmillan.

Tyler, A., & Evans, C. (2003). *The semantics of English preposition: Spatial scenes, embodied meaning and cognition*. Cambridge University Press.

VACANA JOURNAL

การเปลี่ยนแปลงความหมายเชิงการอ้างถึง ของสรรพนาม “มัน” ในภาษาไทย¹

Semantic change in referentiality of the pronoun /man1/ in Thai

จิณวัฒน์ แก่นเมือง²

Received 26 June 2021

Revised 11 September 2021

Published 2 November 2021

บทคัดย่อ

คำสรรพนามมักถูกนิยามให้เป็นหมวดคำที่อ้างถึงคน สัตว์ หรือสิ่งของซึ่งถูกกล่าวซ้ำในบริบท แต่ งานวิจัยก่อนหน้าเสนอว่าในหลายกรณีสรรพนาม มัน ถูกใช้โดยไม่มีรูปอ้างอิงนำทางภาษาแต่อย่างใด ยกตัวอย่างเช่น Chutisilp (1984) เสนอว่าสรรพนาม มัน ในประโยค มันเป็นความคิดที่ดี ไม่มีความหมายและ เป็นการยืมแปลจากภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่าการเปลี่ยนแปลงความหมายเชิงการอ้างถึงนี้ เกิดขึ้นได้อย่างไรโดยการวิเคราะห์ข้อมูลการข้ามสมัยตั้งแต่ช่วงสมัยธนบุรีจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ปี พ.ศ. 2550 (พ.ศ. 2301 – 2550) เหตุผลเนื่องจากการวิจัยนำร่องไม่พบการใช้สรรพนาม มัน โดยปราศจากรูปอ้างอิงนำ หน่วยนามในสมัยก่อนหน้านั้น ผลการศึกษาพบว่าประเภทรูปอ้างอิงนำของสรรพนาม มัน ในตำแหน่งประธาน ของขยายขอบเขตกว้างขึ้นจากนามวลีไปเป็นนามวลีแปลง กริยาวลี อนุพากย์ และข้อความตามลำดับ ในที่สุด รูปอ้างอิงนำยาวขึ้นจนยากที่ผู้ใช้ภาษาจะสามารถระบุขอบเขตของรูปอ้างอิงนำได้ ความหมายเชิงการอ้างถึง จึงมีลักษณะของความลดลัดไม่ใช่ลักษณะแบบชั่วคราวข้าม ความซับซ้อนของรูปอ้างอิงนำจึงเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการใช้คำสรรพนาม มัน ที่ไม่มีการอ้างถึงในตำแหน่งประธานของประโยค กล่าวคือเกิดประธานหุ่นขึ้นใน

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง การเปลี่ยนแปลงความหมายเชิงการอ้างถึงของสรรพนาม “มัน” ใน ภาษาไทยสมัยรัตนโกสินทร์

² นิสิตระดับปริญญาตรีบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาไทย ความหมายเชิงการอ้างถึงของสรรพนาม *มัน* ที่เปลี่ยนแปลงไปจึงเป็นพัฒนาการภายในตัวภาษาซึ่งมีการสัมผัสกับภาษาอังกฤษเป็นเหตุจูงใจ เมื่อพิจารณาในเชิงแบบลักษณ์ภาษา จึงเห็นได้ว่าภาษาเน้นหัวเรื่องสามารถพัฒนาลักษณะทางภาษาบางประการของภาษาเน้นประธานได้เช่นกัน

คำสำคัญ: สรรพนาม การอ้างถึง รูปอ้างอิงนำ ประธานหุ่น

Abstract

Pronouns are traditionally defined as word class that refers to people, animals, or things repeated in the context. Previous studies, however, showed that in various cases, the pronoun */man1/* has been used without any explicit antecedents. For instance, Chutisilp (1984) posited that the pronoun */man1/* in the sentence *man1 pen1 khwa:m1 khit4 thi:4 di:1* has no meaning and is considered an English loan translation. The researcher thus wants to figure out how such referential meaning changed by making use of the analysis of diachronic data from the Thonburi period to the Rattanakosin period of B.E. 2550 (B.E. 2301 – B.E. 2550). The reason is because the pilot study found no occurrence of the use of pronoun */man1/* without nominal antecedents in the earlier periods. The findings show that antecedent types of the pronoun */man1/* in subject position have expanded from noun phrases to nominalizations, verb phrases, clauses, and discourses respectively. Finally, the length of antecedent is too lengthy that language users find it difficult to locate boundaries of antecedents. The referentiality is then considered to be gradient, not dichotomous, in nature. This antecedent complexity therefore triggers the non-referential use of pronoun */man1/* at the subject position. That is, it leads to the occurrence of dummy subject in Thai. The change in referentiality of the pronoun */man1/* is therefore the internal development motivated by the language contact with English. Typologically speaking, it is witnessed that a topic-prominent language can develop some linguistic features possessed by subject-prominent languages.

Keywords: Pronoun, Referentiality, Antecedent, Dummy Subject

บทนำ

การศึกษาเกี่ยวกับบุรุษสรรพนามเป็นหัวข้อหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจอย่างแพร่หลายในวงการภาษาศาสตร์ ในทางทฤษฎีแล้วคำสรรพนามจัดเป็นหมวดคำที่มีความหมายเชิงการอ้างถึงโดยเนื้อใน (inherently referential) กล่าวคือ ทุกครั้งที่มีการใช้คำสรรพนาม ผู้พูดและผู้ฟังจะรู้ว่ากำลังอ้างถึงสิ่งใด เป็นที่ทราบกันดีว่าคำสรรพนาม *มัน* ในภาษาไทยจัดเป็นคำสรรพนามเอกพจน์บุรุษที่ 3 ซึ่งใช้แทนคน สัตว์ และสิ่งของ รวมถึงการใช้กับคนที่มีความสนิทสนม (Iwasaki & Ingkaphirom, 2005) และการใช้ในกรณีที่ผู้พูดต้องการแสดงการดูถูก ต่อว่าหรือตำหนิบุคคลอื่นด้วยอารมณ์โกรธหรือไม่พอใจได้เช่นกัน

แต่ตำราไวยากรณ์ไทยต่าง ๆ มักกล่าวว่าภาษาไทยไม่มีประธานหุ่น³ตามหลักไวยากรณ์เชิงบัญญัติ (prescriptive grammar) ทั้งนี้เหตุผลสำคัญประการหนึ่งอาจเป็นเพราะข้อจำกัดในเชิงแบบลักษณ์ (typological restriction) ดังที่ลีและธอมป์สัน (Li & Thompson, 1976) กล่าวว่า ประธานไร้ความหมายพบได้ในภาษาที่เน้นประธาน (subject-prominent language) แต่ไม่พบในภาษาที่เน้นหัวเรื่อง (topic-prominent language) อย่างไรก็ตาม นววรรณ พันธุเมธา (2558, หน้า 24) ได้ให้ข้อสังเกตไว้ในเชิงอรรถในหนังสือ *ไวยากรณ์ไทยว่า* “ในบางประโยค *มัน* อยู่ในตำแหน่งของค่านามแต่ไม่ได้หมายถึงบุคคลหรือสิ่งใด ตัวอย่าง *มัน* จะเดือดร้อนกันไปหมด”

ความน่าสนใจอย่างยิ่งของคำสรรพนาม *มัน* ในภาษาไทยนั้นคือการที่ใช้โดยไม่ได้ทำหน้าที่อ้างถึงสิ่งใด ๆ เลยในบางบริบท จากตัวอย่างของนววรรณ พันธุเมธา (2558) ที่ยกไปข้างต้น สามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่า *มัน* ในประโยคที่ว่า “*มัน* จะเดือดร้อนกันไปหมด” แม้จะไม่มีรูปอ้างอิงนำ (antecedent) ใด ๆ แต่หากคำนึงถึงบริบทการใช้ในระดับข้อความ (discourse) แล้ว *มัน* ในที่นี้มีความเป็นไปได้ที่จะอ้างถึงหน่วยที่ใหญ่กว่าระดับของค่านาม

- (1) ชีวิตของพิศาลในวัยเด็กค่อนข้างจะยากจน แต่*มัน* แปลกที่เขากลับเป็นเด็กรักเรียนและขยันขันแข็ง
- (2) *ชีวิตของพิศาลในวัยเด็กค่อนข้างจะยากจน แต่*ชีวิตของพิศาล* แปลกที่เขากลับเป็นเด็กรักเรียนและขยันขันแข็ง

³ ในบทความวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกใช้คำศัพท์ภาษาไทยว่า *ประธานหุ่น* ให้ตรงกับคำว่า dummy subject ในภาษาอังกฤษ เนื่องจากผู้วิจัยสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแล้วพบว่าคำว่า dummy subject ใช้แพร่หลายและกว้างขวางกว่าชื่ออื่น ๆ ในความหมายที่กล่าวถึงสิ่งเดียวกัน

เมื่อพิจารณาตัวอย่างเพิ่มเติมในประโยค (1) จะยิ่งพบว่าเป็นเรื่องยากอย่างยิ่งที่จะระบุรูปอ้างอิงนำของคำสรรพนาม *มัน* เพราะเมื่อพิจารณาดูแล้ว การใช้สรรพนาม *มัน* ตรงนี้มีได้อ้างอิงถึงนามวลี *ชีวิตของพิศาล* อย่างแน่นอน เนื่องจากหากนำนามวลีดังกล่าวไปแทนที่คำสรรพนาม *มัน* ในประโยค จะทำให้ได้ประโยคใหม่ใน (2) ซึ่งไม่สื่อความหมายหรือมีความหมายของประโยคไม่เป็นที่ยอมรับสำหรับผู้พูดภาษาไทย

ลักษณะการใช้คำสรรพนาม *มัน* ในตำแหน่งประธานของประโยคตามลักษณะดังกล่าวนี้ กล่าวคือการใช้บุรุษสรรพนาม *มัน* ซึ่งเป็นสรรพนามชี้เฉพาะ (definite pronoun) มาใช้แสดงความหมายการอ้างถึงสิ่งที่มีนัยทั่วไปโดยไม่จำเพาะเจาะจง (generic reference) (Phimsawat, 2011) โดยสันนิษฐานว่าเป็นการใช้ในโครงสร้างประธานหุ่น (dummy subject) ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากภาษาอังกฤษโดยตรงผ่านงานแปลจำพวกนวนิยายและเรื่องสั้นดังแสดงในตัวอย่าง (3) และ (4) (Chutisilp, 1984)

- (3) ก. *มัน* เป็นความคิดที่ดี (จำนวนภาษาไทยที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาอังกฤษ)
 ข. ความคิดดี (จำนวนภาษาไทย)
- (4) ก. *มัน* เป็นเรื่องสนุก (จำนวนภาษาไทยที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาอังกฤษ)
 ข. เรื่องนั้นสนุก (จำนวนภาษาไทย)

อย่างไรก็ตาม แม้นักภาษาศาสตร์ส่วนใหญ่จะเห็นตรงกันว่าภาษาไทยเป็นภาษาเน้นหัวเรื่อง (สมทรงบุรุษพัฒน์ 2532; Hoonchamlong 1991; Iwasaki & Ingkaphirom, 2005, Minegishi 2011) แต่ก็มิงานวิจัยที่เห็นแย้งกับแบบลักษณ์ของลีและธอมป์สันที่ว่าภาษาเน้นหัวเรื่องไม่มีการใช้ประธานหุ่น ยกตัวอย่างเช่น กิติมาอินทรมพรรย์ (Indrambarya 2011; 2012) จำแนกคำสรรพนาม *มัน* ที่มีการใช้แบบไม่อ้างถึง (non-referential) แยกออกจากการใช้แบบอ้างถึง (referential) เพราะการปรากฏร่วมกับคำกริยาต่างประเภทกัน นอกจากนี้แล้ว จันทิมา อังคพณิชกิจ (2554) ยังจัดให้ *มัน* ที่มีการใช้แบบไม่อ้างถึงต้องมีรูปอ้างอิงนำหน่วยนาม (nominal antecedents) ในขณะที่ การใช้แบบไม่อ้างถึง จะไม่ปรากฏรูปอ้างอิงนำ

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาสรรพนาม *มัน* ในภาษาไทยในแง่ที่ยึดโยงกับโครงสร้างประธานหุ่นซึ่งไม่มีความหมายเชิงการอ้างถึงจึงยังคงมีความคลุมเครือ กล่าวคือไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าเป็นโครงสร้างที่มีอยู่จริงในภาษาไทยหรือไม่ หรือเป็นเพียงอิทธิพลการแปลเป็นครั้งคราว ข้อจำกัดสำคัญที่ทำให้งานวิจัยที่ผ่านมาเป็นการศึกษาข้อมูลภาษาสมัยเดียว (synchronic data) ทำให้ไม่สามารถอธิบายพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นข้ามช่วงเวลาได้ นอกจากนี้แล้วการการศึกษาการเปลี่ยนแปลงความหมายเชิงการ

อ้างถึงของสรรพนาม *มัน* โดยใช้ข้อมูลข้ามสมัยจะสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงวิถีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาของคนในสังคม รวมถึงแสดงกระบวนการปรับเปลี่ยนภาษาให้ทันสมัย (language modernization) ด้วย

บทความวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาการเปลี่ยนแปลงความหมายเชิงการอ้างถึงของ สรรพนาม *มัน* ตั้งแต่สมัยธนบุรีจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2301 – 2550) เพื่อดูพัฒนาการทางความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา และพยายามอธิบายการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำสรรพนาม *มัน* ที่แต่เดิมมีเฉพาะการใช้ในความหมายเชิงการอ้างถึงว่าได้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัตินี้จนถูกนำไปใช้ในความหมายที่ไม่มี ความหมายเชิงการอ้างถึงได้อย่างไร

ทบทวนวรรณกรรม

1. คำสรรพนาม

คำสรรพนามจัดเป็นสากลลักษณะทางภาษา (Greenberg, 1963) นับเป็นรูปภาษาแสดงการอ้างถึง (referring expression) เช่นเดียวกับนามวลี แต่เดิมสรรพนามมักถูกนิยามว่าเป็นคำที่ใช้แทนคำนาม แต่นักภาษาศาสตร์ส่วนใหญ่ในปัจจุบันไม่ค่อยยอมรับคำนิยามดังกล่าวมากนัก เนื่องจากมีตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าบุรุษสรรพนาม (personal pronoun) อาจไม่ได้ใช้แทนคำนามในทุกกรณีไป รวมถึงนิยมสรรพนาม (demonstrative pronoun) หรือปฤจฉาสรรพนาม (interrogative pronoun) ก็อาจสามารถใช้แทนคำคุณศัพท์ คำวิเศษณ์ หรือแม้แต่คำกริยาได้ด้วยเช่นกัน (Bhat, 2004)

คำสรรพนามเป็นหมวดคำประเภทหนึ่ง จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าคำสรรพนามแบ่งประเภทใหญ่ ๆ ได้เป็น 2 ประเภท ประเภทหนึ่งคือคำสรรพนามชี้เฉพาะ (definite pronouns) ซึ่งหมายถึง คำแทนนามที่กล่าวถึงไปแล้ว เช่น *he she it him her* สรรพนามชี้เฉพาะจะประกอบด้วยอรรถลักษณะ ได้แก่ บุรุษ พจน์ เพศ การรวมหรือแยกผู้ฟัง ระยะห่างระหว่างผู้พูดผู้ฟัง หน้าที่ทางความหมาย และหน้าที่ทางไวยากรณ์ และอีกประเภทหนึ่งคือคำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ (indefinite pronouns) ซึ่งหมายถึง คำแทนนามที่เพิ่งกล่าวถึงเป็นครั้งแรก เช่น *everyone someone anyone* (Givon, 1984)

ในบริบทของการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เราใช้การอ้างถึง (reference) เพื่อกล่าวถึงสิ่งที่เราต้องการอ้างถึง (referent) อยู่ตลอดเวลา การอ้างถึงจึงเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การสื่อสารไหลลื่นและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการอ้างถึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความต่อเนื่องและสัมพันธภาพภายในข้อความ (cohesion in discourse) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการสร้างความหมายเชิงการอ้างถึง (referentiality) ขึ้นมานั่นเอง

(Halliday and Hasan, 1976) การอ้างถึงจึงเป็นปรากฏการณ์ที่รูปภาษา (linguistic expression) แสดงการอ้างถึงรูปอ้างอิงนำ (antecedent) เพื่อบ่งชี้สรรพสิ่ง (entity) ในโลก หากเป็นการอ้างถึงไปยังส่วนที่มาก่อนหน้าในข้อความจะเรียกว่า การอ้างถึงข้างหลัง (back-reference or anaphora) และหากเป็นการอ้างถึงไปยังส่วนที่มาข้างหลังในข้อความจะเรียกว่า การอ้างถึงข้างหน้า (forward-reference or cataphora)

การอ้างถึงที่มีรูปภาษาซึ่งมีองค์ประกอบทางความหมายในการบ่งชี้การมีอยู่ของสิ่งใด ๆ ในข้อความ เรียกว่า การอ้างถึงทางอรรถศาสตร์ (semantic referentiality) ส่วนการอ้างถึงซึ่งมีรูปภาษาที่แสดงมูลบท (presupposition) กล่าวคือผู้พูดตั้งใจที่จะใช้รูปภาษาเพื่อบ่งชี้ถึงสิ่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของถ้อยคำที่พูด โดยไม่มีรูปภาษาที่แสดงแบบตรงไปตรงมา จำเป็นต้องใช้การอนุมานเพื่อทำความเข้าใจ เรียกว่า การอ้างถึงทางวจนปฏิบัติ (pragmatic referentiality) (Chen, 2009)

ในอดีต ความหมายเชิงการอ้างถึง (referentiality) มักถูกมองว่าเป็นความแตกต่างแบบขั้วตรงข้าม (dichotomy) กล่าวคือ ความหมายแบบอ้างถึงและความหมายแบบไม่อ้างถึง (Finegan, 2004; Huddleston & Plum, 2002; Levinson, 1983; Lyons, 1977; Yule, 1996). รูปภาษาใด ๆ จะจัดเป็นรูปภาษาที่แสดงการอ้างถึง (referential expression) ได้ก็ต่อเมื่อสามารถระบุถึงอ้างถึง (referent) ในข้อความได้เท่านั้น ในทางตรงกันข้าม หากไม่อ้างถึงสรรพสิ่งที่จำเพาะเจาะจง (particular entity) ใด ๆ ในข้อความก็จะถูกจัดให้เป็นรูปภาษาที่ไม่แสดงการอ้างถึง (non-referential expression) ไปโดยปริยาย

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในช่วงต่อมาเริ่มมีข้อเสนอใหม่ว่าความหมายเชิงการอ้างถึงควรมีลักษณะแบบลดลาด (gradience) มากกว่าที่จะเป็นแบบขั้วตรงข้าม ปีปาโลวา (Pipalova, 1988) เสนอว่า ความแตกต่างระหว่างการอ้างถึงและการไม่อ้างถึงนั้นไม่อาจอธิบายให้เป็นลักษณะแบบขั้วตรงข้ามอย่างเรียบง่ายตรงไปตรงมาได้ แต่ต้องอธิบายโดยอาศัยมโนทัศน์เกี่ยวกับระดับของความหมายเชิงการอ้างถึง (degree of referentiality) ซึ่งเป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างปัจจัยทางภาษาในระดับต่าง ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นด้านหน่วยคำ ด้านไวยากรณ์ ด้านความหมาย และด้านวจนปฏิบัติ

ประธานหุ่น (dummy subject) มีชื่อเรียกหลากหลายแตกต่างกันไป เช่น ประธานว่างเปล่า (null subject) ประธานทางไวยากรณ์ (grammatical subject) หรือประธานส่วนเกิน (pleonastic subject) แต่นิยามศัพท์เหล่านี้ล้วนหมายถึงคำสรรพนามที่สูญเสียความหมายเชิงการอ้างถึงไป หน้าที่หลักที่พบบ่อยคือการเติมเต็มความจำเป็นเชิงไวยากรณ์ในตำแหน่งประธานของประโยค (Quirk et al., 1985)

อย่างไรก็ตาม แอชเชอร์ (Asher, 1993) กล่าวว่าประธานหุ่นยังคงมีความหมายเชิงการอ้างถึงอยู่ แต่เป็นการอ้างถึงเหตุการณ์ (event reference) การอ้างถึงเหตุการณ์จะไม่ถูกกล่าวถึงแบบตรงไปตรงมา แต่สามารถใช้นิยมนสรรพนามหรือประธานหุ่นแทนเพื่ออ้างถึงเหตุการณ์ได้ การอ้างถึงจึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การอ้างถึงเชิงนามธรรม (abstract anaphora)

2. งานวิจัยเกี่ยวกับสรรพนาม มัน กับโครงสร้างประธานหุ่นในภาษาไทย

สำหรับคำสรรพนาม มัน ในภาษาไทย กิติมา อินทร์มพรรย์ (Indrambarya, 2011) ได้ศึกษาและวิเคราะห์ให้คำสรรพนาม มัน ที่ใช้แบบไม่อ้างถึงเป็นคนละประเภทกับการใช้แบบอ้างถึง เนื่องจากการใช้แบบไม่อ้างถึงจะปรากฏร่วมกับกริยาอบุรุษ (impersonal verbs) เท่านั้น กิติมา อินทร์มพรรย์ (Indrambarya, 1994) นิยามกริยาอบุรุษไว้ว่าเป็นคำกริยาที่ไม่ต้องการประธานที่มีความหมายเชิงการอ้างถึง (referential subject) ซึ่งสามารถแบ่งย่อยลงไปได้เป็น 2 ประเภท คือ คำกริยาอบุรุษแท้ (true-impersonal verb) และ คำกริยาอบุรุษเทียม (pseudo-impersonal verb)

คำกริยาอบุรุษแท้ถูกนิยามว่าเป็นคำกริยาที่ไม่ต้องการประธานประเภทปรากฏชัด (overt subject) ในขณะที่คำกริยาอบุรุษเทียมจะต้องการประธานที่ไม่มีความหมายเชิงการอ้างถึงประเภทปรากฏชัด (overt non-referential subject) กล่าวคือประธานเต็มเต็ม (expletive subject) เช่นเดียวกับ expletive 'it' ในภาษาอังกฤษ เช่นในประโยค It rained a lot yesterday. โดยที่สรรพนาม it ในประโยคนี้ไม่ได้อ้างถึงสิ่งใด เพียงแต่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคเท่านั้น

กิติมา อินทร์มพรรย์ (Indrambarya, 1994) ได้วิเคราะห์ให้คำกริยา เกิด มี และ ปรากฏ เป็นคำกริยาอบุรุษแท้ที่แสดงการมีอยู่ในภาษาไทย นอกจากนี้ยังมีคำกริยาแสดงระดับของความเป็นไปได้ การเข้าถึง เวลา และอุณหภูมิ (verbs indicating degree of possibility, accessibility, time, temperature) คำสรรพนาม มัน สามารถปรากฏร่วมกับคำกริยาเหล่านี้ได้ในภาษาที่ไม่เป็นทางการและภาษาพูด (informal and colloquial usage) แต่ไม่เป็นที่ยอมรับในการใช้แบบภาษาทางการ (formal usage)

ตัวอย่างคำกริยาแสดงการมีอยู่ เช่น *มันเกิดแผ่นดินไหวที่ญี่ปุ่น ตัวอย่างคำกริยาแสดงระดับของความเป็นไปได้ เช่น (มัน)เหลือเชื่อว่ามีสัตว์เล็ก ๆ จะมีพิษร้ายแรง ตัวอย่างคำกริยาแสดงการเข้าถึง เช่น (มัน)ไม่

ง่ายที่จะลืมใครสักคน ตัวอย่างคำกริยาแสดงเวลา เช่น *กว่าจะถึงบ้าน(มัน)จะดีก็มาก* และตัวอย่างคำกริยาแสดงคุณทรมิ เช่น *วันนี้ทำไม(มัน)ร้อนจัง*

คำกริยาอบุรุษเทียมต้องการประธานที่ไม่มี ความหมายเชิงการอ้างถึงประเภทปรากฏชัด นั่นก็คือคำสรรพนาม *มัน* คำกริยาอบุรุษเทียมมักจะเป็นคำกริยาที่แสดงสภาวะจิตใจ (psychological state) มากกว่าที่จะเป็นคำกริยาที่แสดงอาการหรือการกระทำ (action verb) การใช้คำสรรพนาม *มัน* กับคำกริยาในกลุ่มนี้จะแสดงความรู้สึกถ้อยห่าง (alienation) ของผู้พูดออกจากเหตุการณ์ การกระทำหรือกิจกรรมที่ไม่พึงปรารถนา ตัวอย่างคำกริยาแสดงความรู้สึก (verbs of feeling) เช่น *มัน/ฉัน* ปวดนอนหงายไม่ได้ และตัวอย่างคำกริยาแสดงสภาวะจิตใจ เช่น *มัน/ฉัน* หิว

นอกจากเรื่องการปรากฏร่วมของคำสรรพนาม *มัน* กับคำกริยาประเภทต่าง ๆ แล้ว กิติมา อินทร์พรชัย (Indrambarya 2012) ยังศึกษาคำสรรพนาม *มัน* ในแง่ของความแจ่มชัดในการปรากฏ (explicitness) อีกด้วย กิติมา อินทร์พรชัยนิยามให้ประธานอบุรุษ (impersonal subject) หรือประธานที่ไม่อ้างถึง (non-referential subject) เป็นประธานที่ไม่แสดงสิ่งอ้างถึง (reference) ไต ๆ หรือสิ่งอ้างถึงไม่ได้ชี้เฉพาะเจาะจงลงไป (unspecified) หรือเป็นประธานว่างเปล่า (null subject) เพื่อเติมเต็มในทางไวยากรณ์ เมื่อพิจารณาความแจ่มชัดในการปรากฏ กล่าวคือการทำ ความเข้าใจสิ่งที่อ้างถึง (referent) แล้ว จะพบว่าประธานว่างเปล่านั้นมีความแจ่มชัดน้อยกว่าประธานที่ปรากฏชัดเจน (overt subject) เนื่องจากประธานว่างเปล่าจะมีความคลุมเครือของสิ่งที่ถูกอ้างถึงสูงมากกว่า

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากตัวบทร้อยแก้วที่เขียนขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2301-2550 ครอบคลุมช่วงระยะเวลาทั้งสิ้น 250 ปี กล่าวคือตัวบทที่เลือกมาใช้ศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้อยู่ในสมัยธนบุรีถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ทั้งนี้เนื่องจากเอกสารร้อยแก้วในสมัยสุโขทัยและอยุธยามีจำนวนน้อย รวมทั้งผลจากการทำวิจัยนำร่องพบว่าการใช้คำสรรพนาม *มัน* ในสมัยดังกล่าวเป็นการใช้ในฐานะของคำสรรพนามแทนนามทั้งสิ้น เอกสารที่นำมาศึกษาถูกแบ่งออกเป็น 5 ช่วงเวลาโดยในแต่ละช่วงสมัยมีการแบ่งระยะเวลาเป็นช่วงละ 50 ปี คือ ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2301 – 2350 ช่วงที่ 2 พ.ศ. 2351 – 2400 ช่วงที่ 3 พ.ศ. 2401 – 2450 ช่วงที่ 4 พ.ศ. 2451 – 2500 และช่วงที่ 5 พ.ศ. 2501 – 2550 การแบ่งตัวบทออกเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมเป็นวิธีการที่นักภาษาศาสตร์เชิงประวัตินิยมใช้ในกรณีที่มีการแบ่งตัวบทตามสมัยการปกครองมีปริมาณตัวบทแตกต่างกันมาก ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีนี้ในการเก็บข้อมูล

การเลือกตัวบทเพื่อใช้เก็บข้อมูลในช่วงที่ 1 – 4 ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลเองโดยใช้การเก็บข้อมูลแบบสุ่มตามโอกาส (opportunistic data collection) เนื่องจากตัวบทมีปริมาณน้อย โดยผู้วิจัยเลือกใช้ตัวบทตามรายชื่อที่ปรากฏในบทความเรื่อง *การสำรวจและคัดเลือกตัวบทสำหรับคลังข้อมูลภาษาไทยเชิงประวัติแห่งชาติ*⁴ โดยพิทยาวัฒน์ พิทยาภรณ์ และคณะ (2558) สำหรับการเก็บข้อมูลส่วนในช่วงที่ 5 นั้นผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (<http://www.arts.chula.ac.th/~ling/tnc3/>) ซึ่งเป็นคลังข้อมูลขนาดใหญ่ประมาณ 33 ล้านคำ โดยสุ่มเลือกตัวอย่างประโยคที่มีการใช้คำว่า *มัน* ขึ้นมาทั้งสิ้น 1,000 ตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนข้อมูลในการวิเคราะห์

ขนาดของคลังข้อมูลในแต่ละช่วงสมัยได้ออกมาไม่เท่ากัน ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงสมัยต้นนั้นตัวบทร้อยแก้วยังมีปริมาณไม่มากนัก ขนาดของคลังข้อมูลในแต่ละช่วงสมัยได้ผลออกมาเป็นดังนี้ คลังข้อมูลของช่วงที่ 1 มีขนาดประมาณ 63,300 คำ คลังข้อมูลของช่วงที่ 2 มีขนาดประมาณ 128,000 คำ คลังข้อมูลของช่วงที่ 3 มีขนาดประมาณ 582,200 คำ คลังข้อมูลของช่วงที่ 4 มีขนาดประมาณ 598,000 คำ และคลังข้อมูลของช่วงที่ 5 มีขนาดประมาณ 505,000⁵ คำ

ในขั้นตอนของการเตรียมข้อมูลตัวบทก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำกับข้อมูลประเภทของตัวบท (genre) ออกเป็นตัวบททางการ (formal) กับตัวบทไม่เป็นทางการ (informal) และกำกับข้อมูลประเภทของเนื้อหา (domain) ออกเป็นตัวบทเชิงให้ข้อมูล (informative) กับตัวบทเชิงจินตนาการ (imaginative) ทั้งนี้ก็เพื่อ

⁴ ดูรายชื่อตัวบทที่ใช้ได้ในภาคผนวก

⁵ ค่าความถี่ต่อล้านคำของคำว่า *มัน* เท่ากับ 1979.629 บทความวิจัยนี้สุ่มตัวอย่างขึ้นมา 1,000 ตัวอย่าง ขนาดของคลังข้อมูลที่ใช้จึงมีขนาดเท่ากับ $(1,000 \times 1,000,000) / 1,979.629$ หรือก็คือประมาณ 505,000 คำ

ใช้เป็นข้อมูลเพิ่มเติมตามแนวทางของคลังข้อมูลภาษาอังกฤษแห่งชาติ (British National Corpus: BNC) (Lee, 2001) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการคำนวณผลทางสถิติเพื่อหาโมเดลที่เหมาะสมที่สุดในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

การใช้คำสรรพนาม *มัน* 200⁶ ตัวอย่างแรกของแต่ละระดับจะถูกนำมาพิจารณาพร้อมบริบท (context) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านไวยากรณ์โดยใช้แนวคิดตามกรอบไวยากรณ์โครงสร้าง (structural grammar) และความหมายโดยใช้แนวคิดทั้งการพิจารณาความหมายเชิงอรรถศาสตร์ (semantic meaning) และความหมายในเชิงวัจนปฏิบัติ (pragmatic meaning) กล่าวคือ

1. การวิเคราะห์บทบาททางไวยากรณ์ (grammatical roles) ของสรรพนาม *มัน* ภายในประโยคแบ่งออกเป็น 5 กรณีตามตามเกณฑ์ตำแหน่งในการปรากฏ (distributional criteria) การวิเคราะห์บทบาททางไวยากรณ์ไม่มีบทบาทต่อการเข้าใจความหมายของสิ่งอ้างอิง (referent) โดยตรง แต่ความถี่ของบทบาททางไวยากรณ์แต่ละประเภทที่เพิ่มขึ้นตามช่วงเวลาจะสามารถบ่งบอกหน้าที่ซึ่งก่อให้เกิดความหมายเปลี่ยนแปลงเชิงการอ้างอิง (referentiality) หรือก็คือการทำความเข้าใจกระบวนการอ้างอิง (reference) เพื่อตีความสิ่งอ้างอิง (referent) ได้อย่างถูกต้อง รายละเอียดการวิเคราะห์บทบาททางไวยากรณ์มีดังนี้

1. ประธาน (subject) คือ มัน + กริยาวลี เช่น เพื่อนบ้านเลี้ยงหมาไว้ตัวหนึ่ง มันมีนิสัยซุกซนและกินเก่งมาก
2. กรรมของกริยา (verbal object) คือ กริยาวลี + มัน เช่น สัตว์ก็มีชีวิตจิตใจไม่ต่างจากคนนะครับ คุณอย่าตีและทรมานมันแบบนั้นเลย
3. กรรมของบุพบท (prepositional object) คือ บุพบท + มัน เช่น ถ้าคุณอยากจะได้ยงสัตว์จริง ๆ คุณต้องศึกษาลักษณะนิสัยและการกินอยู่ของมันให้ดีก่อนนะ
4. ตัวเน้นประธาน (emphasis marker of subject) นามวลี + มัน + กริยาวลี เช่น แม่หามันดูมาก เพราะกลัวว่าใครจะเข้าไปยุ่งกับลูกน้อยที่เพิ่งลืมตาดูโลก
5. ตัวเน้นกรรมของกริยา (emphasis marker of verbal object) คือ กริยาวลี + นามวลี + มัน เช่น อย่านไปตีเจ้าดำมันเลย มันขโมยหมูปิ้งไปกินเพราะคงจะหิวมาก

2. การวิเคราะห์ความหมายเชิงการอ้างอิงของสรรพนาม *มัน* โดยการวิเคราะห์ประเภทของรูปอ้างอิงนำ (antecedent type) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลัก 8 ประเภทย่อย การวิเคราะห์รูปอ้างอิงนำประเภทปรากฏ

⁶ ผู้วิจัยคัดคำพ้องรูปและพ้องเสียงของคำว่า *มัน* ออก ไม่ได้นำมาพิจารณา กรณีเหล่านี้ประกอบด้วย (1) มัน 'หัวสะสมอาหารใต้ดินของพืช' เช่น มันเทศ (2) มัน 'ไขมัน, น้ำมัน' เช่น มันหมู, (3) มัน 'สิ้นเป็นมันมันวาว' เช่น หน้ามัน อาหารมัน กินอาหารมัน ใส่รองเท้ามันวาว และ (4) ส่วนประกอบของสำนวนหรือวลีตายตัว ช่างมัน มันมือ

ชัดเจน (explicit antecedent) ผู้วิจัยพิจารณาจากรูปปรากฏทางภาษา (linguistic realization) เป็นสำคัญ เนื่องจากรูปภาษา (linguistic form) ถือเป็นสิ่งที่แสดงความหมาย (meaning) ในภาษา กล่าวคือ นามวลีและนามวลีแปลงอ้างถึงสรรพสิ่งที่ป็นรูปธรรมและนามธรรม (concrete and abstract entities) กริยาวลีอ้างถึงการกระทำ (action) และกิจกรรม (activity) อนุพากย์อ้างถึงเหตุการณ์เดี่ยว (simple event) และข้อความอ้างถึงเหตุการณ์ซับซ้อน (complex event) ในส่วนรูปอ้างอิงนำประเภทไม่ปรากฏชัดเจน (implicit antecedent) ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการแบ่งประเภทความหมายเชิงการอ้างถึงซึ่งตีความจากมุมมองเชิงวัจนปฏิบัติของ Gundel, Hedberg & Zacharski (2005) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. รูปอ้างอิงนำประเภทปรากฏชัดเจน (explicit antecedent) ประกอบด้วย 1) นามวลี (noun phrase) 2) นามวลีแปลง (nominalization) 3) กริยาวลี (verb phrase) 4) อนุพากย์ (clause) และ 5) ข้อความ (discourse)⁷

(5) เวลาฝรั่งสูงชันขมาโรงพยาบาล มันจะเดินตามต้อย ๆ

(6) การพูดบอกต้องฝึกจนสามารถพูดได้นำฟัง มันเป็นยาวิเศษสำหรับทุกคน

(7) ได้เห็นอาจารย์ทำงานถึงได้รู้ ขอบอาจารย์เมื่อไรก็ไม่รู้สึกตัว มันค่อยเป็นค่อยไป

(8) ผู้นำประเทศต่าง ๆ มาไม่พร้อมเพียงกัน มันสะท้อนให้เห็นอะไรบางอย่าง

(9) แม่น้ำเป็นตัวสำคัญสำหรับระบบนิเวศชายฝั่ง ถ้าน้ำเสียก็จบ ห่วงโซ่ปากอ่าวนี้ก็หมด มันเป็นอย่างนี้มานานแล้ว

เมื่อพิจารณาตัวอย่างที่แสดงใน (5) – (9) จะพบว่าคำสรรพนาม มัน ถูกใช้แทนรูปอ้างอิงนำซึ่งปรากฏชัดเจน อันได้แก่ นามวลี สุนัข นามวลีแปลง การพูดบอก กริยาวลี ขอบอาจารย์ อนุพากย์ ผู้นำประเทศต่าง ๆ มาไม่พร้อมเพียงกัน และข้อความ แม่น้ำเป็นตัวสำคัญสำหรับระบบนิเวศชายฝั่ง ถ้าน้ำเสียก็จบ ห่วงโซ่ปากอ่าวนี้ก็หมด ตามลำดับ

⁷ ในบทความวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกใช้คำศัพท์ภาษาไทยว่า ข้อความ ให้ตรงกับคำว่า discourse ในภาษาอังกฤษ เนื่องจากผู้วิจัยมุ่งเน้นพิจารณาในเชิงโครงสร้างภาษาว่าเป็นหน่วยที่ใหญ่กว่าระดับประโยคขึ้นไป (Harris 1952; Stubbs 1983) โดยหลีกเลี่ยงการใช้คำว่า สัมพันธสาร หรือ บริจเฉท ซึ่งมุ่งเน้นการเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายใน รวมถึงหลีกเลี่ยงการใช้คำว่า วาทกรรม ซึ่งมุ่งเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาษาและวิถีปฏิบัติทางสังคม (จันทิมา อังคพณิชกิจ, 2557)

2. รูปอ้างอิงนำประเภทไม่ปรากฏชัดเจน (implicit antecedent) ซึ่งสามารถเข้าใจได้ด้วยการอนุมาน (inference) ประกอบด้วย 1) ความหมายนัยยะไม่เจาะจง (genericity) และ 2) ความหมายเชิงบริบทแวดล้อมที่เกี่ยวข้องหรือถูกกระตุ้น (relevant or activated circumstance)

(10) ถ้าเดินไปด้วยความทุกข์ จะรู้สึกว่ามันถึงช้า แต่ถ้าเดินไปด้วยความสุขจะถึงเร็ว

(11) ก: “ทุกคน กินซะเค้กวันเกิดแล้วจะโชคดี”

ข: “แหมมันขึ้นมาถึงคอแล้วล่ะพี่”

เมื่อพิจารณาตัวอย่าง (10) จะพบว่าคำสรรพนาม มัน ไม่ได้ใช้แทนรูปอ้างอิงนำใด ๆ ที่ปรากฏให้เห็นชัดเจน แต่เมื่อพิจารณาข้อความทั้งหมดแล้วจะสามารถตีความได้ว่าถูกใช้อ้างอิงถึงความหมายนัยยะไม่เจาะจง กล่าวคือใครก็ตามที่ปฏิบัติตามนั้นก็ล้วนจะประสบอารมณ์ความรู้สึกเดียวกัน ในขณะที่ตัวอย่าง (11) แม้ไม่ปรากฏรูปอ้างอิงนำ แต่ก็สามารถอนุมานได้ชัดเจนว่าหมายถึงอาหารใด ๆ ที่กินเข้าไปก่อนหน้าซึ่งอาจจะเป็นเค้กหรืออาหารอื่น ๆ ที่รับประทานมาก่อนหน้านั้นจนอิ่มแล้วก็ได้

3. ไม่มีรูปอ้างอิงนำ (no antecedent) ซึ่งได้แก่ ประธานหุ่น (dummy subject) ซึ่งเกิดใน 2 หน่วยสร้าง คือ หน่วยสร้างการประเมินค่า (evaluative construction) และหน่วยสร้างแสดงการมีอยู่ (existential construction)

(12) ในทางการเมืองมันเป็นไปได้ทั้งหมด เพราะพวกนี้ก็เคยอยู่พรรคเดียวกันมาทั้งนั้น

(13) เอ้า ใช้ฟันแบบนี้จะติดได้ไง มันต้องมีเชื้อไฟดิ

เมื่อพิจารณาตัวอย่าง (12) จะพบว่าคำสรรพนาม มัน ปรากฏอยู่ในตำแหน่งประธานของประโยคซึ่งมีภาคแสดงแสดงการประเมินค่า ส่วนในตัวอย่าง (13) คำสรรพนาม มัน ปรากฏอยู่ในตำแหน่งประธานของประโยคซึ่งมีภาคแสดงแสดงการมีอยู่ ทั้งสองกรณีนี้ไม่ปรากฏรูปอ้างอิงนำแต่อย่างใด รวมทั้งไม่สามารถอนุมานสิ่งที่ถูกอ้างถึงได้ด้วยเช่นกัน สรรพนาม มัน ในสองตัวอย่างนี้จึงทำหน้าที่ประธานหุ่นให้กับภาคแสดงของหน่วยสร้างการประเมินค่าและหน่วยสร้างแสดงการมีอยู่ตามลำดับ

หลังจากที่ผู้วิจัยวิเคราะห์หีบหบาททางไวยากรณ์และความหมายเชิงการอ้างถึงตามประเภทของรูปอ้างอิงนำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบผลการวิเคราะห์กับนักภาษาศาสตร์อีกหนึ่งท่านเพื่อยืนยันความถูกต้องและปรับแก้การวิเคราะห์ให้สอดคล้องตรงกัน หลังจากนั้นจึงนับความถี่ของสรรพนาม มัน ซึ่งทำให้ได้ค่าความถี่ดิบ (raw frequency) มา อย่างไรก็ตาม ดังที่ได้กล่าวไปแล้วก่อนหน้านี้ว่าขนาดของคลังข้อมูลในแต่ละช่วงสมัยมีขนาดต่างกันมาก ค่าความถี่ดิบที่ได้มานี้จึงต้องปรับให้เป็นค่าความถี่ปรับฐาน (normalized frequency) ก่อนจึงจะนำไปเปรียบเทียบกันได้

ฐานที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุดสำหรับการปรับฐานความถี่ของคลังข้อมูลภาษาก็คือ ความถี่ต่อล้านคำ (per million words) (McEnery, Xiao, & Tono, 2006) ซึ่งมีสูตรที่ใช้ในการปรับฐานแสดงได้ดังนี้

$$NF = (RF/Corpus\ Size) * 1,000,000$$

NF คือ ค่าความถี่ปรับฐาน (normalized frequency)

RF คือ ค่าความถี่ดิบ (raw frequency)

เมื่อผู้วิจัยได้ค่าความถี่ปรับฐานของสรรพนาม มัน ในแต่ละบทบาททางไวยากรณ์และแต่ละความหมายเชิงการอ้างถึงตามประเภทของรูปอ้างอิงนำมาแล้ว ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ค่าความถี่เป็นตัวแปรตาม (dependent variable) โดยมีตัวแปรต้น (independent variable) คือ ช่วงสมัยของตัวบท (period) ประเภทของตัวบท (genre) และประเภทของเนื้อหา (domain)

ผู้วิจัยได้คำนวณผลทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น (linear regression model) ในโปรแกรม R พบว่าประเภทของตัวบทซึ่งมีตัวบททางการและตัวบทไม่เป็นทางการไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แต่ช่วงสมัยกับประเภทของเนื้อหาซึ่งมีเนื้อหาเชิงให้ข้อมูลและเนื้อหาเชิงจินตนาการมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง

ผู้วิจัยจึงได้คำนวณโมเดลทางสถิติทั้งสิ้น 4 แบบ กล่าวคือ 1) กำหนดให้ตัวแปรต้นคือ ช่วงสมัย 2) กำหนดให้ตัวแปรต้นคือ ประเภทของตัวบท 3) กำหนดให้ตัวแปรต้นคือ ช่วงสมัยและตัวบทซึ่งไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน และ 4) กำหนดให้ตัวแปรต้นคือ ช่วงสมัยและตัวบทซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เพื่อหาว่าโมเดลใดอธิบายข้อมูลได้ดีที่สุด

ผลการวิจัย

ข้อมูลที่พบแสดงให้เห็นว่าการใช้สรรพนาม *มัน* ในช่วงที่ 1 (พ.ศ. 2301-2350) และในช่วงที่ 2 (2351-2400) ทุกตัวอย่างเป็นการใช้ในเชิงต้นแบบ (prototypical use) กล่าวคือ ใช้เพื่อแทนรูปอ้างอิงนำที่เป็นนามวลีเพียงอย่างเดียวเท่านั้น การระบุสิ่งอ้างอิงจึงทำได้ง่ายและตรงไปตรงมา

(14) สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวทรงวิโรจจักร์สปรักษานาด่าหมื่นฤทธิ์อาคเนว่า อ้ายชานอกเจ้า ถ้าอ้ายเหล่าร้ายมันตั้งค้ายสูงจะให้หักค้ายเข้าไป ถ้าเข้าไปมิได้ จะบั่นศีรษะเสีย

(จดหมายรายวันทัพ)

(15) เจ้าเมืองเอาเงินจำนวนหลวงออกจำหน่ายให้ราษฎรยืมซื้อข้าวกินและข้าวปลูก วัทำนา ให้สืบดูถ้าเห็นมันยากจนจริงแล้วพระราชทานให้ยกเสีย

(พระราชสาส์น ร.1 พระราชทานไปยังประเทศจีน)

จากตัวอย่าง (14) และ (15) จะพบว่าการใช้คำสรรพนาม *มัน* ใช้เพื่อแสดงการอ้างอิงถึงรูปอ้างอิงนำที่กล่าวถึงไปแล้วก่อนหน้านี้ กล่าวคือ อ้ายเหล่าร้าย และ ราษฎร ตามลำดับ การใช้ในลักษณะดังกล่าวนี้จัดเป็นการใช้คำสรรพนามในเชิงต้นแบบ นั่นคือใช้เพื่อแทนคน สัตว์ หรือสิ่งของที่ได้กล่าวถึงไปแล้วก่อนหน้านี้

ในช่วงที่ 3 (พ.ศ. 2401-2450) นอกจากการใช้ในเชิงต้นแบบแล้ว เริ่มปรากฏรูปอ้างอิงนำประเภทที่ไม่ใช่ชื่อนาม (non-nominal antecedents) อันได้แก่นามวลีแปลง กริยาวลี ประโยค และข้อความ รวมไปถึงรูปอ้างอิงนำไม่ปรากฏชัดเจน (implicit antecedent) แต่สามารถเข้าใจได้ด้วยการอนุมาน (inference) และพบว่าการใช้สรรพนาม *มัน* โดยไม่มีรูปอ้างอิงนำ (no antecedent) ในช่วงสมัยที่ 3 นี้มีปริมาณการใช้น้อยถึงน้อยมาก

(16) แอสสิสแตนท์เรดิเคนตย์ยกยาเคื่องนัก ว่าอยู่ต่อกันเพียงชั่วโมงเศษเท่านั้นไม่ควรจะ จ้องหองดูถูกสุดต่านเปล่า ๆ เราก้เห็นด้วยว่า มัน ก็ไม่เปนอะไร

(ระยะทางเที่ยวชวากว่าสองเดือน)

(17) ตั้งใจไว้ว่าถึงเมืองใดจะหาของที่ทำเมืองนั้นให้ได้สิ่งหนึ่ง ที่นี้ช่างหายากเสียจริง ตกกลงเปนต้องซื้อเครื่องทองที่เล็กทำ มันก็ชอบกลดี เปนเรื่องฮกลกชั่วทั้งสิ้น

(ระยะทางเที่ยวชวากว่าสองเดือน)

(18) ตั้งใจจะขึ้นนอนแต่ 5 ทุ่ม แต่มันช่างประดักประเดิดด้วยไม่เคยต้องเรียกสั่งไปเสียทุกอย่าง กว่าจะพร้อมได้เปนนาน

(ไกลบ้าน เล่มที่ 1)

จากตัวอย่าง (16) (17) และ (18) จะพบว่าการใช้คำสรรพนาม *มัน* ถูกใช้เพื่อแสดงการอ้างถึงรูปอ้างอิงนำที่ไม่ใช่คำนามหรือนามวลีในเชิงการใช้ต้นแบบอีกต่อไป แต่เป็นการใช้เพื่ออ้างถึงรูปอ้างอิงนำซึ่งเป็นกริยาวลี *จงหลงดูถูกสุดด้าน* รูปอ้างอิงนำซึ่งเป็นข้อความ *ตั้งใจไว้ว่าถึงเมืองใดจะหาของที่ทำเมืองนั้นให้ได้สิ่งหนึ่ง* ที่นี้ช่างหายากเสียจริง *ตกลงเปนต์้องซื้อเครื่องทองที่เจ๊กทำ* และใช้เป็นประธานหุ่นของภาคแสดงซึ่งแสดงการประเมินค่า *ช่างประดักประเดิด* ตามลำดับ อย่างไรก็ตามการใช้คำสรรพนาม *มัน* เป็นประธานหุ่นในช่วงที่ 3 นี้ยังพบเป็นจำนวนน้อยมาก

เมื่อพิจารณาในช่วงที่ 4 (พ.ศ. 2451-2500) การใช้สรรพนาม *มัน* ร่วมกับรูปอ้างอิงนำประเภทที่ไม่ใช่หน่วยนามเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่นเดียวกับการใช้สรรพนาม *มัน* ร่วมกับรูปอ้างอิงนำแบบไม่ปรากฏชัดเจนแต่สามารถเข้าใจได้ด้วยการอนุมาน (implicit antecedent) และการใช้สรรพนาม *มัน* ในฐานะของประธานหุ่น

(19) ข้าพเจ้าผู้ใจ “พระ” ยังได้หลงสวาทถึงเพียงนี้ ถ้าเป็นใจ “มาร” อย่างภูตในบ้านนามร้าย อันเข้าใกล้สิ่งที่ยั่วยวนใจล่อให้หลงกระนั้น *มัน* จะอดได้ที่ไหน เมื่อคิดถึงฉันยิ่งท้อใจ

(ความไม่พยายาม)

(20) ในที่สุดไสรินทร์ก็เอ่ยว่า “ทำไมเธอจึงรีบด่วน? ให้ *มัน* มีดีคำย่อสนทยาเสียก่อนซี”

(มหาภารตยุทธ์)

(21) ฝ่ายพระบาทตรัสชอบแล้ว *มัน* ยากที่จะหักอำนาจเจ้าปาดทวารวธา ด้วยเจ้าประเทศราชใหญ่หน่อยเป็นอันมากนับถือเขา

(มหาภารตยุทธ์)

จากตัวอย่าง (19) (20) และ (21) จะพบว่าการใช้คำสรรพนาม *มัน* นอกจากจะไม่ใช้เพื่อแสดงการอ้างถึงรูปอ้างอิงนำที่เป็นนามวลีแล้ว ยังมีได้อ้างถึงรูปอ้างอิงนำประเภทที่ไม่ใช่หน่วยนามแต่สามารถระบุรูปอ้างอิงนำได้อย่างกริยาวลี ประโยค หรือข้อความเช่นกัน

คำสรรพนาม *มัน* ในตัวอย่างเหล่านี้กลับใช้อ้างถึงสิ่งอ้างอิงประเภทความหมายนัยยะไม่เจาะจง กล่าวคือ *มัน* จะอดได้ที่ไหน ในตัวอย่าง (19) สื่อความหมายว่าไม่ว่าใครที่อยู่ในสถานการณ์เช่นเดียวกันนี้ก็ย่อมรู้สึกเหมือนกัน ความหมายเชิงบริบทแวดล้อมที่เกี่ยวข้องหรือถูกกระตุ้น กล่าวคือ *มีดีคำ* ในตัวอย่าง (20) สื่อความหมายถึงเวลา และประธานหุ่นในตัวอย่าง (20) ซึ่งเกิดในโครงสร้างของการประเมินค่า *ยากที่จะหักอำนาจ* ตามลำดับ

ในช่วงที่ 5 (พ.ศ. 2501-2550) ซึ่งใช้ข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ผู้วิจัยพบว่าการใช้สรรพนาม *มัน* ร่วมกับรูปอ้างอิงนำทั้งประเภทที่เป็นหน่วยนามและไม่ใช่หน่วยนาม รูปอ้างอิงนำแบบไม่ปรากฏ

ชัดเจนแต่สามารถเข้าใจได้ด้วยการอนุมาน รวมถึงการใช้ในฐานะของประธานหุ่นพอบอย่างกว้างขวางแพร่หลายมากกว่าช่วงสมัยอื่น ๆ

เมื่อนำค่าความถี่ปรับฐานของบทบาททางไวยากรณ์และความถี่ปรับฐานของประเภททางไวยากรณ์ของรูปอ้างอิงนำของสรรพนาม *มัน* แต่ละประเภทมาคำนวณค่าทางสถิติโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น⁸ พบว่า โมเดลที่อธิบายข้อมูลได้ดีที่สุดคือการใช้ช่วงสมัยและตัวบทซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กันเป็นตัวแปรต้น และใช้ค่าความถี่ปรับฐานเป็นตัวแปรตามดังแสดงในตาราง 1 ซึ่งแสดงการทำนายตัวเน้นประธาน โมเดลที่ดีที่สุดนี้ได้จากการเปรียบเทียบค่า Akaike information criterion (AIC) ของแต่ละโมเดลในโปรแกรม R ซึ่งเป็นวิธีการทางคณิตศาสตร์ในการประเมินเปรียบเทียบโมเดลทางสถิติแต่ละแบบว่าโมเดลใดใช้อธิบายข้อมูลได้ดีกว่ากัน

ตาราง 1 โมเดลทางสถิติที่ใช้ตัวแปรต้น 4 แบบในการวิเคราะห์รูปอ้างอิงนำที่เป็นกริยาวลี

ประเภทของตัวแปรต้น	ค่า r-squared
ช่วงสมัย	0.6363
ประเภทของตัวบท	0.057
ช่วงสมัยและตัวบทซึ่งไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน	0.6933
ช่วงสมัยและตัวบทซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กัน	0.7721

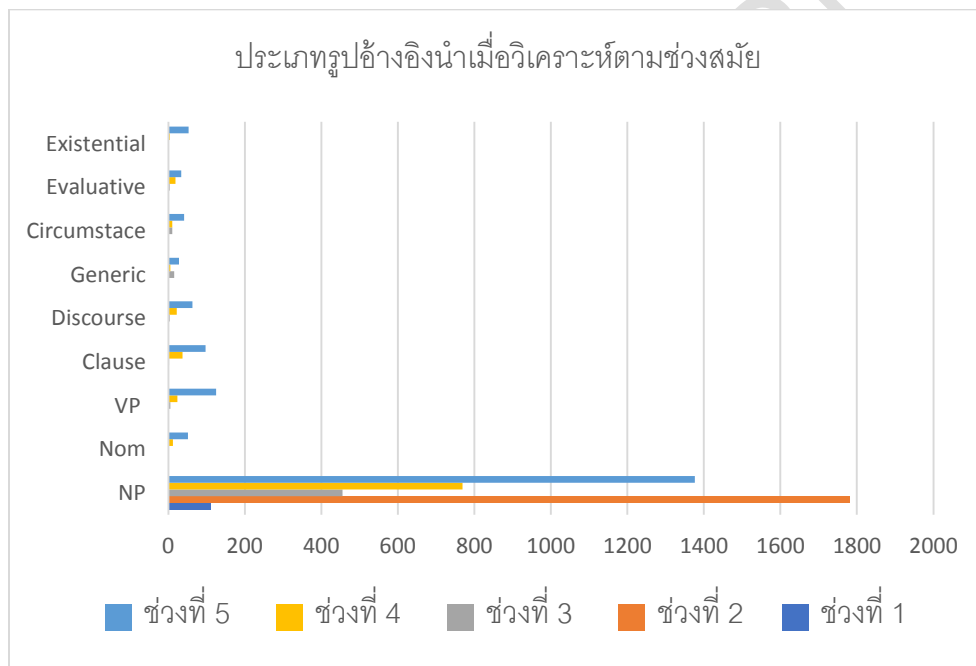
จากตารางที่ 1 จะพบว่ากริยาวลีรูปอ้างอิงนำของสรรพนาม *มัน* ที่เป็นกริยาวลีจะทำนายได้ดีที่สุดเมื่อใช้ตัวแปรต้นเป็นช่วงสมัยและตัวบทซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กัน อันแสดงได้ชัดเจนด้วยค่า r-squared ซึ่งสูงกว่าโมเดลอื่น ๆ ค่า r-squared ที่ได้จากการคำนวณทางสถิตินี้มีค่าสูงสุดคือ 1 ซึ่งเทียบเท่ากับการอธิบายข้อมูลได้ 100% ดังนั้นโมเดลใดที่มีค่า r-squared เข้าใกล้ 1 มากที่สุดก็คือโมเดลที่ดีที่สุดในการอธิบายข้อมูล กล่าวคือโมเดลนี้สามารถพยากรณ์ข้อมูลได้สูงถึง 77.21% ในขณะที่โมเดลซึ่งใช้ตัวแปรต้นเป็นช่วงสมัย ประเภทของตัวบท และช่วงสมัยและตัวบทซึ่งไม่มีปฏิสัมพันธ์กันพยากรณ์ข้อมูลได้ 63.33% 5.70% และ 69.33% ตามลำดับ ดังนั้นผลที่ได้จากการคำนวณเชิงปริมาณจะสอดคล้องกับข้อค้นพบจากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพที่ได้แสดงการขยายประเภทของรูปอ้างอิงนำไปแล้วก่อนหน้า กล่าวคือยิ่งช่วงสมัยเข้าสู่สมัยปัจจุบันมากขึ้นเพียงใด รูปอ้างอิง

⁸ เนื่องจากข้อมูลในช่วงสมัยที่ 1 (พ.ศ. 2301-2350) มีเพียง 7 ตัวอย่างเท่านั้น การคำนวณผลทางสถิติจึงใช้ข้อมูลซึ่งเริ่มใช้ตั้งแต่ช่วงสมัยที่ 2 (พ.ศ. 2351-2400) ซึ่งมี 228 ตัวอย่างเป็นต้นไป ดูจำนวนข้อมูลของแต่ละสมัยได้ในภาคผนวก

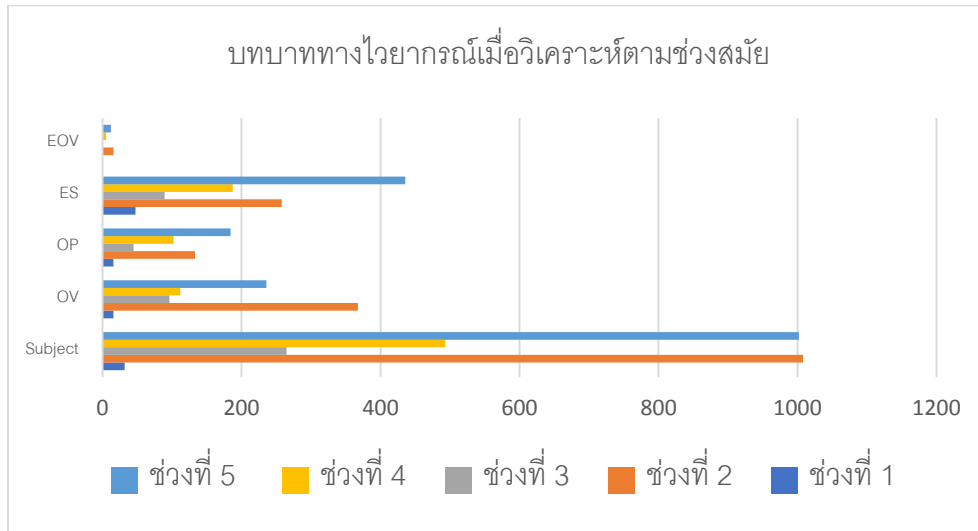
นำของสรรพนาม มัน ก็จะเพิ่มประเภทจากนามวลีอย่างเดียว ไปเป็นนามวลีร่วมกับกริยาวลีและอนุพากย์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

โมเดลทางสถิติที่ดีที่สุดแสดงให้เห็นว่า ยิ่งช่วงเวลาเปลี่ยนไปมากเท่าใด การใช้สรรพนาม มัน ที่เดิมเคยเกิดร่วมกับเฉพาะรูปอ้างอิงนำที่เป็นหน่วยนาม ก็จะมีเกิดร่วมกับรูปอ้างอิงนำประเภทที่ไม่ใช่หน่วยนามมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเกิดร่วมกับรูปอ้างอิงนำประเภทกริยาวลี (verb phrase) และอนุพากย์ (clause)

รูป 1 ประเภทรูปอ้างอิงนำเมื่อวิเคราะห์ตามช่วงสมัย

รูป 2 บทบาททางไวยากรณ์เมื่อวิเคราะห์ตามช่วงสมัย

ตาราง 2 รูปอ้างอิงนำที่เป็นกริยาวลีเมื่อวิเคราะห์ตามช่วงสมัย

	Estimate	Std. error	t-value	p-value
(Intercept)	-67.124	30.516	-2.200	0.0927
period	26.530	8.305	3.194	0.0331

เมื่อพิจารณาตาราง 2 จะเห็นได้ชัดเลยว่ายิ่งช่วงสมัยเพิ่มมากขึ้นมากเพียงใด หรือกล่าวคือเข้าใกล้สมัยปัจจุบันมากเพียงใด การใช้สรรพนาม มัน เพื่ออ้างถึงรูปอ้างอิงนำที่เป็นกริยาวลีก็จะมีมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.0331$) อีกทั้งค่าประมาณ (estimate) เป็นค่าบวกอธิบายได้ถึงสหสัมพันธ์แบบแปรผันตามของระยะเวลาและจำนวนรูปอ้างอิงนำที่เป็นกริยาวลี

ตาราง 3: รูปอ้างอิงนำที่เป็นอนุพากย์เมื่อวิเคราะห์ด้วยช่วงสมัย

	Estimate	Std. error	t-value	p-value
(Intercept)	-41.699	25.277	-1.650	0.1744
period	17.936	6.880	2.607	0.0596

เมื่อพิจารณาตาราง 3 จะเห็นได้ว่ามีแนวโน้มสูงมากที่ยิ่งช่วงสมัยเพิ่มมากขึ้นมากเพียงใด หรือกล่าวคือเข้าใจสมัยปัจจุบันมากเพียงใด การใช้สรรพนาม *มัน* เพื่ออ้างถึงรูปอ้างอิงนำที่เป็นอนุพากย์ก็จะมีมากขึ้นตามไปด้วย ($p = 0.0596$) แม้ว่าค่าทางสถิติจะไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) แต่ค่าที่ได้ออกมานั้นก็ถือว่ามีความเข้าใจใกล้เคียงสำคัญทางสถิติมาก (peripheral significant) ซึ่งในกรณีเช่นนี้มีความเป็นไปได้สูงมากกว่าหากจำนวนตัวอย่างที่ใช้ศึกษามีมากกว่านี้ ผลทางสถิติที่ออกมาก็น่าจะมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน

ตาราง 4 สรรพนาม *มัน* ในตำแหน่งตัวเน้นประธานเมื่อวิเคราะห์ด้วยช่วงสมัย

	Estimate	Std. error	t-value	p-value
(Intercept)	-205.07	99.69	-2.057	0.1088
period	87.25	27.13	3.216	0.0324

นอกเหนือจากผลการวิเคราะห์ประเภทของรูปอ้างอิงนำในตาราง (2) และ (3) แล้ว การวิเคราะห์ผลทางสถิติของบทบาททางไวยากรณ์ของสรรพนาม *มัน* ก็พบว่ายิ่งช่วงสมัยเพิ่มมากขึ้นมากเพียงใด หรือกล่าวคือเข้าใจสมัยปัจจุบันมากเพียงใด การใช้สรรพนาม *มัน* ในตำแหน่งตัวเน้นประธานก็ยิ่งมีมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.0324$) อีกทั้งค่าประมาณเป็นค่าบวกก็แสดงสหสัมพันธ์แบบแปรผันตามของของระยะเวลาและความถี่ในการปรากฏของสรรพนาม *มัน* ในตำแหน่งตัวเน้นประธาน

ลักษณะการใช้สรรพนาม *มัน* ในหน้าที่ตัวเน้นประธานที่เพิ่มขึ้นตามช่วงเวลาน่าจะเป็นเพราะว่า ยิ่งเข้าใจภาษาปัจจุบันมากเพียงใด ประเภทของรูปอ้างอิงนำก็จะเริ่มขยายขอบเขตออกจากรามวลซึ่งเคยเป็นต้นแบบของรูปอ้างอิงนำออกไปเรื่อย ๆ ความคลุมเครือของขอบเขตของสิ่งที่ถูกอ้างถึง (referent) จึงมีมากขึ้น ทำให้การระบุรูปอ้างอิงนำทำได้ยากตามไปด้วย

ด้วยเหตุนี้ สรรพนาม *มัน* ที่ถูกใช้วางต่อท้ายประธานในระดับที่มีขนาดใหญ่กว่าหน่วยนามขึ้นไปไม่ว่าจะเป็นในระดับอนุพากย์หรือข้อความเพื่อเน้นว่าส่วนข้างหน้านั้นเป็นหน่วยหรือกลุ่มก้อนเดียวกัน สรรพนาม *มัน* ในตำแหน่งตัวเน้นประธานนี้จึงมีความเป็นไปได้อย่างยิ่งที่จะมีบทบาทร่วมในการชักนำให้เกิดการใช้ประธานหุ่นขึ้น เนื่องจากประเภทของรูปอ้างอิงนำที่มีขนาดใหญ่ขึ้นและมีความคลุมเครือมากขึ้นในการกำหนด

จุดเริ่มและจุดสิ้นสุด สรรพนาม มัน ที่เกิดร่วมกับรูปอ้างอิงขนาดยาวเหล่านี้จึงอาจถูกมองว่าไม่ได้เป็นส่วนเดียวกับรูปอ้างอิงนำข้างหน้าอีกต่อไป และกลายเป็นประธานหุ่นของภาคแสดงที่ตามมาในที่สุด

VACANA JOURNAL

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ภาษาไทยปรากฏการใช้ประธานหุ่น (dummy subject) โดยใช้สรรพนาม *มัน* เป็นตัวบ่งชี้ การเปลี่ยนแปลงจากสรรพนาม *มัน* มาเป็นตัวบ่งชี้ของการใช้ประธานหุ่นสามารถอธิบายได้ด้วยเส้นทางการขยายขอบเขตของรูปอ้างอิงนำซึ่งมี 2 เส้นทางย่อย กล่าวคือ 1) เมื่อมองจากรูปภาษาที่ทำหน้าที่เป็นรูปอ้างอิงนำ จะขยายจากรูปอ้างอิงนำที่มีขอบเขตเล็กและชัดเจนไปสู่ขอบเขตที่กว้างและพวามัวระบอบขอบเขตได้ยากขึ้นเรื่อย ๆ และ 2) เมื่อมองจากลักษณะทางกายภาพของสิ่งอ้างอิง (referent) จะขยายจากตัวอ้างอิงนำที่มีความเป็นรูปธรรมสูงไปสู่ความเป็นรูปธรรมน้อยลงเรื่อย ๆ ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ประเภทของรูปอ้างอิงนำของสรรพนาม *มัน* ที่พบในแต่ละช่วงสมัย

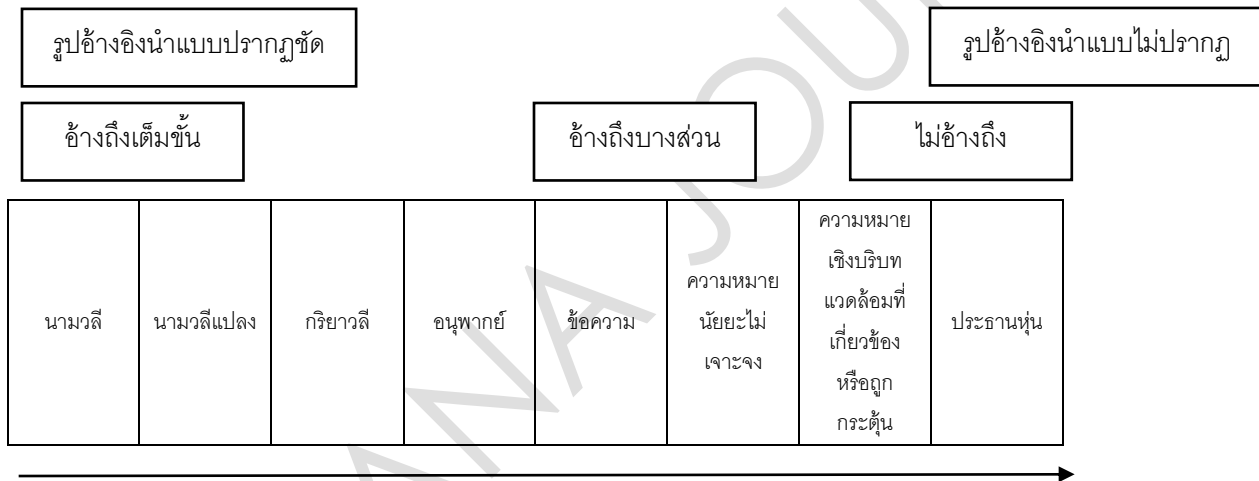
ช่วงสมัย	นามวลี	นามวลี แปลง	กริยาวลี	อนุ พากย์	ข้อความ นัยยะไม่ เจาะจง	ความหมาย เชิงบริบท แวดล้อมที่ เกี่ยวข้อง หรือถูก กระตุ้น	ประธาน หุ่น
1: 2300-2350	√	-	-	-	-	-	-
2: 2351-2400	√	-	-	-	-	-	-
3: 2401-2450	√	√	√	√	√ ⁹	(√)	(√)
4: 2451-2500	√	√	√	√	√	√	√
5: 2501-2550	√	√	√	√	√	√	√

นอกจากนี้แล้ว สรรพนาม *มัน* ที่ใช้อ้างถึงรูปอ้างอิงนำแต่ละประเภทที่แตกต่างกันออกไปแสดงให้เห็นระดับการอ้างอิงที่แตกต่างกัน ระดับของการอ้างอิงดังกล่าวแสดงได้ด้วยแนวต่อเนื่อง (continuum) ที่มีความลาดลาด (gradience) โดยที่ระดับของการอ้างอิง (degree of referentiality) จะเปลี่ยนแปลงจากการอ้างอิงแบบเต็มขั้น (fully referential) จากรูปอ้างอิงนำที่เป็นหน่วยนามซึ่งอยู่ด้านซ้ายของแนวต่อเนื่องไปสู่การอ้างอิงแบบบางส่วน (partially referential) ซึ่งอยู่ในช่วงระหว่างกลางของแนวต่อเนื่อง

⁹ (√) หมายถึงพบในปริมาณน้อยมาก

ความแตกต่างระหว่างการอ้างถึงแบบเต็มขั้นกับการอ้างถึงแบบบางส่วนพิจารณาจากการปรากฏของหลักฐานทางภาษา (linguistic evidence) ที่ถูกอ้างถึง กล่าวคือ การอ้างถึงแบบเต็มขั้นหมายความว่าสิ่งที่ถูกกล่าวถึงก่อนหน้าปรากฏให้เห็นชัดเจน (explicit antecedent) ส่วนการอ้างถึงแบบบางส่วนนั้น สิ่งที่ถูกกล่าวถึงก่อนหน้าจะเป็นรูปอ้างอิงนำแบบไม่ปรากฏชัด (implicit antecedent) จำเป็นต้องอาศัยการอนุมาน (inference) จากบริบท ส่วนริมหวาสดของแนวต่อเนื่องซึ่งต่อจากการอ้างถึงแบบบางส่วนที่ลดระดับลงเรื่อย ๆ จะแสดงการไม่อ้างถึง (non-referentiality) ซึ่งแสดงผ่านรูปภาษาของประธานหุ่นนั่นเอง ดังอธิบายได้ตามรูป 3

รูป 3 แนวต่อเนื่องของความหมายเชิงการอ้างถึงของสรรพนาม มັນ ในภาษาไทย

ระดับความลดลาดของความหมายเชิงการอ้างถึงของสรรพนาม มັນ

ด้วยเหตุนี้ ผลการศึกษาจึงชี้ชัดว่าประธานหุ่นในภาษาไทยไม่ได้เกิดจากการยืมแปลโครงสร้างจากภาษาอังกฤษคัดลอกมาโดยตรง เนื่องจากพบว่าเส้นทางการเปลี่ยนแปลงมีความค่อยเป็นค่อยไปทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กล่าวคือในเชิงคุณภาพนั้นประเภทของรูปอ้างอิงนำของสรรพนาม มັນ หากนับรวมทุกช่วงสมัย (รวม 5 ช่วงสมัย) พบว่ารูปอ้างอิงนำของสรรพนาม “มัน” ในภาษาไทยมีการเปลี่ยนแปลงความหมายรวมทั้งสิ้นนับได้เป็น 8 ประเภท ได้แก่ นามวลี นามวลีแปลง กริยาวลี อนุพากย์ ข้อความ ความหมายนัยยะไม่เจาะจง ความหมายเชิงบริบทแวดล้อมที่เกี่ยวข้องหรือถูกกระตุ้น ก่อนที่จะเกิดพัฒนาการของประธานหุ่นในที่สุด

ส่วนในเชิงปริมาณนั้นผลทางสถิติก็แสดงให้เห็นชัดเจนว่ารูปอ้างอิงนำอื่น ๆ นอกเหนือจากรูปอ้างอิงนำหน่วยนามก็ได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ลักษณะดังกล่าวนี้แสดงข้อค้นพบที่น่าสนใจอย่างยิ่งในแง่แบบลักษณ์ภาษา กล่าวคือเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าภาษาเน้นหัวเรื่องก็สามารถมีพัฒนาการภายในตัวภาษาเองเพื่อให้เกิดประธานหุ่นอันเป็นลักษณะสำคัญของภาษาเน้นประธานได้ การสัมผัสภาษาเองน่าจะมีผลผลักดันให้ภาษาเน้นหัวเรื่องเคลื่อนที่เข้าใกล้ลักษณะของภาษาเน้นประธานมากขึ้นได้ การกลายเป็นประธานหุ่นของคำสรรพนาม มัน จึงเป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่าการจัดประเภทของภาษาเน้นหัวเรื่องและภาษาเน้นประธานมีลักษณะเป็นแนวต่อเนื่องมากกว่าลักษณะแบบขั้วตรงข้าม

จึงกล่าวได้ว่า บทความวิจัยนี้ได้เสนอองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับสรรพนามในภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำสรรพนาม มัน กล่าวคือ ในแง่ของการวิเคราะห์ทางไวยากรณ์ รูปอ้างอิงนำของคำสรรพนามไม่จำเป็นต้องเป็นหน่วยนามเสมอไปดังที่เคยเชื่อกันมาในอดีต นอกจากนี้ยังบอกนัยได้อีกว่าการสัมผัสภาษาอาจเป็นปัจจัยผลักดันให้ภาษาเน้นหัวเรื่องพัฒนาลักษณะทางภาษาบางประการเพื่อเคลื่อนเข้าหาความเป็นภาษาเน้นประธานมากขึ้นได้ด้วย

ดังนั้น จึงกล่าวสรุปได้ว่าความเชื่อที่ว่าสรรพนาม มัน ที่ใช้เป็นประธานหุ่นในภาษาไทยเกิดจากการยืมแปลจากภาษาอังกฤษโดยตรงจึงไม่ถูกต้อง เนื่องจากข้อมูลจากบทความวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นพัฒนาการภายในภาษา (internal development) ที่สามารถอธิบายได้เป็นขั้นตอน ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าสรรพนาม มัน ที่ใช้เป็นสรรพนามหุ่นในภาษาไทยเกิดจากการที่ภาษาไทยสัมผัสกับภาษาอังกฤษจนทำให้มีหน่วยในภาษาที่มีความซับซ้อนขึ้น เช่น นามวลีแปลง (Prasithrathsint, 1997) และหน่วยที่ซับซ้อนเหล่านี้เองเป็นบริบทเชื่อมต่อ (bridging context) ที่ทำให้รูปอ้างอิงนำของสรรพนาม มัน ขยายออกจกนามวลีไปสู่นามวลีแปลงกริยาวลี และค้อย ๆ ขยายระดับขึ้นไปในหน่วยภาษาที่ใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นประธานหุ่นในที่สุด

ข้อค้นพบของผู้วิจัยสอดคล้องกับปัจจัยทางสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณางานวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์ที่ศึกษาไว้ก่อนหน้านี้ กล่าวคือช่วงสมัยที่ 3 ของตัวบทซึ่งเป็นช่วงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นช่วงที่สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องการใช้ภาษาของคนในสังคม รวมถึงแสดงกระบวนการปรับเปลี่ยนภาษาให้ทันสมัย (language modernization) ด้วย

งานวิจัยก่อนหน้านี้พบว่า นามวลีแปลง การ-แสดงผลิตภาวะเพิ่มขึ้นในช่วงกลางรัตนโกสินทร์ (Prasithratsint 1997, 2005) หน่วยสร้างกรรมวาจก ถูก แสดงความหมายเชิงลบ (adversative passive construction) ปรากฏครั้งแรกในปี พ.ศ. 2398 และแสดงความหมายเป็นกลาง (neutral passive construction) ปรากฏครั้งแรกในปี พ.ศ. 2455 (Prasithratsint 1985, 2001) คำว่า ที่ พัฒนาเป็นตัวบ่งชี้คุณา นุประโยคแบบสมบูรณในสมัยรัชกาลที่ 5 (Kullavanijaya, 2004) คำว่า ซึ่ง พัฒนาเป็นตัวบ่งชี้สัมพันธสารใน สมัยรัชกาลที่ 5 (นัทรชนัน เยาวพัฒน์, 2551) อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2547) พบว่าภาษาไทยเกิดการ เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 เพราะการสัมผัสกับภาษาอังกฤษโดยระดับความเข้มข้นของ การสัมผัสภาษาที่พบอยู่ในระดับค่อนข้างเข้มข้น (moderately intense contact)

การที่ความหมายเชิงการอ้างถึงของสรรพนาม มัน มีความหมายในระดับที่มีความเป็นนามธรรม (abstraction) สูงขึ้นก็สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการพัฒนาภาษาให้ทันสมัยซึ่งสังเกตได้จากการปรากฏและ เพิ่มความถี่ของของนามวลีแปลง (nominalization) การสร้างกรรมวาจก (passivization) การสร้างคุณา นุประโยค (relativization) และคำมีความหมายเชิงนามธรรม (abstract meaning) มากขึ้น (Grace, 2016)

ผลการวิจัยจึงสร้างความตระหนักให้กับผู้พูดภาษาไทย ผู้เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ และผู้ ที่ศึกษาวิจัยทางการแปล (translation studies) ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้จะทำให้ผู้ที่ศึกษาทางการ แปล (translation) พิจารณาการปรากฏของสรรพนาม มัน ในแต่ละหน่วยสร้างด้วยความละเอียดรัดกุมมาก ยิ่งขึ้น และไม่เหมารวมว่าการปรากฏของสรรพนาม มัน ในตำแหน่งประธานซึ่งไม่ปรากฏรูปอ้างอิงนำ (antecedent) เป็นการยืมแปลจากภาษาอังกฤษทั้งหมด ผู้แปลเองจึงสามารถเข้าใจและแปลความหมายเชิง การอ้างถึงของสรรพนาม มัน ได้ถูกต้องตรงตามความหมายในแต่ละบริบท

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุนอุดหนุนการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อ เฉลิมฉลองวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงเจริญพระชนมายุครบ 72 พรรษา และ ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช

บรรณานุกรม

- จันทิมา อังคพณิชกิจ. (2554). *ไวยากรณ์ภาษาไทยกับอายุของผู้พูด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- จันทิมา อังคพณิชกิจ. (2557). *การวิเคราะห์ข้อความ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นworรณ พันธ์เมธา. (2558). *ไวยากรณ์ไทย*. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัทธชนัน เยาวพัฒน์. (2551). *พัฒนาการของพหูพจน์ที่ของคำว่า “ซึ่ง” ในภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์ดุสิตบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- พิทยาวัฒน์ พิทยาภรณ์, วิภาส โพธิแพทย์, ธาเนรัตน์ จัตตะศรี, นพรัฐ เสน่ห์, พงศ์พัฒน์ เมธี ธรรมวัฒน์, สิริมาศ มาศพงศ์, ... และพลวัฒน์ ไหลมธุ. (2558). การสำรวจและคัดเลือกตัวบทสำหรับคลังข้อมูลภาษาไทยเชิงประวัติแห่งชาติ. *วารสารภาษาและวรรณคดีไทย*, 1-41.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. (2532). ภาษาไทย: ภาษาเน้นเรื่อง. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 8(1), 11-17.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2547). ภาษาไทยกับการสัมผัสภาษาอังกฤษที่ปรากฏในพระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. *วารสารอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 33(1), 48-68.
- Asher, N. (1993). *Reference to Abstract Objects in Discourse: A Philosophical Semantics for Natural Language Metaphysics*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, SLAP Series Vol.50.
- Bhat, D. S. (2004). *Pronouns*. Oxford: Oxford University Press.
- Chen, P. (2009). Aspects of referentiality. *Journal of Pragmatics*, 41(8), 1657-1674.
- Chutisilp, P. (1984). *A sociolinguistic study of an additional language: English in Thailand*. Unpublished doctoral dissertation, University of Illinois, Urbana Champaign.
- Finegan, E. (2014). *Language: Its structure and use*. Nelson Education.
- Givón, T. (1984). The pragmatics of referentiality. *Georgetown University round table on language and linguistics*, 120-138.
- Grace, G. W. (2016). *The linguistic construction of reality*. New York: Routledge.

- Greenberg, J. H. (1963). Some universals of grammar with particular reference to the order of meaningful elements. In J. H. Greenberg (Ed.), *Universals of language* (pp. 40-70). Cambridge, MA: MIT Press.
- Gundel, J., Hedberg, N., & Zacharski, R. (2005). Pronouns without NP antecedents: How do we know when a pronoun is referential?. *Anaphora processing: linguistic, cognitive and computational modelling*, 263, 351.
- Halliday, M. A. K., & Hasan, R. (1976). *Cohesion in English*. London: Longman.
- Harris, Z. (1952). Discourse analysis. *Language* 28: 1-30.
- Hoonchamlong, Y. (1991). *Some Issues in Thai Anaphora: A Government and Binding Approach*. Unpublished doctoral dissertation, University of Wisconsin-Madison.
- Huddleston, R. & Plum, G. K. (2002). *The Cambridge grammar of the English language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Indrambarya, K. (1994). *Subcategorization of verbs in Thai: A lexibase dependency approach*. Unpublished doctoral dissertation, University of Hawai'i at Manoa.
- Indrambarya, K. (2011). *On the non-referential subject /man/ in Thai*. Paper presented at the The 21st Southeast Asian Linguistics Society, Bangkok, Thailand.
- Indrambarya, K. (2012). *On impersonal subjects in Thai*. Paper presented at the The 22nd Southeast Asian Linguistics Society, Agay, France.
- Iwasaki, S. & Ingkaphirom, P. (2005). *A reference grammar of Thai*. Cambridge University Press.
- Kullavanijaya, P. (2004). A historical study of /thii/ in Thai. *The Tai-Kadai Languages* (pp. 461-483). Routledge.
- Lee, D.Y. (2001). Genres, registers, text types, domains and styles: clarifying the concept and navigating a path through the BNC jungle. *Language Learning and Technology Journal* 5(3), 37-72.
- Levinson, S. C. (1983). *Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Li, C. N., & Thompson S. A. (1976). Subject and topic: a new typology of language. *Subject and topic*, 459-489.
- Lyons, J. (1977). *Semantics, Volume I*. Cambridge UP, Cambridge.

- McEnery, T., Xiao, R., & Tono, Y. (2006). *Corpus-based language studies: An advanced resource book*. New York: Routledge.
- Minegishi, M. (2011). Description of Thai as an isolating language. *Social Science Information*, 50(1), 62-80.
- Phimsawat, On-Usa. (2011). *The Syntax of Pro-drop in Thai*. Unpublished doctoral dissertation, Newcastle University.
- Pipalova, R. (1988). Some remarks on delimiting reference in English. *Philologica Pragensia*, 31(4), 192-198.
- Prasithratsint, A. (1985). *Change in the passive constructions in written Thai during the Bangkok period*. Unpublished doctoral dissertation, University of Hawaii.
- Prasithratsint, A. (1997). The emergence and development of abstract nominalization in standard Thai. *Southeast Asian Linguistic Studies in Honour of Vichin Panupong*, 179-190.
- Prasithratsint, A. (2001). The establishment of the neutral passive and the persistence of the adversative passive in Thai. *MANUSYA: Journal of Humanities*, 4(2), 77-88.
- Prasithratsint, A. (2005). Nominalization and categorization of verbs in Thai. *Proceedings of SEALS*, 15, 73-81.
- Quirk et al. (1985). *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London: Pearson Longman
- Stubbs, M. (1983). *Discourse Analysis: The Sociolinguistic Analysis of Natural Language*. Chicago, IL: The University of Chicago Press.
- Yule, G. (1996). *Pragmatics*. Oxford: Oxford University Press.

ภาคผนวก

1. รายชื่อตัวบทและปี พ.ศ. ที่แต่ง

1	จดหมายความทรงจำของพระเจ้าไปยิกาเธอ กรมหลวงวรินทรวารี	2310
2	จดหมายเหตุรายวันที่พสมัยกรุงธนบุรี คราวปราบเมืองพุทไธมาศและเขมร เมื่อ พ.ศ. 2314	2314
3	ประชุมหมายรับสั่ง ภาคที่ 1 สมัยกรุงธนบุรี	2319
4	พระราชสาส์นในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระราชทานไปยังประเทศจีน	2327
5	ตำราหนังสือ	2350-2352
6	กาคาบฟ้อง เรื่องหม่อมเหม็นกับพวกเป็นกบฏ	2352
7	จดหมายเหตุเรื่องรับพระยาเศวตถุญชร ช้างเผือกแรกได้ในรัชกาลที่ 2 เมื่อปีวอก พ .ศ.2355	2355
8	จดหมายหลวงอุดมสมบัติ	2381
9	หนังสือจดหมายเหตุ The Bangkok Recorder	2387
10	ตำราปลูกฝ้ายให้กินโรคระพิษมิให้ขึ้นได้	2388
11	ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4	2394
12	พระราชสาส์นในรัชกาลที่ 4	2398
13	นิราศลอนดอนและจดหมายเหตุเรื่องราชทูตไทยไปประเทศอังกฤษในรัชกาลที่ 4	2400
14	จดหมายเหตุเรื่องตั้งเจ้าเมืองและพระบรมราชาโชวาทพระราชทานเจ้าเมือง	2404
15	พระราชพงษาวดารกรุงเก่า (ฉบับหมอบรัดเลย์)	2407
16	หนังสือแสดงกิจจานุกิจ	2410
17	จดหมายเหตุสยามไสมย	2425
18	จดหมายเหตุรายวันของสมเด็จพระบรมราชาปิตุลาธิบดี เจ้าฟ้ามหาวชิรมนวิศ	2426
19	พระบรมราชาโชวาทในรัชกาลที่ 5	2428
20	พระราชหัตถเลขา ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่องเสด็จพระพาสแหลมมลายู	2433-2445

21	ระยะทางเที่ยวขวากว่าสองเดือน	2439
22	จดหมายระยะทางไปพิษณุโลก	2444
23	ไกลบ้าน เล่มที่ 1	2450
24	คำให้การขุนหลวงหาวัด ฉบับหลวง	2454
25	คำให้การชาวกรุงเก่า	2455
26	ความไม่พยายาบ	2458
27	พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ ร.2	2459
28	ตำราพระโอสถพระนารายณ์	2460
29	มหากาพย์ยุทธ์	2460
30	ขนมสมกับน้ำยา	2463
31	ดุสิตสมิตฉบับพิเศษ การรับและฉลองเรือพระร่วง	2463
32	นิราศนครวัด	2467
33	ตำนานพุทธเจดีย์สยาม	2469
34	คำแปลมุษยธรรม 4 ประการ	2474
35	แถลงการณ์ รทงสละราชสมบัติ ๗.	2477
36	ลายพระหัตถ์โต้ตอบระหว่างสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้าจุฑามณี กรมพระยาพิสาณุต กับหม่อมเจ้าจงจิตรถนอม ดิศกุล	2478
37	แผลเก่า	2479
38	ข้างหลังภาพ	2479
39	ตำราแบบธรรมเนียมในราชสำนักครั้งกรุงศรีอยุธยา กับพระวิจารณ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้าจุฑามณี กรมพระยาพิสาณุต	2480
40	ตำนานสุลกากร	2482

2. จำนวนข้อมูลในแต่ละสมัย

Raw Frequency (RF) of Antecedent Types									
Antecedent Types	NP	Nom	VP	Clause	Discourse	Generic	Circumstantial	Evaluative	Existential
ช่วงที่ 1	7	0	0	0	0	0	0	0	0
ช่วงที่ 2	228	0	0	0	0	0	0	0	0
ช่วงที่ 3	265	0	3	1	2	9	6	2	0
ช่วงที่ 4	460	7	14	22	13	3	6	11	2
ช่วงที่ 5	695	26	63	49	32	14	21	17	27

Normalized Frequency (NF) of Antecedent Types									
Antecedent Types	NP	Nom	VP	Clause	Discourse	Generic	Circumstantial	Evaluative	Existential
ช่วงที่ 1	110.5845182	0	0	0	0	0	0	0	0
ช่วงที่ 2	1781.25	0	0	0	0	0	0	0	0
ช่วงที่ 3	455.1700447	0	5.15286843	1.71762281	3.43524562	15.45860529	10.30573686	3.43524562	0
ช่วงที่ 4	769.2307692	11.70568562	23.41137124	36.78929766	21.73913043	5.016722408	10.03344482	18.39464883	3.344481605
ช่วงที่ 5	1376.237624	51.48514851	124.7524752	97.02970297	63.36633663	27.72277228	41.58415842	33.66336634	53.46534653

Raw Frequency (RF) of Grammatical Roles					
Grammatical Roles	Subject	OV	OP	ES	EOV
ช่วงที่ 1 (7/63300)	2	1	1	3	0
ช่วงที่ 2 (228/128000)	129	47	17	33	2
ช่วงที่ 3 (288/582200)	154	56	26	52	0
ช่วงที่ 4 (538/598000)	295	67	61	112	3
ช่วงที่ 5 (944/505000)	506	119	93	220	6

Normalized Frequency (NF) Grammatical Roles					
Grammatical Roles	Subject	OV	OP	ES	EOV
ช่วงที่ 1 (7/63300)	31.59557662	15.79778831	15.79778831	47.39336493	0
ช่วงที่ 2 (228/128000)	1007.8125	367.1875	132.8125	257.8125	15.625
ช่วงที่ 3 (288/582200)	264.5139127	96.18687736	44.65819306	89.31638612	0
ช่วงที่ 4 (538/598000)	493.3110368	112.0401338	102.006689	187.2909699	5.016722408
ช่วงที่ 5 (944/505000)	1001.980198	235.6435644	184.1584158	435.6435644	11.88118812

การศึกษาเปรียบเทียบคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีน¹

The Comparative Study of Four-Word Synonymous and Antonymous Compound Words in Thai and Chinese

ชิน หย่ง²

ธีระ บุชปกแก้ว³

Received 17 June 2021

Revised 20 October 2021

Published 21 October 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบรูปแบบและชนิดคำของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีน โดยเก็บข้อมูลจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 และพจนานุกรมคำจีนร่วมสมัยเล่มที่ 7 พ.ศ. 2559 ผลการวิจัยด้านรูปแบบพบว่า รูปแบบคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยมี 5 รูปแบบ ได้แก่ AXAY AXBY XAYA AABB และ ABXY ส่วนในภาษาจีนมี 10 รูปแบบ ได้แก่ AXBY AXAY AABB XAYA AXYA AAXY XAAY XYAA ABXY และ ABCD จะเห็นได้ว่า คำซ้อนสี่คำในภาษาจีนมีรูปแบบหลากหลายกว่า นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า รูปแบบคำซ้อน 5 ประเภทที่พบทั้งในภาษาไทยและภาษาจีนมีลักษณะร่วมกัน กล่าวคือ รูปแบบ AXAY AXBY XAYA และ AABB ซึ่งปรากฏมากก็พบได้มากทั้งในสองภาษา เช่นเดียวกับรูปแบบ ABXY ซึ่งปรากฏน้อยก็ไม่ค่อยพบทั้งสองภาษาเช่นกัน ด้านชนิดคำพบว่า ชนิดคำของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยและภาษาจีนมี 3 ประเภท ได้แก่ คำกริยา คำวิเศษณ์ คำนาม อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า ในภาษาไทยมักใช้เป็นคำกริยามากที่สุด รองลงมาคือ คำวิเศษณ์ และคำนาม ในขณะที่ในภาษาจีนมักใช้เป็นคำวิเศษณ์มากที่สุด รองลงมาคือ คำกริยา และคำนาม ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า แม้ภาษาไทยและภาษาจีนเป็นภาษาต่างตระกูลกัน แต่ภาษาทั้งสองก็ปรากฏคำซ้อนเช่นเดียวกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นลักษณะที่ปรากฏร่วมกันของภาษาในภูมิภาคนี้

คำสำคัญ: คำซ้อนสี่คำ, รูปแบบคำซ้อนสี่คำ, ชนิดคำซ้อนสี่คำ, การศึกษาเปรียบเทียบไทย-จีน

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากโครงการในรายวิชา 1005482 โครงการนักศึกษา

² XIN YANG นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวต่างประเทศ สำนักศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวต่างประเทศ สำนักศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

Abstract

The objectives of this research were to study and compare the forms and types of four-word compound words in Thai and Chinese. Data were collected from the Royal Institute Dictionary of Thailand 2011 and the Dictionary of Contemporary Chinese Words Volume 7, 2016. Five forms of the four-word synonymous and antonymous compound words are found in Thai which are AXAY AXBY XAYA AABB and ABXY. In Chinese, 10 forms are found which are AXBY AXAY AABB XAYA AXYA AAXY XAAY XYAA ABXY and ABCD. It can be seen that the four-word synonymous and antonymous compound words in Chinese have more variations. In addition, the researcher found that in Thai and Chinese, there are similar forms, namely, AXAY, AXBY, XAYA and AABB, which appear more frequently and are more common in both languages. For ABXY, it is less common in both languages. In terms of word type, it was found that there are three types of word types in Thai and Chinese, including verbs, adverbs, and nouns. However, the researcher found that in Thai, it is most often used as a verb, followed by adverbs and nouns, while in Chinese, it is most often used as an adverb, followed by verbs and nouns, respectively. Although Thai and Chinese language are in different language family, these two languages also have synonymous and antonymous compound words reflecting the common nature of the languages of this region.

Keywords: four-words synonymous and antonymous compound words, word form, word type, Chinese-Thai comparative study

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยและภาษาจีนเป็นภาษาคำโดด (isolating languages) และมีการสร้างคำชนิดหนึ่งขึ้นใช้ทั่วไปทั้งในภาษาไทยและภาษาจีนนั่นคือ “การซ้อนคำ” โดยทั่วไปการซ้อนคำมักมีจำนวนคำเป็นคู่ เช่น อาจมี 2 คำ หรือ 4 คำ แม้ว่าคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยและภาษาจีนมีความคล้ายกัน แต่คำซ้อนสี่คำในสองภาษานี้ก็ยังมี ความแตกต่างกัน ยกตัวอย่าง คำซ้อนสี่คำในภาษาไทยอาจมากกว่าสี่พยางค์ เช่น เสือสิงห์ กระทั่งแรด เสียดกาลเสียดเวลา ทั้งเงียบทั้งสงบ ใจเขลาเบาปัญญา แต่คำซ้อนสี่คำในภาษาจีนมีเฉพาะสี่พยางค์เท่านั้น เช่น 碍手碍脚 (ขัดขวางไม่ให้ผู้อื่นทำสิ่งต่าง ๆ) 上上下下 (ขึ้น ๆ ลง ๆ) 甜言蜜语 (พูดสิ่งดี ๆ เพื่อเอาใจหรือหลอกลวงผู้อื่น) 有意无意 (บางครั้งดูเหมือนตั้งใจ บางครั้งดูเหมือนไม่ตั้งใจ) ดังนั้นจึงน่าสนใจว่า นอกจากด้านจำนวนพยางค์แล้ว คำซ้อนสี่คำในภาษาไทยและภาษาจีนนั้นมีลักษณะเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ที่ผ่านมามีการศึกษาคำซ้อนสี่คำทั้งในภาษาไทยและภาษาจีนส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเฉพาะคำซ้อนในภาษาใดภาษาหนึ่งเท่านั้น เช่น งานวิจัยที่ศึกษาคำซ้อนในภาษาไทย (รัชฎาพรพรณ เศรษฐวิวัฒน์, 2516; ภาตริ ภันวารชรร, 2534; พูนพงษ์ งามเกษม และอัญชลี สิงห์น้อย, 2555; สุจิตรา จำนงอุดม, 2556) และงานวิจัยที่ศึกษาคำซ้อนในภาษาจีน (Li Shaohong, 2009; He Dongmei, 2012; Zhang Nana, 2017) ผู้วิจัยพบงานที่ศึกษาเปรียบเทียบคำซ้อนในภาษาไทยกับภาษาจีน คืองานของ เจ้า ฮวน (2555) อย่างไรก็ตาม งานนี้ศึกษาเฉพาะคำซ้อนสองพยางค์เท่านั้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคำซ้อนสี่คำ ทั้งนี้จะวิเคราะห์ว่ามีรูปแบบและชนิดคำของคำซ้อนใดบ้าง งานวิจัยนี้นอกจากจะสร้างองค์ความรู้เรื่องคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยและภาษาจีนแล้วยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศได้อีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีน
- 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบชนิดคำของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีน

3. แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1) นิยามคำซ้อน

นักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของคำซ้อน ดังต่อไปนี้

ภาตริ ภันวารชรร (2534, น. 22-24) นิยามคำซ้อนว่า คำซ้อนเป็นคำที่เกิดจากการนำคำหรือกลุ่มคำตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไปมาเรียงต่อกัน หน่วยที่นำมาซ้อนกันนั้นจะมีความหมายเหมือนกัน คล้ายกัน หรือตรงข้ามกัน

วินัย ภูระหงษ์ (2537, น. 81-85) นิยามคำซ้อนว่า คำซ้อนเป็นคำที่เกิดจากการนำหน่วยคำอิสระตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไปมาประกอบด้วยกัน จะมีความหมายเหมือนกัน ไปในทำนองเดียวกัน หรืออาจเป็นหน่วยคำที่มีความหมายต่างกัน ลักษณะตรงกันข้าม

สุนันท์ อัญชลีณกุล (2556, น. 33) นิยามคำซ้อนว่า คำซ้อนเกิดจากการนำคำ 2 คำมาซ้อนกัน คำที่นำมาซ้อนกันนั้นแต่เดิมมักใช้คำที่มีความหมายเหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน โดยที่คำทั้งสองอาจมีใช้ในภาษาถิ่นคนละถิ่น หรือใช้ต่างกาลเวลากันมาซ้อนกัน ต่อมาจะนำคำที่มีความหมายตรงข้ามกันมาซ้อนกัน

เปรมจิต ชนะวงศ์ (2538, น. 131-141) นิยามคำซ้อนว่า คำซ้อนเป็นคำที่เกิดจากการนำคำมูลหรือคำอิสระตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมาซ้อนกัน และคำที่นำมาซ้อนกันมี 3 ลักษณะ คือ คำที่มีความหมาย

เหมือนกันมาซ้อนกัน หรือคำที่มีความหมายไปในทำนองเดียวกันมาซ้อนกัน หรือคำที่มีความหมายตรงกันข้ามมาซ้อนกัน

จากนิยามของคำซ้อนข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า คำซ้อนคือการนำคำตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไปมาซ้อนกัน โดยคำที่นำมาซ้อนกันนั้นอาจมีความหมายเหมือนกัน เป็นไปในทำนองเดียวกัน หรือตรงข้ามกัน

อนึ่ง ในงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะคำซ้อนสี่คำเท่านั้น ซึ่งหมายถึง คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำ 4 คำ แต่ละคำที่นำมาซ้อนกันนั้นจะต้องมีความหมาย โดยคำซ้อนประเภทนี้อาจเป็นคำซ้อน 4 พยางค์ เช่น กินดีอยู่ดี มีดีฟ้ามีวดีน หรือมากกว่า 4 พยางค์ เช่น ขยิบหูขยิบตา เสียกาลเสียเวลา เสียสิ่งห้กระทั่งแระด (สุจิตรา จำนงอุดม, 2556, น. 133)

2) ชนิดคำ

พระยาอุปทิศศิลปสาร (2548, น. 70-112) ได้แบ่งชนิดของคำเป็น 7 ชนิด ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน การแบ่งชนิดของคำดังกล่าวใช้เกณฑ์หลายเกณฑ์ กล่าวคือ ใช้เกณฑ์ความหมาย เกณฑ์หน้าที่ และเกณฑ์ตำแหน่ง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดข้างต้นมาใช้ในงานวิจัยนี้ เนื่องจากเกณฑ์ดังกล่าวเหมาะสมในการวิเคราะห์คำซ้อนสี่คำ

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1) งานวิจัยคำซ้อนในภาษาไทย

ด้านประเด็นศึกษา พบว่างานวิจัยที่ศึกษาคำซ้อนส่วนใหญ่ศึกษาคำซ้อนตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป แต่จะเน้นวิเคราะห์คำซ้อน 2 คำ (รัชฎาพรธรรณ เศรษฐวิวัฒน์, 2516; ภาตริ ธีนวารชกร, 2534; พูนพงษ์งามเกษม และอัญชลี สิงห์น้อย, 2555) และอีกกลุ่มคืองานที่ศึกษาคำซ้อน 2 คำเท่านั้น (พิมพ์วิภา ตีอินทร์, 2538; เจนจิรา เอี่ยมอ่อน, 2550) ส่วนงานที่ศึกษาเฉพาะคำซ้อน 4 คำ/หน่วย ยังมีจำนวนน้อย (บุญเกื้อแพนวันชัย, 2538; สุจิตรา จำนงอุดม, 2556)

หากพิจารณางานที่เกี่ยวข้องกับคำซ้อน 4 คำ พบว่า งานของรัชฎาพรธรรณ เศรษฐวิวัฒน์ (2516) ศึกษาเฉพาะคำซ้อนที่มีความหมายเหมือนกัน คล้ายกันเท่านั้น กล่าวคือ ไม่ได้ศึกษาคำซ้อนที่มีความหมายตรงกันข้าม เนื่องจากผู้วิจัยนิยามแนวคิดตามพระยาอนุমানราชธน ในขณะที่งานของพูนพงษ์ งามเกษม และอัญชลี สิงห์น้อย (2555) ศึกษาเฉพาะคำซ้อนที่มีความหมายตรงกันข้ามเท่านั้น ส่วนงานของบุญเกื้อแพนวันชัย (2538) ศึกษาเฉพาะคำซ้อนประเภทคำซ้อนซ้ำเท่านั้น จะเห็นได้ว่ายังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาคำซ้อน 4 คำโดยตรง ผู้วิจัยพบว่าม้งงานที่เน้นศึกษาคำซ้อน 4 หน่วย คืองานของสุจิตรา จำนงอุดม (2556) งานนี้มุ่งศึกษาคำซ้อนสี่หน่วยในแง่ของการใช้ในการสื่อสารตามบริบทหรือสถานการณ์ต่าง ๆ

ผู้วิจัยขอกล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยสังเขป ดังนี้

รัชฎาพรธรรณ เศรษฐวิวัฒน์ (2516) ได้ศึกษาเรื่อง “คำซ้อนในภาษาไทย” งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาชนิดคำ ความหมาย การขยายคู่ และที่มาของคำซ้อน โดยศึกษาเฉพาะคำซ้อน 2 คำ และ 4 คำ ที่มีความหมาย

เหมือนกันหรือคล้ายกันเท่านั้น ผลการศึกษาด้านชนิดของคำพบว่า แบ่งเป็น 5 หมวด คือ หมวดคำชื่อนที่เป็นคำนาม คำกริยากรรม คำกริยากรรมย่อ คำกริยากรรม และหมวดย่อย ได้แก่ หมวดคำคุณศัพท์ หมวดคำบุพบท และหมวดคำเชื่อมประโยค ในแต่ละหมวดคำที่นำมาประกอบเป็นคำชื่อนี้ทั้งคำที่เป็นชนิดเดียวกันและต่างชนิดกัน

ราตรี รัตนวราขร (2534) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาคำชื่อนคำในภาษาไทย” ผลการศึกษาด้านหน้าที่ของคำชื่อนในภาษาไทยพบว่า ทำหน้าที่ได้เป็นคำนาม คำกริยา คำสรรพนาม คำคุณศัพท์ คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำจำนวนนับ คำสันธาน หรืออาจทำหน้าที่เป็นกลุ่มคำชนิดใดชนิดหนึ่ง เช่น นามวลี กริยาวลี วิเศษณ์วลี บุพบทวลี เป็นต้น

พูนพงศ์ งามเกษม และอัญชลี สิงห์น้อย (2555) ได้ศึกษาเรื่อง “คำชื่อนความหมายตรงข้าม” งานวิจัยนี้มุ่งศึกษารูปแบบ โครงสร้างและความสัมพันธ์ทางความหมาย และความหมาย โดยศึกษาเฉพาะคำชื่อนที่มีความหมายตรงข้ามเท่านั้น จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ผลการศึกษาด้านรูปแบบพบว่า คำชื่อนความหมายตรงข้ามมี 5 รูปแบบ ได้แก่ คำนาม-คำนาม คำกริยา-คำกริยา คำวิเศษณ์-คำวิเศษณ์ ประโยค-ประโยค และส่วนประกอบประโยค-ส่วนประกอบประโยค

สุจิตรา จ้านงอุดม (2556) ได้ศึกษาเรื่อง “การใช้คำชื่อนี่หน่วยในวัจนลีลา” งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาชนิดของคำ โครงสร้าง และการใช้คำชื่อนี่หน่วยในวัจนลีลาต่าง ๆ โดยศึกษาเฉพาะคำชื่อนี่หน่วย ข้อมูลที่นำมาศึกษามาจากภาษาพูดในรายการโทรทัศน์ และภาษาเขียนจากนิตยสาร ผลการศึกษาด้านโครงสร้างพบ 4 รูปแบบ ได้แก่ คำชื่อนี่หน่วยแบบคำชื่อนี้ซึ่งพบมากที่สุด รองมาคือคำชื่อนี่มาชื่อนี้กัน คำชื่อนี่เสริมสร้อย และนำคำชื่อนี้มาชื่อนี้กัน ด้านชนิดของคำพบว่า คำชื่อนี้ใช้เป็นคำกริยามากที่สุดในประโยค รองมาคือ คำนาม คำวิเศษณ์ และคำคุณศัพท์ ตามลำดับ

2) งานวิจัยคำชื่อนในภาษาจีน

Li Shaohong (2009) ได้ศึกษาเรื่อง “คำชื่อนี่คำในภาษาจีน” โดยศึกษาเฉพาะคำชื่อนี่หน่วยเท่านั้น ข้อมูลที่ใช้ศึกษามาจากพจนานุกรมจีนสมัยใหม่ พ.ศ. 2544 ในงานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษารูปแบบโครงสร้าง ชนิดคำ และความหมายของคำชื่อนี่หน่วย ผลการศึกษาด้านรูปแบบโครงสร้างพบว่า คำชื่อนี่หน่วยในภาษาจีนมี 4 รูปแบบ ได้แก่ ABCD ABAC ABCB และ AABB ส่วนด้านชนิดคำของคำชื่อนี่หน่วยในภาษาจีนพบว่า มี 4 ประเภท ได้แก่ คำนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ และคำบุพบท

3) งานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบคำชื่อนในภาษาไทยกับภาษาจีน

เจ้า ฮวน (2555) ได้ศึกษาเรื่อง “การเปรียบเทียบคำชื่อนสองพยางค์ในภาษาจีนและไทย” จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 โดยศึกษาเฉพาะคำชื่อนสองพยางค์เท่านั้น งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้าง วากยสัมพันธ์ และความหมายในภาษาจีนกับภาษาไทย ผลการศึกษาด้านโครงสร้างคำชื่อนสองพยางค์พบว่า มี 5 รูปแบบ ได้แก่ กริยา+กริยา นาม+นาม วิเศษณ์+วิเศษณ์ กริยา+นาม และนาม+กริยา

กล่าวโดยสรุป จากการทบทวนงานวิจัยข้างต้นพบว่า เรื่องคำซ้อนเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า คำซ้อนสี่คำในภาษาไทยและภาษาจีนมีรูปแบบและชนิดคำของคำซ้อนใดบ้าง

4. ขอบเขตของการศึกษา

งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะคำซ้อน 4 คำ ซึ่งสามารถแยกเป็นคำมูล 4 คำได้ และมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลคำซ้อนภาษาไทยจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556) จำนวน 100 คำ และข้อมูลคำซ้อนภาษาจีนจากพจนานุกรมคำจีนร่วมสมัยเล่มที่ 7 พ.ศ. 2559 (现代汉语词典第七版, 2016) จำนวน 100 คำ รวมทั้งสิ้นจำนวน 200 คำ

5. วิธีการดำเนินการศึกษา

- 5.1 ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำซ้อนทั้งในภาษาไทยและภาษาจีน
- 5.2 เก็บรวบรวมข้อมูลตามขอบเขตการศึกษาที่กำหนดไว้
- 5.3 วิเคราะห์คำซ้อนด้านรูปแบบของคำซ้อนสี่คำ และด้านชนิดคำของคำซ้อนสี่คำ ทั้งในภาษาไทยและภาษาจีน หลังจากนั้นจะนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกัน
- 5.4 เรียบเรียงและสรุปผลการวิจัย

6. ผลการศึกษา

6.1 ประเภทรูปแบบของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยและภาษาจีน

6.1.1 รูปแบบของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทย

รูปแบบของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยจำแนกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) AXAY 45 คำ 2) AXBY 24 คำ 3) XAYA 14 คำ 4) AABB 13 คำ และ 5) ABXY 4 คำ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าการเรียงตัวของคำซ้อนแบบ AXAY เป็นประเภทของคำซ้อนสี่คำที่พบมากที่สุด ในภาษาไทย ทั้งนี้จะนำเสนอเรียงตามลำดับความถี่ของการปรากฏ ดังนี้

1) รูปแบบ AXAY

คำซ้อนสี่คำประเภทนี้มีลักษณะคือ คำที่ 1 กับคำที่ 3 เป็นคำเดียวกัน ส่วนคำที่ 2 กับคำที่ 4 เป็นคำที่มีความหมายเหมือนกัน ไปในทำนองเดียวกัน หรือเป็นคำที่ตรงข้ามกัน จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบคำซ้อนสี่คำแบบ AXAY มากที่สุด จำนวน 45 คำ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างรูปแบบ AXAY			
ชิงดีชิงเด่น	สงบปากสงบคำ	จงเกลียดจงชัง	ตัวเงินตัวทอง
ลูกพี่ลูกน้อง	แบ่งรับแบ่งสู้	ผ่อนสั้นผ่อนยาว	ของสดของคาว

2) รูปแบบ AXBY

คำซ้อนสี่คำประเภทนี้มีลักษณะคือ มีคำที่มีความสัมพันธ์ทางความหมาย 2 คู่ กล่าวคือ คำที่ 1 กับคำที่ 3 สัมพันธ์กันทางความหมาย และคำที่ 2 กับคำที่ 4 สัมพันธ์กันทางความหมาย จากการวิเคราะห์พบคำซ้อนสี่คำแบบ AXBY มากเป็นลำดับที่ 2 จำนวน 24 คำ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างรูปแบบ AXBY			
ก่อร่างสร้างตัว	จับมือถือแขน	เงยหน้าอ้าปาก	หัวเด็ดตีนขาด
หน้าขึ้นอกตรม	ได้หน้าลืมหหลัง	เข้านอกออกใน	ต้นร้ายปลายดี

3) รูปแบบ XAYA

คำซ้อนสี่คำประเภทนี้มีคำที่ 2 กับคำที่ 4 เป็นคำเดียวกัน ส่วนคำที่ 1 กับคำที่ 3 จะเป็นคำที่มีความหมายเหมือนกัน ไปในทำนองเดียวกัน หรือตรงข้ามกัน จากการวิเคราะห์พบคำซ้อนสี่คำแบบ XAYA มากเป็นลำดับที่ 3 จำนวน 14 คำ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างรูปแบบ XAYA			
สาดเสียเทเสีย	รู้เองเป็นเอง	เดินกินรำกิน	ฟังหูไว้หู
วันดีคืนดี	พูดจริงทำจริง	มืออ่อนตีนอ่อน	หัวปีท้ายปี

4) รูปแบบ AABB

คำซ้อนสี่คำประเภทนี้จะนำคำซ้ำมาซ้อนกัน โดยการซ้ำคำจะเป็นการซ้ำรูปคำของ 2 คำแรก รวมกับ 2 คำหลัง และคำที่นำมาซ้อนกันนั้นมักจะเป็นคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน หรือไปในทำนองเดียวกัน การซ้ำดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นการเน้นความให้น้ำหนักมากขึ้น หรือบางครั้งเป็นการซ้ำแล้วเปลี่ยนแปลงความหมาย จากการวิเคราะห์พบคำซ้อนสี่คำแบบ AABB มากเป็นลำดับที่ 4 จำนวน 13 คำ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างรูปแบบ AABB			
ก้ม ๆ เงย ๆ	หนาว ๆ ร้อน ๆ	ครึ่ง ๆ กลาง ๆ	ขึ้น ๆ ล่อง ๆ
สูง ๆ ตีบ ๆ	ดี ๆ ชั่ว ๆ	ไป ๆ มา ๆ	งู ๆ ปลา ๆ

5) รูปแบบ ABXY

คำซ้อนสี่คำประเภทนี้มีคำที่ 1 กับคำที่ 2 สัมพันธ์กันทางความหมายและสามารถรวมเป็นคำหนึ่งได้ ส่วนคำที่ 3 กับคำที่ 4 ก็สัมพันธ์กันและสามารถรวมเป็นคำหนึ่งได้ ดังนั้นก็จะเป็นคำหน้าหนึ่งคำกับคำหลังหนึ่งคำ และคำสองนี้ก็มีความสัมพันธ์กันทางความหมาย นอกจากนี้ คำที่ 2 กับคำที่ 3 ยังสัมผัสกันจากการวิเคราะห์พบแบบ ABXY น้อยที่สุด จำนวน 4 คำ ได้แก่

ตัวอย่างรูปแบบ ABXY			
บ้านช่องห้องหอ	ข้าวแดงแกงร้อน	ใส่ร้ายป้ายสี	พักผ่อนหย่อนใจ

กล่าวโดยสรุป รูปแบบของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยพบว่า มีทั้งหมด 5 รูปแบบ ซึ่งเรียงลำดับความถี่ ได้แก่ AXAY AXBY XAYA AABB และ ABXY

6.1.2 รูปแบบของคำซ้อนสี่คำในภาษาจีน

รูปแบบของคำซ้อนสี่คำในภาษาจีนจำแนกได้เป็น 10 ประเภท ได้แก่ 1) AXBY 33 คำ 2) AXAY 24 คำ 3) AABB 21 คำ 4) XAYA 7 คำ 5) AXYA 4 คำ 6) AAXY 3 คำ 7) XAAY 3 คำ 8) XYAA 2 คำ 9) ABXY 2 คำ และ 10) ABCD 1 คำ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คำซ้อนสี่คำแบบ AXBY เป็นประเภทของคำซ้อนสี่คำที่พบมากที่สุด ทั้งนี้เรียงลำดับความถี่ ดังนี้

1) รูปแบบ AXBY

คำซ้อนสี่คำประเภทนี้มีคำที่ 1 กับคำที่ 3 สัมพันธ์กันทางความหมาย และคำที่ 2 กับคำที่ 4 สัมพันธ์กันทางความหมาย คำซ้อนประเภทนี้เป็นคำซ้อนสี่คำที่พบมากที่สุดในภาษาจีน พบทั้งสิ้นจำนวน 33 คำ ตัวอย่างเช่น

争分夺秒			
หมายถึงแข่งกับเวลา			
争	分	夺	秒
การแข่งขัน	นาที	แย่งชิง	วินาที

游山玩水			
หมายถึงไปเที่ยวชมทิวทัศน์ธรรมชาติ			
游	山	玩	水
ท่องเที่ยว	ภูเขา	ท่องเที่ยว	แม่น้ำ

2) รูปแบบ AXAY

คำซ้อนสี่คำประเภทนี้มีลักษณะคือ คำที่ 1 กับคำที่ 3 เป็นคำเดียวกัน ส่วนคำที่ 2 กับคำที่ 4 เป็นคำที่มีความเกี่ยวข้องกันทางความหมาย คำซ้อนสี่คำแบบ AXAY พบมากเป็นลำดับที่ 2 จำนวน 24 คำ ตัวอย่างเช่น

谢天谢地			
หมายถึงคนที่เชื่อโชคลางคิดว่าได้พรจากท้องฟ้า จึงต้องขอบคุณฟ้าดิน			
谢	天	谢	地
ขอบคุณ	ท้องฟ้า	ขอบคุณ	แผ่นดิน

直来直去			
หมายถึงตรงไปตรงมา			
直	来	直	去
ตรง	มา	ตรง	ไป

3) รูปแบบ AABB

คำซ้อนสี่คำประเภทนี้จะนำคำซ้ำมาซ้อนกัน โดยการซ้ำคำจะเป็นการซ้ำรูปคำของ 2 คำแรก รวมกับ 2 คำหลัง และคำที่นำมาซ้อนกันนั้นมักจะเป็นคำที่มีความหมายไปในทำนองเดียวกัน คำที่มีความหมายตรงข้ามกันจะพบน้อยกว่า การซ้ำดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นการเน้นความให้น้ำหนักมากขึ้น คำซ้อนประเภทนี้พบมากเป็นลำดับที่ 3 จำนวน 21 คำ ตัวอย่างเช่น

哭哭啼啼 หมายถึงการร้องไห้ไม่หยุด	
哭 ร้องไห้	啼 ร้องไห้

生生世世 หมายถึงทุกชีวิต หรือเปรียบถึงคนรุ่นแล้วรุ่นเล่า	
生 หนึ่งชีวิต	世 หนึ่งชีวิต

4) รูปแบบ XAYA

คำซ้อนสี่คำประเภทนี้จะมีคำที่ 2 กับคำที่ 4 เป็นคำเดียวกัน ส่วนคำที่ 1 กับคำที่ 3 เป็นคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน หรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน คำซ้อนสี่คำแบบ XAYA พบมากเป็นลำดับที่ 4 จำนวน 7 คำ ตัวอย่างเช่น

买空卖空 พฤติกรรมการลงทุนทางธุรกิจประเภทหนึ่ง อุบัติมาสำหรับการหลอกลวงเพื่อการเก็งกำไร			
买 ซื้อ	空 หมด	卖 ขาย	空 หมด

云里雾里 อยู่ในเมฆอยู่ในหมอก หมายถึงงงววย			
云 เมฆ	里 ใน	雾 หมอก	里 ใน

5) รูปแบบ AXYA

คำซ้อนสี่คำประเภทนี้จะมีคำที่ 1 กับคำที่ 4 เป็นคำเดียวกัน ส่วนคำที่ 2 กับคำที่ 3 เป็นคำที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน คำซ้อนสี่คำแบบ AXYA พบมากเป็นลำดับที่ 5 จำนวน 4 คำ ตัวอย่างเช่น

忍无可忍 หมายถึงทนจนทนไม่ไหว		
忍 ทน	无可 ไม่อาจ	忍 ทน

闻所未闻 หมายถึงได้ยินสิ่งที่ไม่เคยได้ยินมาก่อน โดยอธิบายว่าสิ่งต่าง ๆ นั้นหายากมาก			
闻 ได้ยิน	所 สิ่งต่าง ๆ	未 ไม่เคย	闻 ได้ยิน

6) รูปแบบ AAXY

คำซ้อนสี่คำประเภทนี้จะมีรูปแบบคือ นำ 2 คำแรก และ 2 คำหลังมาซ้อนกัน แต่ 2 คำแรกจะเป็นคำเดียวกัน ส่วนคำที่นำมาซ้อนกันนั้นเป็นคำที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน คำซ้อนสี่คำแบบ AAXY นี้พบน้อยในภาษาจีน พบจำนวน 3 คำ ตัวอย่างเช่น

念念不忘 หมายถึงจำไว้ไม่ลืม			
念 ท่องจำหรืออ่าน	念 ท่องจำหรืออ่าน	不 ไม่	忘 ลืม

窃窃私语 พูดอย่างเงิบ ๆ เป็นความลับ			
窃 อย่างเงิบ ๆ	窃 อย่างเงิบ ๆ	私 อย่างเงิบ ๆ	语 คำพูด

7) รูปแบบ XAAY

คำซ้อนสี่คำประเภทนี้จะมีรูปแบบคือ นำ 2 คำแรก และ 2 คำหลัง มาซ้อนกัน โดยมีคำที่ 2 กับคำที่ 3 เป็นคำเดียวกัน และคำที่นำมาซ้อนกันนั้นเป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกัน คำซ้อนสี่คำแบบ XAAY นี้พบน้อยในภาษาจีน พบจำนวน 3 คำ ตัวอย่างเช่น

自欺欺人 การหลอกหลวงตัวเองและผู้อื่น หมายถึงการปฏิบัติที่จะเผชิญหน้ากับความจริง			
自 ตัวเอง	欺 การหลอกหลวง	欺 การหลอกหลวง	人 ผู้อื่น

不了了之 การใช้วิธีที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาไปแก้ไขปัญหานั้น ๆ หมายถึงทิ้งสิ่งหรืองานที่ยังทำไม่เสร็จไว้เฉย ๆ			
不 ไม่	了 จบ	了 จบ	之 สิ่งนั้น

8) รูปแบบ XYAA

คำซ้อนสี่คำประเภทนี้มีรูปแบบคือ นำ 2 คำแรก และ 2 คำหลังมาซ้อนกัน โดยมีคำที่ 3 กับคำที่ 4 เป็นคำเดียวกัน และคำที่นำมาซ้อนกันนั้นเป็นคำที่มีความหมายคล้ายกัน หรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน คำซ้อนสี่คำแบบ XYAA พบน้อยมากในภาษาจีน พบเพียง 2 คำ ได้แก่

文质彬彬 หมายถึงสุภาพเรียบร้อย		
文 สุภาพเรียบร้อย	质 คุณสมบัติ	彬彬 สุภาพเรียบร้อย

小心翼翼 หมายถึงระมัดระวัง		
小 เล็ก	心 หัวใจ	翼翼 ระมัดระวัง

9) รูปแบบ ABXY

คำซ้อนสี่คำประเภทนี้มีคำที่ 1 กับคำที่ 2 สัมพันธ์กันและสามารถรวมเป็นคำหนึ่งได้ ส่วนคำที่ 3 กับคำที่ 4 สัมพันธ์กัน และสามารถรวมเป็นคำหนึ่งได้ ดังนั้นก็จะกลายเป็นคำหน้าหนึ่งคำกับ

คำหลังหนึ่งคำ และคำสองนี้ก็มีความสัมพันธ์กันทางความหมาย คำซ้อนสี่คำแบบ ABXY พบน้อยมาก ในภาษาจีน พบเพียง 2 คำ ได้แก่

三更半夜			
หมายถึงตอนดึก			
三 สาม	更 ยาม	半 ครึ่ง	夜 กลางคืน
三更 ตอนดึก		半夜 ตอนดึก	

沧海桑田			
หมายความว่าทะเลกลายเป็นทุ่งนา ทุ่งนากลายเป็นทะเล เปรียบโลกมีการเปลี่ยนแปลง			
沧 สีเขียว	海 ทะเล	桑 ต้นหม่อน	田 ทุ่งนา
沧海 ทะเล		桑田 ทุ่งนา	

10) รูปแบบ ABCD

คำซ้อนสี่คำประเภทนี้มีรูปแบบคือ นำคำมูล 4 คำที่มีความหมายไปในทำนองเดียวกัน มาซ้อนกันเป็นหนึ่งคำ คำซ้อนสี่คำแบบ ABCD พบน้อยที่สุดในภาษาจีน พบเพียง 1 คำ คือ

衣食住行			
หมายถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน			
衣 เสื้อผ้า	食 อาหาร	住 ที่อยู่	行 การเดินทาง

กล่าวโดยสรุป รูปแบบของคำซ้อนสี่คำในภาษาจีนพบว่า มีทั้งหมด 10 รูปแบบ ซึ่งเรียงลำดับความถี่ ได้แก่ AXBY AXAY AABB XAYA AXYA AAXY XAAY XYAA ABXY และ ABCD

เมื่อพิจารณารูปแบบของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีน สามารถแสดงได้ดังตารางต่อไป

ตารางที่ 1 สรุปรูปแบบของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีน

ลำดับ	รูปแบบคำซ้อนสี่คำ			
	ภาษาไทย	ร้อยละ	ภาษาจีน	ร้อยละ
1	AXAY	45	AXBY	33
2	AXBY	24	AXAY	24
3	XAYA	14	AABB	21
4	AABB	13	XAYA	7
5	ABXY	4	AXYA	4
6	-	-	AAXY	3
7	-	-	XAAY	3
8	-	-	XYAA	2
9	-	-	ABXY	2
10	-	-	ABCD	1
	รวม	100	รวม	100

จากตารางข้างต้นสามารถสรุปภาพรวมที่สำคัญของรูปแบบคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีนได้ดังนี้

ประการแรก จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คำซ้อนภาษาไทยมี 5 รูปแบบ ได้แก่ AXAY AXBY XAYA AABB และ ABXY ส่วนคำซ้อนภาษาจีนพบ 10 รูปแบบ ได้แก่ AXBY AXAY AABB XAYA AXYA AAXY XAAY XYAA ABXY และ ABCD จะเห็นได้ว่า คำซ้อนสี่คำในภาษาจีนมีรูปแบบหลากหลายกว่าภาษาไทย นอกจากนี้ หากพิจารณาลักษณะร่วม พบประเภทที่ปรากฏร่วมกันทั้งภาษาไทยและภาษาจีน 5 รูปแบบ คือ AXAY AXBY XAYA AABB และ ABXY ส่วนประเภทที่ปรากฏเฉพาะภาษาจีนเท่านั้น คือ AAXY XAAY XYAA ABXY และ ABCD

ประการที่สอง หากพิจารณาด้านปริมาณ ด้านกลุ่มที่ปรากฏมาก รูปแบบที่หนึ่ง AXAY ในภาษาไทยพบมากที่สุด (ร้อยละ 45) ส่วนภาษาจีนพบมากเป็นลำดับ 2 (ร้อยละ 24) รูปแบบที่สอง AXBY ในภาษาจีนพบมากที่สุด (ร้อยละ 33) ส่วนในภาษาไทยพบมากเป็นลำดับ 2 (ร้อยละ 24) จะเห็นได้ว่า แม้รูปแบบ AXAY และ AXBY มีปริมาณต่างกัน อย่างไรก็ตาม กล่าวได้ว่ารูปแบบทั้งสองประเภทปรากฏ

เป็นจำนวนมากทั้งในภาษาไทยและภาษาจีน นอกจากนี้ รูปแบบที่สาม XAYA ในภาษาไทยพบมากเป็นลำดับ 3 (ร้อยละ 14) ส่วนในภาษาจีนพบมากเป็นลำดับ 4 (ร้อยละ 7) รูปแบบที่สี่ AABB ในภาษาจีนพบมากเป็นลำดับ 3 (ร้อยละ 21) ส่วนในภาษาไทยพบมากเป็นลำดับ 4 (ร้อยละ 13) จะเห็นได้ว่า แม้ปริมาณต่างกัน แต่กล่าวได้ว่าทั้งสองรูปแบบเป็นรูปแบบที่พบมากทั้งในภาษาไทยและภาษาจีนเช่นเดียวกัน

ด้านกลุ่มที่ปรากฏน้อย รูปแบบที่ห้า ABXY ในภาษาไทยพบเป็นลำดับสุดท้าย (ร้อยละ 4) ส่วนในภาษาจีนพบเป็นลำดับรองสุดท้าย (ร้อยละ 2) จะเห็นได้ว่า รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่พบได้น้อยทั้งภาษาไทยและภาษาจีน กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า รูปแบบคำซ้อน 5 ประเภทที่พบทั้งในภาษาไทยและภาษาจีน มีลักษณะร่วมกัน กล่าวคือ รูปแบบใดที่ปรากฏมากก็พบมากทั้งในภาษาไทยและภาษาจีน เช่นเดียวกับรูปแบบใดที่ปรากฏน้อยก็ไม่ค่อยปรากฏทั้งในภาษาไทยและภาษาจีนเช่นกัน

ประการที่สาม อย่างไรก็ตาม หากพิจารณารูปแบบของคำซ้อนสี่คำเป็นกลุ่มใหญ่พบว่า สามารถจัดได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ 1) **คำซ้อนซ้ำ** คือ คำที่ซ้อนกันเป็น 2 คู่ โดยส่วนใหญ่มีคำที่ 1 และคำที่ 3 เป็นคำเดียวกัน ส่วนคำที่ 2 และคำที่ 4 เป็นคำที่เกี่ยวข้องกันทางความหมาย หรือคำที่ 2 และคำที่ 4 เป็นคำเดียวกัน ส่วนคำที่ 1 และคำที่ 3 เป็นคำที่เกี่ยวข้องกันทางความหมายก็ได้ (สุจิตรา จานงอุดม, 2556, น. 135-136) 2) **คำซ้อนสลับซ้อนกัน** คือ นำคำซ้อน 2 คู่ สลับที่กัน โดยมักจะเป็นคู่แรกประกอบด้วยคำที่ 1 และคำที่ 3 กับคู่ที่ 2 ประกอบด้วยคำที่ 2 และคำที่ 4 ซึ่งคำที่นำมาซ้อนกันเป็นคำที่เกี่ยวข้องกันทางความหมาย (บรรจบ พันธุเมธา, 2518, น. 81-101; เปรมจิต ชนะวงศ์, 2538, น. 132-139) นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังรวมถึงคำที่เป็นคู่แรกประกอบด้วยคำที่ 1 และคำที่ 2 กับคู่ที่ 2 ประกอบด้วยคำที่ 3 และคำที่ 4 และ 3) **คำซ้อนแบบนำคำซ้ำมาซ้อนกัน** คือ การซ้ำรูปคำของ 2 หน่วยแรก รวมกับ 2 หน่วยหลังของคำซ้อนเดิม (สุจิตรา จานงอุดม, 2556, น. 137) ทั้งนี้สามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ประเภทกลุ่มรูปแบบของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีน

ภาษา	ประเภทกลุ่มรูปแบบคำซ้อน		
	1. คำซ้อนซ้ำ (ร้อยละ)	2. คำซ้อนสลับซ้อนกัน (ร้อยละ)	3. คำซ้ำมาซ้อนกัน (ร้อยละ)
ภาษาไทย	59 AXAY-45 XAYA-14	28 AXBY-24 ABXY-4	13 AABB-13
ภาษาจีน	43 AXAY-24 XAYA-7 AAXY-4 AXYA-3 XYAA-3 XAAY-2	35 AXBY-33 ABXY-2	21 AABB-21

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า หากจัดรูปแบบคำซ้อนสี่คำเป็นกลุ่มใหญ่พบว่า รูปแบบคำซ้อนสี่คำ ทั้งในภาษาไทยและภาษาจีนมีลักษณะสอดคล้องกัน กล่าวคือ กลุ่มที่เป็นคำซ้อนซ้ำมีจำนวนมากที่สุด (ภาษาไทยคิดเป็นร้อยละ 59 ภาษาจีนคิดเป็นร้อยละ 43) รองมาก็คือกลุ่มที่เป็นคำซ้อนสลับซ้อนกัน (ภาษาไทยคิดเป็นร้อยละ 28 ภาษาจีนคิดเป็นร้อยละ 35) ส่วนกลุ่มที่เป็นคำซ้อนแบบนำคำซ้ำมาซ้อนกันพบน้อยที่สุด (ภาษาไทยคิดเป็นร้อยละ 13 ภาษาจีนคิดเป็นร้อยละ 21)

6.2 ชนิดคำของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีน

6.2.1 ชนิดคำของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าชนิดคำของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้ 1) คำซ้อนสี่คำใช้เป็นคำกริยามี 51 คำ 2) ใช้เป็นคำวิเศษณ์มี 31 คำ และ 3) ใช้เป็นคำนามมี 18 คำ มีรายละเอียดดังนี้

1) ชนิดของคำซ้อนสี่คำที่เป็นคำกริยา

คำซ้อนสี่คำในภาษาไทยที่ใช้เป็นคำกริยาทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค ชนิดคำกริยานี้พบมากที่สุด จำนวนทั้งสิ้น 51 คำ ปรากฏใน 5 รูปแบบ เช่น

รูปแบบ	คำกริยา	ตัวอย่างประโยค ⁴
AXAY	จงเกลียดจงชัง	ผมไม่เข้าใจว่าทำไมเธอจึงจงเกลียดจงชังผมมาก
AXBY	เข้านอกออกใน	ผมเข้านอกออกในบ้านคุณได้อย่างสบาย
XAYA	เดินกินรำกิน	ฉันก็เลยเดินกินรำกินมาตั้งแต่นั้น แล้วก็เป็นอย่างเดียวที่ฉันชอบอยู่แล้ว
AABB	อด ๆ อยาก ๆ	ฉันแก้ปัญหาของพ่อและตัวฉันที่อด ๆ อยาก ๆ ได้แล้ว
ABXY	ใส่ร้ายป้ายสี	เขาใส่ร้ายป้ายสีฉันว่าโมยของเพื่อน

2) ชนิดของคำซ้อนสี่คำที่เป็นคำวิเศษณ์

คำซ้อนสี่คำในภาษาไทยที่ใช้เป็นคำวิเศษณ์ทำหน้าที่ขยายคำกริยาที่เป็นภาคแสดงของประโยค หรือขยายคำนามที่เป็นประธานและกรรมของประโยค ชนิดคำวิเศษณ์นี้พบมากเป็นลำดับที่ 2 จำนวนทั้งสิ้น 31 คำ ปรากฏใน 4 รูปแบบ เช่น

⁴ ตัวอย่างประโยคภาษาไทยในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยปรับมาจากพจนานุกรมไทยฉบับต่าง ๆ เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, พจนานุกรมไทย-อังกฤษ เล็กซีตรอน (Lexitron)

รูปแบบ	คำวิเศษณ์	ตัวอย่างประโยค
AXAY	เข้าด้ายเข้าเข็ม	ทุกอย่างราบรื่น จนถึงเวลาเข้าด้ายเข้าเข็ม
AXBY	หน้าขึ้นตาบาน	โดนจับได้ว่าเป็นพวกเห็นแก่ตัว แล้วยังมานั่งหน้าขึ้นตาบานอีก
XAYA	หุ่ยยาวตายาว	เขาเป็นคนหุ่ยยาวตายาว ทำงานอะไรก็รู้จักมองการณ์ไกล
AABB	ครึ่ง ๆ กลาง ๆ	การเรียนรู้อะไรอย่าเรียนรู้อย่างครึ่ง ๆ กลาง ๆ ต้องเรียนรู้อย่างให้หมด

3) ชนิดของคำซ้อนสี่คำที่เป็นคำนาม

คำซ้อนสี่คำในภาษาไทยที่ใช้เป็นคำนามทำหน้าที่เป็นประธานหรือกรรมของประโยค ชนิดคำนามนี้พบน้อยที่สุด จำนวน 18 คำ ปรากฏใน 5 รูปแบบ เช่น

รูปแบบ	คำนาม	ตัวอย่างประโยค
AXAY	ของสดของคาว	แม่ครัวเตรียมของสดของคาวเพื่อใช้ปรุงอาหารเลี้ยงแขก
ABXY	บ้านช่องห้องหอ	บ้านช่องห้องหอของเขารกรุงรังอย่างนี้ แต่เขาก็ไม่ยอมไปเก็บกวาด
XAYA	หัวปีท้ายปี	เธอคลอดลูกหัวปีท้ายปี
AABB	ดำ ๆ แดง ๆ	คนเราต้องมีดำ ๆ แดง ๆ ติดตัวไว้บ้าง
AXBY	เจ้าบุญนายคุณ	เธอเป็นเจ้าบุญนายคุณของฉันมาแต่ชาติไหน

สรุปได้ว่า คำซ้อนสี่คำในภาษาไทยที่ใช้เป็นคำกริยามีจำนวนมากที่สุด รองมาคือคำวิเศษณ์ ส่วนคำนามพบน้อยที่สุด

6.2.2 ชนิดคำของคำซ้อนสี่คำในภาษาจีน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ชนิดคำของคำซ้อนสี่คำในภาษาจีน แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) คำซ้อนสี่คำที่ใช้เป็นคำวิเศษณ์มี 49 คำ 2) ใช้เป็นคำกริยามี 38 คำ และ 3) ใช้เป็นคำนามมี 13 คำ มีรายละเอียดดังนี้

1) ชนิดของคำซ้อนสี่คำที่เป็นคำวิเศษณ์

คำซ้อนสี่คำในภาษาจีนที่ใช้เป็นคำวิเศษณ์ทำหน้าที่ขยายคำกริยาที่เป็นภาคแสดงของประโยค รวมทั้งทำหน้าที่ขยายคำนามที่เป็นประธานและกรรมของประโยค ชนิดคำวิเศษณ์นี้พบบมากที่สุด จำนวนทั้งสิ้น 49 คำ ปรากฏใน 7 รูปแบบ เช่น

รูปแบบ	คำวิเศษณ์	ตัวอย่างประโยค ⁵
AXBY	冰清玉洁 หมายถึงใสเหมือนน้ำแข็งและสะอาดเหมือนหยก (เปรียบเทียบบริสุทธิ์และสูงส่ง)	小小是个冰清玉洁的孩子 เสี่ยวเสี่ยวเป็นเด็กที่ใสเหมือนน้ำแข็งและสะอาดเหมือนหยก
AXAY	各式各样 หมายถึงมีรูปแบบหรือวิธีต่าง ๆ มากมาย	商店里陈列着各式各样的商品 ร้านค้านี้มีสินค้ามากมายหลายอย่าง
รูปแบบ	คำวิเศษณ์	ตัวอย่างประโยค
AABB	慢慢悠悠 หมายถึงไม่รีบร้อน ทำทุกอย่างช้ามาก	那只小狗慢慢悠悠地走向它的主人 สุนัขตัวนั้นเดินตามเจ้าของไปอย่างช้ามาก
XAYA	云里雾里 หมายถึงงงววย	政治家总是喜欢弄一些云里雾里的广告来愚弄选民 นักการเมืองมักชอบหลอกผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วยการทำโฆษณาแบบงงววย
AAXY	亭亭玉立 ใช้เป็นคำขยาย หมายถึงสวยและสูงเพียว	这个小女孩长得亭亭玉立的，特别漂亮 สาวน้อยคนนี้มีรูปร่างเพียวและสวยมาก
AXYA	闻所未闻 หมายถึงได้ยินสิ่งที่ไม่เคยได้ยินมาก่อน โดยอธิบายว่าสิ่งต่าง ๆ นั้นหายากมาก	这真是闻所未闻的怪事 นี่เป็นเรื่องแปลกที่ไม่เคยได้ยินมาก่อนจริง ๆ
XYAA	小心翼翼 หมายถึงระมัดระวังและไม่กล้าละเลย	我小心翼翼地打开信封生怕别人看到 ฉันเปิดซองจดหมายอย่างระมัดระวังเพราะกลัวว่าคนอื่นจะเห็น

2) ชนิดของคำซ้อนสี่คำที่เป็นคำกริยา

คำซ้อนสี่คำในภาษาจีนที่ใช้เป็นคำกริยาทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค ชนิดคำกริยานี้พบมากเป็นลำดับที่ 2 จำนวนทั้งสิ้น 38 คำ ปรากฏใน 8 รูปแบบ เช่น

รูปแบบ	คำกริยา	ตัวอย่างประโยค
AXBY	昂首阔步 หมายถึงเดินวางท่า	沙漠上，一队骆驼昂首阔步的向前走去 ในทะเลทราย ฝูงอูฐเดินวางมาดไปข้างหน้า

⁵ ตัวอย่างประโยคภาษาจีนในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยปรับมาจากพจนานุกรม 广州外国语学院. 汉泰词典 (2016)

รูปแบบ	คำกริยา	ตัวอย่างประโยค
AXAY	百依百顺 หมายถึงเชื่อฟังผู้อื่นทุกอย่าง	小敏对妈妈总是百依百顺 เสี่ยวหมิ่นเชื่อฟังแม่เสมอ
AABB	躲躲闪闪 หมายถึงการหลบหลีกเพื่อไม่ให้ เผชิญกับสถานการณ์บางอย่าง	他们彼此躲躲闪闪 不愿意见到对方 พวกเขาหลีกเลี่ยงเจอน้ำกัน
XAYA	好说歹说 หมายถึงขอหรือชักชวนซ้ำ ๆ ด้วยเหตุผลหรือวิธีการต่าง ๆ	我好说歹说的劝他走 但他就是不听 ฉันพยายามเกลี้ยกล่อมให้เขาออกไป แต่เขาก็ไม่ฟัง
AAXY	念念不忘 หมายถึงจำไว้ในใจไม่ลืม	奶奶念念不忘那些曾经帮助过她的人 คุณยายไม่เคยลืมคนที่ช่วยเขามาตลอด
AXYA	忍无可忍 หมายถึง อยากทนแต่ทนไม่ไหวแล้ว	他放肆的做法让大家忍无可忍 พฤติกรรมของเขาทำให้ทุกคนทนไม่ได้
XAA Y	不了了之 หมายถึงใช้วิธีการ ที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาไป แก้ปัญหาละทิ้งและทำให้เรื่องนั้น ๆ จบอย่างไม่สมบูรณ์	这件事最后还是不了了之 สุดท้ายเรื่องนี้ก็แค่จบอย่างไม่สมบูรณ์
ABXY	沧海桑田 หมายถึงการเปรียบเทียบว่า โลกเปลี่ยนไปมาก	面对家乡沧海桑田的变化 他一时激动的 说不出话来 เมื่อเผชิญหน้ากับความผันผวนในบ้านเกิดของเขา เขาก็พูดไม่ออกด้วยความตื่นเต้นชั่วขณะ

3) ชนิดของคำซ้อนสี่คำที่เป็นคำนาม

คำซ้อนสี่คำในภาษาจีนที่ใช้เป็นคำนามทำหน้าที่เป็นประธานหรือกรรมของประโยค

ชนิดคำนามนี้พบน้อยที่สุด จำนวน 13 คำ ปรากฏใน 5 รูปแบบ เช่น

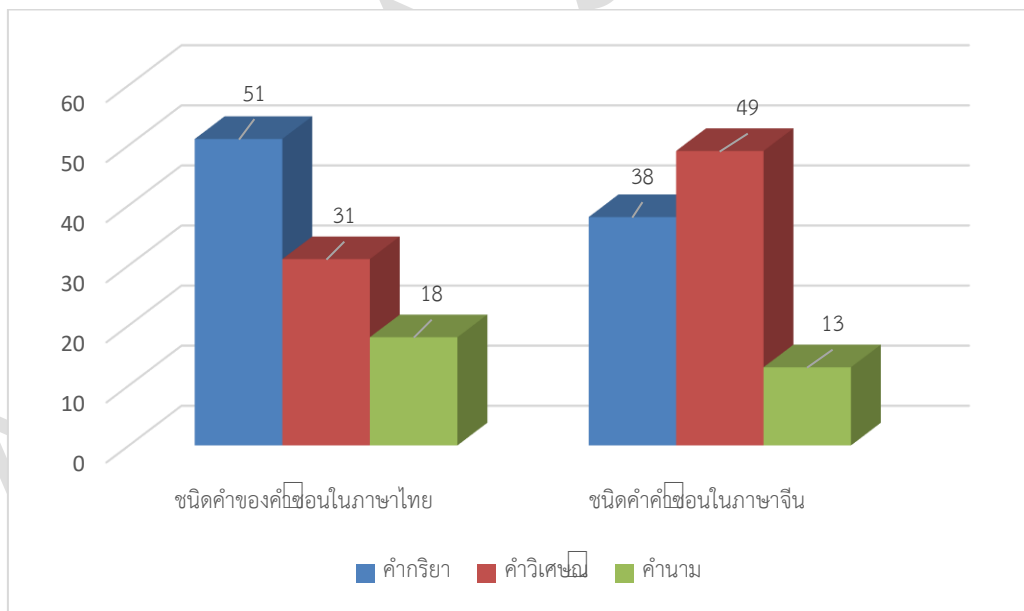
รูปแบบ	คำนาม	ตัวอย่างประโยค
ABXY	三更半夜 หมายถึงตอนดึก	一个女孩三更半夜的往外跑是不好的 เด็กผู้หญิงออกไปเที่ยวตอนกลางคืนเป็นเรื่องที่ไม่ดี
AXAY	阿猫阿狗 หมายถึงแมวและสุนัขซึ่งเป็น ชื่อเล่นที่คนสมัยก่อนใช้	我们家这里阿猫阿狗真是多啊 บ้านของเรามีแมวและสุนัขมากมาย

รูปแบบ	คำนาม	ตัวอย่างประโยค
AABB	家家户户 หมายถึงทุกคนครอบครัว	中秋佳节是 <u>家家户户</u> 团圆的日子 เทศกาลไหว้พระจันทร์เป็นวันที่ <u>ทุกคนครอบครัว</u> จะได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน
AXBY	红男绿女 หมายถึงชายหนุ่มและหญิงสาวที่สวมใส่เสื้อผ้าที่สวยงามทุกประเภท	<u>公园里到处都是打扮时尚的红男绿女</u> สวนสาธารณะแห่งนี้เต็มไปด้วยชายหนุ่มและหญิงสาวที่แต่งตัวมีรสนิยม
ABCD	衣食住行 หมายถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน	在当代社会 人们的 <u>衣食住行</u> 都得到了很大的改善 สิ่งจำเป็นพื้นฐานของคนในสังคมสมัยใหม่นี้พัฒนาไปมาก

สรุปได้ว่า คำซ้อนสี่คำในภาษาจีนที่ใช้เป็นคำวิเศษณ์มีจำนวนมากที่สุด รองมาคือคำกริยา ส่วนคำนามพบน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณารูปคำของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีน สามารถแสดงแผนภูมิได้ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 สรุปชนิดคำของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีน

จากตารางข้างต้นเปรียบเทียบชนิดคำของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีน ผู้วิจัยพบว่า คำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีนนั้นมีชนิดของคำซ้อนเหมือนกัน กล่าวคือ มีชนิดคำที่เป็นคำกริยา คำวิเศษณ์ และคำนามเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่ามีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ในภาษาไทยพบ

คำซ้อนสี่คำที่เป็นคำกริยามากที่สุด (ร้อยละ 51) รองมาคือคำวิเศษณ์ (ร้อยละ 31) และคำนาม (ร้อยละ 18) ตามลำดับ ในขณะที่ในภาษาจีนพบคำซ้อนสี่คำที่เป็นคำวิเศษณ์มากที่สุด (ร้อยละ 49) รองมาคือคำกริยา (ร้อยละ 38) และคำนาม (ร้อยละ 13) ตามลำดับ

นอกจากนี้ หากพิจารณาด้านชนิดคำของคำซ้อนสี่คำร่วมกับด้านรูปแบบคำซ้อนสี่คำสามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบชนิดคำกับรูปแบบของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีน

ลำดับ	รูปแบบ	ชนิดคำของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีน ⁶					
		คำกริยา		คำวิเศษณ์		คำนาม	
		ภาษาไทย	ภาษาจีน	ภาษาไทย	ภาษาจีน	ภาษาไทย	ภาษาจีน
1	AXAY	●	○	●	●	◎	○
2	AXBY	●	●	○	●	○	○
3	XAYA	◎	○	○	○	○	×
4	AABB	○	○	◎	●	○	○
5	ABXY	○	○	×	×	○	○
6	AAXY		○		○		×
7	AXYA		○		○		×
8	XYAA		×		○		×
9	XAA Y		○		×		×
10	ABCD		×		×		○

จากตารางข้างต้น ผู้วิจัยสังเกตว่า คำซ้อนสี่คำที่ใช้เป็นคำกริยาในภาษาไทยมักปรากฏเป็นรูปแบบ AXAY และ AXBY ส่วนในภาษาจีนมักปรากฏเป็นรูปแบบ AXBY นอกจากนี้ คำซ้อนสี่คำที่ใช้เป็นคำวิเศษณ์ในภาษาไทยมักปรากฏเป็นรูปแบบ AXAY ส่วนในภาษาจีนมักปรากฏเป็นรูปแบบ AXAY AXBY และ AABB

⁶ ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ดังนี้

× ไม่ปรากฏข้อมูล

○ ปรากฏ 1-5 คำ

◎ ปรากฏ 6-10 คำ

● ปรากฏ 11 คำขึ้นไป

7. สรุปและอภิปรายผล

คำซ้อนสี่คำเป็นการสร้างคำวิธีหนึ่งที่ปรากฏทั้งในภาษาไทยและภาษาจีน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีน และเปรียบเทียบชนิดคำของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีน ข้อมูลที่ใช้ศึกษาคือ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 และพจนานุกรมคำจีนร่วมสมัยเล่มที่ 7 พ.ศ. 2559 งานวิจัยนี้ดำเนินการวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์การศึกษา ในลำดับถัดไปผู้วิจัยจะสรุปผลการวิจัยและอภิปราย ดังนี้

1) รูปแบบของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยและภาษาจีน

รูปแบบของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยพบ 5 รูปแบบ ซึ่งเรียงตามลำดับการปรากฏ ได้แก่ AXAY AXBY XAYA AABB และ ABXY ส่วนคำซ้อนภาษาจีนพบ 10 รูปแบบ ได้แก่ AXBY AXAY AABX XAYA AXYA AAXY XAAY XYAA ABXY และ ABCD กล่าวได้ว่า คำซ้อนสี่คำในภาษาจีนมีรูปแบบหลากหลายกว่าภาษาไทย นอกจากนี้ หากพิจารณาลักษณะร่วม พบประเภทที่ปรากฏร่วมกันทั้งภาษาไทยและภาษาจีน 5 รูปแบบ คือ AXAY AXBY XAYA AABX และ ABXY ส่วนประเภทที่ปรากฏเฉพาะภาษาจีนเท่านั้น คือ AAXY XAAY XYAA ABXY และ ABCD

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณารูปแบบของคำซ้อนสี่คำเป็นกลุ่มใหญ่พบว่าสามารถจัดได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ซึ่งเรียงลำดับความถี่ ได้แก่ 1) คำซ้อนซ้ำ 2) คำซ้อนสลับซ้อนกัน และ 3) คำซ้อนแบบนำคำซ้ำมาซ้อนกัน อนึ่ง ผู้วิจัยพบว่าประเภทคำซ้อนซ้ำที่พบมากที่สุดในภาษาไทยนั้นสอดคล้องกับงานของราตรี ถันวารชกร (2534) ซึ่งได้อธิบายว่า การซ้อนซ้ำเป็นลักษณะเด่นที่สุดของทุกสมัยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง

หากพิจารณาด้านการปรากฏคำซ้อนของภาษาในโลก วิภาส โภธิแพทย์ (2562, น. 62-64) อธิบายว่า ภาษาส่วนใหญ่ในโลกไม่พบคำซ้อน (พบร้อยละ 78) ในขณะที่ภาษาที่มีคำซ้อน (พบร้อยละ 22) ก็พบเป็นบางพื้นที่ โดยพบมากในเอเชีย จะเห็นได้ว่าแม้ภาษาไทยและภาษาจีนเป็นภาษาต่างตระกูลกัน แต่ภาษาทั้งสองก็ปรากฏคำซ้อนเช่นเดียวกันซึ่งสะท้อนให้เห็นลักษณะที่ปรากฏร่วมกันของภาษาในภูมิภาคนี้ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าคำซ้อนในภาษาไทยกับภาษาจีนนั้นเป็นการสร้างคำใหม่ที่เป็นลักษณะเด่นของภาษาคำโดด คือการนำคำที่มีความหมายเหมือนกัน คล้ายกัน หรือตรงข้ามกันมาควบซ้อนกัน ในขณะที่ภาษาอื่นที่ไม่พบคำซ้อนก็อาจมีวิธีการสร้างคำอื่นหรือมีคำเฉพาะใช้ ยกตัวอย่าง ในภาษาไทยนำคำว่า “งู ๆ” และ “ปลา ๆ” มาซ้อนกันเพื่อหมายถึง “มีความรู้เล็ก ๆ น้อย ๆ” ในขณะที่ในภาษาอังกฤษก็มีคำเฉพาะใช้แทนความหมายนี้ เช่น คำว่า smattering (having a smattering of knowledge) เป็นต้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า มีบางรูปแบบไม่พบในภาษาไทย แต่สามารถพบได้ในภาษาจีน ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า ส่วนนี้อาจเพราะลักษณะของไวยากรณ์ไทยกับจีนนั้นแตกต่างกัน ยกตัวอย่าง ในภาษาจีนพบรูปแบบ AXYA เช่น คำว่า 忍无可忍 (หมายถึงทนจนทนไม่ไหว) คำว่า 忍 ในตำแหน่งที่ 1 และ 4 หมายถึง “ทน” คำว่า 无可 ในตำแหน่งที่ 2 และ 3 หมายถึง “ไม่อาจ” ความหมายตามลำดับเป็น “ทน

+ ไม่อาจ + ทน” จะเห็นได้ว่าในภาษาจีนสามารถใช้รวมกันเป็น “ทนไม่อาจ” หรือ “ไม่อาจทน” ก็ได้ ในขณะที่ในภาษาไทยต้องเรียงลำดับคำโดยใช้ว่า “ไม่อาจทน” เท่านั้น นอกจากนี้ คำว่า 可 (ได้) ในตำแหน่งที่ 3 + 忍 (ทน) ในตำแหน่งที่ 4 ในภาษาจีนเรียงลำดับคำใช้เป็น “ได้ทน” ในขณะที่ในภาษาไทยต้องเรียงลำดับคำโดยใช้ว่า “ทนได้” จะเห็นได้ว่า วิธีการเรียงลำดับคำในภาษาจีนนั้นหลากหลายกว่าภาษาไทย ดังนั้นรูปแบบคำซ้อนสี่คำในภาษาจีนก็ย่อมหลากหลายกว่าภาษาไทย

2) ชนิดคำของคำซ้อนสี่คำในภาษาไทยและภาษาจีน

ด้านชนิดคำของคำซ้อนสี่คำ ผู้วิจัยพบว่ามีความหลากหลาย คำวิเศษณ์ และคำนามทั้งภาษาไทยและภาษาจีน เพียงแต่จำนวนของแต่ละชนิดคำในแต่ละภาษาไม่เท่ากัน ชนิดคำที่พบมากที่สุดภาษาไทย ได้แก่ คำกริยา 51 คำ รองมาคือคำวิเศษณ์ 31 คำ และคำนาม 18 คำ ในขณะที่ชนิดคำที่พบมากที่สุดภาษาจีน ได้แก่ คำวิเศษณ์ 49 คำ รองมาคือคำกริยา 38 คำ และคำนาม 13 คำ

จะเห็นได้ว่า ชนิดคำของคำซ้อนในภาษาไทยและภาษาจีนมักใช้เป็นคำกริยากับคำวิเศษณ์มากที่สุด ส่วนหนึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา จำนองอุดม (2556) ซึ่งได้พบว่าคำซ้อนสี่หน่วยในภาษาไทยมักใช้เป็นคำกริยาหรือภาคแสดงของประโยคมากที่สุด อีกทั้งผู้วิจัยสังเกตว่า การพบชนิดคำของคำซ้อนเป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์มากนั้นสอดคล้องกับหน้าที่ของคำซ้อน กล่าวคือ คำกริยาคือคำที่ใช้แสดงอาการหรือสภาพเพื่อให้ได้ความ ส่วนคำวิเศษณ์คือคำที่ใช้ประกอบหรือขยายเพื่อให้ได้ใจความชัดเจนมากขึ้น ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวสอดคล้องกับหน้าที่ของคำซ้อน คือช่วยให้การสื่อความหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พบคำซ้อนสี่คำส่วนใหญ่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์

นอกจากนี้ ผู้วิจัยสังเกตว่า คำซ้อนสี่คำในภาษาไทยกับภาษาจีนมีความแตกต่างกันด้านอื่นด้วย ด้านจำนวนพยางค์พบว่า คำซ้อนสี่คำในภาษาไทยสามารถปรากฏเป็น 4 พยางค์ หรืออาจมากกว่า 4 พยางค์ เช่น 5-6 พยางค์ก็ได้ แต่คำซ้อนสี่คำในภาษาจีนพบเฉพาะ 4 พยางค์เท่านั้น และด้านการสัมผัสพบว่า คำซ้อนสี่คำในภาษาไทยอาจมีการสัมผัสกลางคำ ดังจะเห็นได้จากรูปแบบ ABXY เช่น คำว่า บ้านช่องห้องหอ แต่ในภาษาจีนไม่พบลักษณะนี้

ผู้วิจัยหวังว่า การศึกษาเปรียบเทียบในด้านรูปแบบของคำซ้อนสี่คำและชนิดคำของคำซ้อนสี่คำนี้จะช่วยสร้างองค์ความรู้ด้านคำซ้อนโดยเฉพาะคำซ้อน 4 คำในภาษาไทยและภาษาจีน และยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนชาวไทยและชาวจีนที่เรียนภาษาไทยได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

เจนจิรา เขี่ยมอ่อน. (2550). คำซ้อนในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542.

(สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

เจ้า ฮวน. (2555). การศึกษาและเปรียบเทียบคำซ้อนสองพยางค์ในภาษาไทยและภาษาจีน.

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 9(3), 1-31.

บรรจบ พันธุเมธา. (2518). *ลักษณะภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บุญเกื้อ แทนวันชัย. (2538). *การวิเคราะห์คำซ้อนซ้ำในภาษาไทย*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

เปรมจิต ชนะวงค์. (2538). *หลักภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 8). นครศรีธรรมราช: โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.

พิมพ์วิภา ดีอินทร์. (2538). *วิเคราะห์คำซ้อนจากพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525*.

(วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

พูนพงษ์ งามเกษม และอัญชลี สิงห์น้อย. (2555). คำซ้อนความหมายตรงข้าม. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 9(2), 1-16.

รัชฎาพรธณ เศรษฐวิวัฒน์. (2516). *คำซ้อนในภาษาไทย*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามัธยมศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.

ราตรี รัตนวราขร. (2534). *การศึกษาการซ้อนคำในภาษาไทย*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

วินัย ภูระหงษ์. (2537). *เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิภาส โพธิแพทย์. (2562). *ภาษาไทยในมุมมองแบบลักษณ์ภาษา*. กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุจิตรา จำนงอุดม. (2556). การใช้คำซ้อนสั้นหน่วยในวัจนลีลา. *วารสารธรรมศาสตร์*, 32(1), 131-142.

สุนันท์ อัญชลีนุกูล. (2556). *ระบบคำภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุปกิตศิลปสาร, พระยา. (2548). *หลักภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ภาษาจีน

广州外国语学院. (2016). *汉泰词典*. 北京: 商务印书馆

He Dongmei. (2012). *泰语构词法研究*. 博士学位论文. 上海师范大学.

Li Shaohong. (2009). *现代汉语并列四字格及其习得研究*. 博士学位论文. 中央民族大学.

Zhang Nana. (2017). *汉泰四音格词结构形式对比研究*. 硕士学位论文.

云南民族大学东南亚学院.

รูปแบบภาษาแสดงอัตลักษณ์ภาษาญี่ปุ่น :
กรณีศึกษาตัวละครในเกม “โปโปโลครอยซ์”

Patterns of Character Language in Japanese :
A Case Study of Characters in Game “Popolocrois”

อัมภฎายุทธ ชูศรี¹

Received 16 July 2021

Revised 16 October 2021

Published 20 November 2021

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบภาษาแสดงอัตลักษณ์มีความสำคัญต่อการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการใช้ภาษาในสื่อบันเทิง เนื่องจากในกรณีภาษาญี่ปุ่นมีความแตกต่างจากภาษาที่ใช้สื่อสารจริงมาก แต่กรณีศึกษาที่ผ่านมามักศึกษาในสื่อการ์ตูน ภาพยนตร์ ผู้วิจัยจึงศึกษาในเกมโทรศัพท์มือถือ โดยใช้เกม “โปโปโลครอยซ์” ที่มีตัวละคร 89 ตัวเป็นกรณีศึกษา จากการศึกษารูปแบบภาษาแสดงอัตลักษณ์พบว่านอกจากคำสรรพนามและคำสร้างท้ายประโยคที่อ้างอิงจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ ยังพบรูปแบบการแยกใช้รูปธรรมดากับรูปสุภาพ และการเปลี่ยนรูปตัวอักษรเพื่อแสดงอัตลักษณ์เพิ่มเติม และพบว่าความชัดเจนของอัตลักษณ์ตัวละครจะเพิ่มขึ้นเมื่อมีส่วนแสดงรูปสุภาพ ส่วนแสดงคำสรรพนาม ส่วนคำสร้างท้ายประโยคหรือการเปลี่ยนรูปตัวอักษรเพิ่มขึ้นในภาษาของตัวละครตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาษาแสดงอัตลักษณ์, ภาษาญี่ปุ่น, เกม “โปโปโลครอยซ์”, ส่วนแสดงรูปสุภาพ, การเปลี่ยนรูปตัวอักษร

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น และหน่วยวิจัยภาษาศาสตร์ประยุกต์เพื่อการเรียนการสอนภาษา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Abstract

A study of character language is important to learning Japanese for entertainment because of the difference with usage in real communication. Most of study cases focused on animations and films, therefore, this study will focus on mobile game. Game application, "Popolocrois" which has 89 characters is chosen as a case study. The results are :- about patterns of character language, besides pronouns and coined words in sentence-final position which are mentioned in former research, different usage of regular / polite forms and changing character sets are also used to express the identity of the characters. In addition, the identity of the characters will be enhanced respectively by usage of polite forms, pronouns, coined words in sentence-final position or changing character sets.

Keywords: character language, Japanese language, game application "Popolocrois", usage of polite forms, changing of character sets

1. บทนำ

การสร้างภาษาแสดงอัตลักษณ์ให้ตัวละครในโลกสมมติเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ตามปกติในสื่อภาษาญี่ปุ่น โดยเฉพาะในการ์ตูน และภาพยนตร์แอนิเม โดยทั่วไปจะถูกเรียกว่า 「キャラ語」 หรือ 「役割語」 เราจะเห็นการใช้สรรพนามของตัวละครที่แตกต่างออกไป ซึ่งมีทั้งสรรพนามที่สามารถนำไปใช้งานได้จริงในการสนทนาภาษาญี่ปุ่น และสรรพนามที่สังเคราะห์ขึ้น เพื่อบ่งบอกอัตลักษณ์บางอย่างของตัวละคร โดยที่ไม่สามารถนำไปใช้งานได้จริง อย่างไรก็ตาม เมื่อถูกใช้งานบ่อยก็ทำให้เกิดขนบเป็นที่ยอมรับในวงกว้างว่า ตัวละครที่มีอัตลักษณ์คล้ายคลึงกันก็จะพูดโดยใช้ภาษาแสดงอัตลักษณ์เดียวกัน เช่น ตัวละครชายแก่ ตัวละครเด็กน้อย ตัวละครคนอ้วน ตัวละครหุ่นยนต์ เป็นต้น ช่วยให้ผู้บริโภคสนใจบุคลิกของตัวละคร เข้าถึงตัวละครได้ง่ายขึ้น และสามารถรู้จากภาษาที่ใช้ว่าใครเป็นผู้พูด เพราะภาษาแสดงอัตลักษณ์ถูกใช้แทนสำเนียงในภาษาพูด

ภาษาแสดงอัตลักษณ์ส่วนใหญ่เกิดจากการเหมารวม (Stereotype) ที่อาจเป็นความเข้าใจของชาวญี่ปุ่นเอง เช่น ภาษาหุ่นยนต์ ซึ่งแน่นอนว่าในผลงานเก่าๆ บางชิ้น หุ่นยนต์ยังไม่ได้ถูกพัฒนาให้พูดอย่างชาญฉลาด ดังนั้นจึงใช้อักษรคาตากานะในบทพูดของหุ่นยนต์เพื่อแสดงความแตกต่างจากมนุษย์ซึ่งมีบทพูดเป็นอักษรฮิรางานะ นอกจากนี้อักษรคาตากานะยังถูกใช้ในบทพูดของชาวต่างชาติและมนุษย์ต่างดาวด้วย แสดงให้เห็นว่าอักษรคาตากานะมีอัตลักษณ์ ความเป็นชนต่างดาว ความล้ำสมัย หรือภาษาญี่ปุ่นของชาวเกาหลี โดยปกติภาษาเกาหลีจะจบประโยคแบบสุภาพว่า "ฮัมนี่ดา" (hamnida) เมื่อมีการสร้างตัวละครเกาหลีในสื่อบันเทิงก็อาจมีการใส่คำว่า 「hamnida」 พ่วงท้าย บางครั้งก็อาจมี

การนำไปใช้งานจริงทั้งในด้านดีและไม่ดี เช่น การใช้เพื่อแสวงว่าตนเองกำลังพูดภาษาเกาหลี ดังที่ปรากฏในบล็อกร้านอาหารเกาหลีแห่งหนึ่ง มีชาวญี่ปุ่นเขียนแสดงความคิดเห็นว่า 「店員さん、ありがとうハムニター。」 สิ่งนี้แสดงให้เห็นการยอมรับวลี 「ハムニター」 ในฐานะภาษาแสดงอัตลักษณ์ความเป็นชาวเกาหลี หรือการสื่อสารภาษาเกาหลีแบบเทียม

แท้จริงแล้ว ภาษาแสดงอัตลักษณ์ก็มีปรากฏในภาษาไทย เช่นในบทพูดของตัวละครคนจีน “มาย่ายาย” ถูกใช้แทน “ไม่ได้” เพื่อแสดงอัตลักษณ์ความเป็นชาวจีนที่ยังพูดภาษาไทยไม่ชัด แม้ลักษณะการแยกเสียง “ด” กับ “ล” ไม่ชัดจะปรากฏมากในภาษาจีนสำเนียงใต้ แต่การเปลี่ยนเสียง “ด” เป็น “ล” กลายเป็นที่นิยมในบทพูดของตัวละครจีนในงานอื่น ๆ ด้วย อย่างไรก็ตาม โดยปกติภาษาแสดงอัตลักษณ์มักไม่ปรากฏในตัวละครหลัก และมักสร้างขึ้นเพื่อเปรียบเทียบตัวละครหลักที่ใช้ภาษากลาง เช่น ในงานแปลนิยายจีนกำลังภายใน ไม่มีตัวละครใดพูดเสียง “ล” แทน “ด” เพราะเนื้อเรื่องดำเนินในประเทศจีน

สำหรับในด้านการศึกษาระดับปริญญาตรี ความรู้เกี่ยวกับภาษาแสดงอัตลักษณ์ของภาษาญี่ปุ่นถือเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการใช้ภาษาในสื่อบันเทิง ซึ่งสอดคล้องกับมูลเหตุการเรียนภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนบางกลุ่มที่ไม่ต้องการนำไปใช้สื่อสารกับเจ้าของภาษาโดยตรง แต่ใช้เพื่อบริโภคสื่อบันเทิง ความรู้นี้จะเป็ประโยชน์ต่อการแปลในสื่อบันเทิงเพื่อสังเคราะห์ภาษาปลายทางที่เท่าเทียมด้วย สำหรับในการเรียนเพื่อการใช้งานจริงอาจมองว่าความรู้ด้านภาษาแสดงอัตลักษณ์ที่ปรากฏในสื่อบันเทิงอาจใช้ป้องกันความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการใช้ภาษาญี่ปุ่นในความเป็นจริงกับภาษาที่แสดงอัตลักษณ์ ดังตัวอย่างที่ (1)

(1) A : わたしはまだご飯を食べていません。(ผมยังไม่ได้ทานข้าวครับ)

B : 俺はまだ飯を食べてないぜ。(ข้ายังไม่ได้แดกข้าวเลย)

C : ミーはまだごはんをたべてないぞよ。(ไฉยงมาย่ายายกินข้าว)

จะเห็นได้ว่าประโยค A เป็นวิธีพูดตามปกติที่พบเห็นได้ตามตำราภาษาญี่ปุ่น ประโยค B มีความหมายเช่นเดียวกับ A แต่เพิ่มความกักขฬะให้ตัวละคร ซึ่งการใช้สรรพนาม 「俺」 บ่งบอกว่าเป็นผู้ชายพูด การเปลี่ยนคำจาก 「ごはんをたべる」 เป็น 「めしをくら」 ซึ่งเป็นคำที่มีภาพลักษณ์หยาบค้ายกว่า และการเติมคำช่วยท้ายประโยค 「ぜ」 ทำให้ภาพลักษณ์ความกักขฬะมีมากขึ้น แต่ว่าประโยคนี้ในความเป็นจริงก็พอที่ จะเอาไปพูดในสถานการณ์ผู้ชายคุยกันได้ ส่วนประโยค C ใช้สรรพนาม 「ミー」 แทนซึ่งแม้ว่าจะแสดงอัตลักษณ์ว่าผู้พูดเป็นชาวต่างชาติ โดยเป็นคำเทียบภาษาอังกฤษว่า “me” แต่ในความเป็นจริงไม่มีใครพูดโดยใช้สรรพนามเช่นนี้ แม้แต่ชาวต่างชาติผู้พูดภาษา อังกฤษเอง นอกจากนี้ยังมีการใช้คำช่วยท้ายประโยค 「ぞよ」 ซึ่งไม่มีในการใช้งานจริง ก็เป็นการสร้างอัตลักษณ์พิเศษของผู้พูด อาจเป็นคำช่วยท้ายประโยคประจำตัวละครนี้ นอกจากคำศัพท์ทดแทนรูปประโยคปกติ และการเติมคำช่วยท้ายประโยค ยังเห็นได้ว่าการใช้รูปเขียนอิรงานะเพียงอย่างเดียวน่าจะแสดงถึงความไม่รู้ภาษาญี่ปุ่นจริง รู้เพียงภาษา ญี่ปุ่นอย่างง่าย ๆ จึงไม่พูดโดยใช้อักษรคันจิ

การศึกษาระดับภาษาแสดงอัตลักษณ์มีค่อนข้างมาก ดังที่ปรากฏในคินซุอิ (金水編, 2007) และคินซุอิ (金水編, 2011) ทั้งหมดศึกษาในสื่อหนังสือการ์ตูน นวนิยายรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์การ์ตูน ภาพยนตร์ต่างประเทศแปลภาษาญี่ปุ่น ซึ่งมีตัวละครจำกัด ดังนั้นการศึกษาระดับภาษาที่ปรากฏในสื่ออื่น ๆ

จะช่วยเพิ่มความแม่นยำในการใช้ภาษาแสดงอัตลักษณ์ และช่วยให้เราเข้าใจภาพลักษณ์ของภาษาแสดงอัตลักษณ์แต่ละประเภท ด้วยเหตุนี้ในงานวิจัยนี้ ผู้เขียนจึงมุ่งศึกษาการใช้ภาษาของตัวละครในเกมโทรศัพท์มือถือซึ่งถือเป็นสื่อบันเทิงรูปแบบใหม่ โดยใช้เกม “Popolocrois: Narcia no Namida to Yousei no Fue” ของ EPICS ซึ่งเป็นเกมที่มีตัวละคร 89 ตัวละครเป็นกรณีศึกษา

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบภาษาแสดงอัตลักษณ์ของตัวละครในเกมภาษาญี่ปุ่น
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์รูปแบบภาษากับระดับความชัดเจนของอัตลักษณ์ตัวละครในเกมภาษาญี่ปุ่น

3. ปรัชญาวรรณกรรม

คินซุอิ (金水, 2003) ศึกษาภาษาแสดงอัตลักษณ์โดยเรียกว่า “คำบอกบทบาท” (役割語: Role Language) โดยยกตัวอย่างภาษา 5 ลักษณะตัวละคร คือ ภาษานักปราชญ์ ภาษาตัวละครถิ่นคันไซ ภาษาซามูไร ภาษาคุณหนู ภาษาคนต่างด้าว สำหรับภาษานักปราชญ์ (博士語) จะมีลักษณะพิเศษคือใช้สรรพนามแบบที่คนแก่ใช้ และใช้คำเต็มเต็มว่า 「ござる」 ซึ่งเป็นการใช้ภาษาเก่าที่หลงเหลืออยู่ในภาษาถิ่นบางแถบ ภาษานักปราชญ์ปรากฏในตัวละครนักวิทยาศาสตร์ หรือผู้ที่เป็นผู้ชายเป็นส่วนใหญ่ ภาษาตัวละครถิ่นคันไซปรากฏในตัวละครที่มักถูกสร้างขึ้นเป็นคู่เทียบกับตัวละครหลักที่ใช้ภาษา กลาง หรือบ้างก็ปรากฏในลักษณะตัวละครประกอบสร้างเสียงฮาตามอัตลักษณ์นักแสดงตลกซึ่งมักมาจากถิ่นคันไซ ลักษณะการใช้ภาษาจะอ้างอิงตามภาษาถิ่นแถบคันไซ ภาษาซามูไร (武家言葉) ปรากฏในตัวละครในยุคโบราณของญี่ปุ่น แต่อาจเป็นภาษาที่สร้างขึ้นโดยไม่ได้อ้างอิงตามความจริง เช่นการใช้ 「でおござる」 แทน 「だ」 ภาษาคุณหนู (お嬢さん言葉) ปรากฏในตัวละครหญิงที่เป็นผู้ดี โดยใช้สรรพนามเรียกตัวเองว่า 「わたくし」 เป็นหลักและมีการปิดประโยคด้วยคำช่วยท้ายประโยค 「わ」 ซึ่งเป็นคำช่วยที่นิยมใช้ในหมู่สตรีที่มีการศึกษาระดับสูงหรือ 「てよ」 ซึ่งเป็นรูปภาษาที่ไม่ใช้ในปัจจุบัน ภาษาคนต่างด้าวที่น่าเสนาคือกรณีตัวละครชาวจีนที่จะพูดโดยมีคำพ่วงท้ายว่า 「アルヨ」 ซึ่งนำมาจากสำเนียงพ่วงท้ายชาวจีนที่มาจากทางแถบเหนือว่า “เอ้อร์” ลักษณะการใช้ 「アルヨ」 นี้แตกต่างจากการเปลี่ยนภาษาแสดงอัตลักษณ์ที่ปรากฏในส่วนเต็มเต็มและคำช่วยท้ายประโยค เหมือนเป็นคำช่วยแสดงอัตลักษณ์เพิ่มเข้ามาเรียกว่า 「キャラ語尾」

ชะตะโนะบุ (定延, 2007) อธิบายไวยากรณ์ที่เป็นคำพ่วงท้ายที่แสดงอัตลักษณ์ที่คินซุอิ (金水, 2003) เรียกว่า 「キャラ語尾」 ว่าสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 「キャラコピュラ」 หรือคำเต็มเต็มแสดงอัตลักษณ์ เป็นคำที่นำมาใช้แทน 「だ・です」 เช่น 「ごわす」 「ござる」 「でおござる」 เป็นต้น อีกกลุ่มคือ 「キャラ助詞」 คือคำที่พ่วงท้ายเพื่อแสดงอัตลักษณ์ ตำแหน่งคล้ายคำช่วยท้ายประโยค เช่น 「ひよーん」 「らー」 เป็นที่น่าสังเกตว่า 「キャラ助詞」 จะปรากฏท้ายคำช่วยท้ายประโยคอีกที่

และในคินซุอิ (金水編, 2011) ได้แนะนำตัวอย่างเพิ่มเติม เช่น ในขณะที่มีการนำภาษาคนแก่ใช้เป็นอัตลักษณ์ของภาษานักปราชญ์ ก็มีการสร้างภาษาเด็ก (幼児語) โดยจำลองธรรมชาติของเด็ก เช่น พูดไม่ชัด พูดคำสลับเสียงกันและการเรียกชื่อตัวเองแทนสรรพนาม ในความแตกต่างภาษาผู้ชายกับผู้หญิง ได้กล่าวถึงการใช้ไวยากรณ์ที่แสดงความหยาบคายจากการแสดงอำนาจเหนืออีกฝ่ายเช่น 「～たまえ」 และการสร้างความแตกต่างในหมู่ตัวละครชาย โดยให้ตัวละครชายใช้ภาษาที่ทันสมัย เช่น การย่อ 「です」 เป็น 「っす」 หรือการใช้ 「わかんねえ」 「やべえ」 นอกจากการนำเสนอกรณีตัวละครอื่น คนไซแล้ว ในงานนี้ยังเพิ่มเติมกรณีตัวละครพูดภาษาถิ่นอื่น ๆ เช่น ภาษาถิ่นโทโฮะกุแสดงถึงคนที่มีน้ำอดน้ำทน ภาษาถิ่นเกียวโตแสดงความเป็นผู้ดี ความฉลาดแกมโกง เป็นต้น ซึ่งภาพลักษณ์คนบ้านนอกที่ใช้ภาษาถิ่นโทโฮะกุที่เข้ากรุง กลายเป็นพลเมืองชั้นสองถูกนำไปประยุกต์ใช้กับบททาสผิวดำในภาพยนตร์อเมริกันด้วย สำหรับตัวละครที่ห่างไกลความเป็นคนเช่นภูติ หรือมนุษย์ต่างดาวที่มีลักษณะคล้ายสัตว์อาจมีการเพิ่มเสียงบางอย่างเข้าไปฟังทำย กรณีคนต่างชาติ มนุษย์ต่างดาว และหุ่นยนต์อาจใช้คำพูดเป็นอักษรคาตากานะทั้งหมด

อักษฎายุทธ ชูศรี (2013) ศึกษาการใช้คำบอกรบบาทว่ามีความแตกต่างระหว่างภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่นอย่างไร ตัวอย่างหนึ่งที่น่าสนใจคือการแปลภาพยนตร์แนวแฟนตาซีเรื่อง Lord of the Rings : the Fellowship of the Ring ในบทบรรยาย พบว่าในภาษาไทยใช้คำว่า “ข้า” เพื่อแสดงอัตลักษณ์ของตัวละครว่าอยู่ในโลกโบราณในการแปลสรรพนาม จากภาษาอังกฤษ ใช้กับตัวละคร 5 ตัวได้แก่ ฟ่อมด อัศวิน เอลฟ์ชายซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตที่สูงส่งกว่ามนุษย์ คนแคระที่มีนิสัยหยาบ และฮอบบิทซึ่งเป็นตัวละครตัวเล็กคล้ายเด็ก แต่เมื่อแปลเป็นภาษาญี่ปุ่น มีการแปลงสรรพนาม เป็น 「わし」 「わたし」 「わたし」 「俺」 「僕」 ตามลำดับ แสดงให้เห็นความหลากหลายของคำบอกรบบาทที่มากกว่าภาษาไทย นอกจากนี้ยังพบกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงคำสรรพนามเรียกตนเองชั่วคราวของเอลฟ์หญิงโดยเปลี่ยนจาก 「わたし」 เป็น 「わらわ」 ซึ่งสรรพนามทั้งสองต่างเป็นสรรพนามที่ผู้หญิงใช้ได้ต่างกันเพียง 「わらわ」 ใช้กับผู้หญิงที่มียศศักดิ์ในสังคมซามูไร ในกรณีศึกษานี้เป็นการพูดเมื่อเอลฟ์หญิงถูกอำนาจของแหวนวิเศษครอบงำให้ลุ่มหลงในอำนาจจึงเปลี่ยนสรรพนามเป็น 「わらわ」 เพื่อแสดงอำนาจ

ในคินซุอิและยะมะกิโดะ (Kinsui & Yamakido, 2015) ได้ขยายขอบเขตการศึกษาโดยเปลี่ยนจาก “คำบอกรบบาท” (役割語 : Role Language) เป็น “คำแสดงอัตลักษณ์” (キャラクター語 : Character Language) เนื่องจากคำแสดงอัตลักษณ์มีหน้าที่กว้างกว่า กล่าวคือ คำแสดงอัตลักษณ์อาจเป็นคำบอกรบบาทที่อ้างอิงจากข้อมูลการใช้ภาษาดั้งเดิมที่ถูกเหมารวมมา เช่น ภาษาผู้หญิง ภาษาผู้ชาย และอาจเป็นคำบอกรบบาทที่ประยุกต์มาเช่นการนำภาษาตัวโกงที่เป็นคนมาใส่ในตัวโกงที่เป็นสัตว์พูดได้ในภาพยนตร์เรื่องต่าง ๆ นอกจากนี้ยังอาจมีการใช้ภาษาถิ่นซึ่งไม่ถือว่าเป็นคำบอกรบบาทแต่เป็นการแสดงพื้นเพของตัวละครนั้นจริง ๆ และภาษาที่มีกลิ่นอายในเชิงความหมายในการสร้างอัตลักษณ์ตัวละคร เช่น หากตัวละครมีอาชีพใดก็จะมีศัพท์เฉพาะทางหลุดออกมาในการพูดในชีวิตประจำวันด้วย ก็ถือเป็นคำแสดงอัตลักษณ์ที่ไม่ใช่คำบอกรบบาท

จากงานวิจัยเบื้องต้นทั้งหมดจะเห็นได้ว่าองค์ประกอบในการสร้างภาษาแสดงอัตลักษณ์ได้แก่ การใช้คำสรรพนามเรียกตัวเอง สรรพนามเรียกผู้อื่น คำพวงท้ายประโยคและคำศัพท์ประกอบอื่นๆ เช่น คำอุทาน คำศัพท์ที่เป็นศัพท์เฉพาะทางที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์นั้น นอกจากนี้ในบางกรณีตัวละครอาจมีการเปลี่ยนอัตลักษณ์ชั่วคราวด้วย อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยที่ผ่านมาไม่ได้มุ่งพิจารณาการแสดงความสุภาพในประโยค (普通形・デスマス形) เนื่องจากไม่ใช่คำบอกบทบาทที่แท้จริง แต่เมื่อมีการขยายกรอบการศึกษาเป็น “คำแสดงอัตลักษณ์” อาจต้องพิจารณาการใช้ความสุภาพแยกตามลักษณะตัวละครด้วย ซึ่งผู้วิจัยจะขอใช้ว่า “ภาษาแสดงอัตลักษณ์” เพื่อรวมถึงสำนวนที่อาจไม่ใช่คำด้วย

4. วิธีการวิจัย

4.1 เกม Application โทรศัพท์มือถือ “โปโปโลครอยซ์”

เกมที่มีเนื้อเรื่อง หรือเกมภาษา เป็นเกมประเภทหนึ่งที่แพร่หลายในเครื่องเล่นเกมประเภทต่างๆ ด้วยผู้เล่นจำเป็นต้องเข้าใจเนื้อเรื่อง จึงมักเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเรียนภาษาในเกมเพื่อความบันเทิง แต่ในปัจจุบัน เกมภาษาบนโทรศัพท์มือถือเป็นสื่อบันเทิงรูปแบบใหม่ที่แพร่หลาย โดยเปลี่ยนรูปแบบการขายซอฟต์แวร์เกมเป็นการให้ดาวน์โหลดฟรี แต่จะมีรูปแบบในการหารายได้ทางอื่นที่ชวนให้ผู้เล่นต้องจ่ายเงินเพิ่มเพื่อเพิ่มความบันเทิง เช่น การจ่ายเงินซื้อเบียร์สำหรับสู้มตัวละครที่เราอยากได้ด้วยระบบกาซาปอง (ガシヤポン) การเพิ่มเลเวลความสามารถตัวละคร ซื้ออุปกรณ์พิเศษ เพื่อให้มีอรรถรสในการเล่นมากขึ้น โดยปกติเกมที่มีเนื้อเรื่อง เรามักจะรู้จักตัวละครหลักราว 5-10 ตัวละครเท่านั้น แต่เนื่องจากเกมออนไลน์ต้องการสร้างรายได้จากการสู้มตัวละคร จึงมีบางเกมพัฒนาเนื้อเรื่องย่อยให้ผู้เล่นรู้สึกผูกพันกับตัวละครอื่นๆ มากขึ้น เพื่อให้เกิดความอยากได้ตัวละครเพิ่มขึ้น

เกม “โปโปโลครอยซ์” เป็นเกมชุดที่ผลิตโดยบริษัท EPICS ตั้งแต่ปีค.ศ.1996 อ้างอิงเนื้อเรื่องจากงานของทะโมะริ โยสุเกะ (田森庸介) ปัจจุบันมีเกม “โปโปโลครอยซ์” หลายภาค แต่เกมที่อยู่ในระบบโทรศัพท์มือถือคือ “Popolocrois : Narcia no Namida to Yousei no Fue” ผลิตตั้งแต่ปีค.ศ.2018 ในเกมเวอร์ชันนี้ จะมีตัวละครปรากฏทั้งหมดมากกว่า 100 ตัว (มีการเพิ่มตัวละคร) ซึ่งถือเป็นแหล่งเก็บข้อมูลที่มีตัวละครที่ต่างกันอย่างมากมายกว่าการเก็บข้อมูลในหนังสือการ์ตูน หรือเกมภาษาตามปกติ

เนื้อหาของเกมกล่าวถึงอาณาจักรโปโปโลครอยซ์ในโลกจินตนาการ ที่ตัวละครหลักคือ เจ้าชายปิเอโตร (ピエトロ王子) มีคู่รักเป็นแม่มดแห่งป่าชื่อนาร์เซีย (ナルシア) วันหนึ่งได้รับแจ้งจากราชินีภูติ ซึ่งเป็นมารดาของนาร์เซียให้ไปพบเพื่อขอให้เดินทางไปหาราชินีภูติอีกตนในดินแดนอันไกลโพ้น เจ้าชายและนาร์เซียจึงร่วมกันออกเดินทางไป ในระหว่างเนื้อเรื่องมีการนำเสนอตัวละครต่างๆ มากกว่า 100 ตัว แต่ตัวละครในเนื้อเรื่องหลักจะมีปรากฏตัวน้อยจึงเพิ่มเกมย่อยให้ทำความรู้จักตัวละครแต่ละตัวเพิ่มเติม ลักษณะเกมจะมีระบบในการสู้มตัวละครเพื่อนำมาสร้างทีมสู้กับศัตรูในเรื่อง นอกจากเกมย่อยแล้ว ในเกมมีส่วนที่จัดทำเป็นหน้าตัวละครทั้ง 100 กว่าตัวนี้ โดยสามารถเลือกให้ตัวละครพูด 4 สถานการณ์ คือ ① แนะนำตัว ② ถูกสู้มเลือกได้ ③ เริ่มสู้ และ ④ หลังสู้เสร็จ ทำให้สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของสำนวนในการพูด 4 รูปแบบนี้ได้ง่าย เนื่องจากตัวเนื้อเรื่องเกมเองก็ต้องการสร้างอัตลักษณ์ไม่ให้ตัวละคร

ซ้ากัันจันเกันไป ทำให้อัันเป็นทึ้อจตุจ้ามักซึ้น เป็นทึ้อต้องการันการซूसั่มตุวละครมำกซึ้น จึ้นตุ้อเพิ่มรूपแบบภาษา แลตุ้ออตุ้ลัษณะรึเข้าไปในบทพูดตุ้อด้วย และเพิ่มความหลำกหลำยของตุวละคร เช่น ตุวละครลัษณะที่เป็น เจ้าชาย เจ้าหญิงแตุ้ละเมือ่ง นักรบทึ้อเป็นประชากรันเมือ่ง ตุวละครจำกอาณาจักรอื่่นทึ้อมาเข้าร่วมงาน เทศกาล เช่น อาณาจักรมนุษย์สัตุว้ อาณาจักรอธาตึยอู้อัทยั เป็นตุ้น

ันงานวึจยัครึ้งนึ้ได้นำบทพูดของตุวละครมาศึษาทังลึ้น 89 ตุวละคร โดยตุ้ตุ้ตุวละครบางตุ้อทึ้อมี ซ้อมู้อลันไม่ครบถ้วัน โดยเบือ่งตุ้นตุวละครทัง 89 ตุวละครแยกกลุ่มได้ดึ้งนึ้

ตารำงทึ้อ 1 ตุวละครันเกม “ไปไปโลครอยซึ้” ทังหมตุ้อทึ้อใช้ในการศึษา

	ตุวละครชาย	ตุวละครหญิง	ตุวละครอื่่น (ไม่ระบุเพศ)	รวม
จำนวนตุวละคร	41	42	6	89
ร้อยละ	46.07	47.19	6.74	100.00

ภาพทึ้อ 1 ตุ้ออย่างตุวละครชาย

(แถวบน) เจ้าชายปีเอโตร (ピエトロ王子) หัวหน้าเผ่า: คาเซะ (カゼ) ภูตึผู้ชาย: โรบิน (ロビン) และราเจ (ラジエ) มนุษย์ สัตุว้: มีซา (ミーシャ) แลเลพาร์ต (レパルト) นักรบเพศทางเลือก: บึยอร์ก (ビョルク) (แถวล่ำง) นักรบชรา: โจเซฟ (ジョセフ) ชาวบ้าน: เจเปต (ゼペット) แลนางุโระ (ナグロ) จอมมารคามิกามิ (ガミガミ魔王) ซำมูโรอาณาจักรอธาตึยอู้อัทยั: คิมเนโดจึ (鬼面童子) อัศวินขาว (白騎士) กษัตุรึยัต่างทึ้อ: บารัน (バラン)

ตุวละครชายรวม 41 ตุวละคร (46.07%) ประกอบตุ้อด้วยตุวละครทึ้อเป็นมนุษย์หรือภูตึผู้ชาย 38 ตุวละคร ันจำนวนนึ้มีตุวละครบึยอร์ก (ビョルク) ทึ้อเป็นเพศทางเลือก แลมนุษย์สัตุว้ทึ้อพอจะแยกได้ว้า เป็นผู้ชายจำกรูปร่างอื่ก 3 ตุวละคร ตุวละครหญิงรวม 42 ตุวละคร (47.19%) คึ้อตุวละครทึ้อเป็นมนุษย์ หรือ ภูตึผู้หญิง 40 ตุวละคร แลมนุษย์สัตุว้ทึ้อพอจะแยกได้ว้าเป็นผู้หญิงจำกรูปร่าง 2 ตุวละคร แลตุวละคร อื่่น ๆ ทึ้อเหลือคึ้อตุวละครทึ้อมีลัษณะเป็นสัตุว้หรือปีศาจทึ้อแยกเพศไม่ได้ 6 ตุวละคร (6.74 %) คึ้อ มนุษย์ จระเข้โฮกุรานึ (ホクラニ) คนะละครสัตุว้ันโลกแห่งความฝันซึ้ไร้ (ゼロ) แลน่ายตุะ (ナユタ) มังกรกาโบะ (ガボ) แลซัปปะ (ザッパ) หนุ่นยนต์เดฟโรโบะ (デフロボ) แต่จำกซ้อมู้อลภาษาเข้าใจ ว้าน่าจะเป็นเพศชายทังหมตุ้อ

ภาพที่ 2 ตัวอย่างตัวละครหญิง

(แถวบน) นาร์เซีย (ナルシア) ภูติหญิง: ซีรีส์ (ซีรีส์) นาดาล (ナダル) เจ้าหญิงต่างเมือง: เจ้าหญิงลิเลีย (リリア姫) และ เจ้าหญิงจิลบ้า (ジルバ姫) มนุษย์สัตว์: เมล (メル) แม่มด: ลุนน่า (ルンナ) (แถวล่าง) เซียนหญิง: เอน่า (エナ) ชาวบ้าน: ไอรีน (アイリーン) อัลฟอนซ์ (アルフオンス) นักรบ: อาเชรา (アーシェラ) นินจาฝึกหัด: คาเอเดะ (カエデ) เจ้าหญิงน้องของเจ้าชายปีเตอร์: เอลน่า (エレナ) เสนาธิการหญิง: นาฟีซา (ナフィーサ)

ภาพที่ 3 ตัวอย่างตัวละครอื่น ๆ

มนุษย์จระเข้: โฮกุรานิ (ホクラニ) คณะละครสัตว์: ซีโร่ (ゼロ) และนายตะ (ナユタ) มังกร: กาโบะ (ガボ) และซัปปะ (ザッパ) ทุ่งยนต์: เดฟโรโบะ (デフロボ)

4.2 การวิเคราะห์ภาษาแสดงอัตลักษณ์

ในการศึกษาภาษาแสดงอัตลักษณ์จะนำประโยคของตัวละคร 4 สถานการณ์คือ ①แนะนำตัว ②ถูกสุ่มเลือกได้ ③เริ่มสู้ และ ④หลังสู้เสร็จ บทพูดในเรื่อง และเนื้อเรื่องย่อมาวิเคราะห์โดยพิจารณาสรรพนามที่ใช้เรียกตนเองและคำศัพท์ประเภทอื่น อ้างอิงตามคินซุอิ (金水編, 2014) ที่เป็นพจนานุกรมรวมศัพท์คำบอกบทบาทที่เก็บข้อมูลจากงานวิจัยที่ผ่านมา ส่วนคำสร้างที่เป็น「キャラ語尾」อ้างอิงตามคินซุอิและยะมะกิโดะ (Kinsui & Yamakido, 2015) และชะตะโนะบุ (定延, 2007) ที่แบ่งเป็นคำเติมเต็มท้ายประโยค (キャラコピュラ) กับคำช่วยแสดงอัตลักษณ์ (キャラ助詞) และเพิ่มการศึกษาความสุภาพในสำนวน และการใช้ตัวอักษรซึ่งสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นรูปแบบที่ช่วยสร้างอัตลักษณ์ได้เช่นกัน เช่น ในบทพูดของตัวละครมนุษย์จระเข้ โฮกุรานิ

- ① 「オラは南の海に浮かぶクロコネシア島、クロコネシア村の一族の長、ホクラニ だワニ！オラの姿はワニだけど、立派なクロコネシア人ワニよ。好きなことは砂浜の日なたぼっこコレクションを集めることだワニ。島のみんなと、毎日のんびり過ごしているワニ〜。」 (ข้าชื่อโฮกุรานิเป็นหัวหน้าเผ่าหมู่บ้านคอรอคโคเนเซียบนเกาะคอรอคโคเนเซียที่ลอยอยู่บนทะเลได้! ตัวข้าเป็นจระเข้ก็จริงแต่ข้าคือชาวคอรอคโคเนเซียที่แสนองอาจ สิ่งที่ข้าชอบคือการอาบน้ำแสงอาทิตย์อย่างสบายใจกับการเก็บของสะสม ข้าอาศัยอย่างสำราญใจทุกวันกับทุกคนในเกาะ)

- ② 「オラはホクラニ！クロコネシア島のクロコネシア村に住む一族の長だワニ！南の海で鍛えたオラの力、發揮するワニ！」 (ข้าชื่อโฮกุรานิ! เป็นหัวหน้าเผ่าที่อาศัยในหมู่บ้านครอโคเนเซียเกาะครอโคเนเซีย! ข้าจะสำแดงพลังของข้าที่ฝึกปรือที่ทะเลได้!)
- ③ 「行くワニ！」 (เอาละนะ!)
- ④ 「終わったワニ~」 (จบแล้ว)

ในการเก็บข้อมูลคำสรรพนามที่ใช้พบว่า ตัวละครโฮกุรานิใช้สรรพนามเรียกแทนตนเองว่า 「オラ」 ในการศึกษาความสุภาพในสำนวนพบว่า เป็นตัวละครที่ไม่ใช้รูปสุภาพในการพูดสถานการณ์ปกติ สำหรับการศึกษาคำสร้งใน 「キャラ語尾」 พบว่า ตัวละครใช้ キャラ助詞 「ワニ」 แสดงความเป็นมนุษย์จะเข้าของตน และการศึกษาการใช้ตัวอักษร การใช้คำศัพท์ที่อาจบ่งบอกอัตลักษณ์ของตัวละครอื่น ๆ พบว่าไม่พบรูปชุดอักษร หรือการใช้คำศัพท์พิเศษ

เมื่อได้ภาพรวมแล้ว จะนำเอาผลการศึกษาของตัวละครแต่ละตัวมาจัดกลุ่มเพื่อแบ่งรูปแบบตัวละครที่พบทั้งสิ้น และแนวโน้มการแสดงอัตลักษณ์ของตัวละครทั้ง 89 ตัว

5. ภาษาแสดงอัตลักษณ์ที่ปรากฏในเกม “ไปโบโลครอยซ์”

5.1 คำสรรพนามของตัวละคร

ในเบื้องต้นเนื่องจากตัวละครที่มีระบุเพศชัดเจน 6 ตัว มีแนวโน้มที่จะเป็นเพศชาย จึงขอนำมาพิจารณาคำสรรพนามร่วมกับตัวละครชาย รวมทั้งสิ้น 47 ตัวละคร

ในตัวละครเพศชายมีตัวละครที่ใช้คำว่า 「俺」 มากที่สุดคือ 19ตัวละคร (40.43%) โดยมีรูปแบบได้แก่ 「俺」 「オレ」 「俺様」 「オレ様」 「オラ」 「オイラ」

ตารางที่ 2 การใช้สรรพนามในหมู่ตัวละครชาย

	ตัวละครชาย				
	私類	僕類	俺類	อื่นๆ	รวม
จำนวน	8	7	19	13	47
	ゴン、スナ、クバル、ブライアン、ダイソン、ディケイド、アルバ、ナユタ	ピエトロ王子、カルロ、コリン、アルマ王子、ナジュム、クロウ、ゼロ	カゼ、ラジェ、コンラッド、キース、デヴィッド、ドン、ゼバット、レバルト、ザマド、タラス、ナグロ、ファウスト、ガミガミ魔王、ディオス、ロビン、ダンテ、パール、ホクラニ、イアン	鬼面童子、ビオルク、白騎士、ザッパ、ミーシャ、タモタモ、ジョセフ、ガゴ、アデス、デフロボ、バナード、バラン、デ・カップーナ	
สัดส่วน	17.02%	14.89%	40.43%	27.66%	100%

ภาพที่ 4 ภาพลักษณ์ตัวละครกับการใช้สรรพนามกลุ่ม 俺

オレ	俺				オレ様	俺様	オラ	オイラ
 ロビン	 ゼバット	 ダンテ	 ファウスト	 コンラッド	 カミガミ魔王	 ホクラニ	 イアン	
 デヴィッド	 パール	 ナグロ	 タラス		 レバルド			
	 ラジェ	 ドン	 カゼ		 キース			
	 [Character]	 [Character]						

ลักษณะการแบ่งใช้อักษรคันจิ อักษรคาตากานะชี้ให้เห็นการแยกใช้ตามกลุ่มอายุโดยตัวละคร โรบิน เดวิดและคอนราดต่างมีอายุน้อยเมื่อเทียบกับตัวละครที่ใช้สรรพนามอักษรคันจิ และการเติมคำว่า 「様」 พ่วงท้ายซึ่งเป็นลักษณะการยกย่องตัวเองให้สูงกว่าผู้ฟัง ทำให้เป็นลักษณะวิพุดที่ดูขมขื่นสนทนาเหมือนอันธพาล ในกลุ่มนี้มีคำที่เพี้ยนจาก 「俺」 คือ 「オラ」 ที่ใช้โดยมนุษย์จะเข้โฮกุวานิ แสดงความเป็นคนบ้านนอก ลูกทุ่ง (คินซุอิ, 金水編, 2014: 59) และคำว่า 「オイラ」 ที่ใช้โดยเอียน เด็กชายในเมือง ซึ่งตรงกับคินซุอิ (金水編, 2014: 35) ระบุไว้ว่าให้ความรู้สึกเป็นภาษาเด็ก หรือมีความหยาบโผนมากกว่า 「俺」

กลุ่มที่มีจำนวนตัวละครรองลงมาคือการใช้ 「私」 8 ตัวละคร (17.02%) โดยมีรูปแบบคือ 「私」「わたし」 พบในตัวละครชายที่มีลักษณะเป็นผู้มีการศึกษา หรือสุภาพใจดี กลุ่มต่อมาคือกลุ่มการใช้ 「僕」 จำนวน 7 ตัวละคร (14.89%) โดยมีรูปแบบคือ 「僕」「ボク」 ตัวละครที่ใช้เป็นตัวละครชายหนุ่มมีการศึกษา โดยเฉพาะตัวละครเจ้าชาย จะใช้สรรพนามนี้ แต่พบตัวละครซีโร่ เป็นสมเด็จพระเจ้าในโลกรวมแผ่นดินใช้ 「ボク」 ตัวละครที่ใช้คำนี้เช่นเดียวกันมีอีกตัวละครมีจุดร่วมกันคือ เป็นผู้ชายตัวเล็ก เป็นลูกน้องคนอื่น

การใช้สรรพนามอื่น ๆ ของตัวละครชายพบทั้งสิ้น 13 ตัวละคร ได้แก่ การใช้สรรพนาม 「拙者」 2 ตัวละครซึ่งมีลักษณะร่วมคือ เป็นอัศวินผู้พิทักษ์ จุดต่างคือตัวหนึ่งมีความเป็นตะวันตก ส่วนอีกตัวเป็นลักษณะชาบูไรนักรบแบบญี่ปุ่น การใช้สรรพนาม 「わし」 2 ตัวละครซึ่งมีลักษณะร่วมคือมีอายุมาก คนหนึ่งเป็นกษัตริย์อีกคนเป็นนักรบ การใช้สรรพนาม 「我が輩」「自分」「アタシ」「あつし」

「余」 อย่างละ 1 ตัวละคร โดย 「我が輩」 เป็นสรรพนามของคนสูงอายุในที่นี้ถูกใช้ในตัวละครพ่อบ้านตระกูลผู้มั่งคั่งอายุมาก 「自分」 เป็นสรรพนามที่ใช้ในหมู่นักเรียนทหาร (คินซุอิ, 金水編, 2014: 103) ในที่นี้ถูกใช้ตัวตัวละครนักรบจากอาณาจักรมนุษย์สัตว์ (ลิง) 「アタシ」 เป็นสรรพนามของผู้หญิงในที่นี้ถูกใช้ในตัวละครนักรบเพศทางเลือก 「あつし」 เป็นสรรพนามของผู้ชายที่มีความเข้มแข็ง ส่วนใหญ่ใช้ในหมู่ช่างชาวเอโดะ (คินซุอิ, 金水編, 2014: 11) ในที่นี้ถูกใช้ในตัวละครที่เป็นชาวบ้านแต่แต่งตัวคล้ายนักผจญเพลิงสมัยเอโดะ และ 「余」 เป็นสรรพนามของพระราชาในที่นี้ถูกใช้ในตัวละครกษัตริย์อาณาจักรต่างทวีปตามลำดับ และมีตัวละครที่เรียกชื่อตัวเองแทนสรรพนาม 4 ตัวละคร ในตัวละครที่เป็นมังกรพเนจร คนป่าหุ้ยนนต์และมังกรน้อย สำหรับมังกรพเนจรจะพูดเหมือนคนทั่วไปเหมือนมังกรตัวประกอบอื่นๆ ที่ปรากฏในเกมนี้ แต่จะเรียกตัวเองเป็นชื่อตัวเองทำให้ดูมีลักษณะยังเป็นเด็ก หรือขาดความมั่นใจในตัวเอง ส่วนลักษณะพิเศษของตัวละครที่เหลือจะใช้ภาษาเป็นอักษรคาตากานะ แต่คนป่าและหุ้ยนนต์สามารถพูดออกมาเป็นคันจิได้ ในขณะที่มังกรน้อยจะพูดได้แต่ 「ガボ」 ซึ่งเป็นชื่อตัวเองเท่านั้น

สิ่งที่น่าสนใจคือ มีตัวละครกษัตริย์ 2 ตัวเปรียบเทียบกัน คือกษัตริย์อาเดส (アデス) มีลักษณะโอบอ้อมอารี เข้าถึงประชาชน แต่เพราะอายุมากจึงใช้สรรพนามว่า 「わし」 กับข้าราชการบริวาร แสดงความเป็นกันเอง ในขณะที่กษัตริย์บาร์น (バルン) แม้จะมีอายุมากไล่เลี่ยกันแต่ใช้คำสรรพนามว่า 「余」 กับ

ข้าราชการบริพารซึ่งแม้จะมีความหมายในเชิงถ่อมตนเหมือน 「僕」 แต่ก็แสดงลักษณะการพูดของคนในราชสำนัก แสดงถึงบุคลิกเก็บเนื้อเก็บตัวและไม่สูงส่งกับคนต่างสถานะ

สำหรับตัวละครหญิงทั้งสิ้น 42 ตัวละครแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่คือ 「私類」 「あたし類」 และอื่น ๆ

ในกลุ่มแรก กลุ่ม 「私類」 ใช้ในตัวละครมากถึง 31 ตัวละคร (73.81%) แบ่งเป็น 「私」 และ 「わたし」 ตัวละครที่ใช้คำสรรพนาม 「私」 นี้เป็นเจ้าหญิง คุณหนูตระกูลเศรษฐี แม่เมด นักเวทมนตร์ นางพยาบาล เสนาธิการ เด็กหญิง ภูติ สาววัยกลางคน และสาวมนุษยสัตว์

ตารางที่ 3 การใช้สรรพนามในหมู่ตัวละครหญิง

	ตัวละครหญิง			
	私類	あたし類	อื่นๆ	รวม
จำนวน	31	7	4	42
	アイリーン、ジルバ、セレン、フェネ、エリイ、クローディア、ナダル、ジェシカ、リズ、メル、オルガ、レイリイ、シーリス、ニスフィ、アルジェ、女神ヴァルナス、リリア姫、ロッチェ、シャーロット、アルル、ナルシア、ラミア、ナフィーサ、キララ、エレナ、ルンナ、シヴァ、シャダ、フォリア、レオナ、ラクシャ	ディアナ、カレン、アーシェラ、ナターシャ、メラージャ、イザベラ、ソラ	エナ、アルフォンス、カエデ、セレスティナ	
สัดส่วน	73.81%	16.67%	9.52%	100%

ส่วนตัวละครที่ใช้ 「わたし」 มีเพียงตัวเดียวเป็นสาวมนุษยสัตว์ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างจากสาวมนุษยสัตว์อีกคนก็แทบไม่มีความแตกต่างอะไร ทำให้ไม่มีอัตลักษณ์ที่ชัดเจนจากการแบ่งใช้แบบตัวอักษร และด้วยลักษณะบุคลิกตัวละครหญิงที่ใช้มีหลากหลายอัตลักษณ์มาก จึงอาจสรุปได้ว่าสรรพนามนี้ใช้กับตัวละครหญิงทั่วไป อย่างไรก็ตามเนื่องจากในเกมระบุเป็นอักษรคันจิจึงไม่สามารถแยกความแตกต่างของการอ่านเป็น 「わたし」 หรือ 「わたくし」 ซึ่งแตกต่างกันในเชิงความสุภาพ

ในกลุ่ม 「あたし類」 ซึ่งเป็นลักษณะสรรพนามที่ใช้ในหมู่ผู้หญิง พบการใช้ใน 7 ตัวละคร ซึ่งมีลักษณะเป็นผู้หญิงที่มีความกล้า คือเป็นลูกนายพราน แม่ทัพ และเพื่อนหัวหน้าเผ่า และพบในหญิงชาวบ้านที่สามารถยืนด้วยลำแข้งตนเองได้เช่น เป็นตัวละครที่เสียพ่อไป หรือเป็นตัวละครหญิงที่พิเนจรคนเดียว ลักษณะบุคลิกสอดคล้องกับที่ 金水編 (2014: 8) ว่าแสดงความเป็นธรรมชาติและอวดดี (生意気) มากกว่า 「私」 นอกจากนี้ยังพบการแยกใช้ 「あたし」 「アタシ」 คล้ายกรณี 「俺」 แต่กรณีนี้เป็นกรณีเทียบระหว่างอักษรฮิรางานะกับคาตากานะ จึงไม่ได้เทียบระหว่างความมีอายุน้อยและมาก แต่เทียบกันที่ความแข็งแกร่งของตัวละครโดย 「アタシ」 จะพบในการพูดของแม่ทัพ 2 ตัวละคร ซึ่งเป็นตัวละครที่ต้องมีความเด็ดเดี่ยวมากกว่าตัวละครที่ใช้ 「あたし」

สำหรับการใช้สรรพนามอื่น ๆ พบเพียง 4 ตัวละครเท่านั้น คือ 「わし」 ที่เป็นภาษานักปราชญ์ (คินซุอิ, 金水編, 2014: 202) ใช้ในตัวละครเขียนหญิงซึ่งมีอายุมากแม้ว่าหน้าตาจะดูยังเด็ก 「うち」 ที่เป็นสรรพนามในภาษาถิ่นคันไซที่นิยมในหมู่ผู้หญิงพบในตัวละครเด็กหญิงที่อาศัยในเหมืองที่พูดภาษาถิ่นคันไซ และพบการเรียกชื่อตนเองแทนสรรพนาม 2 ตัวละครที่เป็นเด็กผู้หญิงที่ติดตาม

ตัวละครชายที่มีอายุมากกว่า แสดงลักษณะที่ยังเป็นเด็ก หรือขาดความมั่นใจในตัวเอง เช่นเดียวกับตัวละครมังกร 「ザツノ」

โดยภาพรวมในการศึกษาสรรพนามบุรุษที่ 1 พบว่าเกมวางบุคลิกกลางไว้ที่หากเป็นผู้ชายจะใช้ 「僕」 หากเป็นผู้หญิงจะใช้ 「私」 แต่ถ้ามีความห้าว แข็งกระด้าง มีอำนาจมาก ผู้ชายจะใช้ 「俺」 และผู้หญิงจะใช้ 「あたし」 เนื่องจากเกมนี้เป็นเกมต่อสู้จึงมีแนวโน้มที่จะพบตัวละครที่มีความห้าว แข็งกระด้างมากขึ้น การใช้สรรพนามต่างๆ สอดคล้องกับคินซุอิ (金水編, 2014) โดยพบตัวอย่างที่คินซุอิไม่ได้ระบุถึงคือ 「余」 และเนื่องจากตัวละครที่มีมากทำให้มีการแยกย่อยบุคลิกด้วยรูปอักษรฮิรางานะ หรือ คาตากานะ หรือคันจิ ในคำๆ เดียวกันทั้ง 「俺」 「僕」 และ 「あたし」 เกี่ยวกับประเด็นรูปอักษรนี้จะอภิปรายอีกใน 5.4

5.2 การแสดงรูปสุภาพของตัวละคร

โดยปกติภาษาที่ใช้ในการสนทนาในเรื่องจะเป็นภาษาแบบไม่เป็นทางการใช้รูปปกติ 普通形 เป็นหลัก ดังนั้น การที่ตัวละครบางตัวใช้ภาษาสุภาพ 「です・ます」 จึงสร้างอัตลักษณ์บางอย่างจากการศึกษา 89 ตัวละคร พบตัวละครที่ไม่ใช้ภาษาสุภาพในบทสนทนาในสถานการณ์ปกติรวม 59 ตัวละครและตัวละครที่ใช้ภาษาสุภาพรวม 30 ตัวละคร แยกชายหญิงตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนตัวละครที่ใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ

	ตัวละครชาย	ตัวละครหญิง
รูปปกติ	34 ตัวละคร (38.20%)	25 ตัวละคร (28.09%)
รูปสุภาพ	13 ตัวละคร (14.61%)	17 ตัวละคร (19.10%)

ในเกณฑ์การนับนี้ มีตัวละครบางตัวที่พูดรูปปกติปะปนรูปสุภาพในสถานการณ์ปกติ ลักษณะเหมือนที่เมย์นาร์ด (メイナード, 2001) พูดถึง Speech Level Shift ในกรณีที่บทพูดมีขนาดยาวถึงแม้ว่าจะใช้รูปปกติ ก็ถือว่าภาพรวมยังคงพูดสุภาพอยู่ จึงถือเป็นตัวละครที่พูดสุภาพด้วย หากพิจารณาจากตัวละครเอกเจ้าชายปิเอโตรที่ใช้ภาษารูปปกติ ถือว่า เป็นมาตรฐานภาษาที่ใช้ในเกมนี้ พบตัวละครชายที่ใช้รูปสุภาพ 13 ตัวมีอัตลักษณ์พิเศษคือ ทั้งหมดเป็นข้าราชการ หรือนักรบของอาณาจักร หรือเป็นพ่อบ้านในบ้านเศรษฐี ไม่มีข้อจำกัดด้านอายุ นุ่นยนต์เดฟโรโบะ (デフロボ) ที่รับใช้จอมมารคามิยามิ (ガミガミ魔王) ก็ใช้รูปสุภาพแต่พูดเป็นอักษรคาตากานะ ดังตัวอย่าง (2)

(2) 「魔王さま、風邪ヒキヤガリマシタカ」 (ท่านจอมมาร ท่านดันเป็นหวัดหรือขอรับ)

โดยปกติสำนวน 「しやがる」 เป็นสำนวนเชิงดูหมิ่นฝ่ายตรงข้าม (คินซุอิ, 金水編, 2014: 189) แต่ในที่นี้ผันเป็นรูปสุภาพเนื่องจากพูดกับเจ้านายตนเอง ทำให้กลายเป็นการประชดด้วยระดับภาษาที่ต่างกัน เหมือนพูดกับเพื่อนไปด้วย ชวนให้ตกลงขบขันในความ สัมพันธ์ของตัวละครทั้งสองที่เหมือนเป็นเพื่อนและเป็นเจ้านาย-ลูกน้องในเวลาเดียวกัน

มีเพียงตัวละคร 2 ตัวที่เป็นชาวบ้านธรรมดา คือไดซัน (ダイソン) และคุบาล (クバル) ซึ่งมีบุคลิกเป็นผู้ใหญ่ใจดี มีความนอบน้อมต่อผู้อื่น

ส่วนตัวละครฝ่ายหญิงที่ใช้รูปสุภาพ 17 ตัว ตัวละคร 15 ตัวเป็นลูกน้องของราชินีภูติ แม่มดหรือครูสอนที่เป็นข้าราชการบริพารในวัง เช่น ตัวละครบรรณารักษ์ดูแลห้องสมุดและข้อมูลเกม ล็อตตี้ (ロツティ) จะพูดสุภาพชั้นสูง

(3) 「これから存分に活用な^さってね？」 (จากนี้ไปขอให้นำไปประยุกต์ใช้ให้เต็มที่นะคะ) มีตัวละคร 2 ตัว คือเลรี่ (レイリイ) กับเทวีวาร์นัส (女神ヴァルナス) ที่ไม่ได้เป็นลูกน้องคนอื่น อาจจะต้องการนำเสนอภาพลักษณ์ใจดี เช่นเดียวกับไดซัน

ภาพที่ 5 ตัวอย่างตัวละครอื่น ๆ เพิ่มเติม

กษัตริย์อาดอส (アデス) กษัตริย์บาร์น (バルン) ไดซัน (ダイソン) คุบาล (クバル) ล็อตตี้ (ロツティ) เลรี่ (レイリイ) เทวีวาร์นัส (女神ヴァルナス) นาดัล (ナダル) ซาดา (シャダ)

สิ่งที่น่าสนใจคือ ในเกมมีตัวละครที่เป็นฝาแฝดคือนาดัล (ナダル) และซาดา (シャダ) ทั้งสองคนเป็นภูติรับใช้ราชินีภูติ มีหน้าตาเหมือนกันต่างกันที่ทรงผม แต่ในการใช้ภาษา นาดัลจะพูดรูปปกติเช่น 「森を守っていくわ」 ในขณะที่ซาดาจะพูดรูปสุภาพเช่น 「この森を守っていきます」 ทำให้เห็นบุคลิกที่แตกต่างของฝาแฝดคู่นี้

เมื่อลองนำการใช้สรรพนามในข้อ 5.1 มาเทียบพบว่า ในฝั่งตัวละครหญิง ตัวละครที่ใช้รูปสุภาพทั้ง 17 ตัวจะใช้สรรพนาม 「私」 ส่วนในฝั่งตัวละครชายจะใช้หลากหลายส่วนใหญ่ใช้ 「私」 「わたし」 เช่นกันและมีที่ใช้ 「僕」 「ボク」 ด้วยซึ่งในภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในการสื่อสารจริงสามารถเกิดร่วมกันได้ นอกจากนี้ ตัวละครเดอ คัปปาน่า (デ・カッパーナ) ที่เป็นอัศวินรัตติกาลที่แฝงตัวเป็นพ่อบ้านตระกูลเศรษฐี ใช้สรรพนาม 「我が輩」 คู่กับการใช้ภาษาสุภาพชั้นสูง 「で御座います」 และตัวละครเดวิด (デヴィッド) ซึ่งเป็นนายทหารอายุน้อยรูปงามใช้ภาษาสุภาพแต่ใช้สรรพนาม 「オレ」 แสดงให้เห็นขอบเขตของรูปสุภาพว่าพอใช้ร่วมกับการใช้ 「オレ」 ได้บ้าง ดังตัวอย่าง (4)

(4) 「ローマナ水軍隊のデヴィッドです。オレを支えてくれる人々のためなら、どんな海原でも越えていける。」 (ข้าคือเดวิดแห่งทัพ เรือโรมาน่า เพื่อคนที่คอยส่งเสริมข้า ไม่ว่าท้องทะเลใด ข้าจะข้ามไปหา)

สำหรับตัวละครหญิงที่ใช้สรรพนาม 「私」 กับรูปปกติมี 14 ตัว มีลักษณะบุคลิกที่ต่างจากตัวละครที่ใช้รูปสุภาพคือ เป็นนักรบ เป็นเจ้าหญิงที่กระโดดกระเดก ภูติที่ค่อนข้างก้าวร้าว สาวชาวป่า และสาวมนุษย์สัตว์ การแยกใช้รูปธรรมดาและรูปสุภาพจึงช่วยให้บุคลิกตัวละครหญิงที่ใช้ 「私」 เหมือนกันมีความแตกต่างที่ชัดเจนขึ้น

5.3 การแสดงอตัลัษณ์ที่ส่วนทำยประโยคของตัลละคร

การเปลี่ยรูปรภาษาเพื่อแสดงอตัลัษณ์ไม่คอยเกิดกับตัลละครที่มีบทพูดสำคัญบ่อย ๆ เพราะจะ ทำให้อ่านยาก จึงมักเกิดในตัลละครประกอบ เช่น ในการ์ตูนโดราเอมอน แม่ชูเนโอะก็พูดโดยใช้ 「ざま す」 แทน 「です」 แต่ชูเนโอะกลับพูดโดยใช้ภาษาปกติ สำหรับในเกมโปโปโลครอยซ์พบภาษาแสดง อตัลัษณ์ที่ใช้ทำยประโยคทั้งสิ้น 15 ตัลละคร คิดเป็น 15.85% ของตัลละครทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าในบท พูดของตัลละครส่วนใหญ่ยังใช้ภาษาญี่ปุ่นตามปกติ สำหรับตัลละครที่มีการใช้คำแสดงอตัลัษณ์ฟ่งทำย มีตัลละครชาย 7 ตัล ตัลละครหญิง 4 ตัล และตัลละครอื่น ๆ อีก 4 ตัลละครดังแสดงไว้ในตารางที่ 5

5.3.1 การใช้ キャラコピュラ

พบตัลอย่างการใช้ส่วนเติมเต็มสร้างอตัลัษณ์ 5 ตัลละคร คือการเปลี่ย 「だ」 เป็น 「でござ る」 「ですら」 「じゃ」 「ッス」 「や」 การใช้ 「でござる」 เป็นลักษณะของภาษานักรบ ในที่นี้ ถูกใช้ในตัลละครอัศวินขาว (白騎士) ผู้ช่วยของเจ้า ชายปีเอโตร 「ですら」 อาจเป็นลักษณะการ ถอดเสียงเลียนแบบการพูดของคนชนบทพบในตัลละครไดซัน (ダイソン) 「じゃ」 เป็นคำเพี้ยนเสียง 「だ」 แสดงภาษาเก่าจึงเหมาะแก่กับตัลละครที่เป็นคนแก่อย่างตัลละครโจเซฟ (ジョセフ) หรือคนที่มี ลักษณะเป็นปราชญ์อย่างเขียนหญิงเอน่า (エナ) 「ッス」 เป็นลักษณะการพูดของผู้ชายสมัย ใหม่ จึงถูกนำมาใช้ในตัลละครชายที่ยังวัยรุ่นนอยุ่ได้แก่ คาร์โล (カルロ) และ 「や」 เป็นคำแทน 「だ」 ที่ใช้ใน ภาษาถิ่นคันไซ ถูกนำมาใช้ในตัลละครอัลฟอนส์ (アルフオン) สวาน้อยในเมืองที่พูดภาษาถิ่น คันไซ

ตารางที่ 5 ตัลอย่างการใช้ภาษาของตัลละครที่มีคำแสดงอตัลัษณ์ฟ่งทำย

ตัลละครชาย

白騎士：己の正義を貫くでござるよ。

カルロ：必ず果たしてみせるッス！

ビオルク：照れちゃうわ。／いっくわよお〜。

タモタモ：タモタモ。にんげんノほしヲみる。

ダイソン：ごくろうさます。／ダイソンといます。

ジョセフ：アリシアよ、これだけは覚えておくのじゃ。

バナード：こそこそ歩くしかねえなんて悲しいこったねえ。／

あっしに任せておくんなせい！

ตัลละครหญิง

エナ：見えるのじゃろう。／それにの、お主ら、わしを子供扱いしておるが。

アーシェラ：力になってやるぜ。／一昨日来やがれ。

アルフオン：力持ちになってもうた。／どんな強敵がおるんやろ。

クローディア：楽しい時間を過ごせるようにしたいと考えていますわ。／

初めてお目にかかります。

ตัวละครอื่น ๆ

ガボ : ガボガーボ !

ホクラニ : オラの力、發揮するワニ ! / 立派なクロネシア人ワニよ。

ザッパ : ザッパは竜族なんだな。 / 終わりなんだな。

デフロボ : 魔王城ノ「攻撃」ヲ強化スレバぼすニ与エルだめーじガ増エルデフ。

5.3.2 การใช้ キャラ助詞

พบตัวอย่างการใช้คำช่วยท้ายประโยคสร้างอัตลักษณ์ใน 7 ตัวละคร ได้แก่ 「わよ」「ぜ」「わ」「の」「ワニ」「んだな」「デフ」

สำหรับ 「わよ」「ぜ」「わ」 เป็นคำช่วยท้ายประโยคที่มีการใช้งานจริง โดยเป็นคำช่วยที่ใช้กระตุ้นให้คู่สนทนารับข้อมูล แต่เนื่องจากโดยปกติจะใช้คำช่วย 「よ」 ในการสื่อสารจริง การใช้คำช่วยเหล่านี้จึงแฝงอัตลักษณ์เพิ่มเติม กล่าวคือ คำช่วย 「わ」 ซึ่งถือว่าเป็นคำช่วยที่แสดงความเป็นผู้หญิง และคำช่วย 「ぜ・ぞ」 มักถูกพิจารณาว่าเป็นคำช่วยที่แสดงความเป็นผู้ชาย ในปัจจุบัน การใช้ 「わよ」 นิยมใช้ในหมู่เพศทางเลือกจึงถูกมองว่าเป็นภาษากะเทย (オネエ言葉) สำหรับในเกมนี้ 「わよ」 ถูกเติมในคำพูดของบียอร์ก (ビョルク) ซึ่งเป็นนักรบเพศทางเลือก ส่วน 「ぜ」 ถูกใช้ในคำพูดของอาเชรา (アーセラ) ซึ่งเป็นผู้หญิง เพื่อแสดงพื้นเพของนักรบหญิงผู้นี้ว่าเป็นอันธพาลมาก่อน และ 「わ」 ถูกใช้ในคำพูดของคลอเดีย (クロディア) ซึ่งเป็นนักเวทย์มนตร์ใส่ชุดสไตลโลลิต้าใช้เพื่อเสริมภาพลักษณ์ความเป็นคุณหนู (お嬢さん) 「の」 หรือ 「のう」 เป็นคำช่วยท้ายประโยคที่ผู้สูงอายุนิยมใช้พูดแทน 「ぬ」 ดังนั้นเมื่อเขียนหญิงเอนำใช้ จึงแสดงความแก่ หรือความเป็นนักปราชญ์

ส่วนคำอีก 3 คำ คือ 「ワニ」「んだな」「デフ」 เป็นคำช่วยที่สร้างขึ้นเพื่อแสดงอัตลักษณ์ของผู้พูด เช่น 「ワニ」 เป็นคำช่วยลงท้ายประโยคของโฮกุรานีที่เป็นมนุษย์จระเข้ โดยในภาษาญี่ปุ่น 「ワニ」 แปลว่า “จระเข้” 「んだな」 เป็นคำประสมที่ประกอบด้วย 「んだ」「な」 โดยปกติจะใช้แสดงความเข้าใจ อย่างไรก็ตามในวิธีการใช้ในเกมไม่ได้มีความหมายพิเศษนอกจากบอกอัตลักษณ์ว่าเป็นคำพูดของซัปปะ มังกรพเนจร และ 「デフ」 เป็นการนำชื่อเดฟโรโบมาเติมท้ายจากข้อมูลเกมไปไปโครอยซีในภาคก่อนหน้านี้ หุ่นยนต์ที่จอมมารคามิกามิเป็นผู้สร้างจะพูดไม่ชัด พูดเสียงวรรณค 「サ」 เป็น 「ハ」 ทั้งหมด ด้วยเหตุนี้ 「です」 จึงกลายเป็น 「でフ」「でしよー」 จึงกลายเป็น 「でヒョー」 (มีเดียเวิร์ค, メディアワーク, 2000) ซึ่งเป็นลักษณะการสร้าง キャラコピュラ หุ่นยนต์นี้จึงถูกตั้งชื่อว่า 「デフロボ」 อย่างไรก็ตามในเกมภาคนี้ได้เปลี่ยนการสร้างคำแสดงอัตลักษณ์จาก キャラコピュラ เป็น キャラ助詞 แทน จึงไม่ใช้ว่า 「増エマフ」 แต่เป็น 「増エルデフ」 จึงเห็นได้ว่าการแยกใช้ キャラコピュラ และ キャラ助詞 ไม่ได้มีกำหนดตายตัว ผู้แต่งสามารถเลือกใช้ได้ตามสะดวก

5.4 การเปลี่ยนชุดตัวอักษร

นอกเหนือจากการเปลี่ยนชุดตัวอักษรในคำสรรพนามเพื่อแยกบุคคลตัวละครให้ละเอียดขึ้นไปอีก โดยอักษรที่ระบุสรรพนามที่ใช้อักษรฮิรางานะจะมีความอ่อนโยนกว่าคาตากานะ และอักษรคาตากานะหรือฮิรางานะจะแสดงอายุน้อยกว่าสรรพนามที่ใช้อักษรคันจิ ยังพบลักษณะการใช้ในรูปแบบอื่น เช่นกรณีเปลี่ยนจากอักษรฮิรางานะเป็นคาตากานะซึ่งกรณีนี้พบในการพูดของหุ่นยนต์「デフロガ」(ตัวอย่างที่ (2)) เพื่อแสดงการเป็นคนต่างด้าว ออกเสียงภาษาหลักไม่ชัด กรณีเปลี่ยนจากอักษรคันจิเป็นอักษรฮิรางานะ เช่นการพูดของคนป่า「タモタモ」(ส่วนหนึ่งในตารางที่ 5) ซึ่งแสดงให้เห็นความรู้ในการอ่านออกเขียนได้ที่อาจมีน้อย ในทางกลับกัน พบการเปลี่ยนคำศัพท์ให้ใช้อักษรคันจิที่ยากขึ้นในการพูดของเซียนหญิง「エナ」(ตัวอย่างที่ (5)(6))

- (5) 「大地の理から離れたゆえに老いることが無いわしは、お主にどう見えるのじゃろうな。」(เราซึ่งไม่เคยแก่เฒ่าเพราะดำรงชีพแห่งระเบียบแห่งโลกา ในสายตาของท่านจะเห็นเป็นอย่างไรนะ)
- (6) 「天啓か……運命の糸車の導くままに赴こう」(บัญญัติสวรรค์หรือ.....เราจะดำเนินตามที่ทุกปั่นด้ายแห่งโชคชะตาได้นำทางไป)

5.5 การแสดงอัตลักษณ์โดยรูปภาษาอื่น ๆ

นอกจากการแสดงอัตลักษณ์ตามกรอบที่อ้างอิงงานวรรณกรรมก่อนหน้า และที่ผู้วิจัยได้ลองนำมาพิจารณาร่วมแล้ว ยังอาจมีการแสดงอัตลักษณ์โดยรูปแบบอื่น ๆ ดังนี้

5.5.1 การใช้คำศัพท์ที่แสดงอัตลักษณ์

ตัวอย่างคำศัพท์ที่พบ เช่น ในคำศัพท์ทั่วไป ในขณะที่ตัวละครส่วนใหญ่พูดตอนฉากเริ่มผู้ (สถานการณ์ที่③)ว่า「行く」หรือ「行きます」ซึ่งแปลว่าพร้อมบุก ตัวละครที่เป็นชามูโรหรืออัศวินจะใช้คำว่า「参る」ซึ่งเป็นคำต่อมตัวแทน ตัวละครดิอาน่า (ディアナ) ลูกสาวนายพรานจะพูดว่า「狩りの時間だよ！」(ได้เวลาล่าแล้ว) ซึ่งแสดงภาพลักษณ์นายพรานค่อนข้างชัดเจน หรือเจ้าหญิงซิลบา (シルバ姫) ซึ่งเป็นเจ้าหญิงนักเดินประจำเมืองโรมาน่าที่เชี่ยวชาญการเดินร่า ก็จะกล่าวว่า「私の無闇、御覧なさい！」(จงมองดูระบฏฉัน) อีกประการคือ การพบการใช้คำเชื่อมแบบโบราณ「ゆえに」ของเซียนหญิงเอนาดังตัวอย่างที่ (5) และการใช้คำอุทานที่ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งใช้บ่อยจนกลายเป็นอัตลักษณ์ของตัวละครนั้น เช่น「よっしや、いくぞっ！」ของนักรบเด็ก โคลิน (コリン) 「勝ったな、ワッショイー」ของคอนราด(コンラッド) ที่ชอบงานเลี้ยงรื่นเริงและ「アディオス」ของเดอคับปาน่า (デ・カッパーナ) อัศวินรัตติกาลที่มีลักษณะคล้ายไซโร จึงพูดเป็นภาษาสเปนที่ผู้เล่นเกมชาวญี่ปุ่นเข้าใจ

5.5.2 การเพี้ยนเสียงคำทดแทนการเปลี่ยนสำเนียง

มีการสร้างตัวละครบานาร์ด (バナード) ซึ่งเป็นชาวบ้านในอาณาจักรต่างทวีปให้มีลักษณะคล้ายนักผจญเพลิงเอโดะจึงมีการสร้างอาวุธคล้ายฟู่แห่ดับเพลิง และมีการดัดเสียงภาษาที่ใช้ให้เป็น

แนวนิยมของชาวเอโดะจากเสียง [ai] เป็นเสียง [ei] เช่น 「任せておきなさい」 เป็น 「任せておくんなせい」

จากการวิเคราะห์ประเภทคำแสดงอัตลักษณ์ของตัวละครในเกมโปโปโลครอยซ์ครั้งนี้โดยเพิ่ม การศึกษาการแสดงรูปสุภาพด้วยพบว่า รูปสุภาพเข้ามามีส่วนช่วยแบ่งอัตลักษณ์ของตัวละครให้แยกย่อย ลงไปได้ เช่น ตัวละครภูติแฝด และด้วยจำนวนตัวละครที่มีมาก ทำให้มีการใช้รูปตัวอักษร (อิรงานะ-คาตา กานะ-คันจิ) และการเพี้ยนเสียงคำ มาช่วยแบ่งบุคลิกตัวละครเพิ่มเติมในคำสรรพนาม และช่วยสร้าง อัตลักษณ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

6. ภาพรวมแนวโน้มระดับการแสดงอัตลักษณ์ในเกม “โปโปโลครอยซ์”

จากการศึกษาตัวอย่างภาษาแสดงอัตลักษณ์ในรูปแบบต่าง ๆ พบว่าในเกม “โปโปโลครอยซ์” นี้ สามารถพบรูปแบบสร้างอัตลักษณ์ทั้งหมด อันได้แก่ การใช้คำสรรพนาม การแบ่งใช้รูปปกติ-รูปสุภาพ การใช้คำแสดงอัตลักษณ์ที่เป็นส่วนเติมเต็ม หรือคำช่วยท้ายประโยค และการใช้รูปตัวอักษร ทั้งนี้ ผู้วิจัย สามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาษากับระดับความชัดเจนของอัตลักษณ์ที่ได้จากการศึกษาใน ครั้งนี้ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาษากับระดับความชัดเจนของอัตลักษณ์

โดยจะเห็นว่าทั้งตัวละครชายและตัวละครหญิงจะแบ่งกลุ่มตัวละครเป็นกลุ่มที่พูดสุภาพได้แก่ผู้ที่มี การศึกษา ผู้ที่เป็นข้าราชการ นักรบในสังกัด กับกลุ่มที่ใช้รูปภาษาปกติซึ่งเป็นคนธรรมดา ชาวบ้าน หรือ คนที่มีนิสัยกึ่งกึ่งหะ การแบ่งอัตลักษณ์ในลำดับต่อไปคือการแยกใช้คำสรรพนาม โดยกรณีของตัวละครชาย อาจแบ่งกลุ่มพูดสุภาพเป็นกลุ่มที่พูด 「僕」 และ 「私」 กลุ่มที่ใช้รูปปกติเป็นกลุ่มที่ใช้ 「俺」 หรือคำอื่น ๆ ส่วนตัวละครหญิงส่วนใหญ่กลุ่มใช้รูปสุภาพจะใช้ 「私」 และกลุ่มที่เป็นรูปธรรมดาก็จะใช้ 「私」 เพื่อ แสดงความเป็นหญิงจนถึง 「アタシ」 ที่มีลักษณะเป็นผู้หญิงห้าว ตัวละครที่ใช้คำสรรพนามต่างไปจากนี้ ก็จะมีอัตลักษณ์ที่ชัดเจนขึ้น ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า การแบ่งใช้รูปปกติ-รูปสุภาพเข้ามาช่วยแบ่งกลุ่มตัวละคร หญิงที่พูด 「私」 เหมือนกันให้มีอัตลักษณ์ต่างกันด้วย

ในขั้นสุดท้ายคือการสร้างคำเติมเต็มหรือคำช่วยท้ายประโยคเฉพาะ และการเปลี่ยนรูปตัวอักษร เพื่อแสดงอัตลักษณ์เพิ่มเติม ซึ่งลักษณะคำช่วยท้ายประโยคเราอาจพบเห็นได้ในภาษาไทยได้ด้วย เช่น “นะยะ” “เจ้าอะ” “เว้ย” “ขอรับ” “เพคะ” “พะยะคะ” แต่ลักษณะคำเติมเต็มจะไม่มีในภาษาไทย เช่น 「で御座います」 「んだな」 「じゃ」 「ですら」 และการเปลี่ยนรูปตัวอักษร เช่น 「にんげんノほしヲみ

ル。」 ก็ไม่มีปรากฏในภาษาไทย การเพิ่มภาษาแสดงอัตลักษณ์รูปแบบนี้ทำให้อัตลักษณ์ของตัวละครนั้นชัดเจนที่สุด สามารถรู้ได้ง่ายว่าเป็นบทบาทของตัวละครตัวใด

เมื่อพิจารณารูปแบบการสร้างอัตลักษณ์อื่น ๆ เพิ่มเติม เช่นการใช้คำยาก ๆ อักษรคันจิจำนวนมากที่ตัวละครเอนา (エナ) ช่วยสร้างอัตลักษณ์ความเป็นปราชญ์ให้แก่ตัวละครโดยที่ผู้เล่นเกมชาวเองอาจไม่ได้สนใจความหมายหรือเข้าใจความหมายของคำนัก ในด้านของการเขียนเสียงคำก็เปรียบเสมือนการใช้คำที่เป็นภาษาถิ่นทดแทน จึงถือว่าเป็นการสร้างอัตลักษณ์ได้ในระดับหนึ่งเช่นกัน

7. สรุป

ในการศึกษาภาษาที่แสดงอัตลักษณ์ในเกม “ไปโปโลครอยซ์” ที่มีตัวละครมากถึง 89 ตัวละคร ทำให้เห็นตัวอย่างการใช้งานจริงของคำแสดงอัตลักษณ์รูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น และนอกเหนือจากรูปแบบ 3 ประเภทหลักที่ได้จากการอ้างอิง ได้แก่การใช้คำสรรพนาม และการใช้คำสร้างที่เป็น 「キラ語尾」 และ การใช้คำแวดล้อม เช่น คำศัพท์เฉพาะทางคำอุทาน คำเชื่อม ยังพบว่ารูปสุภาพ การใช้รูปตัวอักษร รวมถึงการเขียนเสียงคำศัพท์ยังเป็นวิธีการหนึ่งในการแบ่งอัตลักษณ์ด้วย ทำให้ตัวละครที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันสามารถแสดงความแตกต่างกันได้มากขึ้น

ภาษาแสดงอัตลักษณ์อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยของสังคมด้วย ดังนั้นในยุคสมัยที่เปลี่ยนไป เช่น การแบ่งเพศทางเล็อกให้มีมากเป็น LGBTQ+ การสัมผัสกับชาวต่างชาติกลุ่มใหม่ ๆ ในสังคมก็อาจก่อให้เกิดการสร้างภาษาแสดงอัตลักษณ์รูปแบบอื่น ๆ ด้วย การเรียนรู้อัตลักษณ์ผ่านภาษาแสดงอัตลักษณ์ภาษาญี่ปุ่นจึงช่วยเพิ่มอรรถรสในการบริโภคสื่อบันเทิงภาษาญี่ปุ่น และตีความภาษาจากบุคลิกของตัวละครได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น และหากมีการศึกษาการสร้างอัตลักษณ์ด้วยภาษาแสดงอัตลักษณ์เชิงเปรียบเทียบ ภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทยแล้วก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการแปลสื่อบันเทิงระหว่างสองภาษา

บรรณานุกรม

- ศิริพร ภักดีผาสุข. (2018). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอัตลักษณ์และแนวทางการนำมาศึกษาภาษาไทย*. โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อักษฎายุทธ ชูศรี. (2013). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาภาษาในสังคมญี่ปุ่น ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1*. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Chusri, A. (2013). *Japanese Education in Thailand and Character Words*. Asia Future Conference 2013. Bangkok, Thailand (Poster Presentation)
- Kinsui, S. & Yamakido, H. (2015). Role Language and Character Language. *Acta Linguistica Asiatica*.5(2), 29-41.
- Siriacha, R. (1993). 「日本語とタイ語の自称詞の対照研究—認知言語学の観点から見た出現数と種類の差異—」 『国際文化研究』 東北大学 国際文化学会.

- คินซุอิ, 金水敏. (1993). 『ヴァーチャル日本語 役割語の謎』 岩波書店.
- คินซุอิ, 金水敏編. (2009). 『役割語研究の地平』 くろしお出版.
- คินซุอิ, 金水敏編. (2011). 『役割語研究の展開』 くろしお出版.
- คินซุอิ, 金水敏編. (2014). 『<役割語>小辞典』 研究社.
- ซะกะอิและคณะ, 酒井彩他. (2019). 『キャラで学ぶ友だち日本語』 くろしお出版.
- ซะตะโนะบุ, 定延利之. (2007). 「キャラ助詞が現れる環境」 金水敏編『役割語研究の地平』 くろしお出版.
- ซะตะโนะบุ, 定延利之. (2011). 「キャラクターは文法をどこまで変えるか？」 金水敏編『役割語研究の展開』 くろしお出版.
- ทะนะกะ, 田中ゆかり. (2011). 『「方言コスプレ」の時代—ニセ関西弁から龍馬語まで』 岩波書店.
- ทะโมะริ, 田森庸介. (2015). 『ポポロクロニクル 白き竜』 偕成社.
- เมย์นาร์ต, เมйнаร์ด, 泉子 K. (2001). 「日本語文法と感情の接点—テレビドラマに会話分析を応用して—」 『日本語文法』 1-1、日本語文法学会、90-110.
- มีเดียเวิร์ค, メディアワークス. (2000). 『ポポロクロイス物語Ⅱ公式ファンブック』 .

ปัจจัยด้านภาษาศาสตร์สังคมที่มีอิทธิพลต่อ
การแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ในคำภาษาไทย
Sociolinguistic Factors Affecting Variation
of CV Syllable Medial Epenthesis in Thai Words

ธัญแอนนา ทองเจือ¹

สุกัญญา เรืองจรรยา²

Received 10 September 2021

Revised 11 October 2021

Published 9 December 2021

บทคัดย่อ

คำในภาษาไทยบางคำสามารถออกเสียงได้ 2 แบบ คือ สามารถแทรกเสียงพยางค์
เพิ่มในคำหรือไม่แทรกเสียงพยางค์เพิ่มในคำก็ได้ โดยการแทรกเสียงคือ การแทรกเสียง
พยัญชนะ (Consonants) และสระ (Vowels) ซึ่งเป็นการเพิ่มพยางค์ในคำ งานวิจัยนี้มุ่งศึกษา
เพื่ออธิบายปรากฏการณ์การแทรกพยางค์ CV โดยพิจารณาจากปัจจัยทางสังคม ได้แก่ รายได้
เพศ และวุฒิการศึกษา ผ่านผู้บอกภาษาจำนวน 140 คน จากบริษัทมหาชนแห่งหนึ่ง และนำข้อมูล
ภาษาที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์
t-test และการวิเคราะห์ Chi-Square ผลการวิจัยพบว่าผู้บอกภาษาที่มีรายได้ปานกลางและ

¹ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รายได้สูงแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์มากกว่าผู้บอกภาษาที่มีรายได้ต่ำ ด้วยเหตุผลที่ว่าผู้บอกภาษาที่มีรายได้ปานกลางและรายได้สูงจะระมัดระวังเรื่องการใส่รูปภาษาที่ได้มาตรฐานมากกว่า ซึ่งผลการวิจัยที่ได้สนับสนุนงานวิจัยของอาบิตบอลและคณะ (Abitbol et al., 2018) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บอกภาษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูงจะใช้รูปภาษาที่ได้มาตรฐานมากกว่าผู้บอกภาษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับอื่น ส่วนปัจจัยด้านเพศปรากฏว่าผู้บอกภาษาเพศชายจะมีการแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์น้อยกว่าผู้บอกภาษาเพศหญิง เนื่องจากผู้บอกภาษาเพศชายอาจจะมีแนวโน้มที่จะออกเสียงคำที่มีพยางค์น้อยกว่าซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของเกรย์ (Gray, 2012) ในเรื่องของการสนทนาที่ผู้บอกภาษาเพศชายจะใช้รูปภาษาที่สั้นกว่าผู้บอกภาษาเพศหญิงที่มักจะใช้คำและพยางค์ที่ยาวขึ้นและปัจจัยด้านสุดท้าย คือ ปัจจัยด้านวจนลีลา พบว่าวจนลีลาเป็นทางการจะแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์มากกว่าวจนลีลาไม่เป็นทางการ เนื่องจากวจนลีลาเป็นทางการส่วนใหญ่มีแนวโน้มจะใช้พยางค์ที่มีความยาวมากกว่าวจนลีลาไม่เป็นทางการ

คำสำคัญ: การแทรกเสียง ปัจจัยด้านภาษาศาสตร์สังคม รายได้ เพศ วจนลีลา

Abstract

This study looks at the phonological variation of Thai words in which they have two variant forms; with -CV- epenthesis in word-medial position or no -CV- epenthesis. We attempt to find explanation through the lens of sociolinguistics, be them, socio-economics, gender, and formal versus informal speech. They were 140 participants of a public company. We used One-Way ANOVA test, the independent samples t-test, and the Chi-square test to quantitatively analyze the data. Interestingly, we found considerable differences in phonological variation depending on informants' income. Those who have high and average income were likely to insert CV epenthesis in word-medial position, while those with low income showed a contradiction of having no CV epenthesis which is consistent with Abitbol et al. (2018).

They indicated that the high socio-economic status group of people tended to use more standard terms than the non-high ones. As the study for gender shown that male informants pronounced words more casually with no CV epenthesis comparing to female ones which were in accordance with Gray (2012). He stated that male pronounced words more casually and precisely comparing to female ones. Lastly, the study also showed that the informal context had an effect on phonological variation. The informants preferred to epenthesize CV in word-medial position when it came to formal contexts.

Keywords: cv epenthesis, Sociolinguistic variables, socio-economic, speech styles, gender

บทนำ

ภาษาเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการสื่อสารของมนุษย์ โดยเราใช้ภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ความต้องการหรือเจตนาอารมณ์ ซึ่งภาษาที่ถูกใช้ในชีวิตประจำวันมักเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านรูปศัพท์ การสะกดคำ การแปลความหมาย การเปลี่ยนแปลงด้านไวยากรณ์ หรือแม้แต่การออกเสียงที่ทำให้เกิดความหลากหลายทางรูปภาษาอย่างมาก โดยเฉพาะในภาษาไทย ดังแสดงในข้อมูลภาษา (1)

(1)

		[nák.sàt]	~	[nák.ka.sàt]
(ก) นักซ์ตร	อ่านว่า	นัก - สัด	หรือ	นัก - กะ - สัด
		[ɔn.ha.pum]	~	[ɔn.na.ha.pum]
(ข) อุดนหมุมิ	อ่านว่า	อุน - หะ - พุม	หรือ	อุน - นะ - หะ - พุม
		[lê:t.naj]	~	[lê:t.sa.naj]
(ค) เลศนัย	อ่านว่า	เลด - ไน	หรือ	เลด - สะ - ไน

จากข้อมูลภาษา (1) คำเหล่านี้สามารถออกเสียงได้ 2 แบบ ทั้งที่มีการแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์และการไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ โดยไม่ว่าจะเป็นการออกเสียงในแบบใดก็ได้รับการยอมรับจากเจ้าของภาษา ซึ่งเมื่ออ้างอิงวิธีอ่านที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2554 พบว่าคำดังกล่าวบอกรหัสการอ่านคำเพียง 1 แบบ โดยเป็นการออกเสียงไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ แต่การออกเสียงในชีวิตประจำวันผู้คนได้ปรับเปลี่ยนการออกเสียงจึงทำให้เกิดการแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ขึ้นมา ดังเช่นข้อมูลภาษา (1)

จากการศึกษาเพิ่มเติมพบงานวิจัยของนักภาษาศาสตร์ทางด้านภาษาไทยที่กล่าวถึงการออกเสียงคำภาษาไทยตามหลักและตามความนิยม โดยการออกเสียงตามหลัก หมายถึง การออกเสียงตามหลักภาษา และการออกเสียงตามความนิยม หมายถึง การออกเสียงที่คนในสังคมนิยมออกเสียง โดยไม่คำนึงถึงหลักภาษา ซึ่งการออกเสียงตามความนิยมไม่ถือว่าผิดหลักการอ่าน ถ้าเจ้าของภาษายอมรับและสามารถสื่อสารกันได้ (นิตยา กาญจนะวรรณ, 2560, น. 72-74) ดังแสดงในข้อมูลภาษา (2)

(2)

		[ɔ̃.dom.kʰa.tiʔ]	~	[ɔ̃.dom.ma.kʰa.tiʔ]
(ก) อุดมคติ	อ่านว่า	อุ - ดม - คะ - ตี	หรือ	อุ - ดม - มะ - คะ - ตี
		[rət.bu.ri:]	~	[rət.tea.bu.ri:]
(ข) ราชบุรี	อ่านว่า	ราด - บุ - รี	หรือ	ราด - ซะ - บุ - รี
		[mu:n.tʰá:n]	~	[mu:n.la.tʰá:n]
(ค) มูลฐาน	อ่านว่า	มูน - ถาน	หรือ	มูน - ละ - ถาน

ข้อมูลภาษาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาปรากฏการณ์การแปรเสียงที่เกิดขึ้นผ่านแนวคิดภาษาศาสตร์สังคม โดยนำปัจจัยทางสังคมด้านวัจนลีลามาวิเคราะห์การแปรเสียง เนื่องจากงานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าวัจนลีลาส่งผลต่อการแปรเสียง เช่น งานวิจัยของลาบอฟ (Labov, 1966, อ้างถึงใน Labov, 2006, pp. 141-142) ที่ผลการวิจัยพบว่าคนส่วนใหญ่ออกเสียง (r) ในวัจนลีลาเป็นทางการชัดเจนกว่าในวัจนลีลาไม่เป็นทางการ อีกทั้งรูป

ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันที่พบเห็นได้บ่อย เช่น คำว่า เพชรบุรี พบการออกเสียง 2 แบบ คือ [p^het.cha.bu.ri:] ที่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ หรือ เพชรบุรี [p^het.bu.ri:] ที่ไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ โดยผู้บอกภาษาจะเลือกออกเสียงแบบใดแบบหนึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ดังนั้นวจนลีลาจึงเป็นปัจจัยทางสังคมที่สำคัญที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในงานวิจัยนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสนใจปัจจัยทางสังคมด้านอื่น ได้แก่ ปัจจัยด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม คือ รายได้ จากการศึกษาเพิ่มเติมพบว่ารายได้จะผันแปรกับชนชั้นทางสังคม และรูปภาพภาษาที่ใช้จะผันแปรตามชนชั้นทางสังคมที่ผู้บอกภาษาอยู่ เช่น งานวิจัยของ ลาบอฟ (Labov, 1966, อ้างถึงใน Labov, 2006, pp. 41-48) แสดงให้เห็นว่า การแบ่งชนชั้นทางสังคมจะส่งผลให้เกิดความแตกต่างของรูปภาพ โดยผู้บอกภาษาชนชั้นแรงงานมักไม่ออกเสียง (r) ที่ชัดเจนมากนักแตกต่างจากผู้บอกภาษาชนชั้นสูงที่มักจะออกเสียง (r) อย่างชัดเจน และอีกหนึ่งปัจจัยทางสังคมที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา คือ ปัจจัยด้านเพศ เนื่องจากงานวิจัยในอดีต แสดงให้เห็นว่าเพศที่ต่างกันส่งผลต่อรูปภาพที่ต่างกัน เช่น งานวิจัยของ พินดา ธนานันท์ (2545) ที่ผู้บอกภาษาเพศหญิงจะใช้รูปภาพที่ถูกต้องมากกว่าผู้บอกภาษาเพศชาย

ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจวิเคราะห์ปรากฏการณ์การแปรเสียงคำภาษาไทยที่มีการแปรเสียงได้ 2 แบบ คือ การแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ หรือการไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ผ่านปัจจัยทางสังคม 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม คือ รายได้ ปัจจัยด้านเพศ และปัจจัยด้านวจนลีลา

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปรากฏการณ์การแปรเสียงแทรกหรือไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ โดยพิจารณาปัจจัยทางสังคม 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม คือ รายได้ ปัจจัยด้านเพศ และปัจจัยด้านวจนลีลา

คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยด้านรายได้มีผลต่อการแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์หรือไม่ อย่างไร

2. ปัจจัยด้านเพศมีผลต่อการแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์หรือไม่ อย่างไร
3. ปัจจัยด้านวจนลีลาที่มีผลต่อการแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์หรือไม่ อย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บอกภาษารายได้ต่ำแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์น้อยกว่าผู้บอกภาษารายได้ปานกลางและรายได้สูง
2. ผู้บอกภาษาเพศชายแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์น้อยกว่าผู้บอกภาษาเพศหญิง
3. ในบริบทของวจนลีลาที่เป็นทางการแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์มากกว่าบริบทของวจนลีลาที่ไม่เป็นทางการ

ทบทวนวรรณกรรม

1. ปัจจัยด้านรายได้

การศึกษาปัจจัยทางสังคมด้านรายได้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกใช้รูปภาษา ผู้วิจัยพบงานวิจัยที่น่าสนใจของอาบิตบอลและคณะ (Abitbol et al., 2018) ที่ศึกษารูปภาษาของผู้ใช้ Twitter ในประเทศฝรั่งเศส ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ข้อมูลที่มาจากปัจจัยทางสังคม เช่น สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ตำแหน่งที่ตั้ง ช่วงเวลาของการเล่น และเครือข่ายสังคมของผู้ใช้ ส่วนข้อมูลที่เป็นตัวแปรภาษา เช่น การลดคำปฏิเสธ การไม่ออกเสียง s หรือ x ที่ตำแหน่งท้ายคำ และชุดข้อมูลคำศัพท์ โดยผลการศึกษาพบว่า ผู้บอกภาษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง อาศัยอยู่แถบเหนือ และใช้ Twitter ในช่วงเวลากลางวัน นิยมใช้รูปภาษาที่ได้มาตรฐานและชุดคำศัพท์มากกว่า อีกทั้งเครือข่ายทางสังคมก็ยังส่งผลต่อรูปภาษาของผู้บอกภาษา โดยผู้บอกภาษาที่อยู่ในสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับเดียวกันจะใช้รูปภาษาที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งแตกต่างจากผู้บอกภาษาที่ไม่ได้อยู่ในสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับเดียวกันจะใช้รูปภาษาที่แตกต่างกัน (Abitbol et al., 2018)

2. ปัจจัยด้านเพศ

การศึกษาเพิ่มเติมพบงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้รูปภาษาที่ผันแปรไปตามปัจจัยด้านเพศทั้งในประเทศและนอกประเทศ เช่น ในงานของเกรย์ (Gray, 2012) กล่าวถึงรูปภาษาในการสนทนาระหว่างผู้บอกภาษาเพศชายและผู้บอกภาษาเพศหญิงว่า ผู้บอกภาษาเพศชายมีการใช้รูปภาษาที่สั้นและกระชับกว่าผู้บอกภาษาเพศหญิง เช่น ผู้บอกภาษาเพศชายพูดว่า ‘ผมไม่เป็นไร’ เขาต้องการสื่อว่า เขาไม่เป็นอะไรจริง ๆ แต่ในทางกลับกัน ถ้าผู้บอกภาษาเพศหญิงต้องการอธิบายความรู้สึกนี้จะมีการใช้รูปภาษาที่ยาวขึ้น เช่น ‘ฉันไม่เป็นไร ฉันจัดการปัญหาของฉันได้แล้ว ฉันไม่ได้ต้องการความช่วยเหลือจากคุณสักหน่อย’ จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของรูปภาษาระหว่างผู้บอกภาษาเพศชายและผู้บอกภาษาเพศหญิง (Gray, 2012, pp. 77-78)

ส่วนงานวิจัยภายในประเทศ เช่น งานวิจัยของ พนิดา ธนานันท์ (2545) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแปรของเสียง [ร] , [ล] ในตำแหน่งพยัญชนะต้นของการพูดและการเขียนสะกดคำในภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า วจนลีลาการพูดเป็นทางการ ผู้บอกภาษาเพศชายและผู้บอกภาษาเพศหญิงใช้รูปแปรเสียง [ร] , [ล] หรือรูปแปรที่ถูกต้องแตกต่างกัน โดยผู้บอกภาษาเพศหญิงใช้รูปแปร [ร] , [ล] หรือรูปแปรที่ถูกต้องมากกว่าผู้บอกภาษาเพศชาย วจนลีลาการพูดไม่เป็นทางการพบว่าผู้บอกภาษาเพศชายใช้รูปแปรเสียง [ร] , [ล] หรือรูปแปรที่ถูกต้องน้อยกว่าผู้บอกภาษาเพศหญิงและในวจนลีลาภาษาเขียนพบว่า ผู้บอกภาษาเพศหญิงใช้รูปแปร [ร] , [ล] หรือรูปแปรที่ถูกต้องมากกว่าผู้บอกภาษาเพศชายเช่นเดียวกัน (พนิดา ธนานันท์, 2545, น. 100-101)

ดังนั้นจากงานวิจัยข้างต้นทำให้เห็นว่า เพศเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเลือกใช้รูปภาษา โดยเฉพาะผู้บอกภาษาเพศชายและผู้บอกภาษาเพศหญิงที่จะมีการใช้รูปภาษาที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ฉะนั้นผู้วิจัยจึงสนใจนำปัจจัยด้านเพศมาวิเคราะห์ปรากฏการณ์การแปรเสียงในงานวิจัยนี้

3. ปัจจัยด้านวจนลีลา

แชมเบอร์สและคณะ (Chambers et al., 2001) กล่าวว่า การเปลี่ยนวจนลีลาที่ก่อให้เกิดรูปภาษาที่หลากหลายเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนวจนลีลาโดยเจตนา (deliberate) ที่ผู้บอกภาษาตระหนักถึงการใช้ภาษาในการสนทนา การเปลี่ยนวจนลีลาในช่วงสั้น (short-lived) ที่ผู้บอกภาษาเปลี่ยนจากรูปภาษาที่เป็นทางการ (formal interview) สู่รูปภาษาพูด (vernacular style) การเปลี่ยนวจนลีลาโดยแพร่หลาย (extensive) ที่ส่งผลต่อรูปภาษาของผู้พูดในชีวิตประจำวัน และการเปลี่ยนวจนลีลาในช่วงยาว (long-term) ที่แสดงลักษณะเฉพาะของผู้บอกภาษาแต่ละกลุ่ม (Chambers et al., 2001, p. 376)

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบงานวิจัยของบราวน์ (Brown, 2015) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกใช้หน่วยคำ -yo และหน่วยคำ -supnita ของผู้บอกภาษาชาวเกาหลีสืบพบว่า ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ผู้บอกภาษามีการใช้วจนลีลาที่แตกต่างกัน โดยในบริบทที่มีความเป็นทางการสูง ผู้บอกภาษาจะเลือกใช้หน่วยคำ -supnita มากที่สุด เพราะเป็นหน่วยคำที่แสดงถึงความเคารพและสุภาพมากกว่า แตกต่างจากหน่วยคำ -yo ที่มักจะถูกใช้กับบริบทที่มีความเป็นทางการน้อยหรือเป็นการพูดคุยทั่วไป (Brown, 2015, pp. 55-57)

นอกจากนี้ยังพบงานของลาบอฟ (Labov, 1966, อ้างถึงใน Llamas et al., 2006, p. 95) พบว่าวจนลีลาเกิดจากอิทธิพลในความใส่ใจรูปแบบการพูดของผู้บอกภาษาที่ต้องการปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ จึงทำให้เกิดวจนลีลาที่แตกต่างกันไป ซึ่งลาบอฟเชื่อว่าเมื่อสนทนาเรื่องทั่วไป เราจะใช้รูปภาษาพูด เพราะไม่ได้ใส่ใจรูปแบบภาษาที่ใช้มากนัก โดยเรียกวจนลีลานี้ว่าวจนลีลาเป็นกันเอง แต่ถ้าเราอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นทางการมากขึ้น เช่น สถานการณ์ถาม-ตอบ สถานการณ์การประชุม หรือในสถานการณ์ที่เราต้องอ่านรายการศัพท์หรืออ่านคู่มือเทียบเสียงที่มีความแตกต่างกันในคำหนึ่งคำเพียง 1 เสียง เช่น คำว่า batter และ better ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ทำให้เกิดการคำนึงถึงรูปภาษาที่ใช้มากยิ่งขึ้น โดยเรียกวจนลีลานี้ว่า วจนลีลาแบบระมัดระวัง เพราะต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดความผิดพลาดใด ๆ ในการออกเสียง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจนำปัจจัยด้านวจนลีลามาศึกษาปรากฏการณ์การแปรเสียงในงานวิจัยนี้

เพราะฉะนั้นในงานนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกวิจัยปัจจัยทางสังคมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ รายได้ เพศ และวัฒนธรรม ที่อาจส่งผลกระทบต่อการเลือกออกเสียงแทรกหรือไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ของผู้บอกภาษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การคัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้วิจัยเลือกประชากรจากพนักงานบริษัทมหาชนแห่งหนึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากมีความหลากหลายทางด้านรายได้และเพศที่ครอบคลุมเงื่อนไขของปัจจัยที่ผู้วิจัยกำหนด ได้แก่ ด้านรายได้แบ่งออกเป็น รายได้ต่ำ รายได้ปานกลาง รายได้สูง ซึ่งเกณฑ์การกำหนดช่วงรายได้ที่นำมาวิจัย ผู้วิจัยอ้างอิงจากเกณฑ์ช่วงเงินเดือนของพนักงานบริษัทแห่งนี้ที่มีพนักงานทั้งหมด 20,000 คน และสามารถแบ่งเกณฑ์ช่วงเงินเดือนออกเป็น 3 ช่วง ส่วนด้านเพศแบ่งออกเป็น เพศชาย และเพศหญิง โดยใช้วิธีการคัดเลือกผู้บอกภาษาตามความสะดวก (Convenience Sampling) จำนวน 140 คน

2. คำภาษาไทยที่มีการแปรเสียงแทรกหรือไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ จำนวน 10 คำ ได้แก่ สัปดาหฺ์ ปราบฏการณฺ์ ศีลธรรม จิตวิทยา ปรัชญา อุดมการณฺ์ กลวิธี เพชรบุรี มนุษยสัมพันธ์ และคุณประโยชน์³ ซึ่งผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการเลือกใช้คำภาษาไทยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 คัดเลือกคำภาษาไทยที่พบและคุ้นเคยในชีวิตประจำวัน

2.2 นำคำภาษาไทยที่คัดเลือกไว้ซึ่งสามารถออกเสียงได้ 2 แบบ คือ การแทรกหรือไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ ไปตรวจสอบการออกเสียงในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2554 เพื่อความเที่ยงตรง

2.3 หลังจากนั้นจึงนำคำดังกล่าวไปพิจารณาความถี่จากคลังข้อมูล

³ คำว่า คุณประโยชน์ ไม่ปรากฏความถี่การใช้จากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ เนื่องจากความถี่การใช้อาจปรากฏในการใช้ภาษาประเภทอื่นที่นอกเหนือจาก 6 ประเภทข้างต้น ซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าความถี่การใช้ของคำว่า คุณประโยชน์ อาจใช้ในสถานการณ์ที่เป็นทางการหรือในรูปแบบของภาษาเขียน ผู้วิจัยจึงนำมาใช้ในการวิจัย

ภาษาไทยแห่งชาติ (TNC: Thai National Corpus) (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563) และนำเฉพาะคำที่มีความถี่สูงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างคำ

ภาพที่ 1: ตารางแสดงความถี่การใช้กลุ่มตัวอย่างคำภาษาไทยในชีวิตประจำวัน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563)

	TOT	FICTION	NEWSPAPER	NON-ACADEMIC	ACADEMIC	LAW	MISC
กลวิธี	707	11	21	32	452	1	190
TOTAL	707	11	21	32	452	1	190
	TOT	FICTION	NEWSPAPER	NON-ACADEMIC	ACADEMIC	LAW	MISC
จิตวิทยา	1916	48	67	183	1426	91	101
TOTAL	1916	48	67	183	1426	91	101
	TOT	FICTION	NEWSPAPER	NON-ACADEMIC	ACADEMIC	LAW	MISC
ปรัชญา	1815	89	175	400	842	3	306
TOTAL	1815	89	175	400	842	3	306
	TOT	FICTION	NEWSPAPER	NON-ACADEMIC	ACADEMIC	LAW	MISC
ปรากฏการณ์	2503	39	194	414	1665	2	189
TOTAL	2503	39	194	414	1665	2	189
	TOT	FICTION	NEWSPAPER	NON-ACADEMIC	ACADEMIC	LAW	MISC
เพชรบุรี	546	20	162	191	71	6	96
TOTAL	546	20	162	191	71	6	96
	TOT	FICTION	NEWSPAPER	NON-ACADEMIC	ACADEMIC	LAW	MISC
มนุษยสัมพันธ์	155	26	8	26	70	3	22
TOTAL	155	26	8	26	70	3	22
	TOT	FICTION	NEWSPAPER	NON-ACADEMIC	ACADEMIC	LAW	MISC
ศีลธรรม	2347	50	83	396	1459	96	263
TOTAL	2347	50	83	396	1459	96	263
	TOT	FICTION	NEWSPAPER	NON-ACADEMIC	ACADEMIC	LAW	MISC
สืปดาห์	3252	423	1249	739	460	26	355
TOTAL	3252	423	1249	739	460	26	355
	TOT	FICTION	NEWSPAPER	NON-ACADEMIC	ACADEMIC	LAW	MISC
อุดมการณ์	1811	60	111	262	1325	3	50
TOTAL	1811	60	111	262	1325	3	50

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการแทรกและไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ และเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกข้อมูลการแทรกหรือไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ ซึ่งรายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการแทรกหรือไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เครื่องมือสำหรับวันลีลาเป็นทางการ และเครื่องมือสำหรับวันลีลาไม่เป็นทางการ โดยเครื่องมือสำหรับวันลีลาเป็นทางการเป็นการอ่านบัตรรายการคำ ความสูงขนาด 29.7 เซนติเมตร และความยาวขนาด 21 เซนติเมตร (ขนาด A4) ฟอนต์

Angsana New ขนาด 140 ซึ่งบัตรรายการคำจะประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างคำภาษาไทยที่เลือกไว้ จำนวน 10 คำ ผู้วิจัยจะบอกถึงสถานการณ์ให้ผู้บอกภาษาฟังและชูบัตรรายการคำเพื่อให้ผู้บอกภาษาอ่านออกเสียง เช่น

ผู้วิจัย : ผู้บริหารกล่าวถึงการกระทำที่สื่อถึงการทุจริตภายในองค์กร ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ผิด_____ โดยผู้ที่กระทำการที่สื่อถึงการทุจริตจะต้องได้รับโทษอย่างร้ายแรง

ผู้บอกภาษา จะต้องออกเสียงคำว่า **ศีลธรรม** ที่สามารถออกเสียงได้ 2 แบบ คือ สิ้น-ละ-ท่า [si:n.la.t^ham] ที่มีการแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ และ สิ้น-ท่า [si:n.t^ham] ที่ไม่มีการแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์

ส่วนเครื่องมือสำหรับวัดผลไม่เป็นทางการจะเป็นการสนทนา ถาม - ตอบ จำนวน 10 คำถาม โดยผู้วิจัยจะถาม และผู้บอกภาษาจะตอบ ซึ่งลักษณะคำถามจะเป็นคำถามที่บ่งชี้ถึงกลุ่มตัวอย่างคำภาษาไทย และแต่ละคำถามจะประกอบด้วย 2 ตัวเลือก คือ คำลวง 1 คำ และกลุ่มตัวอย่างคำภาษาไทย 1 คำ เช่น

ผู้วิจัย : ถ้าอยากจะศึกษาเกี่ยวกับจิตใจและพฤติกรรมของมนุษย์ เราควรจะเลือกศึกษาในสาขาวิชาอะไร

ผู้บอกภาษา จะต้องเลือกตัวเลือก ระหว่าง ก.วิศวกรรมศาสตร์ (คำลวง) และ **ข.จิตวิทยา** (กลุ่มตัวอย่างคำภาษาไทย) ซึ่งคำว่า **จิตวิทยา** สามารถออกเสียงได้ 2 แบบ คือ จิต-ตะ-วิด-ทะ-ยา [teit.ta.wit.t^ha.ja:] ที่มีการแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ และ จิต-วิด-ยา [teit.wit.ja:] ที่ไม่มีการแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกข้อมูลการแทรกหรือไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นส่วนบันทึกข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้บอกภาษา ได้แก่ ชื่อ - นามสกุล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ แผนก และช่วงรายได้ ส่วนที่ 2 เป็นส่วนบันทึกข้อมูลการแทรกหรือไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ โดยผู้วิจัยจะทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับการออกเสียงของผู้บอกภาษาซึ่งจะบันทึกข้อมูลของการออกเสียงโดยใช้การฟัง

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ในเบื้องต้นผู้วิจัยจะหาผู้บอกภาษาที่เป็นคนไทยเจ้าของภาษาที่ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน เกิดและมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครไม่เคยย้ายไปอยู่ภูมิลำเนาอื่น และจะต้องไม่มีความบกพร่องทางอวัยวะที่ใช้สำหรับการออกเสียง เมื่อได้ผู้บอกภาษาที่มีคุณลักษณะตรงกับที่ตั้งไว้แล้ว ผู้วิจัยจะทักทาย แนะนำตัว และบอกกับผู้บอกภาษาเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลเรื่องการออกเสียง

2. เมื่อผู้บอกภาษายินยอมเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ผู้วิจัยจะให้เอกสารชี้แจงผู้บอกภาษา (Participant Information Sheet) เพื่อชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติม และหนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย (Informed Consent Form) เพื่อให้ผู้บอกภาษากรอกข้อมูลส่วนตัวและเซ็นยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

3. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้บอกภาษาลงแบบบันทึกข้อมูล

4. ผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูลด้วยการสนทนา ถาม - ตอบ โดยผู้วิจัยจะถาม และผู้บอกภาษาจะตอบ ซึ่งลักษณะคำถามจะเป็นคำถามที่บ่งชี้ถึงกลุ่มตัวอย่างคำภาษาไทย และแต่ละคำถามจะประกอบด้วย 2 ตัวเลือก คือ คำลวง 1 คำ และกลุ่มตัวอย่างคำภาษาไทย 1 คำ เมื่อผู้บอกภาษาออกเสียง ผู้วิจัยจะบันทึกข้อมูลที่ได้อิงแบบบันทึกข้อมูลการออกเสียงในวันลิสลาไม่เป็นทางการ

5. หยุดพักเป็นเวลา 5 นาที เพื่อเตรียมสำหรับการเก็บข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

6. ผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูลด้วยการอ่านบทบรรยายการค้า ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงสถานการณ์จำนวน 10 สถานการณ์ ซึ่งจะอธิบายสถานการณ์นั้นให้ผู้บอกภาษาฟัง แล้วค่อยๆ บรรยายการค้าที่สัมพันธ์กับสถานการณ์ให้ผู้บอกภาษาดู เมื่อผู้บอกภาษาอ่านออกเสียงผู้วิจัยจะบันทึกข้อมูลที่ได้อิงแบบบันทึกข้อมูลการออกเสียงในวันลิสลาเป็นทางการ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ 3 วิธี คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) การวิเคราะห์ทีเทส (Independent Samples t-test) และการวิเคราะห์ไคสแควร์ (Chi-Square Test)

เพื่อวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างคำภาษาไทยแต่ละคำ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 10 คำผ่านโปรแกรมสถิติ SPSS (Statistical Package for the Social Science) รุ่น 22

ผลการวิจัย

ในการนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยจะแบ่งส่วนการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน โดยส่วนที่ 1 คือ ผลการวิจัยการแปรเสียงจากปัจจัยด้านรายได้ที่วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ส่วนที่ 2 คือ ผลการวิจัยการแปรเสียงจากปัจจัยด้านเพศที่วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ทีเทส (Independent Samples t-test) และส่วนที่ 3 คือ ผลการวิจัยการแปรเสียงจากปัจจัยด้านวันฉีลา ซึ่งในแต่ละส่วนผู้วิจัยจะแทรกผลการวิเคราะห์ไคแอสควร์ (Chi-Square) เข้าไปภายหลังจากการวิเคราะห์ทั้ง 3 ข้างต้น

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยการแปรเสียงจากปัจจัยด้านรายได้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยการแปรเสียงแทรกหรือไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ของช่วงรายได้ ทั้ง 3 กลุ่ม คือ รายได้ต่ำ รายได้ปานกลาง และรายได้สูง ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนย่อย คือ ผลการวิจัยการแปรเสียงปัจจัยด้านรายได้ในวันฉีลาเป็นทางการและผลการวิจัยการแปรเสียงปัจจัยด้านรายได้ในวันฉีลาไม่เป็นทางการ

ตารางที่ 1: การแปรเสียงปัจจัยด้านรายได้ในวันฉีลาเป็นทางการ

การแปรเสียง	ช่วงรายได้	N	$\bar{x}$	SD
แทรกเสียง CV	รายได้ต่ำ	59	4.22	2.229
	รายได้ปานกลาง	44	5.39	2.499
	รายได้สูง	37	5.84	2.115
	รวม	140	5.01	2.378
ไม่แทรกเสียง CV	รายได้ต่ำ	59	5.78	2.229
	รายได้ปานกลาง	44	4.61	2.499
	รายได้สูง	37	4.16	2.115
	รวม	140	4.99	2.378

ผลการวิจัยการแปรเสียงจากปัจจัยด้านรายได้ในวัจนลีลาเป็นทางการ พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของการแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ ($\bar{X} = 5.01$) และไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ ($\bar{X} = 4.99$) ไม่แตกต่างกัน แต่ผลการวิจัยที่ได้สามารถบอกได้ว่า ผู้บอกภาษารายได้สูง ($\bar{X} = 5.84$, SD = 2.115) แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์มากที่สุด รองลงมาคือ รายได้ปานกลาง ส่วนผู้บอกภาษารายได้ต่ำ ($\bar{X} = 4.22$, SD = 2.229) จะแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์น้อยที่สุด และนิยมไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์มากที่สุด ($\bar{X} = 5.78$, SD = 2.229) ในการวิเคราะห์ไคสแควร์ (Chi-Square Test) พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการแปรเสียงในวัจนลีลาเป็นทางการที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 เพียง 2 คำ คือ คำว่า มนุษย์สัมพันธ์ ($p=.000$) และปรากฏการณ์ ($p=.029$)

ตารางที่ 2: การแปรเสียงปัจจัยด้านรายได้ในวัจนลีลาไม่เป็นทางการ

การแปรเสียง	ช่วงรายได้	N	$\bar{X}$	SD
แทรกเสียง CV	รายได้ต่ำ	59	3.25	1.667
	รายได้ปานกลาง	44	4.05	1.656
	รายได้สูง	37	4.51	2.155
	รวม	140	3.84	1.868
ไม่แทรกเสียง CV	รายได้ต่ำ	59	6.75	1.667
	รายได้ปานกลาง	44	5.95	1.656
	รายได้สูง	37	5.49	2.155
	รวม	140	6.16	1.868

ผลการวิจัยการแปรเสียงจากปัจจัยด้านรายได้ในวัจนลีลาไม่เป็นทางการ พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของการแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ ($\bar{X} = 3.84$) และไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ ($\bar{X} = 6.16$) แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยที่ได้สามารถบอกได้ว่า ผู้บอกภาษารายได้สูง ($\bar{X} = 4.51$, SD = 2.155) แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์มากที่สุด รองลงมาคือ รายได้ปานกลาง ส่วนรายได้ต่ำ ($\bar{X} = 3.25$, SD = 1.667) จะแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์

น้อยที่สุด และนิยมไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์มากที่สุด ($\bar{X} = 6.75$, $SD = 1.667$) ส่วนการวิเคราะห์ไคสแควร์ (Chi-Square Test) พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการแปรเสียงที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียง 4 คำ คือ มนุษย์สัมพันธ์ ($p=.001$) อุดมการณ์ ($p=.014$) จิตวิทยา ($p=.016$) และคำว่า สปีดาร์ ($p=.036$)

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยการแปรเสียงจากปัจจัยด้านเพศ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยการแปรเสียงแทรกหรือไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ของเพศ ทั้ง 2 กลุ่ม คือ เพศชายและเพศหญิง ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนย่อย คือ ผลการวิจัยการแปรเสียงปัจจัยด้านเพศในวัจนลีลาเป็นทางการ และผลการวิจัยการแปรเสียงปัจจัยด้านเพศในวัจนลีลาไม่เป็นทางการ

ตารางที่ 3: การแปรเสียงปัจจัยด้านเพศในวัจนลีลาเป็นทางการ

การแปรเสียง	เพศ	N	$\bar{X}$	SD
แทรกเสียง CV	ชาย	67	4.98	2.573
	หญิง	73	5.01	2.188
ไม่แทรกเสียง CV	ชาย	67	5.01	2.573
	หญิง	73	4.98	2.188

ผลการวิจัยการแปรเสียงจากปัจจัยด้านเพศในวัจนลีลาเป็นทางการ พบว่า ค่าเฉลี่ยที่พบของเพศทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยที่ได้สามารถบอกได้ว่า เพศหญิง ($\bar{X} = 5.01$, $SD = 2.188$) จะแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์มากกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 4.98$, $SD = 2.573$) ส่วนเพศชาย ($\bar{X} = 5.01$, $SD = 2.573$) จะไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์มากกว่าเพศหญิง ($\bar{X} = 4.98$, $SD = 2.188$) ส่วนการวิเคราะห์ไคสแควร์ (Chi-Square Test) พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการแปรเสียงที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียง 1 คำ คือ คำว่า กลวิธี ($p=.024$)

ผลการวิจัยการแปรเสียงจากปัจจัยด้านเพศ – วัจนลีลาไม่เป็นทางการ พบว่า ค่าเฉลี่ยที่พบของเพศทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยผลการวิจัยที่ได้พบว่า ผู้บอกภาษาทั้งเพศชายและเพศหญิงนิยมออกเสียงไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์มากกว่าแทรกเสียง CV

ระหว่างพยางค์ โดยเฉพาะผู้บอกภาษาเพศหญิง ($\bar{X} = 3.95$, SD = 1.661) จะแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์มากกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 3.65$, SD = 2.026) ส่วนการวิเคราะห์ไคสแควร์ (Chi-Square Test) พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการแปรเสียงที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียง 1 คำ คือ คำว่า มนุษย์สัมพันธ์ ($p=.038$)

ตารางที่ 4: การแปรเสียงปัจจัยด้านเพศในวัจนลีลาไม่เป็นทางการ

การแปรเสียง	เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.
แทรกเสียง CV	ชาย	67	3.65	2.026
	หญิง	73	3.95	1.661
ไม่แทรกเสียง CV	ชาย	67	6.34	2.026
	หญิง	73	6.04	2.661

ส่วนที่ 3 ผลการวิจัยการแปรเสียงของปัจจัยด้านวัจนลีลา เนื่องจากในปัจจัยด้านวัจนลีลา ผู้วิจัยมิได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการเดียวกับปัจจัยด้านรายได้และปัจจัยด้านเพศ ผู้วิจัยจึงสรุปผลการวิจัยจากความถี่ของการออกเสียงจากทั้ง 2 วัจนลีลา

ตารางที่ 5: การแปรเสียงของปัจจัยด้านวัจนลีลา

การแปรเสียง	วัจนลีลาเป็นทางการ		วัจนลีลาไม่เป็นทางการ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
แทรกเสียง CV	712	50.8	550	39.2
ไม่แทรกเสียง CV	688	49.1	850	60.7
รวม	1400	100.0	1400	100.0

ผลการวิจัยการแปรเสียงจากปัจจัยด้านวัจนลีลา พบว่า การแปรเสียงแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ในวัจนลีลาเป็นทางการ มีจำนวน 712 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.8 ซึ่งมากกว่าการแปรเสียงแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ในวัจนลีลาไม่เป็นทางการ จำนวน 550 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 39.2 ส่วนการไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ในวัจนลีลาเป็นทางการมี

จำนวน 688 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 49.1 ซึ่งน้อยกว่าการแปรเสียงไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ในวัจนลีลาไม่เป็นทางการ จำนวน 850 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 60.7

ดังนั้นการแปรเสียงแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ในวัจนลีลาเป็นทางการมีความถี่มากกว่าวัจนลีลาไม่เป็นทางการ ส่งผลให้การแปรเสียงไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ในวัจนลีลาไม่เป็นทางการมีความถี่มากกว่าวัจนลีลาเป็นทางการ

ส่วนการวิเคราะห์ไคสแควร์ (Chi-Square Test) พบว่า วัจนลีลาที่มีความสัมพันธ์กับการแปรเสียงที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 5 คำ คือ คำว่า สัปดาห์ ($p=.000$) ปราบฏการณ์ ($p=.000$) อุดมการณ์ ($p=.002$) เพชรบุรี ($p=.000$) และ มนุษย์สัมพันธ์ ($p=.031$)

ในลำดับต่อไป ผู้วิจัยจะนำเสนอภาพรวมผลการวิจัยของทั้ง 3 ปัจจัย ไม่ว่าจะ เป็นปัจจัยด้านรายได้ ปัจจัยด้านเพศ และปัจจัยด้านวัจนลีลา ที่ส่งผลต่อการแปรเสียงแทรกหรือไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์

ส่วนที่ 1 ปัจจัยด้านรายได้ พบว่า รายได้ส่งผลต่อการแปรเสียงในระดับสถิติ .05 ซึ่งผู้บอกภาษารายได้ปานกลางและรายได้สูงจะแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์มากกว่าผู้บอกภาษารายได้ต่ำ และผู้บอกภาษารายได้ต่ำนิยมไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ ดังนั้นผลการวิจัยจึงเป็นไปตามสมมติฐาน

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านเพศ พบว่า เพศส่งผลต่อการแปรเสียงในระดับสถิติ .05 ซึ่งผู้บอกภาษาเพศชายนิยมไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ แต่ผู้บอกภาษาหญิงจะนิยมแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ ดังนั้นผลการวิจัยจึงเป็นไปตามสมมติฐาน

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านวัจนลีลา พบว่า ในวัจนลีลาเป็นทางการ ผู้บอกภาษานิยมแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ และเมื่อวัจนลีลาเปลี่ยนเป็นวัจนลีลาไม่เป็นทางการ ผู้บอกภาษานิยมไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ ดังนั้นผลการวิจัยจึงเป็นไปตามสมมติฐาน

ส่วนที่ 4 ผลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างคำภาษาไทย จำนวน 10 คำ ในทุกปัจจัยทางสังคม สรุปได้ว่า คำว่า ศีลธรรม พบการแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์มากที่สุด เช่นเดียวกับการออกเสียงคำว่า สัปดาห์ ปราบฏการณ์ อุดมการณ์ และ เพชรบุรี พบความถี่การไม่แทรก

เสียง CV ระหว่างพยางค์มากที่สุด ส่วนคำว่า จิตวิทยา ปรัชญา กลวิธี มนุษยสัมพันธ์ และคุณประโยชน์ พบความถี่การแปรเสียงทั้งแทรกหรือไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ที่ใกล้เคียงกัน

อภิปรายผล

ส่วนที่ 1 ปัจจัยทางสังคมด้านรายได้ที่มีอิทธิพลต่อการแปรเสียงแทรกหรือไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ พบว่าผู้บอกภาษารายได้ปานกลางและรายได้สูงจะแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์มากกว่าผู้บอกภาษารายได้ต่ำอย่างชัดเจน ซึ่งสามารถอธิบายผ่านงานวิจัยของอาบิตบอล (Abitbol et al., 2018) ที่กล่าวถึงความคล้ายคลึง (Homophily) ของคนที่อยู่ในชนชั้นทางสังคมเดียวกันหรือใกล้เคียงกันจะมีผลต่อการใช้ภาษา ซึ่งชนชั้นทางสังคมจะผันแปรตามช่วงรายได้ทำให้ผลการวิจัยของผู้บอกภาษารายได้ปานกลางและรายได้สูงมีลักษณะคล้ายคลึงกัน จากการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บอกภาษาที่ประกอบอาชีพผู้บริหารและพนักงานบริษัทมักจะใช้รูปภาษาในลักษณะเดียวกันเป็นส่วนมาก แต่ผู้บอกภาษารายได้ต่ำที่ประกอบอาชีพ ค้าขาย ลูกจ้าง พนักงานรักษาความสะอาด พนักงานรักษาความปลอดภัย และอื่น ๆ พบลักษณะรูปภาษาที่แตกต่างออกไป ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติมพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของลาบอฟ (Labov, 1966, อ้างถึงใน Labov, 2006, p. 41-48) ที่กล่าวว่าผู้บอกภาษารายได้ปานกลางและรายได้สูงจะระมัดระวังการใช้ภาษามากกว่าผู้บอกภาษารายได้ต่ำ ฉะนั้นในงานวิจัยนี้ค่านิยมการแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์มากกว่าการไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ในผู้บอกภาษารายได้ปานกลางและรายได้สูงอาจเป็นผลจากความเข้าใจที่ว่าการใช้พยางค์ยาว (การแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์) จะแสดงให้เห็นถึงความระมัดระวังในการใช้ภาษาของผู้บอกภาษาในสังคมแตกต่างจากการใช้พยางค์สั้น (การไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์)

ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางสังคมด้านเพศที่มีอิทธิพลต่อการแปรเสียงแทรกหรือไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ พบว่าผู้บอกภาษาเพศชายจะแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์น้อยกว่าเพศหญิงและผู้บอกภาษาเพศหญิงจะแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์มากกว่าเพศชาย

ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของเกรย์ (Gray, 2012) และ พนิดา ธนานันท์ (2545) ที่ว่าผู้บอกภาษาเพศชายมีแนวโน้มจะตระหนักถึงรูปภาษาน้อยกว่าเพศหญิงที่ตระหนักถึงรูปภาษาที่เป็นทางการไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดก็ตาม กล่าวคือ ในงานวิจัยนี้ผู้บอกภาษาเพศชายนิยมไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ในทุกวลี โดยรูปภาษาที่ใช้เป็นรูปภาษาที่มีการออกเสียงคำที่มีพยางค์น้อยกว่า (การไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์) เพื่อร่นเวลาในการออกเสียงหรือการสนทนาให้จบเร็วที่สุดแตกต่างจากผู้บอกภาษาเพศหญิงที่ไม่ว่าจะอยู่ในวลีใดเป็นทางการหรือวลีใดไม่เป็นทางการก็มักจะออกเสียงพยางค์ยาวอยู่เสมอ (การแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์)

ผลการวิจัยจาก 2 ปัจจัยข้างต้น พบลักษณะที่เหมือนกัน คือ ผู้บอกภาษารายได้ปานกลาง รายได้สูงและผู้บอกภาษาเพศหญิงนิยมแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ เนื่องจากค่านิยมการออกเสียงพยางค์ยาว (การแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์) ที่บ่งบอกความเป็นทางการหรือความระมัดระวังของการใช้ภาษาจะมากกว่าการออกเสียงพยางค์สั้น (การไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์) ที่บ่งบอกความไม่เป็นทางการหรือความไม่ระมัดระวังของการใช้ภาษา สอดคล้องกับงานวิจัยของบราวน์ (Brown, 2015) ที่พบว่าผู้บอกภาษาเลือกใช้หน่วยคำ -yo ที่ออกเสียงสั้นในวลีใดไม่เป็นทางการ แตกต่างจากการเลือกใช้หน่วยคำในวลีใดเป็นทางการ ผู้บอกภาษาจะเลือกใช้หน่วยคำ -supnita ซึ่งมีความหมายเดียวกับหน่วยคำ -yo แต่จะออกเสียงยาวกว่า เพื่อแสดงความเป็นทางการและให้เกียรติต่อคู่สนทนา

ส่วนที่ 3 ปัจจัยทางสังคมด้านวลีใดที่มีอิทธิพลต่อการแปรเสียงแทรกหรือไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ จากการศึกษาเอกสารด้านวลีใดไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยของ แชมเบอร์สและคณะ (Chambers et al., 2001) และลาบอฟ (Labov, 1966, อ้างถึงใน Labov, 2006, pp. 141-142) สรุปไปในทางเดียวกันว่า วลีใดส่งผลต่อการเลือกใช้รูปภาษาของผู้พูด ทำให้เมื่อบริบทเปลี่ยนไปผู้บอกภาษาจะใช้รูปภาษาที่เปลี่ยนไป โดยปรับเปลี่ยนรูปภาษาให้สอดคล้องกับวลีใด เช่นเดียวกับงานวิจัยในอดีตของบราวน์ (Brown, 2015) ที่ผู้บอกภาษามีการเลือกใช้หน่วยคำแตกต่างไปตามบริบท ดังนั้นผลการวิจัยในงานนี้จึงสอดคล้องกับงานวิจัยข้างต้น เนื่องจากในวลีใดไม่เป็นทางการผู้บอกภาษานิยมไม่แทรกเสียง CV

ระหว่างพยางค์มากกว่าแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์แตกต่างกันอย่างชัดเจน ในทางกลับกันเมื่อเป็นวัจนลีลาเป็นทางการ ผู้บอกภาษามีการปรับเปลี่ยนรูปภาษา ทำให้พบความถี่การแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์มากขึ้น จนมีความถี่ใกล้เคียงกันระหว่างรูปแปรเสียงทั้ง 2 แบบ

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยในภาพรวม คนส่วนใหญ่นิยมแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์เมื่อตระหนักได้ว่าตนเองอยู่ในสถานการณ์ที่มีความเป็นทางการ แต่เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ ในบางครั้งก็มีการเปลี่ยนแปลงการออกเสียงทั้งแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์และไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ ทั้งนี้การแปรเสียงที่พบในงานวิจัยนี้อาจมีอิทธิพลจากรูปภาษาในยุคปัจจุบันที่เน้นความสะดวกในการออกเสียงหรือการประหยัดเวลาในการสนทนา เช่น ในคำว่า สัปดาห์ [sap.pa.da:]/[sap.da:] จากงานวิจัยพบความถี่ในการออกเสียง สับ-ดา มากถึงมากที่สุด ซึ่งไม่ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำ ทำให้ผู้บอกภาษามีการปรับเปลี่ยนรูปภาษาที่ใช้แตกต่างจากยุคก่อน ซึ่งการลดการออกเสียงพยางค์ ในทางภาษาศาสตร์เรียกว่า การตัดคำ (clipping) โดยเป็นการออกเสียงคำให้สั้นลง (การลดพยางค์/พยางค์สั้น) แต่ยังคงความหมายเดิม เช่น ในภาษาอังกฤษ คำว่า advertisement ตัดเหลือเพียง ad, คำว่า brassiere ตัดเหลือเพียง bra และคำว่า refrigerator ตัดเหลือเพียง fridge เป็นต้น (Aronoff & Fudeman, 2011, p. 122)

นอกจากนี้ จากการสังเกตการใช้ภาษาในปัจจุบันเห็นได้ว่าลักษณะการใช้ภาษาไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ทั้งคำศัพท์ที่เกิดขึ้นใหม่ และการออกเสียงที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นตามบริบทการใช้ภาษา ดังนั้นจากผลการวิจัยที่พบสามารถนำมาคาดคะเนการแปรเสียงในอนาคตได้ดังนี้ คำว่า ศีลธรรม จะมีการแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์เพียงแบบเดียว เช่นเดียวกับการออกเสียงคำว่า สัปดาห์ ปราบฏการณ์ อุดมการณ์ และ เพชรบุรี ทั้ง 4 คำนี้จะมีเพียงการไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ ส่วนคำว่า จิตวิทยา ปรัชญา กลวิธี มนุษยสัมพันธ์ และ คุณประโยชน์ ทั้ง 5 คำนี้ในอนาคตยังคงพบการแปรเสียงที่มีทั้งการแทรกหรือไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ เนื่องจากความถี่ของการออกเสียงมีความใกล้เคียงกัน

ข้อเสนอแนะ

กลุ่มตัวอย่างคำภาษาไทยในการวิจัยนี้ ในปัจจุบันสามารถออกเสียงได้ 2 แบบ แต่คำว่า สัปดาห์ ปราบฏการณร์ อุดมการณร์ และ เพชรบุรี มีแนวโน้มที่จะไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์มากกว่าแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ ซึ่งในอนาคตอาจทำนายได้ว่าจะไม่พบการแทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์เลยก็เป็นได้ แต่ในอนาคตอาจเกิดรูปแปรเสียงใหม่ เนื่องจากภาษายังมีการใช้อยู่จึงอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ส่วนการวิจัยในครั้งต่อไปควรเลือกปัจจัยทางสังคมมาใช้ในการวิจัยมากขึ้น เช่น อาชีพ หรือผู้บอกภาษาที่มีความหลากหลายทางเพศ/LGBTQ+ เพื่อดูว่าปัจจัยทางสังคมที่นอกเหนือจากที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้ส่งผลต่อการแปรเสียงแทรกหรือไม่แทรกเสียง CV ระหว่างพยางค์ หรือไม่ อย่างไร

รายการอ้างอิง

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2563). *คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี* <http://ling.arts.chula.ac.th/ThaiConc/>
- นิตยา กาญจนวรรณ. (2560). *ปัญหาการใช้ภาษาไทย=Problem in Thai usage*. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พนิดา ธนานันท์. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างการแปรของ ร, ล ในการเขียนและการเขียนสะกดคำ: การศึกษาแนวภาษาศาสตร์สังคม*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554*. นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- Abitbol, J. L., Karsai, M., Magu e, J. - P., Chevrot, J. - P., & Fleury, E. (2018). *Socioeconomic dependencies of linguistic patterns in Twitter: A multivariate analysis*. <https://arxiv.org/abs/1804.01155>
- Aronoff, M., & Fudeman, K. (2011). *What is morphology?* (2nd ed.). Wiley-Blackwell.

- Brown, L. (2015). Revisiting “polite” -yo and “deferential” -supnita speech style shifting in Korean from the viewpoint of indexicality. *Journal of Pragmatics*, 79, 43-59.
- Chambers, J. K.; Schilling-Estes, N., & Trudgill, P. (2001). *The handbook of language variation and change*. Blackwell.
- Gray, J. (2012). *Men are from Mars, women are from Venus: The classic guide to understanding the opposite sex*. HarperCollins.
- Labov, W. (2006). *The social stratification of English in New York City*. Cambridge University Press.
- Llamas, C., Mullany, L., & Stockwell, P. (Eds.) (2006). *The Routledge companion to sociolinguistics*. Routledge.

การเดินทางไกลอันซับซ้อนของฉากสังวาส
จาก จินผิงเหมย์ สู่ ดอกเหมยในแจกันทอง¹
The Long and Winding Journey of Erotic Scenes
from *Jin Ping Mei* to *Dok Moei Nai Chakan Thong*

ประทีปพร วิรัชโกศล²

Received 25 July 2021

Revised 1 December 2021

Published 3 January 2022

บทคัดย่อ

นวนิยายจีนโบราณเรื่อง *จินผิงเหมย์* มีจุดเด่นอยู่ที่ฉากสังวาสอันโจ่งแจ้งระหว่างตัวละครต่างๆ ในเรื่อง จนส่งผลให้นวนิยายเรื่องนี้เคยเป็นหนังสือต้องห้ามในจีน บทความฉบับนี้ว่าด้วยการถ่ายทอดฉากสังวาสเหล่านั้นออกมาเป็นภาษาไทย โดยเลือกศึกษาฉบับแปลโดยเนียน และสด ฐรมะโรหิต ในชื่อว่า *ดอกเหมยในแจกันทอง* ซึ่งตีพิมพ์เป็นตอนๆ ลงหนังสือพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2496 – 2498 ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีการแปลฉากสังวาสใน *ดอกเหมยในแจกันทอง* คือการแปลโดยตัดทอนข้อมูลที่ทำให้รายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมทางเพศ และเลี่ยงไปใช้คำที่ให้ความรู้สึกเย้ายวนมาแทนที่ สำหรับสาเหตุที่ทำให้นักแปลเลือกที่จะแปลฉากสังวาสในลักษณะนี้ อาจเป็นเพราะผู้แปลไม่ต้องการให้ผลงานของตนถูกสังคมตัดสินว่าเป็นงานอนาจาร นอกจากนี้ ยังอาจเป็นเพราะการเผยแพร่สิ่งพิมพ์ในลักษณะดังกล่าว เป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 อีกด้วย

คำสำคัญ: จินผิงเหมย์ ดอกเหมยในแจกันทอง ฉากสังวาส วรรณคดีจีน การแปลวรรณกรรม

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง *ดอกเหมยในแจกันทอง* : นวนิยายจีนโบราณชื่อฉาว จินผิงเหมย์ ภาคภาษาไทย ฉบับเนียนและสด ฐรมะโรหิต ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ปีงบประมาณ 2563

² อาจารย์ประจำสำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

Abstract

One of the main features of the Chinese classic novel *Jin Ping Mei* is the depiction of erotic scenes between various characters, a major reason for the work being banned in China for such a long period of time. This article deals with the rendition of erotic scenes in *Jin Ping Mei* in one of its Thai versions *Dok Meoi Nai Chakan Thong*, a translation by Nian and Sod Kurmarohita that was published in newspapers from 1953 to 1955. The study found that when translating erotic scenes, the translator would omit the details of sexual intercourse and use sensual words to render erotic sense instead of giving detailed accounts of what was happening. The researcher suggests that fear that their work of art would be judged as obscene by the public, and the risk of violating of Thailand's B.E. 2484 Printing Act by issuing indecent publication, might have been the reason behind the translation strategy opted by the translators.

Keywords: *Jin Ping Mei*, *Dok Moei Nai Chakan Thong*, erotic scenes, Chinese literature, literary translation

1. บทนำ: ที่มา ความสำคัญ วัตถุประสงค์และวิธีการวิจัย

จินผิงเหมย์ เป็นนวนิยายที่แต่งขึ้นในสมัยราชวงศ์หมิงยุคกลาง ในรัชสมัยจักรพรรดิเจี๋ยจิ้ง (ครองราชย์ระหว่าง ค.ศ. 1507 – 1567) โดยนักเขียนที่ใช้นามแฝงว่า หลันหลิงเซี่ยวเซี่ยวเซิง หรือ “บัณฑิตผู้หัวเราะเยาะหยันแห่งหลันหลิง” มีความยาวทั้งสิ้น 100 บท เป็นภาพสะท้อนชีวิตของชนชั้นพ่อค้าในสมัยราชวงศ์หมิง ผ่านตัวละครหลักคือซีเหมินซิง วาณิชหนุ่มวัยฉกรรจ์ผู้เก่งกาจในเชิงการค้าและกามารมณ์ และบรรดาตัวละครสตรีน้อยใหญ่ในเรื่อง ทั้งภรรยาทั้งหกของซีเหมินซิง รวมไปถึงสาวใช้ภายในบ้าน

อนึ่ง ชื่อเรื่อง *จินผิงเหมย์* นั้น เกิดจากการนำตัวอักษรตัวหนึ่งในชื่อของตัวละครหญิงสามคนในเรื่อง ได้แก่ นางพานจินเหลียน นางหลี่ผิงเออร์ ภรรยาลำดับที่ห้าและหกของซีเหมินซิง และนางผิงซุนเหมย์ สาวใช้ของนางพานจินเหลียน มารวมกันเป็นวลีที่มีความหมาย โดยหากแปลตรงตัว *จินผิงเหมย์* จะแปลว่า “ดอกเหมยในแจกันทอง” สำหรับความหมายนัยแฝงนั้น ชื่อนวนิยายเรื่องนี้มีการตีความออกไปหลากหลาย บ้างก็ว่าเหตุที่นำชื่อของสตรีสามคนนี้มารวมกันเป็นชื่อเรื่อง เป็นเพราะพวกนางต่างมีจุดจบที่น่าอนาถ จึงสามารถใช้เป็นเครื่องสอนใจผู้อ่านได้ว่า หากประพฤติตนชั่วช้า ก็จะไม่พ้นเวรกรรม (Li, 2008, p. 30) บ้างก็ว่าเพราะคำว่า “จิน” ที่แปลว่าทองนั้น สะท้อนถึงเงินทอง ส่วน “ผิง” ที่แปลว่าแจกัน อาจหมายถึงขวดเหล้าได้

เช่นกัน จึงสะท้อนถึงสุราเมรัยที่ปรากฏบ่อยครั้งในเรื่อง ส่วน “เหมย” ที่แปลว่าดอกเหมยนั้น สะท้อนถึงเรือนร่างและความงามของอิสตรี สามสิ่งนี้คือสาระสำคัญในชีวิตของซีเหมินซิง ผู้เป็นจุดศูนย์กลางของเรื่องราวทั้งหมด (ibid.)

จินผิงเหมย เป็นวรรณคดีจีนชิ้นสำคัญ ได้รับการยกย่องให้เป็น “สุดยอดหนังสือแห่งราชวงศ์หมิง” ร่วมกับสามก๊ก ซ้องกั๋ง และไซอิ๋ว อย่างไรก็ดี เนื้อหาที่อุดมไปด้วยฉากสังวาส ก็ส่งผลให้ จินผิงเหมย กลายเป็นหนังสือต้องห้ามในประวัติศาสตร์จีนมาอย่างยาวนาน ด้วยข้อหาอนาจารมาตั้งแต่ ค.ศ. 1652 ในสมัยจักรพรรดิซุ่นจื้อแห่งราชวงศ์ชิง (Zhang, 2010, p. 92) และดำรงอยู่ในสถานะดังกล่าวตลอดราชวงศ์ ต่อมาเมื่อถึงสมัยสาธารณรัฐ หลังจากระบอบศักดินาได้สูญสิ้นไป สังคมเปิดกว้างให้แก่แนวคิดจากตะวันตกที่ไหลบ่าเข้ามา (ibid., p. 93) ผู้มีการศึกษาจึงเริ่มพิจารณาคุณค่าของ จินผิงเหมย ด้วยสายตาเป็นกลางมากขึ้น มิได้จับจ้องอยู่กับ “ความโป๊เปลือย” เพียงอย่างเดียว

สำหรับการเผยแพร่ในประเทศไทยนั้น จินผิงเหมย ได้รับการแปลออกเป็นภาษาไทยในยุคสมัยใกล้เคียงกันรวมทั้งสิ้น 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่นักแปลผู้ใช้นามปากกาว่า “จีนสยาม” แปลลงเป็นตอนๆ ในหนังสือพิมพ์หลักเมือง ระหว่างวันที่ 3 เมษายน 2475 ถึงวันที่ 3 มิถุนายน 2475 ให้ชื่อว่า *กิมบั้งบัว* (วินัยสุกใส, 2554, น. 138) ฉบับที่เนียนและสด กุรมะโรหิต³ แปลลงเป็นตอนๆ ในนิตยสาร *แสนสุข* ระหว่างเดือนมิถุนายน 2496 ถึงเดือนตุลาคม 2498 ในชื่อ *ดอกเหมยในแจกันทอง* และฉบับแปลและเรียบเรียงโดยโชติ แพร์พันธุ์ หรือ “ยาขอบ” ในชื่อว่า *บุปผาในกุนทีทอง* เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้ จินผิงเหมย จะถ่ายทอดเป็นภาษาไทยถึง 3 ฉบับ แต่กลับปรากฏว่า จวบจนปัจจุบันนี้ ยังไม่ปรากฏฉบับแปลสมบูรณ์ตั้งแต่ต้นจนจบแต่อย่างใด และในจำนวนบทแปลสามฉบับดังกล่าวนั้น ปรากฏว่าฉบับที่ยังแพร่หลาย มีเพียง *บุปผาในกุนทีทอง* ของยาขอบเท่านั้น

³ เกี่ยวกับประเด็นผู้แปล *ดอกเหมยในแจกันทอง* นี้ จากการสัมภาษณ์คุณอัปสร กุรมะโรหิต บุตรสาวของเนียนและสด พบว่า *ดอกเหมยในแจกันทอง* เป็นผลงานแปลของเนียน กุรมะโรหิตเพียงผู้เดียว (การสัมภาษณ์, 4 กรกฎาคม 2563) แต่เหตุที่หนังสือพิมพ์ *แสนสุข* ระบุว่าผู้แปลคือ “เนียนกับสด กุรมะโรหิต” นั้น คุณอัปสรสันนิษฐานว่า สด กุรมะโรหิตอาจมีส่วนช่วยในการแปลภาษาไทย (อ้างถึงแล้ว) อย่างไรก็ดี เนื่องจากหนังสือพิมพ์ *แสนสุข* ระบุว่าผู้แปล *ดอกเหมยในแจกันทอง* มีสองท่าน บทความชิ้นนี้จึงยังคงยึดข้อมูลตามที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ดังกล่าว

จินผิงเหมย์ ฉบับของจีนสยามมีลักษณะเช่นไร เนื่องจากหนังสือพิมพ์ *หลักเมือง* ซึ่งตีพิมพ์นวนิยายจีนแปลไทยเรื่องดังกล่าว (วินัย สุกใส, 2554, น. 138) ได้สูญหายไปจากหอสมุดแห่งชาติแล้ว จึงไม่สามารถสืบค้นได้⁴ ส่วน *บุปผาในกุณฑีทอง* หรือ *จินผิงเหมย์* ฉบับเดียวที่ได้รับการจัดพิมพ์จำหน่ายตั้งแต่ พ.ศ. 2497 เรื่อยมาจนปัจจุบันนั้น อาจมองได้ว่าเป็น “งานเล่าซ้ำ” จากมุมมองของวณิกพยาชอบ ผู้เชี่ยวชาญการเล่าเรื่องอย่างนักเล่านิทานจีนมากกว่าจะเป็น “งานแปล” ตามนิยามที่รับรู้กันในหมู่นักอ่านชาวไทยในปัจจุบัน ซึ่งให้ความสำคัญกับต้นฉบับในภาษาต้นทาง และมองว่างานแปลที่ดีจะต้องชื่อตรงต่อต้นฉบับ ไม่ดัดแปลงหรือตัดทอนหากไม่จำเป็นจริงๆ (Chittphalangsri, 2019, p. 121) ในความเห็นของผู้วิจัย *ดอกเหมยในแจกันทอง* หรือ *จินผิงเหมย์* ฉบับแปลโดยเนียน ฐรณะโรหิต บัณฑิตด้านวรรณคดีจีนจากมหาวิทยาลัยเยียนจิงในกรุงปักกิ่ง ร่วมด้วยสด ฐรณะโรหิต ผู้เป็นสามี จึงน่าจะนับได้ว่าเป็นบทแปล *จินผิงเหมย์* ตามนิยามที่รับรู้กันในหมู่คนไทยในปัจจุบัน และด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมองว่าตัวบทดังกล่าวเป็นตัวบทที่น่าศึกษา และแน่นอนว่า หากพูดถึงการศึกษาเกี่ยวกับ *จินผิงเหมย์* ประเด็นหนึ่งซึ่งจะขาดเสียไม่ได้ ย่อมจะเป็นประเด็นการแปลจากสังวาส เนื่องจากการนำเสนอความโป๊เปลือยอย่างโจ่งแจ้งผ่านสื่อสิ่งพิมพ์เป็นเรื่องต้องห้ามประการหนึ่งของสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของบทความวิจัยชิ้นนี้ คือเพื่อศึกษากลวิธีการแปลจากสังวาส ตามที่ปรากฏใน *ดอกเหมยในแจกันทอง* ฉบับแปลโดยเนียนและสด ฐรณะโรหิต ผ่านการเปรียบเทียบเนื้อหาในต้นฉบับภาษาจีนของ *ดอกเหมยในแจกันทอง* ที่สันนิษฐานว่าเป็น *กุ่เป็นจินผิงเหมย์* และ *จินผิงเหมย์ฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โผ* ซึ่งเป็นเนื้อหาต้นฉบับของ *กุ่เป็นจินผิงเหมย์* อีกต่อหนึ่ง

ตัวบทหลักที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 3 ตัวบท ได้แก่ ตัวบทต้นฉบับภาษาจีน จำนวนสองฉบับ ได้แก่ *จินผิงเหมย์ฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โผ* ฉบับจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยจี๋หลิน ใน ค.ศ. 2011 และ *กุ่เป็นจินผิงเหมย์* ฉบับพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ซ่งไห่ซิง ยูหวิน ใน ค.ศ. 1926 ซึ่งเข้าถึงได้จากฐานข้อมูลภาพถ่ายหนังสือเก่าภาษาจีน สถาบันวิจัยวัฒนธรรมตะวันออก มหาวิทยาลัยโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ผ่าน URL http://shanben.ioc.u-tokyo.ac.jp/main_p?nu=D8650300&order=rn_no&no=04543 สำหรับตัวบทแปลภาษาไทย *ดอกเหมยในแจกันทอง* แปลโดยเนียนและสด ฐรณะโรหิต นั้น เก็บข้อมูลที่หอสมุดแห่งชาติ เทเวศร์ด้วยการถ่ายภาพ

⁴ เมื่อครั้งที่ผู้วิจัยเดินทางไปยังหอสมุดแห่งชาติ เทเวศร์ เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ *ดอกเหมยในแจกันทอง* ผู้วิจัยพบว่า *จินผิงเหมย์* ฉบับแปลโดยจีนสยาม ซึ่งลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ *หลักเมือง* ไม่สามารถสืบค้นได้แล้ว เนื่องจาก *หลักเมือง* ฉบับที่ยังสืบค้นได้ในรูปแบบไมโครฟิล์มนั้น เป็นฉบับที่เก่ากว่าฉบับที่นวนิยายแปลเรื่องนี้ลงตีพิมพ์ อย่างไรก็ตามในช่วงเวลาดังกล่าว หอสมุดแห่งชาติอยู่ระหว่างปรับปรุงพื้นที่ขนาดใหญ่ จึงเป็นไปได้ว่าข้อมูลบางส่วนอาจขาดหายไป ไม่สามารถสืบค้นได้เป็นการชั่วคราว

สำหรับการทบทวนวรรณกรรมนั้น แม้ *จินผิงเหมย์* จะเป็นวรรณคดีสำคัญของจีน ทั้งยังมีฉบับแปลเป็นภาษาไทยมากถึง 3 ฉบับ แต่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปล *จินผิงเหมย์* เป็นภาษาไทยโดยตรง กลับมีเพียง 4 เรื่อง แบ่งออกเป็นบทความวิชาการ 2 ฉบับ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท 1 เรื่อง และวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก 1 เรื่อง ในจำนวนนั้น เป็นผลงานของผู้วิจัยเองจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ บทความวิชาการชื่อ *The Writer as Translator: An Analysis of the Novelist Jacob's Manipulations in the Thai Translation of Jin Ping Mei*⁵ และวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก *The Storyteller Translator : On Thai Novelist Jacob's Rewriting of Sanguo Yanyi and Jin Ping Mei*⁶ อย่างไรก็ตาม ผลงานวิชาการทั้งสองฉบับดังกล่าว ไม่ได้ทำการศึกษเกี่ยวกับ *ดอกเหมยในแจกันทอง* หากแต่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ *จินผิงเหมย์* ฉบับแปลและเรียบเรียงโดยยาขอบ ที่ใช้ชื่อว่า *บุปผาในกุ่มชืทอง* งานวิจัยเกี่ยวกับ *ดอกเหมยในแจกันทอง* มีเพียงหนึ่งเดียว คือ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทเรื่อง “การเปรียบเทียบส่วนเสริมกริยาบอกความเป็นไปได้ในนวนิยายจีน *จินผิงเหมย์* กับฉบับแปลภาษาไทย *ดอกเหมยในแจกันทอง*” โดยพิชญ์ ลิ้มอารีย์สุข แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่า วิทยานิพนธ์ดังกล่าวไม่ได้ทำการศึกษาดัวยบทขึ้นนี้จากมุมมองการแปลวรรณกรรม หากแต่เป็นมุมมองด้านไวยากรณ์ นับได้ว่า การศึกษาเกี่ยวกับการแปลจากสังวาสใน *จินผิงเหมย์* เป็นภาษาไทยในบทความวิจัยชิ้นนี้ เป็นการเปิดมุมมองในการศึกษาเกี่ยวกับงานประพันธ์ชิ้นนี้เพิ่มเติมในประเด็นใหม่

2. ว่าด้วยต้นฉบับภาษาจีนของ *ดอกเหมยในแจกันทอง*

จินผิงเหมย์ เป็นนวนิยายที่มีหลากหลายฉบับ แต่ละฉบับมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างซับซ้อน (Shi and Luo, 2016, p. 1) ทั้งนี้วงการมักอ้างอิงชื่อวินิจจัยของ แพทริค ฮานาน (Patrick Hanan)

⁵ บทความดังกล่าวศึกษาเกี่ยวกับ *จินผิงเหมย์* ฉบับแปลและเรียบเรียงโดยยาขอบ ในชื่อ *บุปผาในกุ่มชืทอง* จากมุมมองของทฤษฎีการ “เขียนใหม่” (rewriting) ของเลอเฟอเวร์ ซึ่งเสนอว่าการที่นักแปลบิดแปรต้นฉบับนั้น อาจมีปัจจัยเบื้องหลัง 3 ประการหลัก ได้แก่ ผู้แปลมีอุดมคติ และประพันธ์ศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การบิดแปรต้นฉบับ *Chin Ping Mei : The Adventurous History of Hsi Men and His Six Wives* ซึ่งเป็น *จินผิงเหมย์* ฉบับแปลภาษาอังกฤษ ที่ยาขอบนำมาเรียบเรียงเป็น *บุปผาในกุ่มชืทอง* ใน 5 ประเด็น ได้แก่ การแบ่งบทใหม่ การปรับแก้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเพศสัมพันธ์ การเพิ่มเติมและตัดทอนเนื้อหา การคงคำหรือถ้อยความภาษาอังกฤษไว้ในบทแปล และการเล่าเรื่องด้วยสำนวนภาษาเฉพาะตัวของผู้แปล (Wiratpooke, 2017, p. 39) ผู้วิจัยสรุปว่า ปัจจัยหลักที่ทำให้ยาขอบบิดแปรต้นฉบับนั้น เป็นเพราะยาขอบมิได้แบ่งแยกบทบาทของตนในฐานะนักประพันธ์และนักแปลออกจากกันอย่างชัดเจน งานแปลของยาขอบจึงมีลักษณะเหมือนงานเขียน (ibid.)

⁶ ในวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษบทบาทของยาขอบในการ “เขียนใหม่” นวนิยายจีนโบราณสองเรื่องสำคัญคือ *สามก๊ก* และ *จินผิงเหมย์* ในลักษณะการเล่าเรื่องแบบวณิพก หรือนักเล่านิทานชาวจีน โดยศึกษาเปรียบเทียบตัวบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์จุดเด่นของยาขอบในฐานะนักเล่านิทาน ผู้เล่าขานนวนิยายจีนเรื่องยาวสองเรื่องดังกล่าว เป็นผลงานเรื่อง *สามก๊กฉบับวณิพก* และ *บุปผาในกุ่มชืทอง* ในสามประเด็น ได้แก่ การอ้างอิงข้อความจากวรรณคดี การสอดแทรกความรู้ และการสร้างความบันเทิง (Wiratpooke, 2019, p. 1)

ผู้เชี่ยวชาญด้าน จินผิงเหมย์ ซึ่งเสนอไว้ว่านวนิยายจีนโบราณเรื่องนี้แบ่งออกเป็น 3 ระบบใหญ่ ได้แก่ ฉบับแรกคือฉบับ ฉือฮว่า (词话本) ซึ่งเคยสูญหายไป ก่อนจะถูกค้นพบใหม่อีกครั้งใน ค.ศ. 1932 และเชื่อกันว่าเป็นฉบับเก่าแก่ที่สุด มีร่องรอยของความเป็นบทสำหรับนักแสดงนิทาน และประกอบด้วยบทเพลงและบทกวีต่างๆ มากมาย สมแก่อีกชื่อของหนังสือคือ ฉือฮว่า ที่หมายถึง “นวนิยายแบ่งบทที่สอดแทรกด้วยบทกวีประเภทฉือและบทเพลง” (Xiandai Hanyu Cidian, 2016, p. 212) ฉบับที่สองคือ ฉบับรัชศกฉงเจิน (崇祯本) ซึ่งเป็นฉบับที่พิมพ์จำหน่ายในสมัยราชวงศ์หมิงตอนปลาย ในยุคจักรพรรดิหิงซือจง ส่วนฉบับที่สาม คือฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โพ (张评本) นักวิชาการด้านวรรณคดีในสมัยราชวงศ์ชิง โดยมีความใกล้เคียงกับฉบับฉงเจิน ต่างกันตรงที่มีคำวิจารณ์ของนักวรรณคดีสมัยราชวงศ์ชิงนามจางจู่โพประกอบอยู่ด้วย ทั้งนี้ จินผิงเหมย์ ระบบที่แพร่หลายมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์ชิง จนกระทั่งค้นพบฉบับฉือฮว่า ก็คือฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โพ (Wu, 2015, p. 143)

เนื่องจากเนียนและสด กูรมะโรหิต มิได้ระบุชัดเจนในบทเกริ่นนำของ ดอกเหมยในแจกันทอง ว่าต้นฉบับของ ดอกเหมยในแจกันทอง คือ จินผิงเหมย์ ฉบับใด การเปรียบเทียบตัวบทต้นฉบับภาษาจีนและตัวบทแปลภาษาไทย จึงมีอุปสรรคพอสมควร จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้เบาะแสว่า ต้นฉบับของ ดอกเหมยในแจกันทอง “มีความเป็นไปได้สูงว่า” จะเป็น กุ่เป็นจินผิงเหมย์ (古本金瓶梅 แปลว่า จินผิงเหมย์ฉบับโบราณ) หรือฉบับที่ใกล้เคียงกัน (พิบูลย์ ลิ้มอารีย์สุข, 2558, น. 10) ทั้งนี้ กุ่เป็นจินผิงเหมย์ เป็น จินผิงเหมย์ฉบับปลดการบรรยายเรื่องเพศ (洁本) พิมพ์จำหน่ายเป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 1926 ในจีนสมัยสาธารณรัฐ และจัดว่าอยู่ในระบบที่สามตามการแบ่งของแพทริค ฮานาน นั่นคือนำเอา จินผิงเหมย์ฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โพมาปรับเปลี่ยนให้ “ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม” กล่าวคือไร้เพศสัมพันธ์ และลดทอนความเลวทรามของตัวละครหญิงในเรื่อง ก่อนจะพิมพ์ออกจำหน่าย

ดอกเหมยในแจกันทอง หรือ จินผิงเหมย์ ฉบับแปลไทยที่เนียนและสด กูรมะโรหิต ได้รับการว่าจ้างให้แปลลงหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ แสนสุข ลงพิมพ์เป็นตอนๆ ต่อเนื่องกันระหว่างเดือนมิถุนายน 2496 ถึงเดือนตุลาคม 2498 แต่แปลไม่จบ เนื่องจากความไม่สะดวกของทางหนังสือพิมพ์เอง (สด กูรมะโรหิต, 2537, น. 64) เนื้อหาของฉบับแปลไทยดังกล่าว คิดเป็นประมาณ 3 ใน 5 ของ จินผิงเหมย์ ทั้งเรื่อง กล่าวคือ กินความตั้งแต่บทที่ 1 西门庆热结十兄弟 武二郎冷遇亲哥嫂 (ซีเหมินชิงกับเพื่อนรวมสิบคนทำสัตย์สาบาน⁷ เป็นที่

⁷ สะกดตามต้นฉบับ

น้องกันด้วยความครึกครื้น หนูเอ้อหลางเ้าพบพี่สะใ้ด้วยอาการสำรวม) ไปจนกระทั่งบทที่ 63 潘道士法遣 黄巾士 西门庆大哭李瓶儿 (พานเต้าสื่อทำพิธีบวงสรวงวิญญาณ ซีเหมินซิงร้องไห้รักนางหลี่ผิงเอ้อ) อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับ *บุปผาในกุณทีทอง* ของยาขอบ ที่แปลจากฉบับย่อภาษาอังกฤษของเบอร์นาร์ด เมียลล์ โดยแปลไปเพียง 26 บทจาก 49 บท ก็นับว่าฉบับแปลโดยเนียนและสด กุระมะโรหิตนี้ มีเนื้อหามากกว่า พอสมควร หลังจากเปรียบเทียบเนื้อหาของฉบับแปลไทยกับต้นฉบับภาษาจีน ผู้วิจัยพบว่า *ดอกเหมยในแจกันทอง* นั้น มีการตัดทอนเนื้อหาบางส่วนออก และบางครั้งผู้แปลได้ทำการควมรวมเนื้อหาสองบทหรือหลายบท เข้าด้วยกัน สันนิษฐานว่าเพื่อทำให้เนื้อเรื่องกระชับขึ้น จึงส่งผลให้จำนวนบทใน *ดอกเหมยในแจกันทอง* นั้น เหลือเพียง 47 บท

สาเหตุที่ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า *จินผิงเหมย* ฉบับที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด ว่าจะเป็ต้นฉบับของ *ดอกเหมยในแจกันทอง* คือ *กุ่เป็นจินผิงเหมย* คือเนื้อหาของ *ดอกเหมยในแจกันทอง* ระหว่างบทที่ 2 ถึง 4 ซึ่งมีความแตกต่างจาก *จินผิงเหมย* ฉบับต่างๆ ที่ถือกำเนิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์หมิงและชิง แต่กลับตรงกันกับที่ปรากฏใน *กุ่เป็นจินผิงเหมย* โดยเนื้อหาในบทที่ 2 ถึง 4 นั้น บอกเล่าเรื่องราวตอนที่ซีเหมินซิงเกิดนิมิตรฝันประหลาด จึงนำความฝันดังกล่าวไปให้ภิกษุท่านายฝันให้ ได้ความว่าซีเหมินซิงจะได้พบกับสตรีนางหนึ่งที่มีแซ่ “พาน” ตัวเขาและสหายจึงพยายามหาตัวสตรีแซ่พานที่ว่านี้ จากนั้นจึงเล่าถึงเหตุการณ์ตอนที่นางจั่วเอ้อร์เจียอนุภรรยาของซีเหมินซิงซึ่งกำลังเจ็บหนัก ฝันว่าตนได้ไปท่องเที่ยวในนรกภูมิ ซึ่งเมื่อเทียบกับจินผิงเหมยฉบับโบราณ ทั้งฉบับซือฮว่า ฉบับรัชศกฉงเจิน และฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โพนั้น ไม่ปรากฏว่าได้บอกเล่าเรื่องราวตอนที่นางจั่วเอ้อร์เจียยังมีชีวิตอยู่แต่อย่างใด

จากการสัมภาษณ์คุณอัปสร กุระมะโรหิต บุตรสาวของเนียนและสด กุระมะโรหิต ทำให้ทราบว่า เนียน กุระมะโรหิต บัณฑิตสาขาวิชาวรรณคดีจีนจากมหาวิทยาลัยเยียนจิงในกรุงปักกิ่ง ได้ซื้อหาหนังสือวรรณคดีที่เป็นเพชรน้ำเอกในประวัติศาสตร์จีนจำนวนมากเพื่อขนส่งจากกรุงปักกิ่งกลับมายังประเทศไทยในราว พ.ศ. 2479 โดยวรรณคดีจีนที่ส่งกลับมาจากกรุงปักกิ่งนั้น อยู่ในรูปแบบหนังสือทั้งหมด ไม่มีฉบับถ่ายสำเนา (การสัมภาษณ์, 4 กรกฎาคม 2563) จึงอาจอนุมานได้ว่า หนังสือที่เนียนและสด กุระมะโรหิตใช้เป็นต้นฉบับในการแปล *ดอกเหมยในแจกันทอง* น่าจะยังสามารถซื้อหาได้ในช่วงเวลาดังกล่าว เมื่อนำเบาะแสทั้งสองอย่างมาประกอบกัน จึงเพียงพอที่จะเชื่อมโยงได้ว่า *กุ่เป็นจินผิงเหมย* มีความเป็นไปได้สูงที่จะเป็นต้นฉบับของ *ดอกเหมยในแจกันทอง* เนื่องจาก *กุ่เป็นจินผิงเหมย* ได้รับการพิมพ์ซ้ำโดยสำนักพิมพ์ซ่งไห่ซิงยฺหวินมากถึง

⁸ การถอดเสียงภาษาจีนด้วยอักษรไทยในบทความวิจัยชิ้นนี้ ยึดตามหลักเกณฑ์การถอดเสียงของราชบัณฑิตยสถาน เว้นแต่ว่าจะเป็นกรอ้างอิงโดยตรงจากบทแปล ที่จะยังคงการสะกดไว้ตามที่ปรากฏใน *ดอกเหมยในแจกันทอง* ด้วยเหตุนี้ ชื่อตัวละครบางส่วนในบทความชิ้นนี้ จึงอาจมีการสะกดมากกว่าหนึ่งแบบ

20 ครั้ง ระหว่าง ค.ศ. 1926 ถึงเดือนเมษายน ค.ศ. 1934 (Shi and Luo, 2016, p. 91) นอกจากนี้ ยังมีฉบับที่พิมพ์โดยสำนักพิมพ์ซังไห่จงยางซูเตียน ใน ค.ศ. 1936 ซึ่งเป็นฉบับที่ออกจำหน่ายเพียงไม่นานก่อนเกิดสงครามจีน-ญี่ปุ่นและสงครามกลางเมืองอีกด้วย (ibid., p. 92)

3. พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484

งานแปลวรรณกรรมขึ้นใดก็ตาม ย่อมไม่อาจดำรงอยู่ในสุญญากาศ หากย่อมเกี่ยวพันกับสภาพสังคม เบื้องหลัง ดอกเหมยในแจกันทอง ก็เช่นเดียวกัน ผลงานแปลชิ้นนี้ได้รับการเผยแพร่สู่สาธารณะระหว่างเดือนมีนาคม 2496 จนถึงเดือนตุลาคม 2498 รวมเป็นระยะเวลา 2 ปี 7 เดือน โดยลงพิมพ์เป็นตอนๆ ในหนังสือพิมพ์ *แสงสุสุข* รายสัปดาห์ ช่วงเวลาดังกล่าว ตรงกับยุคจอมพล ป. พิบูลสงครามดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสมัยที่สอง

แวดวงวรรณกรรมของไทยในยุคของ “ท่านผู้นำ” ถูกการเมืองแทรกแซงค่อนข้างมาก รัฐบาลได้เข้ามาควบคุมและกำหนดแนวทางการประพันธ์ในหลากหลายด้าน เช่น ควบคุมการนำเสนอข่าว ตรวจสอบการแสดงความคิดเห็นของสื่อสิ่งพิมพ์ ตั้งแผนกตรวจสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ ใช้นโยบายปันส่วนกระดาษเพื่อควบคุมหนังสือพิมพ์ ดำเนินการปรับปรุงอักษรวิธียุคใหม่⁹ และเหนืออื่นใด รัฐบาลได้ควบคุมการประพันธ์อย่างเข้มงวดโดยใช้แนวศีลธรรม (อาทิตยา จารุจินดา, 2555, น. 5)

เครื่องมืออย่างหนึ่งที่รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามใช้ในการควบคุมแวดวงวรรณกรรม คือพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 ซึ่งได้กำหนดข้อบัญญัติต่างๆ เกี่ยวกับการพิมพ์ การจำหน่ายและโฆษณาสิ่งพิมพ์ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์อื่น โดยได้ระบุคุณสมบัติของบุคคลหรือนิติบุคคลที่จะทำหน้าที่จัดพิมพ์หรือโฆษณาส่งพิมพ์ต่างๆ เอาไว้อย่างละเอียด รวมถึงกำหนดบทลงโทษต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์เอาไว้ด้วย

⁹ อย่างไรก็ดี การปรับปรุงอักษรวิธียุคใหม่ ที่เน้นวางหลักเกณฑ์การสะกดคำแบบใหม่โดยดัดใช้สระ พยัญชนะที่มีเสียงซ้ำกัน กำหนดให้เขียนคำไทยแท้ และยังมีกรวางระเบียบการใช้คำสรรพนาม การตอบรับ การปฏิเสธ (อาทิตยา จารุจินดา, 2555, น. 5) จนถูกมองว่าเป็นยุคสมัยแห่ง “อักษรวิบัติ” และส่งผลให้นักเขียนจำนวนมากเลิกผลิตผลงานไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง ยุค วัชรเสถียร, 2506, น. 319 อ้างถึงใน ศรีศิลป์ บุญขจร, 2521, น. 91) นั้น ได้ถูกยกเลิกไปหลังจากจอมพล ป. พิบูลสงครามกลับเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีในสมัยที่สอง ใน พ.ศ. 2491 โดยการบริหารประเทศของจอมพล ป. เมื่อกลับมาใช้อำนาจอีกครั้งนั้น บรรยายภาคต่อคนลายขึ้นมาก การควบคุมในแวดวงวรรณกรรมก็เบาบางลง และนักเขียนมืออิสระทางการสร้างสรรค์ผลงานมากขึ้น อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติการพิมพ์ดังกล่าว ยังคงมีผลบังคับใช้เช่นเดิม

บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 ที่ผู้วิจัยมองว่า ส่งผลต่อการแปลจากสังวาสใน ดอกเหมยในแจกันทอง คือมาตราที่ 9 ซึ่งมีเนื้อความดังต่อไปนี้

“เมื่อปรากฏว่าได้มีการโฆษณา หรือเตรียมการโฆษณาสิ่งพิมพ์ใดๆ ซึ่งเจ้าพนักงานการพิมพ์ เห็นว่าอาจจะขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เจ้าพนักงานการพิมพ์ อาจมีหนังสือแก่ผู้หนึ่งผู้ใดโดยจะเพาะหรือมีคำสั่งทั่วไปโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาหรือ หนังสือพิมพ์รายวัน ห้ามการขายหรือจ่ายแจกสิ่งพิมพ์นั้น ทั้งจะให้อัดสิ่งพิมพ์และแม่พิมพ์นั้นด้วยก็ได้”

(พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช 2484, น. 1233 ทำตัวหนาโดยผู้วิจัย)

ผู้วิจัยเห็นว่า การบรรยายเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์อย่างตรงไปตรงมา ย่อมสามารถตีความได้ว่า “ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน” ตามข้อบัญญัติดังกล่าว จึงเป็นสิ่งที่ทั้งผู้แปล และบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ แสนสุข ไม่อาจมองข้ามได้

4. กลวิธีการแปลจากสังวาสใน ดอกเหมยในแจกันทอง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้นิยามของคำว่า “สังวาส” ไว้ดังนี้

“น. การอยู่ด้วยกัน, การอยู่ร่วมกัน; การร่วมประเวณี.

ก. ร่วมประเวณี, มักใช้ว่า ร่วมสังวาส หรือ เสพสังวาส. (ป., ส. สังวาส).” (น. 1201)

กล่าวโดยสรุป “สังวาส” อาจใช้เป็นคำนามหรือคำกริยาก็ได้ เมื่อเป็นคำนาม จะหมายถึงการร่วม ประเวณี และเมื่อเป็นกริยา จะหมายถึง ร่วมประเวณี หรือมีเพศสัมพันธ์นั่นเอง

งานวิจัยชิ้นนี้กำหนดว่า “ฉากสังวาส” หมายถึงเนื้อหาตอนใดก็ตามที่บรรยายเกี่ยวกับการมี เพศสัมพันธ์ หรือการประกอบกามกิจระหว่างตัวละครต่างๆ รวมไปถึงการสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง และการ บอกล่าโดยอ้อมว่าตัวละครมีความสัมพันธ์ทางเพศกัน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ข้อความตอนใดก็ตามใน ดอกเหมยในแจกันทอง ที่มีการเอ่ยถึงเพศสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อม จะถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์การแปล ฉากสังวาสในงานวิจัยชิ้นนี้ทั้งหมด

ผู้วิจัยพบว่า ดอกเหมยในแจกันทอง ประกอบด้วยฉากสังวาสทั้งสิ้น 39 ฉาก กระจายอยู่ในเนื้อเรื่อง ตั้งแต่ต้นจนจบ ฉากเหล่านี้เป็นกิจกรรมทางเพศระหว่างตัวละครทั้งสิ้น 10 คู่ ได้แก่ ซีเหมินชิงกับพานจินเหลียน ซีเหมินชิงกับหลี่ผิงเออร์ ซีเหมินชิงกับอู๋เยว่เหนียง ซีเหมินชิงกับเมิ่งยู่วี่ไหลว ซีเหมินชิงกับหวางลิวเออร์ ซีเหมินชิงกับหลี่กู่เจี๋ย พานจินเหลียนกับฉินถง พานจินเหลียนกับเฉินจิ้งจี้ หลี่ผิงเออร์กับเจียงจู่ชาน และหานเออร์

กับหวางลิวเออร์ จะเห็นได้ว่า กิจกรรมทางเพศที่ถูกถ่ายถอดออกมาใน *ดอกเหมยในแจกันทอง* นั้น มักจะกระจุกตัวอยู่ที่ตัวละครแกนกลางของเรื่องอย่างซีเหมินชิงเป็นหลัก

แม้ผู้วิจัยจะสรุปในเบื้องต้นแล้วว่า ต้นฉบับภาษาจีนของ *ดอกเหมยในแจกันทอง* นั้น มีความเป็นไปได้มากกว่าจะเป็น *กุ้เป็นจินผิงเหมย* แต่อย่างไรก็ดี เมื่อทำการเปรียบเทียบฉากสังวาสระหว่างตัวบททั้งสอง ผู้วิจัยกลับพบว่า บทแปลฉากสังวาสในวรรณกรรมจีนแปลไทยเรื่องนี้ ไม่ตรงกับที่ปรากฏใน *กุ้เป็นจินผิงเหมย* ในบรรดาฉากสังวาสทั้ง 39 ฉากที่ปรากฏใน *ดอกเหมยในแจกันทอง* มีเพียง 10 ฉากเท่านั้นที่เนื้อความใน *กุ้เป็นจินผิงเหมย* ตรงกับ *ดอกเหมยในแจกันทอง* โดยฉากสังวาสเหล่านั้น ล้วนแต่เป็นฉากที่ไม่ล่อแหลมทั้งสิ้น ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เข้าใจได้ เนื่องจาก *กุ้เป็นจินผิงเหมย* เป็น *จินผิงเหมย* ฉบับปราศจากความโป๊เปลือย เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการสืบย้อนกลับไปยัง *จินผิงเหมยฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โผ* ซึ่งเป็นต้นฉบับที่ *กุ้เป็นจินผิงเหมย* นำมาดัดแปลงก่อนพิมพ์จำหน่าย (Shi and Luo, 2016, p. 93) แล้วจึงพบว่า ฉากสังวาสใน *จินผิงเหมย* ฉบับดังกล่าวใกล้เคียงกับ *ดอกเหมยในแจกันทอง* เป็นอย่างมาก จะต่างกันก็ในประเด็นที่ *ดอกเหมยในแจกันทอง* ไม่บรรยายฉากรักอย่างละเอียดลออจนเห็นภาพพจน์ชัดเจน อย่างที่ปรากฏใน *จินผิงเหมยฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โผ* เท่านั้น

เมื่อทำการเปรียบเทียบฉากสังวาสที่ปรากฏในตัวบททั้งสาม ได้แก่ *จินผิงเหมยฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โผ* *กุ้เป็นจินผิงเหมย* และ *ดอกเหมยในแจกันทอง* ผู้วิจัยพบว่า ฉากสังวาสทั้ง 39 ฉากที่ปรากฏใน *ดอกเหมยในแจกันทอง* มีความสัมพันธ์กับตัวบทภาษาจีนทั้งสองใน 4 ลักษณะ ดังนี้

1. เนื้อความในฉากสังวาสตรงกันทั้งสามตัวบท พบทั้งสิ้น 10 ครั้ง
2. เนื้อความใน *ดอกเหมยในแจกันทอง* ตรงกับ *จินผิงเหมยฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โผ* แต่ไม่ตรงกับ *กุ้เป็นจินผิงเหมย* พบทั้งสิ้น 25 ครั้ง
3. เนื้อความใน *ดอกเหมยในแจกันทอง* ตรงกับ *กุ้เป็นจินผิงเหมย* แต่ไม่ตรงกับ *จินผิงเหมยฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โผ* พบทั้งสิ้น 1 ครั้ง
4. เนื้อความใน *ดอกเหมยในแจกันทอง* เป็นการผสมกันระหว่าง *กุ้เป็นจินผิงเหมย* กับ *จินผิงเหมยฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โผ* พบทั้งสิ้น 3 ครั้ง

ลักษณะที่ 1 เนื้อความในฉากสังวาสตรงกันทั้งสามตัวบท

ฉากสังวาสในลักษณะนี้มีทั้งสิ้น 10 ฉาก สันนิษฐานว่าเหตุที่ฉากสังวาสเหล่านี้มีเนื้อความตรงกันทั้งใน *จินผิงเหมยฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โผ* *กุ้เป็นจินผิงเหมย* และ *ดอกเหมยในแจกันทอง* เป็นเพราะฉากสังวาสเหล่านี้มิได้บรรยายกิจกรรมทางเพศในรายละเอียด นอกจากนี้ ยังมีได้กล่าวถึงอวัยวะเพศทั้งชายและหญิง

หากแต่เพียงบอกให้ทราบที่ตัวละคร “มีเพศสัมพันธ์กัน” ด้วยถ้อยคำต่างๆ เช่น 狂 (เริงรัก) 宿歇 (ค้างคืน) 如鱼似水 (เริงเริงเหมือนปลาได้น้ำ) 美爱无加 (เต็มด้าในรสรักอย่างสุดแสน) 如胶似漆 (ตัวติดกันเป็นตังเม) 盘桓 (อ้อยอิงอยู่ด้วยกัน) 摇摇摆摆 (โยกย้ายร่างกาย) 千般贴恋 (ปรนนิบัติใกล้ชิดนับพันประการ) 万种牢笼 (มัดใจด้วยลีลานับหมื่นประการ) 欢爱 (ระเริงรัก) เท่านั้น เมื่อเนียน กูรมะโรหิต ถ่ายทอดถ้อยคำเหล่านี้ ออกมาเป็นภาษาไทย จึงเน้นถ่ายทอดด้วยการแปลเก็บความจนครบ และเลือกใช้คำที่ให้ความรู้สึกเข้ายวน มิได้บรรยายอากัปกริยาขณะประกอบกามกิจอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกันกับต้นฉบับ ถ้อยคำที่กล่าวถึงการมีเพศสัมพันธ์อย่างอ้อมๆ ที่เนียนและสด กูรมะโรหิตเลือกใช้ในการแปลฉากสังวาสลักษณะที่ 1 นี้ ประกอบด้วย อภิรมย์, ระเริงเชิงสวาส, มีความอิมเิบเกษมสุขในความหวานของกามราคะ, เสพย์สุข, สรวลระริกซิกซี้, เกี้ยวหวัดรัดพัน, รสหวานของความรัก, เล้าโลม, ร่วมรส สำราญ, เล่นสนุก, ใฝ่าปรนนิบัติ และเข้านอน

ลักษณะที่ 2 เนื้อความในฉากสังวาสตรงกับ *จินผิงเหมย์ฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โผ* แต่ไม่ตรงกับ *กู๋เปิ่นจินผิงเหมย์*

ฉากสังวาสลักษณะนี้ ปรากฏใน *ดอกเหมยในแจกันทอง* รวมทั้งสิ้น 25 ครั้ง โดยเป็นฉากที่บรรยายกิจกรรมทางเพศอย่างตรงไปตรงมาใน *จินผิงเหมย์ฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โผ* แต่เมื่อ *จินผิงเหมย์ฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โผ* ถูกดัดแปลงตัดทอนกลายเป็น *กู๋เปิ่นจินผิงเหมย์* ฉากสังวาสที่มีลักษณะ “เปื้อน” เหล่านี้ก็อันตรธานหายไป อย่างไรก็ดี เมื่อเนื้อความฉากเดียวกัน “เดินทาง” เข้าสู่ฉบับแปลไทยคือ *ดอกเหมยในแจกันทอง* ถ้อยและความที่สะท้อนให้เห็นว่าตัวละครประกอบกิจกรรมทางเพศยังคงอยู่ แต่คงอยู่ในลักษณะถูกเซ็นเซอร์ คือแปลถ่ายความโดยตัดรายละเอียดที่ล่อแหลมเกินไปในสายตานักแปล (หรืออาจจะในสายตาของบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ *แสนสุข* ก็เป็นได้) หรือบางครั้งก็ปรากฏในลักษณะที่เนื้อความถูก “ปรับ” ให้เบาลง แต่ยังคงสื่อความได้ว่าตัวละครกำลังประกอบกามกิจ

ตัวอย่างจากสังวาสในลักษณะนี้ เช่น จากเพศสัมพันธ์ระหว่างซีเหมินชิงและพานจิน-เหลียนใน บทที่สิบเอ็ด¹⁰ ผู้ซื้อสัตว์กล่าหาญต้องถูกส่งตัวไปเป็นนักโทษที่เมืองเมิ่งโจว ซีเหมินชิงกับภรรยาใหญ่น้อยเลี้ยงรื่นเรื่งกันบนเก้งริมสระบัว โดยเนื้อความที่ปรากฏในจินผิงเหมย์ฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โผ มีดังนี้

且说当日西门庆率同妻妾，合家欢乐，在芙蓉亭上饮酒，至晚方散。归来潘金莲房中，已有半酣，乘著酒兴，要和妇人云雨。妇人连忙熏香打铺，和他解衣上床。西门庆且不与他云雨，明知妇人第一好品箫，于是坐在青纱帐内，令妇人马爬在身边，双手轻笼金钏，捧定那话，往口里吞放。西门庆垂首玩其出入之妙，鸣咽良久，淫情倍增，因呼春梅进来递茶。妇人恐怕丫头看见，连忙放下帐子来。西门庆道：“怕怎的？”因说起：“隔壁花二哥房里到有两个好丫头，今日送花来的是小丫头。还有一个也有春梅年纪，也是花二哥收用过了。但见他娘在门首站立，他跟出来，却是生得好模样儿。谁知这花二哥年纪小小的，房里恁般用人！”

(Lanling Xiaoxiaosheng, 2011, p. 140)

เนื้อหาที่อาจมองได้ว่าล่อแหลมในตอนนี้เป็นส่วนที่ผู้วิจัยขีดเส้นใต้ ซึ่งอาจแปลเป็นไทยได้ว่า “(ซีเหมินชิง) รู้ดีว่านางนั้นชอบการเป่าขลุ่ย¹¹ เป็นที่สุด จึงนั่งขึ้นภายในมุ้งแล้วให้นางนั่งหมอบอยู่ข้างตน ขยับกำไลทองเล็กน้อยแล้วจึงใช้มือยึดท่อนลึงค์เอาไว้แล้วส่งเข้าปาก ซีเหมินชิงก็มอมองท่อนลำของตนผลุบเข้าออกจากปากนางด้วยความรู้สึกรื่นรมย์ ดูดดำกันอยู่นานจนไฟระคะนั้นพลุ่งพล่าน”

และแน่นอนว่าเมื่อตัวบทดังกล่าวเดินทางมาถึง ภูเขินจินผิงเหมย์ ซึ่งเป็นฉบับปลอดเพศสัมพันธ์ รายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำโษษฐกามก็สูญหาย ระบุเพียงว่าหลังจากรื่นเรื่งดื่มเหล้ากันที่เก้งริมสระบัวแล้ว ซีเหมินชิงก็เข้ามาที่เรือนของนางพานจินเหลียน แล้วตัดข้ามฉากร่วมรักไปถึงตอนที่นางซุนเหมยเข้ามาในห้องเลย นอกจากนี้ ความวาทะในฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โผ ที่เกิดขึ้นเมื่อซีเหมินชิงเรียกในนางซุนเหมยเข้ามาในห้องขณะที่ตนกำลังร่วมรักกับนางพานจินเหลียนก็หายไป เหลือเพียงว่าซุนเหมยเดินนำสุราเข้าไปให้เท่านั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

且说西门庆率同妻妾合家欢乐，在芙蓉亭上饮酒，至晚放散，归到金莲房中。只见春梅捧茶进房，说起隔壁花二哥房里，到有两个好丫头，今日送花来的是小丫头，还有一个，也有春梅年纪，花二哥宠爱的了不得，但见他娘在门首站立，他跟出来，却生得好模样儿，谁知这花二哥年纪小小的，房里恁般用人。

(Xiaoxiaosheng, 1926a, p. 129)

¹⁰ สอดตามต้นฉบับ

¹¹ หมายถึง ใช้ปากกับอวัยวะเพศชาย

และเมื่อฉากดังกล่าวได้รับการแปลเป็นภาษาไทยใน *ดอกเหมยในแจกันทอง* เนื้อความส่วนที่ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ก็ปรากฏขึ้นมาอีกครั้ง ในลักษณะที่ลดทอนลงจากฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โพ ดังนี้

จะกล่าวถึงซีเหมินซิง เมื่อได้รื่นเริงอยู่กับภรรยาใหญ่ที่เก้งริมสระบัวแห่งนั้นจนค่ำแล้ว จึงเข้าไปในห้องของนางพานจินเหลียน ฤทธิ์สุราได้กระตุ้นความรู้สึกอันเร่าร้อนที่ร้อนแรงอยู่แล้วให้ร้อนแรงยิ่งขึ้น นางพานจินเหลียนจึงจัดเตรียมปูลาดที่นอน และจุดเครื่องหอมขึ้นในกระถางทองแดง ภายหลังที่คนทั้งสองได้ช่วยกันจัดการเปลื้องเสื้อผ้าให้แก้กันแล้วจึงชวนกันเข้าไปภายในม่านแพรที่ซึ่งไว้รอบเตียงนอน แต่ครั้งนี้ซีเหมินซิงไม่มีจิตใจที่จะเล่นเกมรักอย่างธรรมดา เพราะนึกขึ้นมาได้ว่านางพานจินเหลียนนั้นมีความสามารถในทางเป่าขลุ่ย จึงบอกให้นางลงมือ--- ในระหว่างนั้นซีเหมินซิงเกิดกระหายน้ำขึ้นมา จึงเรียกชุนเหมยสาวใช้ให้ยกน้ำเข้ามาให้ขณะที่ชุนเหมยยกน้ำเข้ามาชุนเหมยนั้น นางพานจินเหลียนรีบชักผ้าห่มขึ้นคลุมกายด้วยความกระดาก ซีเหมินซิงจึงยิ้มพลางถามว่า “เหตุไรเจ้าจึงต้องทำเช่นนั้นเล่า ภรรยาของฮวาจื่อชู่ที่อยู่บ้านติดกับเรานี้ไม่รู้สึกลอยอย่างเจ้าเลย เมื่อนางเห็นฮวาจื่อชู่กำลังอยู่กับนางสาวใช้ของนางและนางสาวใช้ผู้นั้นก็มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับชุนเหมยของเรา สาวใช้คนที่นำดอกไม้มาที่นี้เมื่อกลางวันนี้มีอายุอ่อนกว่านางคนนั้น แต่ก็มีควมงามเหมือนกันทั้งคู่ เราไม่นึกเลยว่าฮวาจื่อชู่จะมีบุญได้เซยชมสาวใช้ที่มีอายุน้อยเช่นนี้”

(เนี่ยนและสด กุระโรหิต, 28 มิถุนายน 2496, น. 22)

จะเห็นได้ว่า เนื้อหาฉากสังวาสจาก *จินผิงเหมยฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โพ* ที่ผู้วิจัยขีดเส้นใต้และให้คำแปลเอาไว้ว่า “(ซีเหมินซิง) รู้ดีว่านางนั้นชอบการเป่าขลุ่ย¹² เป็นที่สุด จึงนั่งขึ้นภายในมุ้งแล้วให้นางนั่งหมอบอยู่ข้างตน ชยับกำไลทองเล็กน้อยแล้วจึงใช้มือยึดท่อนลึงค์เอาไว้แล้วส่งเข้าปาก ซีเหมินซิงก็มองท่อนลำของตนผลุบเข้าออกจากปากนางด้วยความรู้สึกที่รุ่มรมย์ ดูดด่ากันอยู่นานจนไฟราคะนั้นพลุ่งพล่าน” นั้น เมื่อได้รับการแปลเป็นภาคภาษาไทย ก็กลายเป็น “แต่ครั้งนี้ซีเหมินซิงไม่มีจิตใจที่จะเล่นเกมรักอย่างธรรมดา เพราะนึกขึ้นมาได้ว่านางพานจินเหลียนนั้นมีความสามารถในทางเป่าขลุ่ย จึงบอกให้นางลงมือ” ผู้แปลยังคงคำว่า 品箫 โดยแปลตรงตัวไปว่า “เป่าขลุ่ย” แต่มิได้ระบุชัดเจนว่าการเป่าขลุ่ยที่ว่านี้คือการกระทำโอบอ้อม ออย่างไรก็ดี ผู้อ่านยังสามารถรับรู้ได้ผ่านบริบทรอบข้าง เช่น เมื่อนางชุนเหมยเข้ามาในห้อง นางพานจินเหลียนมีอาการ “กระดาก” รีบ “ชักผ้าห่มขึ้นคลุมกาย” อนึ่ง ลักษณะการ “ผลุบเข้าผลุบออก” ขององคชาติในปากของนางนั้น ได้ถูกตัดทิ้งจนหมด

¹² หมายถึง ใช้ปากกับอวัยวะเพศชาย

ลักษณะที่ 3 เนื้อความในฉากสังวาสตรงกับ *กู่เป็นจินผิงเหมย์* แต่ไม่ตรงกับ *จินผิงเหมย์ฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โผ*

ฉากสังวาสใน *ดอกเหมยในแจกันทอง* ลักษณะนี้ พบได้น้อยที่สุด คือปรากฏเพียงครั้งเดียวเท่านั้น นั่นคือฉากที่นางหลี่ผิงเอ๋อร์ล้มป่วย จนฝันไปว่าซีเหมินซึ่งกลับมาหาก่อนจะร่วมรักกัน ฉากดังกล่าวปรากฏในบทที่สิบแปด *หยูจี้* สื่อกล่าวโทษหยางถี้ตู้ เจียงจู่ซาน แต่งเข้าบ้านนางหลี่ผิงเอ๋อ จากการเปรียบเทียบตัวบททั้งสาม ผู้วิจัยพบว่า ฉากร่วมรักฉากนี้ ตรงกับ *กู่เป็นจินผิงเหมย์* แต่ไม่ตรงกับ *จินผิงเหมย์ฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โผ*

到晚夕，孤眠枕上展转踌躇。忽听外边打门，仿佛见西门庆来到。妇人迎门笑接，携手进房，问其爽约之情，各诉衷肠之话。绸缪缱绻，彻夜欢娱。鸡鸣天晓，便抽身回去。

(Lanling Xiaoxiaosheng, 2011, p. 231)

เมื่อฉากดังกล่าวเข้าไปปรากฏใน *กู่เป็นจินผิงเหมย์* สำนักพิมพ์ก็ได้ตัดประโยค 绸缪缱绻，彻夜欢娱 ซึ่งอาจแปลได้ว่า “ต่างได้สำเร็จสำราญในความรักกันตลอดคืน ไม่อาจแยกจากกัน” ออก ดั่งข้อความต่อไปนี้

到晚夕孤眠枕上，辗转踌躇，忽听外边打门，仿佛见西门庆来到，妇人迎门笑接，携手进房，问其爽约之情，各诉衷肠之话，鸡鸣天晓，便抽身回去。

(Xiaoxiaosheng, 1926a, p. 203)

เมื่อทำการเปรียบเทียบตัวบทภาษาจีนสองฉบับกับ *ดอกเหมยในแจกันทอง* แล้ว ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเนี่ยน กูรมะโรหิตน่าจะยึดข้อความตามฉบับ *กู่เป็นจินผิงเหมย์* มากกว่า เพราะประโยค 绸缪缱绻，彻夜欢娱 นั้นไม่ได้ถูกแปลเป็นไทยในฉากนี้ วลี “หลังจากนั้นต่างก็พร่ำพรอดพรรณนารักต่อกัน” น่าจะแปลมาจาก 各诉衷肠之话 มากกว่า ดั่งเนื้อความต่อไปนี้

นางหลี่ผิงเอ๋อได้นอนกระสับกระส่ายอยู่นานแล้วก็เคลิ้มฝันไปว่า นางได้ยินเสียงมีคนมาตบประตู แล้วเห็นซีเหมินซึ่งซึ่งเดินเข้ามาในห้อง นางหลี่ผิงเอ๋อมีความยินดีรีบลุกออกมาต้อนรับแล้วจู๋มมือซีเหมินซึ่งเข้าไปในที่นอน พลังตัดพ้อต่อว่าด้วยเรื่องซีเหมินซึ่งทำผิดสัญญา หลังจากนั้นต่างก็พร่ำพรอดพรรณนารักต่อกัน จนกระทั่งได้ยินเสียงไก่ขันซึ่งเป็นเวลาใกล้สว่าง ซีเหมินซึ่งก็รีบผละจากนางแล้วลุกออกไปข้างนอก

(เนี่ยนและสด กูรมะโรหิต, 27 กันยายน 2496, น. 46)

ลักษณะที่ 4 เนื้อความในฉากสังวาสเป็นการผสมกันระหว่าง *กูเป็นจินผิงเหมย์* กับ *จินผิงเหมย์ฉบับวิจารณ์* โดยจางจู่โผ

ฉากสังวาสลักษณะนี้ปรากฏทั้งสิ้น 3 ฉาก โดยตัวอย่างที่น่าสนใจปรากฏใน *บทที่สี่สิบสอง ฉินกงแอบฟังความลับภายใต้หน้าต่างนางหวางลิวเอ้อ* *เงินจิ้งจี้ช่วยโอกาสและได้นางพานจินเหลียน* เนื้อความกล่าวถึงตอนที่ซีเหมินซิงเข้ามาหานางพานจินเหลียนในเรือน หลังจากที่นางนั้นเพิ่งจะเกี่ยวพาราสีกับลูกเขยของซีเหมินซิงอย่างเงินจิ้งจี้มาหมาดๆ

โปรดสังเกตข้อความที่ขีดเส้นได้ในตัวบทภาษาจีนที่คัดจาก *จินผิงเหมย์ฉบับวิจารณ์* โดยจางจู่โผ และ *กูเป็นจินผิงเหมย์* ตามลำดับ

西门庆就往潘金莲房里去了。金莲正与敬济不尽兴回房，眠在炕上，一见西门庆进来，忙起来笑迎道：“今日吃酒，这咱时才来家。”西门庆也不答应，一手搂将过来，连亲了几个嘴，一手就下边一摸，摸著他牝户，道：“怪小淫妇儿，你想著谁来？兀那话湿搭搭的。”金莲自觉心虚，也不做声。只笑推开了西门庆，向后边澡牝去了。当晚与西门庆云情雨意，不消说得。

(Lanling Xiaoxiaosheng, 2011, p. 703)

西门庆就往潘金莲房里去了。金莲正被敬济鬼混不休，溜回房中，眠在炕上，一见西门庆进来，忙起来笑迎道：“今日吃酒，这咱时才来家。”西门庆也不答应，遂即坐下。潘金莲道，你今日的酒，真吃醉了？你进门我就起来迎接，什么缘故，连回话儿都没有？西门庆道，你倦昏昏眠在炕上，你想着谁来？金莲自觉心虚，也不做声，只对西门庆笑着，向后边叫春梅点茶去了。当晚打发西门庆上床安睡，不消说得。

(Xiaoxiaosheng, 1926c, p. 50-51)

จะเห็นได้ว่า *กูเป็นจินผิงเหมย์* ปรับเปลี่ยนประโยคที่ค่อนข้างล่อแหลมหลายประโยคใน *จินผิงเหมย์ฉบับวิจารณ์* โดยจางจู่โผ เช่น ปรับข้อความ *金莲正与敬济不尽兴回房* เป็น *金莲正被敬济鬼混不休* *溜回房中* เพื่อให้การร่วมเพศ (ที่ไม่สำเร็จ เพราะเร่งรีบเนื่องจากกลัวคนเห็น) เปลี่ยนเป็นฉากนางพานจินเหลียนหลบหนีการตามตัวของเงินจิ้งจี้กลับมาที่ห้อง

นอกจากนี้ เนื้อความที่ว่า *西门庆也不答应，一手搂将过来，连亲了几个嘴，一手就下边一摸，摸著他牝户，道：“怪小淫妇儿，你想著谁来？兀那话湿搭搭的。”*¹³ ก็ยังถูกปรับเป็น *西门庆也不答应，遂即坐下。潘金莲道，你今日的酒，真吃醉了？你进门我就起来迎*

¹³ อาจแปลได้ว่า ซีเหมินซิงไม่ว่าอะไร ยื่นมือข้างหนึ่งมาคว้าตัวนางไปจูบหลายครั้ง มีอีกข้างเลื่อนลงไปจับอวัยวะเพศของนาง ก่อนพูดขึ้นว่า “เจ้าหญิงสำส่อน นี่คิดถึงใครอยู่ ถึงได้เปียกจะไปหมดเช่นนี้”

接, 什么缘故, 连回话儿都没有? 西门庆道, 你倦昏昏眠在炕上, 你想着谁来?¹⁴ จะเห็นได้ว่าคำพูดของซีเหมินซึ่งที่สื่อให้เห็นว่านางพานจินเหลียนนั้นเพิ่งจะ “ได้เสีย” กับเงินจิ้งจี้มาหมาดๆ จึงยังคง “เปื่อยแฉะ” อยู่ ถูกปรับเนื้อหาจนแห้งแล้งและจี๊ดซี้ด กลายเป็นการตัดพ้อของนางพานจินเหลียนเสียอย่างนั้น แต่นั่นก็ย่อมจะเป็นการปรับเนื้อหาที่สมเหตุสมผล เพราะใน *กุ่เป็นจินผิงเหมย์* ฉากก่อนหน้านี้นางพานจินเหลียนกับลูกเขยอย่างเงินจิ้งจี้ไม่ได้ประกอบภารกิจกันแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี ฉากเดียวกันใน *ดอกเหมยในแจกันทอง* เนื้อความกลับปรากฏเป็นดังนี้

ฝ่ายนางพานจินเหลียน เมื่อถูกเงินจิ้งจี้โลมเล้าเคล้าคลึงเอาตั้งแต่ตอนกลางวัน กับเมื่อตอนบ่ายรวมสองครั้งก็ให้รู้สึกชุ่มร้อนเป็นกำลัง มีรู้ที่จะทำประการใดดี จึงเข้านอนแต่ตอนหัวค่ำ ครั้นเมื่อเห็นซีเหมินซึ่งเข้ามาในห้อง จึงรีบลุกขึ้นต้อนรับ แล้วให้นางซุนเหมยชอน้ำชามาให้ซีเหมินซึ่งดื่ม ซีเหมินซึ่งจึงถามสัพพยกขึ้นว่า “เหตุไรเจ้าจึงเข้านอนแต่เพลายังไม่ทันชิงพลบ คงจะกำลังคิดถึงใครอยู่ละ กระมัง?” นางพานจินเหลียนถูกซีเหมินซึ่งถามแทงใจดำเช่นนั้น ก็ได้ตอบว่ากระไร รับชวนซีเหมินซึ่งเข้านอน เพื่อไม่ให้ซักไต่ถามอะไรอีกต่อไป

(เนียนและสด กุรมะโรหิต, 10 เมษายน 2498, น. 22)

เมื่อเทียบตัวบทภาษาไทยเข้ากับตัวบทภาษาจีนทั้งสองตัวบท จะพบว่าเนียนและสด กุรมะโรหิตนั้นแปลข้อความในฉากนี้อย่างรวบรัด ไม่ได้ให้รายละเอียดมากนัก โดยเนื้อหาบางส่วนสื่อเป็นนัยว่าในฉากก่อนหน้านี้นางพานจินเหลียนถูกเงินจิ้งจี้ “โลมเล้าเคล้าคลึง” จน “ร้อนชุ่มเป็นกำลัง” ซึ่งน่าจะใกล้เคียงกับข้อความใน *จินผิงเหมย์ฉบับวิจารณ์โดยจางจู่โพ* มากกว่า แต่อย่างไรก็ดี คำพูดที่ซีเหมินซึ่งสัพพยกนางว่า “เหตุไรเจ้าจึงเข้านอนแต่เพลายังไม่ทันชิงพลบ คงจะกำลังคิดถึงใครอยู่ละ กระมัง?” กลับดูใกล้เคียงกับ *กุ่เป็นจินผิงเหมย์* มากกว่า นอกจากนี้ *ดอกเหมยในแจกันทอง* ยังปรากฏข้อความ “แล้วให้นางซุนเหมยชอน้ำชามาให้ ซีเหมินซึ่งดื่ม” (อาจเทียบได้กับ 向后边叫春梅点茶去了) ซึ่งปรากฏเฉพาะใน *กุ่เป็นจินผิงเหมย์* อีกด้วย เพียงแต่สลับลำดับก่อนหลังกันเท่านั้น

5. การเลือกใช้คำในการแปลบทสังวาสใน *ดอกเหมยในแจกันทอง*

เนียนและสด กุรมะโรหิต ผู้แปล *ดอกเหมยในแจกันทอง* ได้กล่าวเอาไว้ในคำนำของวรรณคดีจีนโบราณแปลไทยชิ้นนี้ว่า “*ดอกเหมยในแจกันทอง*” (จินผิงเหมย) เป็นนิยายพิศวาสที่มีความพิศดาร แห่งลีลาของบทรัก

¹⁴ อาจแปลได้ว่า ซีเหมินซึ่งไม่ว่ากระไร เพียงนั่งลง พานจินเหลียนเอ่ยขึ้นว่า วันนี้ท่านดื่มเหล้าคงเมาแล้วกระมัง ข้าอุตสาห์ลุกขึ้นมาต้อนรับทันทีที่ท่านเข้ามาในห้อง แต่เหตุใดท่านจึงไม่พูดกระไรเลย ซีเหมินซึ่งถามกลับว่า เจ้านอนหลับใหลอยู่คนเดียวเช่นนี้ คิดถึงใครอยู่หรือ

ร้อนแรงไม่ต่างกับลีลาในเรื่อง *ขุนช้างขุนแผน* หรือ *ผู้รักเลดี้แซตเตอเลย์* (เนียนและสด ฐุระโรหิต, 8 มีนาคม 2496, น. 20) ทั้งนี้ จากการศึกษาเปรียบเทียบ จะเห็นได้ว่า เนียนและสด ฐุระโรหิตเลือกที่จะจัดการกับฉากสังวาสใน *จินผิงเหมย์* ด้วยการแปลแบบพอสังเขป สมกับที่ สด ฐุระโรหิต เคยกล่าวเอาไว้ถึงการแปล *ผู้รักเลดี้แซตเตอเลย์* (โดยใช้นามปากกา “แอนน์”) ดังระบุใน *อนุสรณ์รับพระราชทานเพลิงศพนายสด ฐุระโรหิต ณ เมรุวัดธาตุทอง วันอังคารที่ 23 พฤษภาคม พุทธศักราช 2521* ว่า “ต้องใช้ศิลป์¹⁵ ในการแปลจริงๆ เพื่อมิให้เรื่องกลายเป็นอนาจาร” (น. 23)

เพื่อมิให้ *ดอกเหมยในแจกันทอง* กลายเป็นเรื่องอนาจาร และอาจส่งผลให้ผู้แปลรวมทั้งหนังสือพิมพ์ *แสงสุก* ละเมิดพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 ซึ่งระบุไว้ว่า เจ้าพนักงานการพิมพ์มีสิทธิที่จะออกคำสั่งหรือประกาศห้ามขายหรือจ่ายแจกสิ่งพิมพ์ “ซึ่งเจ้าพนักงานการพิมพ์เห็นว่าอาจจะขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” (พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช 2484, น. 1232) ผู้แปลจึงได้ตัดทอนรายละเอียดที่บรรยายเกี่ยวกับอวัยวะเพศ กิจกรรมการร่วมเพศออกบางส่วน แต่ก็ไม่ถึงกับตัดทิ้งทั้งหมดจนผู้อ่านไม่อาจทราบได้ว่าตัวละครมีเพศสัมพันธ์กัน อย่างที่ปรากฏใน *ผู้เป็นจินผิงเหมย์* อีกทั้งผู้แปลเลือกที่จะใช้คำที่ชวนให้รู้สึกเขี้ยววนแต่ไม่ “อนาจาร” แทน โดยถ้อยคำที่ปรากฏบ่อยครั้งในฉากสังวาสของ *ดอกเหมยในแจกันทอง* มีดังต่อไปนี้

คำว่า “สำราญ” ปรากฏทั้งสิ้น 12 ครั้ง โดยมักจะปรากฏร่วมกับคำอุปสรรค “ความ” กลายเป็น “ความสำราญ” หรือประกอบเข้ากับคำว่า “รส” กลายเป็น “รสสำราญ” และคำว่า “ความสำราญ” หรือ “รสสำราญ” หรือ “สำราญ” นี้ มักจะใช้คู่กับกริยา เช่น “เสพย์” “มี” “ร่วม” กลายเป็น “เสพย์ความสำราญ” “ร่วมรสสำราญ” “มีความสำราญ” เป็นต้น

คำว่า “ปรนนิบัติ” พบ 6 ครั้ง โดยใช้ในความหมายว่าให้ความสุขทางเพศ

วลี “กอดรัด” พบ 5 ครั้ง โดยบางครั้งจะใช้คู่กับคำว่า “สัมผัส” กลายเป็น “กอดรัดสัมผัส”

คำว่า “สวาส”¹⁶ ปรากฏ 4 ครั้ง หนึ่งในนั้นสะกดด้วย ท ทหาร เป็น “สวาท”¹⁷

¹⁵ สะกดตามต้นฉบับ

¹⁶ สะกดตามต้นฉบับ

¹⁷ ผู้วิจัยพบว่าการสะกดคำบางคำใน *ดอกเหมยในแจกันทอง* ไม่เสถียรนัก นอกจากคำว่า “สวาส” แล้ว ยังปรากฏคำอื่นๆ อีก เช่น คำว่า “เอ็จ” ใน “ลิบเอ็จ” (บางครั้งสะกดเป็น ลิบเอ็ด) คำว่า “สินบล” (บางครั้งสะกดเป็น สินบน) สันนิษฐานว่าเป็นเพราะนวนิยายแปลเรื่องนี้ตีพิมพ์ยาวนานถึงสองปีเจ็ดเดือน จึงอาจมีการเปลี่ยนแปลงบรรณาธิการ หรืออาจเป็นไปได้ว่า ความนิยมในการการสะกดคำเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปในระยะเวลาสองปีดังกล่าว

คำว่า “อภิมรณ” พบ 3 ครั้ง ใช้เป็นกริยาโดยตรง 2 ครั้ง และใช้เป็นกรรมของกริยา “ร่วม” กลายเป็น “ร่วมอภิมรณ” 1 ครั้ง

คำว่า “เคล้าคลึง” พบ 3 ครั้ง หนึ่งในนั้นสลับคำเป็น “คลึงเคล้า”

6. บทสรุป

ประเด็นน่าสนใจที่ขาดไม่ได้ในการศึกษาเกี่ยวกับการแปล *จินผิงเหมย* คือการสำรวจว่านักแปลจะทำเช่นไรกับฉากสังวาสต่างๆ นานาที่ปรากฏในเนื้อหา ยิ่งเมื่อตัวบทแปลของ นวนิยายจีนโบราณนี้อวดอ้างว่า ถือกำเนิดขึ้นในบรรณพิภพไทยในสมัยที่เรื่องเพศเป็นสิ่งต้องห้าม ทั้งในมุมมองของประชาชนทั่วไป และในบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เหล่านี้ล้วนเป็นเหตุผลที่ทำให้การศึกษาเกี่ยวกับ *ดอกเหมยในแจกันทอง* ซึ่งเนียน กูรมะโรหิต บัณฑิตสาขาวรรณคดีจีนจากมหาวิทยาลัยเยียนจิง แปลร่วมกับสด กูรมะโรหิต สามีนักประพันธ์ของเธอ เจ้าของผลงานอมตะ *ปักกิ่งนครแห่งความหลัง* จะขาดประเด็นกลวิธีการแปลฉากสังวาสไปเสียไม่ได้เป็นอันขาด

จากการศึกษาผ่านกรณีวิเคราะห์ตัวบทต่างๆ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า เนียนและสด กูรมะโรหิต เลือกที่จะทำให้ *ดอกเหมยในแจกันทอง* เป็นงานแปลที่ถึงพร้อมด้วยศิลปะ คงความเย้ายวน แต่ไม่อนาจาร ผ่านกระบวนการต่างๆ ดังนี้

หนึ่ง เลือกที่จะ “เซ็นเซอร์” ตัวเอง ด้วยการเลือก *กุเป็นจินผิงเหมย* ซึ่งเป็น *จินผิงเหมย* ฉบับปลดอดฉากสังวาสเป็นตัวบทต้นฉบับ

สอง เสริมเนื้อหาซึ่งสะท้อนให้ผู้อ่านทราบถึงความสัมพันธ์เชิงเพศสัมพันธ์ระหว่างตัวละครต่างๆ ด้วยการอ้างอิง *จินผิงเหมย* ฉบับที่ไม่ตัดทอนฉากสังวาส

สาม เนื่องจากการแปลฉากสังวาสใน *จินผิงเหมย* ฉบับไม่ตัดทอนฉากสังวาสออกเป็นภาษาไทยทุกถ้อยทุกความ ย่อมไม่อาจกระทำได้ เพราะนั่นย่อหมายถึงความว่า *ดอกเหมยในแจกันทอง* อาจกลายเป็นงานอนาจารซึ่ง “ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน” จนอาจนำไปสู่ความผิดทางกฎหมาย และเป็นທີ່ติฉินนินทาในสังคม ผู้แปลจึงเลือกลดทอนความรุนแรงของเนื้อหาในฉากสังวาสเหล่านี้ ผ่านการตัดทอน และเลือกใช้ถ้อยคำที่แผงนัยเย้ายวน สามารถสื่อให้เห็นได้ว่าตัวละครต่างๆ กำลังสังวาสกัน แต่ไม่บรรยายโดยตรงไปตรงมา

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2521). พัฒนาการนวนิยายไทย พ.ศ. 2475-2500 : การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับสังคม (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เนียนและสด กุระมะโรหิต. ดอกเหมยในแจกันทอง. *แสนสุข*. 8 มีนาคม 2496 – 8 ตุลาคม 2498.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (พิมพ์ครั้งที่ 2). (2554). กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช 2484. (2484, 30 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 58. หน้า 1228 – 1257.
- พิบูลย์ ลิ้มอารีย์สุข. (2558). การศึกษาเปรียบเทียบส่วนเสริมกริยาบอกความเป็นไปได้ในนวนิยายจีนจีนผิงเหมย์ กับฉบับแปลภาษาไทย ดอกเหมยในแจกันทอง (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วินัย สุกใส. (2554). วิวัฒนาการวรรณกรรมจีนในภาษาไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2411 - 2475 (ตอนที่ 2). *จีนศึกษา* 4(4): 131 - 176.
- สด กุระมะโรหิต. (2537). 37 ปีของมิตรภาพ. ใน *ยาขอบอนุสรณ์*. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.
- อนุสรณ์รับพระราชทานเพลิงศพนายสด กุระมะโรหิต ณ เมรุวัดธาตุทอง วันอังคารที่ 23 พฤษภาคม พุทธศักราช 2521. (2521). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยเชษม.
- อาทิตยา จารุจินดา. (2555). การสร้างภาพความเป็นหญิงในนวนิยายไทยสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ภาษาจีน

- Lanlingxiaoxiaosheng 兰陵笑笑生 (2011). *Gaohetang Piping Di Yi Qishu Jin Ping Mei* 皋鹤堂批评第一奇书金瓶梅 [Gaohetang's Criticism of Jin Ping Mei, the Greatest Book of All]. Changchun: Jilin University Press.
- Li, J. 李金坤 (2008). Jin Ping Mei Shuming Yiyi Xinquan 《金瓶梅》书名寓意新论 [A New Interpretation of the Title of Jin Ping Mei]. *Journal of Literature and History* 文苑漫步, 134: 30 – 31.

- Shi, X. and Luo, Z. 史小军、罗志欢 (2017). *Jin Ping Mei Banben Zhijian Lu* 《金瓶梅》版本知见录 [Different Versions of Jin Ping Mei as We Have Known and Seen]. Beijing: National Library of China Publishing House.
- Wiratpooke, P. 郑佩佩 (2017). The Writer as Translator: An Analysis of the Novelist Jacob's Manipulations in the Thai Translation of *Jin Ping Mei* *Compilation and Translation Review* 10 (1): 39 – 82.
- Wiratpooke, P. 郑佩佩 (2019). The Storyteller Translator: On Thai Novelist Jacob's Rewriting of *Sanguo Yanyi* and *Jin Ping Mei*. (Unpublished doctoral dissertation). National Taiwan Normal University, Taipei.
- Wu, G. 吴敢 (2015). *The History of Researches on Jin Ping Mei* 金瓶梅研究史. Zhengzhou : Zhongzhou Guji.
- Xiandai Hanyu Cidian (7th edition)* 现代汉语词典第七版 [Dictionary of Current Chinese]. (2016). Beijing : Commercial Press.
- Xiaoxiaosheng 笑笑生 (1926a). *Guben Jin Ping Mei – di yi ce* 古本金瓶梅——第一册 [Jin Ping Mei, the Ancient Version: Volume I]. Shanghai: Shanghai Qingyun Publishing Company.
- Xiaoxiaosheng 笑笑生 (1926b). *Guben Jin Ping Mei – di er ce* 古本金瓶梅——第二册 [Jin Ping Mei, the Ancient Version: Volume II]. Shanghai: Shanghai Qingyun Publishing Company.
- Zhang, M. 张明远 (2010). Upon the Interpretation History of *Jin Ping Mei* (Unpublished doctoral dissertation). Shandong University, Jinan.

ภาษาอังกฤษ

- Chittiphalangsri, P. (2019). From plagiarism to incense sticks: The making of self and the other in Thai translation history. In Yves Gambier and Ubaldo Stecconi (Eds), *A World Atlas of Translation* (pp. 105 – 124). Amsterdam: John Benjamins.

กลวิธีทางภาษาที่ใช้เขียนรีวิวของเพจ Café Story

The Linguistic Strategies

in Writing a Review of Café Story Fanpage

พรรณนธ คุรุชเนตร¹

Received date 15 July 2021

Revised date 7 January 2022

Published date 21 January 2022

บทคัดย่อ

การรีวิวร้านในสื่อสังคมออนไลน์เป็นการสื่อสารทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเขียนรีวิว ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มข้อมูลจากเพจ Café Story ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2563 จนถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2564 จำนวน 150 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีทางภาษาที่ใช้เขียนรีวิวในเพจ Café Story มีทั้งสิ้น 11 กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ การแนะนำ การยืนยัน การใช้อุปลักษณณ์ การใช้มูลบท การใช้คำสรรพนาม การใช้คำสแลง การใช้คำระบุกลุ่มเป้าหมาย การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การอ้างถึง และการใช้รูปภาษาเบี่ยงบัง เมื่อพิจารณาหน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษาทั้ง 11 กลวิธีพบว่า นอกจากกลวิธีทางภาษาที่ผู้เขียนรีวิวเลือกใช้จะทำหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลให้แก่ผู้บริโภคแล้ว กลวิธีเหล่านี้ยังทำหน้าที่ในการสื่อสารอื่นที่ช่วยให้เพจบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ผู้เขียนรีวิวคาดหวังไว้อีกด้วย หน้าที่ดังกล่าวนี้คือ ชี้แนะผู้บริโภคให้ไปใช้บริการ สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่เพจ และสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมให้แก่ผู้ที่ชื่นชอบร้านคาเฟ่

คำสำคัญ: กลวิธีทางภาษา การเขียนรีวิว สื่อสังคมออนไลน์

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Abstract

Online consumer reviews are one form of marketing communication strategies which plays a highly influential role in consumers' decisions to purchase products and services. This present study, therefore, aimed to explore linguistic strategies used in writing online consumer reviews by analyzing one hundred and fifty texts from the Café Story Fanpage site published between the period of November 2020 to April 2021. The findings revealed eleven commonly used linguistic strategies, which were inclusive of lexis selection, provision of advice, affirmative expressions, metaphor, presupposition, pronouns, slangs, target consumer identification, rhetorical questions, allusion and hedges. In terms of function, the present study indicates that the 11 devices help achieve not only the main function to express experiences from using the product or services, but also other communicative goals. Those functions are to convince consumers to purchase the product or service, to build trust for the page, and to create a community of café fans.

Keywords: linguistic strategies, online consumer reviews, social media

1. บทนำ

ธุรกิจร้านคาเฟ่เป็นธุรกิจประเภทหนึ่งที่มีการแข่งขันสูงในสังคมไทยปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากข้อมูลของ ศูนย์วิจัยการตลาด Euromonitor (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2561) ที่รายงานว่า ตลาดธุรกิจคาเฟ่ของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2560 มีมูลค่าสูงถึง 10,460.9 ล้านบาท และมีแนวโน้มว่าจะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นเป็น 12,692.5 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2565 ผู้ประกอบการธุรกิจร้านคาเฟ่จึงจำเป็นต้องหาวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการโฆษณาและประชาสัมพันธ์เพื่อให้ธุรกิจของตนเองสามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการรายอื่นได้ วิธีการหนึ่งที่นิยมใช้กันก็คือ การสื่อสารกับผู้บริโภคผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม เป็นต้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้ประกอบการเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคจำนวนมากได้ง่าย รวดเร็ว และประหยัดกว่าการสื่อสารรูปแบบอื่น (บุญยาพร, 2559)

การรีวิวร้านในสื่อสังคมออนไลน์เป็นการสื่อสารกับผู้บริโภครูปแบบหนึ่ง que ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เลือกใช้ ทั้งนี้เพราะการรีวิวเป็นการบอกเล่าเรื่องราวหรือประสบการณ์จริงที่ได้จากการใช้บริการทั้งในด้านบวกและด้านลบ การสื่อสารรูปแบบนี้มีลักษณะเหมือนกับการบอกปากต่อปากหรือบอกต่อ ๆ กัน ผู้บริโภคจึงรู้สึก ว่าตนเองได้รับคำแนะนำจากเพื่อนหรือสมาชิกในครอบครัว จากผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริโภค

เกี่ยวกับการอ่านรีวิว พบว่าผู้บริโภคจำนวนร้อยละ 82 เลือกอ่านข้อมูลจากการรีวิวร้านก่อนตัดสินใจใช้บริการ และผู้บริโภคที่อ่านรีวิวจำนวนร้อยละ 91 เชื้อถือข้อมูลจากการรีวิว (Brightlocal, 2019) อาจกล่าวได้ว่าการรีวิวร้านมีอิทธิพลต่อความคิดและการตัดสินใจของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก (van Lohuizen & Trujillo-Barrera, 2020)

โดยส่วนใหญ่แล้วการรีวิวร้านคาเฟ่ในสื่อสังคมออนไลน์จะมีอยู่ด้วยกัน 2 ลักษณะ ลักษณะแรกคือการรีวิวจากผู้บริโภคที่ไปใช้บริการแล้วนำมาบอกเล่าต่อโดยไม่ได้รับผลตอบแทนใด ๆ จากผู้ประกอบการ และอีกลักษณะหนึ่งคือ การรีวิวจากบุคคลที่มีชื่อเสียง บุคคลที่เป็นที่รู้จัก หรือบุคคลที่มีผู้ชื่นชอบและติดตามเป็นจำนวนมาก ฯลฯ ซึ่งผู้เขียนรีวิวอาจจะได้รับผลตอบแทนจากผู้ประกอบการ แม้ว่ากรรีวิวของบุคคลที่มีชื่อเสียงจะมีลักษณะเหมือนกับกรโฆษณาทั่ว ๆ ไป แต่ผู้บริโภคก็ยังคงรับสารและเชื่อถือข้อมูลไม่น้อยไปกว่ากรรีวิวของผู้บริโภคที่มีประสบการณ์กรใช้บริการจริง ดังจะเห็นได้จากจำนวนของกรรีวิวทั้งสองลักษณะในสื่อสังคมออนไลน์ที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน

เพจ Café Story เป็นเพจรีวิวร้านคาเฟ่ที่เปิดให้บริการในประเทศไทย เพจนี้จัดทำขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2562 โดยนายภาคย์ เตชะเสน กรรีวิวของเพจ Café Story จัดเป็นการรีวิวจากบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือบุคคลที่มีผู้ชื่นชอบ ทั้งนี้เนื่องจากมีผู้ติดตามเพจเป็นจำนวนมากถึง 2,023,215 คน (รายงาน ณ วันที่ 30 เมษายน 2564) และเมื่อพิจารณากรรีวิวร้านคาเฟ่ของเพจ Café Story ก็พบว่า มีลักษณะเป็นการบอกเล่าประสบการณ์ที่ได้ไปใช้บริการร้านคาเฟ่แต่ละร้าน ผู้เขียนรีวิวจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลาย เช่น กรใช้คำที่เน้นอารมณ์หรือความรู้สึกเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและไปใช้บริการตาม กรใช้ถ้อยคำที่ทำให้ผู้อ่านรู้สึกมีส่วนร่วม กรใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงเพื่อให้ข้อมูลทางด้านลบของร้านมีความรุนแรงน้อยลง เป็นต้น ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากรเขียนรีวิวของเพจ Café Story ใช้กลวิธีทางภาษาใดบ้าง

จากการสำรวจงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการรีวิวร้านอาหารหรือร้านคาเฟ่ในประเทศไทยมีเพียงเรื่องเดียว คือ งานวิจัยเรื่อง “ชีวิตติดรีวิว” : กลวิธีทางภาษาในการโน้มน้าวใจในเพจอาหาร ของกัลยกร และคณะ (2562) งานวิจัยนี้ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการโน้มน้าวใจของเพจชีวิตติดรีวิว โดยวิเคราะห์กรใช้ภาษาในระดับคำและระดับข้อความ แม้ວางานวิจัยของกัลยกร และคณะ จะศึกษากรใช้ภาษาในการรีวิวร้านอาหาร แต่งานวิจัยนี้ก็มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะกรใช้ภาษาเพื่อโน้มน้าวใจเพียงอย่างเดียว ไม่ได้ศึกษากรใช้ภาษาในการนำเสนอข้อมูลหรือบอกเล่าประสบการณ์จากการใช้บริการของผู้เขียนรีวิว อีกทั้งงานวิจัยของกัลยกร และคณะ ไม่ได้ศึกษาวิเคราะห์หน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษา ผู้วิจัยเห็นว่าหากวิเคราะห์หน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเขียนรีวิวร้านคาเฟ่ น่าจะทำให้เห็นภาพรวมของการสื่อสารในการรีวิวร้านคาเฟ่ได้อย่างชัดเจนขึ้น

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทฤษฎีทางภาษาที่ใช้ในการเขียนรีวิวของเพจ Café Story โดยมุ่งตอบคำถามว่าทฤษฎีทางภาษาที่ใช้ในการเขียนรีวิวร้านคาเฟ่มีทฤษฎีใดบ้างและทฤษฎีเหล่านั้นมีหน้าที่ในการสื่อสารอย่างไร การศึกษาวิจัยครั้งนี้น่าจะทำให้เห็นทฤษฎีทางภาษาที่ใช้ในการสื่อสารรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นที่นิยมในปัจจุบัน

2. ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีทางภาษาที่ใช้ในการเขียนรีวิวของ Café Story ผู้วิจัยจะทบทวนวรรณกรรมทั้งหมด 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นการกล่าวถึงเกี่ยวกับความหมายของร้านคาเฟ่ ส่วนถัดมาจะกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการรีวิบบนอินเทอร์เน็ต และส่วนสุดท้ายจะกล่าวถึงงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการรีวิบบนอินเทอร์เน็ต

2.1 ความหมายของร้านคาเฟ่

คำว่า “คาเฟ่” มาจากคำศัพท์ภาษาฝรั่งเศสว่า “Café” มีผู้ให้นิยามความหมายไว้อย่างหลากหลาย เช่น มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (Cambridge University, 2004) นิยามความหมายของ “คาเฟ่” ไว้ว่าหมายถึงร้านขนาดเล็กที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ส่วนมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด (Oxford University, 2006) อธิบายความหมายของคำว่า “คาเฟ่” ไว้สองความหมาย ความหมายแรกหมายถึง ร้านที่จำหน่ายเครื่องดื่มและอาหารที่ประกอบอย่างง่าย ๆ โดยปกติแล้วคาเฟ่ในประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาจะไม่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และอีกความหมายหนึ่งหมายถึง ร้านจำหน่ายอาหาร ขนม และหนังสือพิมพ์ แต่จะเปิดจำหน่ายสินค้าต่ำกว่าร้านทั่วไป

ส่วนคำว่า “คาเฟ่” ในภาษาไทยนั้น สถาบันอาหาร กระทรวงอุตสาหกรรม (2558) ได้อธิบายความหมายไว้ในทำนองเดียวกันกับที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นคือ ร้านกาแฟที่ขายอาหารประเภทอื่นควบคู่ไปด้วยซึ่งมีได้ทั้งอาหารว่างและอาหารจานหลัก นอกจากนี้ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2561) ยังได้กล่าวถึงร้านคาเฟ่ว่าเป็นร้านกาแฟที่ไม่ใช่แฟรนไชส์ แต่มีความหลากหลายของรูปแบบสินค้า บริการ และการตกแต่ง รวมทั้งมีการนำเสนอสินค้าหรือบริการรูปแบบใหม่ ๆ เช่น ร้านคาเฟ่สุนัข ร้านคาเฟ่พรีมมิ่ง ร้านคาเฟ่พรีมมิ่ง ฯลฯ ผู้ที่มาใช้บริการร้านกาแฟประเภทนั้นนอกจากจะมารับประทานอาหารและเครื่องดื่มแล้วก็มักจะทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ร้านด้วย เช่น ทำงาน อ่านหนังสือ ถ่ายรูป เป็นต้น

จากคำนิยามข้างต้นจะเห็นได้ว่า “คาเฟ่” ในสังคมไทยมีลักษณะที่แตกต่างไปจากสังคมตะวันตกกล่าวคือ ร้านคาเฟ่ในสังคมไทยนั้นนอกจากจะจำหน่ายกาแฟ อาหาร และขนมควบคู่กันไปแล้ว ยังให้ความสำคัญกับการตกแต่งร้านเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอีกด้วย ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยนิยามความหมายของ “คาเฟ่”

ว่าเป็น ร้านกาแฟที่จำหน่ายอาหาร ขนม และเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ โดยเน้นความหลากหลายของรูปแบบสินค้า การให้บริการ และการออกแบบตกแต่งที่ผู้ให้บริการสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ร้านได้

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการรีวิวบนอินเทอร์เน็ต

ในปัจจุบันธุรกิจหลาย ๆ ประเภทได้นำการรีวิวบนอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ทางการตลาดกันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมการให้บริการ เช่น การโรงแรม การท่องเที่ยว ร้านอาหาร โดยทั่วไปแล้วการรีวิวบนอินเทอร์เน็ตจะประกอบไปด้วยข้อความและรูปภาพหรือวิดีโอองค์ประกอบทั้งสองนี้อาจจะปรากฏร่วมกัน หรือปรากฏเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งก็ได้ อย่างไรก็ตามส่วนที่เป็นข้อความถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยดึงดูดใจผู้บริโภคให้คอยติดตามอ่านรีวิวอยู่เป็นประจำ ทั้งนี้เนื่องจากข้อความของการรีวิวจะนำเสนอข้อมูลหรือรายละเอียดของสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการนำไปใช้ในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า (Mudabi & Schuff, 2010) อีกทั้งข้อความยังช่วยในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก และประสบการณ์การใช้สินค้าให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจได้ดี (Fang, Ye, Kucukusta, & Law, 2016; D'Acunतो, Tuan, & Dalli, 2020)

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการรีวิวบนอินเทอร์เน็ตพบว่า ผู้บริโภคในปัจจุบันสนใจและติดตามการรีวิวมากกว่าการโฆษณาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ (Chik & Vásquez, 2017) ทั้งนี้เพราะการรีวิวไม่ได้ให้เพียงรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการเท่านั้น แต่ยังมีความคิดเห็นของผู้บริโภคที่ได้ใช้สินค้าและบริการนั้นมาแล้วอยู่ด้วย การรีวิวบนอินเทอร์เน็ตจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค Fang และคณะ (Fang et al, 2016) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรีวิวบนอินเทอร์เน็ตไว้ว่า การรีวิวบนอินเทอร์เน็ตช่วยทำให้ผู้บริโภคได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าซึ่งมาจากประสบการณ์การใช้สินค้าและบริการจริง การอ่านรีวิวจึงช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการนั้น ความคิดดังกล่าวนี้สอดคล้องกับที่คิม, มัตติลา, และ บาโลกลู (Kim, Mattila, & Baloglu, 2011) ได้กล่าวไว้ว่า การรีวิวบนอินเทอร์เน็ตมีความสำคัญอยู่ 3 ประการ ประการแรกคือ เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้บริโภคสามารถสืบค้นได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ประการต่อมาคือ การรีวิวช่วยลดความเสี่ยงในการซื้อสินค้าและบริการที่ไม่ดี ประการสุดท้ายคือ ช่วยสร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภครู้สึกว่าตนเองได้ตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการที่ดี นอกจากนี้การรีวิวบนอินเทอร์เน็ตจะเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการแล้ว การรีวิวยังมีบทบาทสำคัญต่อผู้ประกอบการธุรกิจอีกด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะการรีวิวมีลักษณะการสื่อสารเป็นแบบปากต่อปากหรือบอกต่อ ๆ กันจึงทำให้สินค้าและบริการนั้นเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าการรีวิวนั้นมีเนื้อหาเป็นไปในทางบวก และในขณะเดียวกันหากเนื้อหาของการรีวิวเป็นไปในทางลบก็จะช่วยทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจได้ทราบถึงข้อบกพร่องของสินค้าและการให้บริการของตนเอง เมื่อนำข้อบกพร่องดังกล่าวมาปรับปรุงและแก้ไข สินค้าและการบริการนั้นจะมีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น (Schuckert, Liu,

& Law, 2015; Fang et al, 2016) กล่าวสรุปได้ว่า การรวิบบนอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญสำหรับผู้บริโภคและผู้ประกอบการธุรกิจเป็นอย่างมาก

แนวคิดเกี่ยวกับการรวิบบนอินเทอร์เน็ตที่กล่าวไว้ข้างต้นจัดเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ช่วยทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจถึงลักษณะและบทบาทสำคัญของการรวิว ซึ่งสามารถนำไปใช้ประกอบในการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเขียนรวิวได้

2.3 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เขียนรวิบบนอินเทอร์เน็ต

จากการศึกษางานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเขียนรวิบบนอินเทอร์เน็ตในภาษาไทย เท่าที่ผู้วิจัยได้ศึกษาพบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวจำนวน 2 เรื่อง เรื่องแรกคือ “เว็บบล็อกเกี่ยวกับที่พักและที่กินในเว็บไซต์ท่องเที่ยวของไทย: การวิเคราะห์โครงสร้างและกลวิธีทางภาษา” ของศิริขวัญ (2560) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างและกลวิธีทางภาษาในเว็บบล็อกเกี่ยวกับที่พักและที่กินโดยเก็บข้อมูลจาก www.chillpainai.com www.painaidii.com และ www.edtguide.com ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2558 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2558 จำนวนทั้งสิ้น 300 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า เว็บบล็อกเกี่ยวกับที่พักและที่กินในเว็บไซต์ท่องเที่ยวของไทยประกอบด้วยโครงสร้าง 4 ส่วน คือ 1) ส่วนนำประกอบด้วยพาดหัว หมวดหมู่ของเว็บบล็อก วันที่โพสต์ และชื่อของผู้เขียน 2) ส่วนของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยแสดงจำนวนผู้อ่านและสัญลักษณ์การแบ่งปันสู่สื่อสังคม 3) ส่วนเนื้อหา แบ่งออกเป็นการเกริ่นนำ เนื้อหาข้อความลงท้าย รูปภาพหรือคลิปวิดีโอ และแอปพลิเคชันสำหรับการจองที่พัก และ 4) ส่วนท้าย ประกอบด้วยลิงก์เชื่อมโยงไปยังเว็บบล็อกอื่น ๆ และช่องแสดงความคิดเห็น

ส่วนการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาพบว่า กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในเว็บบล็อกเกี่ยวกับที่พักและที่กินในเว็บไซต์ท่องเที่ยวของไทยมีทั้งหมด 10 กลวิธี ได้แก่ 1) การใช้คำและกลุ่มคำ 2) การขยายความ 3) การอ้างถึง 4) การให้เหตุผล 5) การให้รายละเอียด 6) การแนะนำและเชิญชวน 7) การยืนยัน 8) การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ 9) การเปรียบเทียบ และ 10) การตีความด้วยมูลบท กลวิธีทั้งหมดนี้มีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารคือ 1) เพื่อโน้มน้าวใจผู้อ่าน 2) เพื่อแจ้งสารไปยังผู้อ่าน 3) เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพที่ต้องการสื่อได้ชัดเจน 4) เพื่อความสมเหตุสมผลและมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ และ 5) เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ที่พักและที่กิน

ผลการศึกษาวิจัยของศิริขวัญ ได้แสดงให้เห็นถึงกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในเว็บบล็อกเกี่ยวกับที่พักและที่กินในเว็บไซต์ท่องเที่ยวของไทย รวมทั้งหน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษา แม้ว่างานวิจัยของศิริขวัญ จะเป็นการศึกษาจากเว็บบล็อกซึ่งมีรูปแบบการสื่อสารที่แตกต่างจากการรวิว แต่ผลการวิจัยนี้ก็สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางพื้นฐานในการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาและหน้าที่ในการสื่อสารของกลวิธีที่ปรากฏใช้ในการเขียนรวิวอ่าน คาเฟ่ได้

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการรีวิวบนอินเทอร์เน็ตในภาษาไทยอีกเรื่องหนึ่งคือ งานวิจัยของกัลยกร และคณะ (2562) เรื่อง “ชีวิตดีดีรีวิว” : กลวิธีทางภาษาในการโน้มน้าวใจในเพจอาหาร งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาในการโน้มน้าวใจ โดยเก็บข้อมูลจากเพจ “ชีวิตดีดีรีวิว” ใน ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน ถึงวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2561 และวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาทั้งในระดับคำและ ข้อความ ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการโน้มน้าวใจในเพจ “ชีวิตดีดีรีวิว” มีทั้งหมด 5 กลวิธี ได้แก่ 1) การใช้ภาษาที่มีความหมายเชิงบวกซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 7 ลักษณะ คือ การใช้คำเรียกรสอาหารเชิงบวก การใช้คำเรียกผิวสัมผัสเชิงบวก การใช้คำบอกกลิ่นเชิงบวก การใช้คำบอกคุณภาพเชิงบวก การใช้คำบอกปริมาณเชิงบวก การใช้คำบอกขนาดเชิงบวก และการใช้คำบอกสีเชิงบวก 2) การใช้คำเลียนเสียง 3) การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ 4) การใช้ถ้อยคำแสดงการส่งเสริมการขาย และ 5) การใช้มุขลบท แม้ว่าการวิจัยของกัลยกร และคณะ จะมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการ โน้มน้าวใจในการเขียน รีวิวเพียงอย่างเดียว แต่ผลการศึกษาดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์และจำแนกกลวิธี ทางภาษาที่ใช้ในการเขียนรีวิวร้านค้าเพจของเพจ Café Story ได้

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นจากการศึกษาและทบทวนเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ความหมายของร้านค้าเพจและการรีวิวบนอินเทอร์เน็ต จากนั้นจึงเก็บรวบรวมข้อมูลจากเพจ Café Story ซึ่ง นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับร้านค้าเพจในประเทศไทยผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 จนถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2564 รวมระยะเวลา 6 เดือน โดยรวบรวมเฉพาะข้อมูลที่มี จำนวนผู้กด Like มากกว่า 1,000 ครั้งขึ้นไป แล้วนำกลุ่มข้อมูลดังกล่าวนี้มาคัดเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างอย่าง ง่ายด้วยการจับสลาก จำนวน 150 เรื่อง

เพจ Café Story มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ 1) เนื้อหารายละเอียดของร้านค้าเพจ นำเสนอ ด้วยข้อความและรูปภาพ 2) ความคิดเห็นของผู้อ่านรีวิว จะปรากฏอยู่ด้านล่างของเนื้อหาทั้งในส่วนที่เป็น ข้อความและรูปภาพ การแสดงความคิดเห็นของผู้อ่านรวิวนั้นมีอยู่ 3 ลักษณะคือ 1) แสดงความชื่นชอบหรือพึง พอใจโดยกดปุ่ม Like 2) แสดงความคิดเห็นโดยการพิมพ์ข้อความในช่อง Comment และ 3) ส่งข้อมูลต่าง ๆ ในเพจให้ผู้อื่นโดยกดปุ่ม Share อย่างไรก็ตามในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะเนื้อหารายละเอียดเกี่ยวกับ คาเฟ่ที่เป็นข้อความเท่านั้น

ในการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเขียนรีวิวของเพจ Café Story ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดทางด้าน วัจนปฏิบัติศาสตร์และผลการศึกษาของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการรีวิวบนอินเทอร์เน็ต เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยจะพิจารณาจากข้อมูลที่นำมาศึกษาเป็นสำคัญ

4. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบว่า กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเขียนรีวิวของเพจ Café Story มีทั้งสิ้น 11 กลวิธี โดยเรียงลำดับตามค่าความถี่การปรากฏใช้จากมากไปหาน้อยคือ 1) การเลือกใช้คำศัพท์ 2) การแนะนำ 3) การยืนยัน 4) การใช้อุปมาอุปไมย 5) การใช้มูลบท 6) การใช้คำสรรพนาม 7) การใช้คำสแลง 8) การใช้คำระบุกลุ่มเป้าหมาย 9) การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ 10) การอ้างถึง และ 11) การใช้รูปภาษาเบี่ยงบัง ซึ่งแต่ละกลวิธีมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การเลือกใช้คำศัพท์

จากการศึกษาข้อมูลการเขียนรีวิวร้านคาเฟ่ พบว่ามีการเลือกใช้คำศัพท์เพื่อนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับร้านคาเฟ่อยู่ 3 ลักษณะ เรียงลำดับตามค่าความถี่การปรากฏจากมากไปหาน้อยคือ 1) การเลือกใช้คำศัพท์เพื่อบรรยายสถานที่ 2) การเลือกใช้คำศัพท์เพื่อบรรยายอาหารและเครื่องดื่ม และ 3) การเลือกใช้คำศัพท์เพื่อบรรยายการให้บริการ มีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 การเลือกใช้คำศัพท์เพื่อบรรยายสถานที่ คือ การเลือกสรรคำศัพท์ต่าง ๆ มาใช้บรรยายเกี่ยวกับลักษณะและการออกแบบตกแต่งร้าน เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบข้อมูลและเกิดความสนใจที่จะไปใช้บริการ คำศัพท์เกี่ยวกับสถานที่ที่พบในการรีวิวของเพจ Café Story สามารถจำแนกได้เป็น 6 ประเภทคือ

4.1.1.1 คำศัพท์ที่บ่งบอกถึงความเป็นธรรมชาติ เป็นการกล่าวถึงสภาพแวดล้อมของร้านที่มีธรรมชาติล้อมรอบ คำศัพท์ที่นำมาใช้ในการบ่งบอกเพื่อให้เห็นถึงความเป็นธรรมชาติของร้าน เช่น คำว่า “ร่มรื่น” “ชุ่มชื้น” “เขียวชอุ่ม” “ธรรมชาติสีเขียว”

ตัวอย่าง

(1) คาเฟ่สุด**ร่มรื่น**ใจกลางอัมพวา ที่จะพาเราซิวลิไปกับบรรยากาศสบาย ๆ ผ่อนคลายไปกับธรรมชาติ ไม่ว่าจะมองไปทางไหนก็**เขียวชอุ่ม**ชุ่มฉ่ำตา เหมาะแก่การพา คนรักหรือครอบครัวมาพักผ่อนเป็นที่สุด

(5 เม.ย. 2564)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนรีวิวได้นำคำว่า “ร่มรื่น” มาขยายคำว่า “คาเฟ่” เพื่อบอกให้ผู้อ่านทราบว่าร้านคาเฟ่แห่งนี้มีต้นไม้ที่ให้ร่มเงา นอกจากนี้ยังนำกลุ่มคำ “เขียวชอุ่ม” มาบรรยายให้เห็นถึงสภาพโดยรอบของร้านว่ามีต้นไม้ล้อมรอบ จึงเหมาะสำหรับการมาพักผ่อนหย่อนใจ

4.1.1.2 คำศัพท์ที่บ่งบอกถึงความสบาย เป็นการกล่าวถึงบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกของร้านว่ามีบรรยากาศสงบ รู้สึกผ่อนคลายและสบายใจเช่น คำว่า “สบายๆ” “ผ่อนคลาย” “ชิลล์” “สงบ” “แสนสงบ”

ตัวอย่าง

(2) ไครกำลังมองหาหมูน**สงบ ๆ** ส่วนตัวไฉนั้งพักผอนหย่อนใจ ตามเรามาทางนี้ให้ไฉ เพราะเราจะพาไปบุกโฮมคาเฟ่ลับเปิดใหม่ย่านคู้บอน ที่เปิด Soft Opening วันนีฉนั้งแรก มาพร้อมบรรยากาศ**สบาย ๆ** ที่ให้ความรู้สึกเหมือนได้นั่ง**ชิลล์**จับกาแฟบ้านเพื่อน

(12 เม.ย. 2564)

ในตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนรีวิวได้เลือกใช้คำว่า “สงบๆ” “สบายๆ” และ “ชิลล์” เพื่อสื่อความว่าร้านคาเฟ่แห่งนี้มีการตกแต่งสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการมาพักผ่อน โดยมีบรรยากาศที่เงียบสงบ และมีความสุขสบาย เหมือนกับการนั่งทานกาแฟที่บ้านเพื่อน

4.1.1.3 คำศัพท์ที่บ่งบอกถึงความอบอุ่นและเป็นกันเอง เป็นการกล่าวถึงบรรยากาศและการตกแต่งของร้านที่ให้ความรู้สึกเหมือนอยู่บ้านของตนเอง คำศัพท์ที่นิยมนำมาใช้เพื่อบ่งบอกถึงความอบอุ่น ได้แก่ คำว่า “อบอุ่น” “เป็นกันเอง” “โฮมมี่” คำศัพท์ทั้งสามคำนี้มักจะปรากฏใช้ร่วมกัน เช่น “อบอุ่นเป็นกันเอง” “โฮมมี่และเป็นกันเอง” “โฮมมี่แสนอบอุ่น” เป็นต้น

ตัวอย่าง

(3) คาเฟ่สุดชิลล์ย่านนนทบุรี ที่แฝงตัวอยู่ในตลาดงามวงศ์วาน มาพร้อมความ**อบอุ่นเป็นกันเอง** เน้นบรรยากาศสบายๆ เหมาะแก่การมานั่งพักผอนหย่อนใจในยามเย็นเป็นที่สุด

(26 มี.ค. 2564)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนรีวิวได้นำคำศัพท์ว่า “อบอุ่น” และ “เป็นกันเอง” มาใช้ร่วมกันเพื่อสื่อความให้ผู้อ่านได้ทราบว่าร้านแห่งนี้มีบรรยากาศและการตกแต่งร้านที่ทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าเหมือนบ้านที่ตนเองมีความคุ้นเคย

4.1.1.4 คำศัพท์ที่บ่งบอกถึงความทันสมัย เป็นการกล่าวถึงลักษณะการตกแต่งของร้านตามสมัยนิยม ผู้เขียนรีวิวจะนำคำว่า “ทันสมัย” มาใช้เพื่อบอกให้ทราบว่า ร้านคาเฟ่มีการออกแบบและการตกแต่งร้านตามความนิยมของคนในปัจจุบัน

ตัวอย่าง

(4) คาเฟ่มินิมอลดู**ทันสมัย** แต่แฝงความหรูหราเพื่อให้การตกแต่งคาเฟ่ ดูสมบุรณ์

(20 เม.ย. 2564)

จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนรีวิวได้กล่าวถึงสไตล์การตกแต่งร้านคาเฟ่โดยการนำคำว่า “ทันสมัย” มาขยายความคำว่า “มินิมอล” ซึ่งหมายถึงการตกแต่งแบบเรียบง่ายและเน้นเฉพาะสิ่งที่ใช้งานจริง เพื่อบ่งบอกว่า ร้านคาเฟ่แห่งนี้มีการออกแบบและตกแต่งร้านตามสมัยนิยม

4.1.1.5 คำศัพท์ที่บ่งบอกถึงความใหม่ เป็นการกล่าวถึงความใหม่ของร้านที่เพิ่งเปิดให้บริการ คำศัพท์ที่ผู้เขียนรีวิวนำมาใช้เพื่อบ่งบอกถึงความใหม่ของร้านได้แก่ คำว่า “เปิดใหม่” “สาขาใหม่” และ “น้องใหม่”

ตัวอย่าง

(5) คาเฟ่สไตล์ Vegan **เปิดใหม่**ใจกลางทองหล่อ

(11 มี.ค. 2564)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า มีการใช้คำศัพท์ว่า “เปิดใหม่” เพื่อบ่งบอกว่าเป็นร้านที่เพิ่งเปิดให้บริการ รวมทั้งนำกลุ่มคำ “ใจกลางทองหล่อ” มาขยายความให้ผู้อ่านได้ทราบว่าร้านนี้ตั้งอยู่ในซอยทองหล่อ ซึ่งเป็นย่านที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างครบครัน อาทิ ร้านอาหาร ศูนย์การค้า สถานที่ออกกำลังกาย สถานที่เสริมความงาม ฯลฯ

ตัวอย่าง

(6) คาเฟ่**น้องใหม่**ย่านคลองสามวา ตั้งอยู่ในซอยชาฟารีเวิลด์ ตกแต่งสไตล์มินิมอล

(9 เม.ย. 2564)

ในตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนรวิวดำเนินการกล่าวถึงร้านคาเฟ่ย่านคลองสามวาโดยการนำคำว่า “น้องใหม่” ที่มีความหมายว่า ผู้ที่เพิ่งเข้ามาร่วมใหม่หรือเป็นสมาชิกใหม่ มาขยายความคำว่า “คาเฟ่” เพื่อบ่งบอกว่าเป็นร้านที่เพิ่งเปิดให้บริการ

4.1.1.6 คำศัพท์ที่บ่งบอกถึงความนิยม เป็นการกล่าวถึงพื้นที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของร้านที่มีการตกแต่งจนกลายเป็นที่นิยมของผู้บริโภค คำศัพท์ที่ผู้เขียนรวิวมักจะนำมาใช้เพื่อบ่งบอกถึงความนิยม เช่น “ฮอต” “ยอดฮิต” “ฮอตฮิต” “ฮิตฮอต”

ตัวอย่าง

(7) อีกหนึ่งโซน**ยอดฮิต** อย่างโซน Glass House ที่ใครมาก็ต้องตรงดิ่งมา นั่งกันทุกคน

(7 เม.ย. 2564)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า มีการนำคำศัพท์ว่า “ยอดฮิต” มาขยายคำว่า “โซน” เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อ่านได้ทราบว่าในร้านนั้นมีพื้นที่ส่วนหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมจากผู้บริโภค นอกจากนี้ ผู้เขียนรวิวยังได้กล่าวถึงลักษณะของพื้นที่ส่วนนั้นว่าออกแบบตกแต่งเป็นแบบ Glass House คือการนำกระจกมาใช้เป็นผนัง เพื่อให้รู้สึกโปร่งสบายและสามารถมองเห็นบรรยากาศโดยรอบได้อย่างชัดเจน

4.1.2 การเลือกใช้คำศัพท์เพื่อบรรยายอาหารและเครื่องดื่ม คือ การเลือกสรรคำศัพท์ต่าง ๆ มาใช้บรรยายรายละเอียดของอาหารและเครื่องดื่มที่กำหนดในร้านคาเฟ่ เพื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ เข้าใจ

และเกิดความสนใจที่จะไปรับประทานอาหารและเครื่องดื่มที่ร้านนั้น คำศัพท์เกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มที่พบในการรีวิวของเพจ Café Story สามารถจำแนกได้เป็น 5 ประเภทคือ

4.1.2.1 คำศัพท์ที่บ่งบอกถึงความหลากหลาย เป็นการกล่าวถึงความหลากหลายของรายการอาหารและเครื่องดื่มที่ทางร้านจำหน่าย คำศัพท์ที่นิยมนำมาใช้ในการบ่งบอกความหลากหลายของเมนู ได้แก่ คำว่า “เพียบ” “เยอะ” “ครบ” “ครบครัน” “จัดเต็ม” “เต็มอิม” “หลากหลาย” “มากมาย” ในการเลือกใช้คำศัพท์ประเภทนี้ผู้เขียนรีวิวมักจะนำคำศัพท์หลาย ๆ คำมาใช้ร่วมกัน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

(8) คาเฟ่สุดโรแมนติก ท่ามกลางสวนสวยบรรยากาศดีใจกลางเมืองย่านสุขุมวิท ที่โอบกอดด้วยธรรมชาติสีเขียวสบายตา มาพร้อมอาหาร**หลากหลาย**เมนูที่**จัดเต็ม**ทั้งคาวและหวาน**เพียบ!!**

(15 มี.ค. 2564)

จากตัวอย่างที่ 8 ผู้เขียนรีวิวได้นำคำว่า “หลากหลาย” “จัดเต็ม” และ “เพียบ” มาใช้ร่วมกันเพื่อบอกให้ผู้อ่านทราบว่ารายการอาหารที่ทางร้านจำหน่ายมีจำนวนมากและหลากหลาย

4.1.2.2 คำศัพท์ที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ เป็นการกล่าวถึงลักษณะเด่นของอาหารและเครื่องดื่มที่มีลักษณะแตกต่างไปจากร้านอื่น คำศัพท์ที่ผู้เขียนรีวิวมักจะนำมาใช้เพื่อบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของอาหาร ได้แก่ คำว่า “สูตรลับ” “สูตรลับดั้งเดิม” “สูตรเฉพาะ” “สูตรเฉพาะที่ใหม่เหมือนใคร” การใช้คำศัพท์ประเภทนี้มักจะมีการกล่าวแนะนำหรือเชิญชวนให้ผู้อ่านไปใช้บริการตามด้วย

ตัวอย่าง

(9) รอบนี้เราสั่งเมนูสุดพิเศษที่ทางร้านแนะนำมาลิ้มลอง ไม่ว่าจะเป็นสโคนโฮมเมดที่ใช้แป้งออร์แกนิกนำเข้าจากอังกฤษโดยตรง, เค้กองค์กริช **สูตรลับดั้งเดิม**ที่อยากให้ทุกคนได้ลิ้มลอง

(11 ก.พ. 2564)

ในตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนรีวิวได้นำคำว่า “สูตรลับดั้งเดิม” มาใช้เพื่อบอกให้ผู้อ่านได้ทราบว่า เค้กองค์กริชที่ทางร้านจำหน่ายมีวิธีการทำและการตกแต่งที่แตกต่างไปจากร้านอื่น จากนั้นผู้เขียนรีวิวได้เชิญชวนผู้อ่านให้มาลองรับประทานเค้กของทางร้าน

4.1.2.3 คำศัพท์ที่บ่งบอกถึงคุณภาพ เป็นการกล่าวถึงคุณภาพของวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการประกอบอาหาร คำศัพท์ที่ผู้เขียนรีวิวมักจะนำมาใช้เพื่อบ่งบอกถึงคุณภาพ ได้แก่ คำว่า “คุณภาพ” “อย่างดี” “พรีเมียม” “เกรดพรีเมียม”

ตัวอย่าง

(10) ต่อด้วยเมนูเอาใจคนรักชาเขียวอย่าง Hokkaido Shizuoka Matcha Milkshake มิลค์เชคที่แสนอร่อยที่ใช้มีทอะ**พรีเมียม**จากเมืองชิซูโอกะ ประเทศญี่ปุ่น พร้อมกับท็อปปิ้งมินชีสเชคและวิปปิ้งครีมนุ่ม ๆ อร่อยเข้ากันสุด ๆ ไปเลยละ

(27 มี.ค. 2564)

จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนรีวิวได้กล่าวถึงเครื่องดื่ม Hokkaido Shizuoka Matcha Milkshake ว่าใช้ชาเขียวจากเมืองชิซูโอกะ ประเทศญี่ปุ่น โดยการนำคำว่า “พรีเมียม” มาขยายคำว่า “มีทอะ” เพื่อบ่งบอกให้ผู้อ่านได้ทราบว่าเป็นชาเขียวที่มีคุณภาพดีเยี่ยม

4.1.2.4 คำศัพท์ที่บ่งบอกถึงรสชาติ เป็นการบรรยายรายละเอียดเกี่ยวกับรสชาติของอาหารและเครื่องดื่ม คำศัพท์ที่ใช้ในการบ่งบอกถึงรสชาติ ได้แก่ คำว่า “อร่อย” “อร่อยเด็ด” “รสเด็ด” “รสเลิศ” “เลิศรส” “ถูกปาก” “นุ่มละมุนลิ้น” “หอมละมุน” “หอมอร่อย”

ตัวอย่าง

(11) ขอบอกเลยว่าร้านนี้โดเด่นมากเรื่องเมนูครีมซอส รสชาติ**ถูกปาก**และ**อร่อย**ทุกเมนู

(11 เม.ย. 2564)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า มีการนำคำว่า “ถูกปาก” และ “อร่อย” มาใช้เพื่อบ่งบอกถึงรสชาติของอาหารที่มีครีมซอสเป็นส่วนประกอบว่ามีรสชาติดี

4.1.2.5 คำศัพท์ที่บ่งบอกถึงความคุ้มค่า เป็นการกล่าวถึงความคุ้มค่าด้านราคา ปริมาณ และรสชาติของอาหาร คำที่ใช้ในการบ่งบอกถึงความคุ้มค่า ได้แก่ คำว่า “คุ้ม” “คุ้มเกินคุ้ม” “คุ้มค่าเกินราคา”

ตัวอย่าง

(12) เมนูเบสิคที่ต้องบอกเลยว่า เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของใครหลาย ๆ คน อย่างเมนูผัดกะเพรารสจัดจ้านที่เสิร์ฟกันมาเป็นถาดเลยครั้บ แถมยัง**คุ้มค่าเกินราคา**อีกด้วย

(7 ธ.ค. 2563)

จากตัวอย่างที่ 12 จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนรีวิวได้นำคำว่า “คุ้มค่าเกินราคา” มาใช้เพื่อบ่งบอกให้ผู้อ่านทราบเกี่ยวกับอาหารของร้านนี้มีปริมาณมากและมีรสชาติดีเกินกว่าจำนวนเงินที่จ่ายไป

4.1.3 การเลือกใช้คำศัพท์เพื่อบรรยายการให้บริการ เป็นการกล่าวถึงคุณภาพในการให้บริการของพนักงาน เช่น ให้บริการอย่างรวดเร็ว มีความสุภาพ มีอัธยาศัยดี ฯลฯ คำที่นำมาใช้บ่งบอกถึงคุณภาพของการให้บริการ ได้แก่ คำว่า “ใจดี” “ใส่ใจ” “น่ารัก” “เป็นกันเอง” “รวดเร็ว” “รวดเร็วทันใจ” ฯลฯ

ตัวอย่าง

(13) เราไปช่วงบ่ายคนอาจจะเยอะไปนิดดด!! แต่เมนูมาเสิร์ฟ**รวดเร็วทันใจ**มาก ๆ

(10 ม.ค. 2564)

จะเห็นได้ว่า ในตัวอย่างข้างต้นมีการกล่าวถึงคุณภาพการให้บริการของพนักงาน โดยนำคำว่า “รวดเร็วทันใจ” มาใช้เพื่อสื่อความให้ผู้อ่านทราบว่า ร้านคาเฟ่แห่งนี้ให้บริการอย่างรวดเร็ว ถึงแม้ว่าจะมีลูกค้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมาก แต่ก็ไม่ต้องรออาหารและเครื่องดื่มเป็นเวลานาน

4.2 การแนะนำ คือการใช้ถ้อยคำชี้แนะให้ผู้อ่านปฏิบัติหรือทำตามในสิ่งที่ผู้เขียนแนะนำ กลวิธีการแนะนำที่พบในการรีวิวร้านค้าแฟ้มักจะใช้ถ้อยคำว่า “ต้องมา” “ต้องลอง” “ต้องรีบ” “ไม่ควรพลาด” นอกจากนี้ยังพบว่า มีการใช้ถ้อยคำที่สื่อความอย่างตรงไปตรงมาว่า “แนะนำ” “อยากแนะนำ” และ “ขอแนะนำ”

ตัวอย่าง

(14) Ice Orange Cafe Latte เมนูแนะนำที่ทางร้านบอกว่า**ต้องลอง** กาแฟนมรสกลมกล่อม ผสมผสานกับน้ำส้มรสหอมหวานอย่างลงตัว ท็อปด้วยฟองนมนุ่ม ๆ ตกแต่งด้วยมาร์ชเมลโล่ ใครเป็นคอกาแฟนม**ไม่ควรพลาด**เลยครับ

(22 เม.ย. 2564)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนรีวิวใช้ถ้อยคำว่า “ต้องลอง” เพื่อชี้แนะให้ผู้อ่านได้ลองรับประทานเครื่องดื่ม Ice Orange Cafe Latte ของร้านคาเฟ่แห่งนี้ จากนั้นผู้เขียนได้เลือกสรรถ้อยคำมาบรรยายให้ผู้อ่านได้ทราบถึงลักษณะและรสชาติของเครื่องดื่ม และในตอนท้ายผู้เขียนได้กล่าวชี้แนะผู้่านอีกครั้งว่า “ไม่ควรพลาด”

4.3 การยืนยัน คือการใช้คำที่มีความหมายแสดงการรับรองหรือยืนยันว่าสิ่งที่ผู้เขียนรีวิวเสนอแนะให้ เป็นสิ่งที่ดีและเหมาะสมกับผู้บริโภค คำที่ผู้เขียนมักจะนำมาใช้ในการยืนยัน เช่น คำว่า “รับรอง” “การันตี” “แน่นอน” การเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในลักษณะนี้นอกจากจะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับข้อมูลที่ผู้เขียนนำเสนอแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงการมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการคัดสรรร้านค้าแฟ้มของผู้เขียนอีกด้วย

ตัวอย่าง

(15) **การันตีความอร่อย**ด้วยดีกรี Le Cordon Bleu สถาบันชื่อดังที่คุณโบว์ เจ้าของร้านได้ร่ำเรียนมา

(1 ม.ค. 2564)

ในตัวอย่างที่ 15 จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนรีวิวกได้กล่าวยืนยันความอร่อยของอาหารร้านนี้ โดยใช้ถ้อยคำว่า “การันตีความอร่อย” และขยายความโดยการอ้างถึงสถาบันที่ผู้ประกอบการสำเร็จการศึกษามาว่า “ดีกรี Le Cordon Bleu” ซึ่งสถาบันนี้เป็นสถาบันสอนการประกอบอาหารที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก

4.4 การใช้อุปสรรค อุปสรรค หมายถึง ถ้อยคำแสดงการเปรียบเทียบของสองสิ่งซึ่งมาจากวงความหมายที่ต่างกัน โดยสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ และอีกสิ่งหนึ่งเป็นแบบเปรียบเทียบ (ณัฐพร, 2556) จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ในการรีวิวร้านค้ามีการใช้อุปสรรคอยู่ 2 ลักษณะ คือ 1) เปรียบร้านค้าว่าเป็นสถานี่สร้างความสุข และ 2) เปรียบอาหารและเครื่องดื่มในร้านว่าเป็นความสุข ดังนี้

4.4.1 การใช้อุปสรรคเปรียบว่าร้านกาแฟคือสถานที่ทำให้เกิดความสุข

ผู้เขียนรีวิวมักจะนำถ้อยคำอุปสรรคมาใช้เพื่อสื่อความถึงร้านกาแฟว่า เป็นสถานที่สร้างหรือทำให้เกิดความสุข ผู้ที่มาใช้บริการร้านกาแฟจะได้รับความสุขกลับไป จากการศึกษาข้อมูลพบว่า มีการนำถ้อยคำอุปสรรคที่ใช้ในวงความหมายของการเกษตรมาใช้ เช่น คำว่า “เก็บเกี่ยวความสุข” “เก็บเกี่ยวโมเมนต์ความสุข” “เก็บเกี่ยวโมเมนต์ดี ๆ”

ตัวอย่าง

(16) วางเรื่องหนัก พักความวุ่นวาย มุ่งตรงสู่เมืองไทรโยค มาให้ธรรมชาติบำบัดกันสักหน่อย อีกหนึ่งคาเฟ่ดี ๆ ที่ไม่อยากให้ทุกคนพลาด จะพักเพื่อเที่ยวต่อหรือพาคนพิเศษมา**เก็บเกี่ยวความสุข** ก็ตอบใจത്യตรงใจสุด ๆ

(18 ก.พ. 2564)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า มีการนำคำว่า “เก็บเกี่ยว” ซึ่งเป็นคำที่ใช้ในวงความหมายของการเกษตรมาใช้ร่วมกับ “ความสุข” โดยเปรียบเทียบความสุขว่าเป็นผลผลิตทางการเกษตร ร้านกาแฟเป็นแปลงที่เพาะปลูกความสุขขึ้นมา และผู้ที่มาใช้บริการร้านกาแฟคือ ผู้ที่มาเก็บเกี่ยวความสุขจากแปลงนั้นด้วยการจ่ายเงินให้แก่ร้านกาแฟ

4.4.2 การใช้อุปสรรคเปรียบว่าอาหารและเครื่องดื่มในร้านคือความสุข

ผู้เขียนรีวิวมักจะใช้ว่า “เติมความสุข” “มอบความสุข” “เสิร์ฟความสุข” “ยกขบวนมาเสิร์ฟความสุข” เพื่อสื่อความหมายว่า อาหารและเครื่องดื่มคือความสุขที่ทางร้านมอบให้แก่ผู้ที่มาใช้บริการ

ตัวอย่าง

(17) คาเฟ่บรรยากาศสุดอบอุ่น ท่ามกลางสวนสวยสไตล์อังกฤษ ที่ผสมผสานกลิ่นอายความเป็นฝรั่งเศสแสนโรแมนติก เหมาะแก่การพักผ่อนใจให้คลายเหนื่อย มาพร้อมเมนูอาหารแสนอร่อยที่**ยกขบวนมาเสิร์ฟความสุข** ครบครันทั้งคาวและหวาน

(2 เม.ย. 2564)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนรีวิวจึงถ้อยคำอุปลักษณณ์ “ยกขบวนมาเสิร์ฟความสุข” โดยนำคำว่า “ยกขบวน” ที่มีความหมายว่า ไปกันเป็นพวกเป็นหมู่ (นวรรณ, 2563) มาใช้เพื่อสื่อความว่า รายการอาหารที่ทางร้านจำหน่ายมีจำนวนมากและหลากหลาย จากนั้นใช้ถ้อยคำอุปลักษณณ์ “เสิร์ฟความสุข” โดยการเปรียบว่าอาหารคือความสุข การเสิร์ฟอาหารและเครื่องดื่มคือการมอบความสุขให้แก่ผู้ใช้บริการ การใช้ อุปลักษณณ์ “ยกขบวนมาเสิร์ฟความสุข” จึงสะท้อนให้เห็นว่า อาหารและเครื่องดื่มของร้าน คาเฟ่คือความสุขที่ทางร้านมอบให้แก่ผู้ที่มาใช้บริการ

4.5 การใช้มูลบท เป็นการใช้รูปภาษาชนิดต่าง ๆ เพื่อสื่อให้เห็นถึงความเชื่อที่มีอยู่ก่อนบางประการ เช่น รูปภาษาที่ใช้อ้างถึง คำกริยากลุ่มณะความ อนุพากย์บอกเวลา ฯลฯ (ณัฐพร, 2556) จากการศึกษาข้อมูลพบว่า มีการใช้มูลบทที่สื่อความว่าสังคมไทยในปัจจุบันมีความเร่งรีบและความวุ่นวาย การมาใช้บริการร้านคาเฟ่เป็นการหยุดพักความเร่งรีบและความวุ่นวายได้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง

ตัวอย่าง

(18) คาเฟ่และสตูดิโอฉบับเปิดใหม่แกะกล่องในย่านลาดพร้าว ที่มาใน คอนเซ็ปท์ ‘สโลว์ลี’ ตามชื่อร้าน เหมาะแก่การ **หลีกเลี่ยงความวุ่นวาย**มานั่งชิลชัทกับเพื่อนฝูง ในบรรยากาศสงบ ๆ แบบไม่ต้องเร่งรีบ

(22 พ.ย. 2563)

(19) หยุดยาวนี้ **ปลีกตัวความวุ่นวาย** มาสัมผัสกลิ่นอายความสงบกันดูบ้าง ใครไม่อยากพลาดคาเฟ่และที่พักบรรยากาศดีแบบนี้ เปิดวาร์ปมาเพชรบูรณ์กันโลด

(11 เม.ย. 2564)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า มูลบทที่ปรากฏในการรีวิวร้านคาเฟ่นั้นสื่อให้เห็นว่า สังคมไทยในปัจจุบันมีความเร่งรีบและวุ่นวาย โดยใช้ถ้อยคำว่า “หลีกเลี่ยงความวุ่นวาย” และ “ปลีกตัวความวุ่นวาย” จากนั้นผู้เขียนรีวิวได้กล่าวแนะนำให้มาใช้บริการที่ร้านคาเฟ่เพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือผ่อนคลายความทุกข์ความกังวลในชีวิต

4.6 การใช้คำสรรพนาม ในการเขียนรีวิวของเพจ Café Story ผู้เขียนรีวิวจะใช้คำสรรพนามแทนตนเองว่า “เรา” ซึ่งทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกัน กลวิธีนี้ถือเป็นการโน้มน้าวใจลักษณะหนึ่ง ทั้งนี้เพราะคำสรรพนาม “เรา” ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าผู้เขียนเป็นพวกเดียวกันกับตนเอง เมื่อผู้เขียนนำเสนอหรือชี้แนะให้ปฏิบัติสิ่งใด ผู้อ่านจะให้ความไว้วางใจและเชื่อถือข้อมูลของผู้เขียน (ชลธิรา และคณะ, 2517; อวยพร และคณะ, 2547)

ตัวอย่าง

(20) คาเฟ่ห้องหมาที่คนรักหมาห้ามพลาด! พร้อมยกขบวนก้อนเพื่อนรักสี่ขามาสร้างความสุขและรอยยิ้มแบบที่ทาสน้องหมาต้องตกหลุมรัก ให้เราได้สัมผัสความสุขและน่ารักแบบใกล้ชิดที่สลับหมุนเวียนมาให้กอดในทุก ๆ 1 ชั่วโมง

(13 เม.ย. 2564)

ในตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนรีวิวได้ชักชวนผู้อ่านที่มีความชื่นชอบและรักสุนัขให้มาใช้บริการร้านคาเฟ่แห่งนี้ โดยเลือกใช้คำสรรพนาม “เรา” เพื่อทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกว่าเป็นตัวเองและผู้เขียนรีวิวเป็นพวกเดียวกัน ข้อมูลที่ผู้เขียนรีวิวนำเสนอจึงมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

4.7 การใช้คำสแลง เป็นการเลือกใช้ถ้อยคำหรือสำนวนที่ใช้เฉพาะกลุ่มหรือในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) การใช้คำสแลงในการเขียนรีวิวจัดเป็นกลวิธีหนึ่งที่ช่วยดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เขียนรีวิวสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้อ่านได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น จากการศึกษาข้อมูลพบว่า คำสแลงที่ผู้เขียนรีวิวนำมาใช้นั้นมีทั้งคำภาษาไทย เช่น คำว่า “โดน” “แม่” “ปัง” “พุงกาง” ฯลฯ และคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ เช่น คำว่า “ชิค” “ซิลลี่” “คิ้วท์” “ฟิน” ฯลฯ

ตัวอย่าง

(21) คาเฟ่ขนมปังกระต่ายน้อยแสนน่ารักในเครือของ Wabbit Cafe and Roastery ที่โด่งดัง **ปังปรีเย่** ในย่านพระราม 5

(6 พ.ย. 2563)

จากตัวอย่างที่ 21 จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนรีวิวได้ใช้คำสแลง “ปังปรีเย่” ซึ่งมีความหมายว่า ดีงาม โดดเด่น อลังการ ยิ่งใหญ่มาก มาขยายความให้ผู้อ่านได้ทราบว่า ร้านคาเฟ่แห่งนี้เป็นร้านที่มีชื่อเสียงโด่งดังมาก กลวิธีการใช้คำสแลงในการเขียนรีวิวช่วยดึงดูดความสนใจและเข้าถึงกลุ่มผู้อ่านที่เป็นวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี

4.8 การใช้คำระบุกลุ่มเป้าหมาย เป็นการใช้คำที่กล่าวถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการนั้น ๆ กลวิธีนี้ช่วยดึงดูดความสนใจกลุ่มเป้าหมายที่ผู้เขียนต้องการให้ซื้อสินค้าหรือใช้บริการได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะผู้ที่เป็กลุ่มเป้าหมายจะรู้สึกว่าตนเองมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ผู้เขียนกำลังนำเสนอ จึงให้ความสนใจข้อมูลดังกล่าวนั้น (นพวัฒน์, 2553) คำระบุกลุ่มเป้าหมายที่ผู้เขียนรีวิวนำมาใช้ เช่น คำว่า “สาย hopping” “สายคาเฟ่” “สายเฮลตี้” “สาย Specialty coffee” “เหล่า Dog Lover” เป็นต้น

ตัวอย่าง

(22) คาเฟ่สุดชิคธีมชาวดำ ลुकมินิมอลฟีลเกาหลีสุด ๆ ออกแบบได้เรียบหรู ดูเท่ **สายคาเฟ่**ไม่ควรพลาดเป็นที่สุด!

(16 ธ.ค. 2563)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนรีวิวได้บรรยายถึงการออกแบบและตกแต่งของร้านคาเฟ่ จากนั้นนำคำระบุกลุ่มเป้าหมาย “สายคาเฟ่” มาใช้ร่วมกับการแนะนำว่า “ไม่ควรพลาดเป็นที่สุด” เพื่อให้ผู้อ่านที่ชื่นชอบการไปเที่ยวหรือพักผ่อนที่ร้านคาเฟ่รู้สึกว่าคุณเองเป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้องและเกิดความสนใจไปใช้บริการตาม

4.9 การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ เป็นการถามที่ไม่ต้องการคำตอบ แต่ต้องการชี้แนะให้ผู้อ่านมีความคิดเห็นคล้อยตามไปกับสิ่งที่ผู้เขียนรีววนำเสนอ กลวิธีนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลวิธีการแนะนำ แต่การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์นั้นจะเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้พิจารณาและตัดสินใจด้วยตนเองว่าจะปฏิบัติตามที่ผู้เขียนเสนอแนะหรือไม่

ตัวอย่าง

(23) เมนูสุดว้าวที่เข้ากับธีมร้านสุด ๆ อย่าง Mini Cactus Cake สุกคิ้วท์ **แค่เริ่มก็น่าลองแล้วใช้มั้ยละ**

(8 เม.ย. 2564)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนรีวิวได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขนมเค้ก Mini Cactus ว่ามีความน่ารักและน่ารับประทาน จากนั้นได้ชี้แนะให้ผู้อ่านไปรับประทานเค้กดังกล่าว โดยใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบว่า “แค่เริ่มก็น่าลองแล้วใช้มั้ยละ” ซึ่งผู้อ่านสามารถที่จะเลือกได้ว่าจะปฏิบัติตามหรือไม่ปฏิบัติตามที่ผู้เขียนรีวิวแนะนำ

4.10 การอ้างถึง เป็นการอ้างถึงสถาบัน รางวัล หรือการรับรองเกี่ยวกับอาหารที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกันดี กลวิธีนี้ช่วยทำให้ถ้อยคำที่ผู้เขียนรีววนำเสนอมีน้ำหนักหรือมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและตัดสินใจออกไปใช้บริการตาม

ตัวอย่าง

(24) คาเฟ่เรือนกระจกพร้อมสวนสวยสไตล์อังกฤษสาย Specialty Coffee ย่านบางใหญ่ พร้อมเมนูเค้กสุดปังที่ได้เชฟประจำร้านดีกรีดีจากสถาบัน Le Cordon Bleu ที่ผ่านผลงานมากมายในระดับมิชลิน 2 ดาว จัดเต็มรสชาติอันน่าประทับใจ

(6 ก.พ. 2564)

จากตัวอย่างที่ 24 จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนรีวิวได้กล่าวถึงเชฟของร้านคาเฟ่แห่งนี้ว่า จบการศึกษาจากสถาบันสอนการประกอบอาหารที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก รวมทั้งมีประสบการณ์การทำงานใน

ร้านอาหารที่ได้รับการรับรองจากมิชลินไกด์ การอ้างถึงในลักษณะดังกล่าวช่วยให้สิ่งที่ผู้เขียนรีวิวนำเสนอ มีน้ำหนักและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

4.11 การใช้รูปภาพเบี่ยงบัง เป็นการใช้อุปมาที่ลดน้ำหนักของถ้อยคำหรือความมั่นใจในการกล่าวถ้อยคำ (วรรณณา และคณะ, 2559) ผู้เขียนรีวิวมักจะใช้รูปภาพเบี่ยงบังเมื่อต้องกล่าวถึงข้อมูลของร้านคาเฟ่ในด้านลบ รูปภาพเบี่ยงบังที่พบในการเขียนรีวิวร้านคาเฟ่ ได้แก่ คำว่า “ไม่...มากนัก” “ค่อนข้าง...นิดหนึ่ง” “อาจจะ...ไปสักหน่อย”

ตัวอย่าง

(25) แนะนำให้ไปกับเพื่อนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพราะทางเข้าค่อนข้างเปลี่ยวนิดหนึ่งน้ำ

(28 มี.ค. 2564)

ในตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนรีวิวได้ใช้อุปมาเบี่ยงบังที่เป็น คำวิเศษณ์ว่า “ค่อนข้าง” และ “นิดหนึ่ง” ซึ่งทำให้เกิดความคลุมเครือและลดน้ำหนักของถ้อยคำที่สื่อความว่าทางเข้าร้านคาเฟ่แห่งนี้ไม่มีผู้คนเดินผ่านไปมา

เมื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเขียนรีวิวทั้ง 11 กลวิธีพบว่า กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏใช้มากที่สุด และปรากฏใช้ทุกครั้งที่มีการรีวิว คือ กลวิธีการเลือกใช้คำศัพท์ ซึ่งผู้เขียนจะบรรยายเกี่ยวกับสถานที่อาหารและเครื่องดื่ม และการให้บริการ การที่ผู้เขียนรีวิวเลือกใช้กลวิธีนี้มากที่สุดเป็นเพราะต้องการให้ผู้อ่านได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของอาหาร ขนม เครื่องดื่ม รวมทั้งบรรยากาศ การตกแต่งร้าน และการให้บริการ ข้อมูลดังกล่าวนี้ถือเป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้บริโภคต้องการทราบเพื่อนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยพฤติกรรมการรับชมรีวิวร้านอาหารออนไลน์ของผู้บริโภคว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่จะนำข้อมูลที่ได้จากการรับชมรีวิวร้านอาหารออนไลน์มาใช้เปรียบเทียบและประเมินทางเลือกก่อนตัดสินใจใช้บริการ (สิพีณัชชา และอดิลา, 2560)

โดยส่วนใหญ่แล้วข้อมูลที่น่าเสนอในการรีวิวจะเป็นข้อมูลทางด้านบวก เช่น อาหารมีรสชาติดี มีรายการอาหารและเครื่องดื่มที่หลากหลาย มีการตกแต่งร้านอย่างสวยงามและทันสมัย เป็นต้น สิ่งที่น่าสนใจประการหนึ่งของการเลือกใช้คำศัพท์เพื่อนำเสนอข้อมูลด้านบวกนั้นก็คือ ผู้เขียนรีวิวมักจะนำถ้อยคำประเมินค่า เช่น คำว่า “ดี” “ดีมาก” “...สุด” “...ที่สุด” มาใช้ร่วมด้วย การใช้ถ้อยคำประเมินค่าในลักษณะดังกล่าวนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่ผู้เขียนนำเสนอมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ส่วนการนำเสนอข้อมูลของร้านคาเฟ่ในด้านลบที่พบในการศึกษาครั้งนี้มีอยู่ 2 ประเด็นคือ ขนาดของพื้นที่ภายในร้านแคบ และทางเข้าร้านเปลี่ยว กลวิธีทางภาษาที่ผู้เขียนรีวิวใช้เมื่อนำเสนอข้อมูลทางด้านลบพบเพียงกลวิธีเดียวคือ การใช้รูปภาพเบี่ยงบัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลวิธีการใช้รูปภาพเบี่ยงบังช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำจึงทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่าข้อบกพร่องที่กล่าวถึงนั้นเป็นเรื่องเล็กน้อย

กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏใช้ทุกครั้งอีกกลวิธีหนึ่งคือ การแนะนำ ทั้งนี้เนื่องจากการรื้อฟื้นร้านคาเฟ่ ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภคเพียงอย่างเดียว หากแต่ยังมุ่งชี้แนะให้ผู้บริโภคไปใช้บริการตามที่ผู้เขียนได้นำเสนอด้วย อย่างไรก็ตามในบางครั้งผู้เขียนไม่ได้กล่าวแนะนำให้ผู้อ่านไปใช้บริการตามอย่างตรงไปตรงมา แต่จะใช้คำถามเชิงวาทศิลป์เพื่อชี้แนะให้ผู้อ่านตัดสินใจเองว่าจะปฏิบัติตามที่ผู้เขียนเสนอแนะหรือไม่

นอกจากกลวิธีทางภาษาดังกล่าวแล้ว ผู้เขียนยังเลือกใช้กลวิธีการยืนยันและการอ้างถึงเพื่อให้ข้อมูลที่นำเสนอมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น อีกทั้งกลวิธีทั้งสองนี้ยังช่วยทำให้ผู้อ่านเห็นว่าผู้เขียนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญในการคัดสรรสิ่งที่ดี เมื่อเกิดความเชื่อมั่นในตัวผู้เขียนแล้ว ผู้อ่านก็ยอมที่จะติดตามเพจอยู่เป็นประจำ

แม้ว่ากลวิธีการใช้คำระบุกลุ่มเป้าหมาย การใช้สรรพนาม และการใช้คำสแลงจะไม่ได้มีหน้าที่ในการสื่อสารสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักของการรื้อฟื้น แต่กลวิธีทั้งสามนี้ช่วยทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมว่าเป็นพวกเดียวกัน การที่ผู้เขียนทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเช่นนี้เพื่อกระตุ้นให้กลุ่มผู้ที่ชื่นชอบร้านคาเฟ่สนใจติดตามเพจอยู่เสมอ

5. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเขียนรื้อฟื้นของเพจ Café Story สามารถสรุปภาพรวมของการศึกษาได้ดังนี้

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเขียนรื้อฟื้นของเพจ Café Story มีทั้งหมด 11 กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ การแนะนำ การยืนยัน การใช้อุปลักษณ์ การใช้มูลบท การใช้คำสรรพนาม การใช้คำสแลง การใช้คำระบุกลุ่มเป้าหมาย การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การอ้างถึง และการใช้รูปภาพเบี่ยงบัง กลวิธีหลักที่ผู้เขียนนำมาใช้ในการรื้อฟื้นร้านคาเฟ่คือ การเลือกใช้คำศัพท์ และการแนะนำ อย่างไรก็ตามผู้เขียนรื้อฟื้นจะใช้กลวิธีทางภาษาหลายกลวิธีร่วมกัน เพราะกลวิธีทางภาษาแต่ละกลวิธีทำหน้าที่ในการสื่อสารแตกต่างกันออกไป หน้าที่ในการสื่อสารดังกล่าวคือ นำเสนอข้อมูลให้แก่ผู้บริโภค ชี้แนะให้ผู้บริโภคปฏิบัติตาม สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่เพจ และสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมให้แก่ผู้ที่ชื่นชอบร้านคาเฟ่ ซึ่งหน้าที่ในการสื่อสารทั้งสี่ประการนี้จะช่วยทำให้เพจบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่คาดหวังไว้

ผู้วิจัยพบว่าการรื้อฟื้นร้านคาเฟ่ในเพจ Café Story สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนไทยในปัจจุบันลักษณะหนึ่งว่า ต้องการอยู่กับธรรมชาติมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในสังคมเมืองที่ถูกแวดล้อมด้วยอาคารบ้านเรือน ดังจะสังเกตได้จากร้านคาเฟ่ที่นำมารื้อฟื้นส่วนใหญ่มักจะตกแต่งร้านให้มีธรรมชาติอยู่ล้อมรอบ เช่น คาเฟ่กลางสวน คาเฟ่ริมคลอง คาเฟ่ทุ่งนา เป็นต้น นอกจากนี้แล้วการรื้อฟื้นร้านคาเฟ่ยังสะท้อนให้เห็นว่า

สังคมไทยในปัจจุบันมีความวุ่นวายต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งส่งผลให้คนเกิดความรู้สึกทุกขใจ ร้านคาเฟ่จึงเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสร้างความสุขให้แก่คนในปัจจุบัน ดังจะสังเกตได้จากถ้อยคำที่ผู้เขียนนำมาใช้ในการรีวิวร้าน เช่น “เหมาะแก่การหลีกหนีความวุ่นวาย” “เหมาะแก่การพาคนรักหรือครอบครัวมาพักผ่อนเป็นที่สุด” “คาเฟ่ลับ ๆ กับความสุขแบบส่วนตัวสุด ๆ” การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษากรณีศึกษาทางภาษาที่ใช้ในการเขียนรีวิวร้านคาเฟ่ในบริบทของสังคมไทย ร้านคาเฟ่ในสังคมอื่นที่มีบริบททางสังคมแตกต่างไปจากสังคมไทยอาจจะมีลักษณะแตกต่างจากผลการวิจัยในครั้งนี้ได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กัลยกร คมขำหนัก, ภิสสิทธ์ ต้ามา, อิศริยา พะโยมรัตน์, กนกพร ตะกิมนอก, และนภัทร อังกูรสินธนา. (2562).

“ชีวิตดีดีรีวิว” : กลวิธีทางภาษาในการโน้มน้าวใจในเพจอาหาร. *วารสารฟ้าเหนือ*, 10(2), 26-45.

ชลธิรา กลัดอยู่, ตรีศิลป์ บุญขจร, พรทิพย์ ภัทรนาวิก, สุวรรณภา เกรียงไกรเพชร และอิงอร สุพันธุ์วณิช. (2517).

การใช้ภาษา. เคล็ดไทย.

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). *วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์ : แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย*. โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นพวัฒน์ สุวรรณช่าง. (2553). *การใช้ภาษาโน้มน้าวใจในบทโฆษณาในนิตยสารสุขภาพ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

นพวรรณ พันธุเมธา. (2563). *คลังคำ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.

บุญยาพร วุฒิธรรมคุณ. (2559). การรีวิวร้านอาหารผ่านสื่อสังคมออนไลน์กับการตัดสินใจเลือกร้านอาหารสำหรับ การรับประทานนอกบ้านของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2).

ราชบัณฑิตยสถาน.

วรรณภา เพ็ชรกิจ, เพ็ญศิริ รัตมี, Yuji Furuhashi, และสุวคนธ์ พิญญาณ. (2559). รูปเบี่ยงบังระดับคำและหน้าที่ในบทความวิจัยภาษาไทยด้านวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์. *วารสารศิลปศาสตร์*, 16(2), 173-198.

ศิริขวัญ นครสวรรค์. (2560). *เว็บบล็อกเกี่ยวกับที่พักและที่กินในเว็บไซต์ท่องเที่ยวของไทย: การวิเคราะห์*

- โครงสร้างและกลวิธีทางภาษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2561). รายงานวิจัยธุรกิจร้านกาแฟ บริหารอย่างไรให้รุ่ง. ค้นจาก <https://kasikombank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalysis/Documents/Coffee-Shop-Management.pdf>.
- สถาบันอาหาร กระทรวงอุตสาหกรรม. (2558). ธุรกิจร้านกาแฟในประเทศไทย. ค้นจาก <http://fic.nfi.or.th/MarketOverviewDomesticDetail.php?id=78>
- สีพีณัชชา คงมัน และอดิลา พงศ์ยี่หล้า. (2560). พฤติกรรมการรับชมรีวิวร้านอาหารทางออนไลน์และความตั้งใจจะใช้บริการหลังการชมรีวิวทางออนไลน์ของผู้บริโภค. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*, 5(3), 322-332.
- อวยพร พานิช, อุบลวรรณ ปิติพัฒน์, อธิพัฒน์ โขชัย, อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์, และไศลทิพย์ จารุภูมิ. (2547). *ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาษาอังกฤษ
- Brightlocal. (2019). *Local Consumer Review Survey 2019*. <https://www.brightlocal.com/research/local-consumer-review-survey-2019/#summary>
- Cambridge University. (2004). *Cambridge learner's dictionary* (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Chik, A., & Vásquez, C. (2017). A comparative multimodal analysis of restaurant reviews from two geographical contexts. *Visual Communication*, 16(1), 3 – 26.
- D'Acunto, D., Tuan, A., & Dalli, D. (2020). Are online reviews helpful for consumers? Big data evidence from services industry. In S. Loureiro, & H. Kaufmann (Eds.), *Exploring the power of electronic word-of-mouth in the services industry* (pp. 198-216). IGI Global
- Fang, B., Ye, Q., Kucukusta, D., & Law, R. (2016). Analysis of the perceived value of online tourism reviews: Influence of readability and reviewer characteristics. *Tourism Management*, 52, 498-506.
- Kim, E. E. K., Mattila, A. S., & Baloglu, S. (2011). Effects of gender and expertise on consumers' motivation to read online hotel reviews. *Cornell Hospitality Quarterly*, 52, 399–406.
- Mudambi, S. M., & Schuff, D. (2010). What makes a helpful online review? A study of

customer reviews on amazon.com. *MIS Quarterly*, 34(1), 185-200.

Oxford University. (2006). *Oxford advanced learner's dictionary: International student's edition* (7th ed.). Oxford University Press.

Schuckert, M., X. Liu, & R. Law. (2015). Hospitality and tourism online reviews:

Recent trends and future directions. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 32(5), 608-621.

van Lohuizen, A. & Trujillo-Barrera, A. (2020). The influence of online reviews on

restaurants: The roles of review valence, platform, and credibility. *Journal of Agricultural and Food Industrial Organization*. 18(2). <https://doi.org/10.1515/jafio-2018-0020>

VACANA JOURNAL